

C:\Users\Plazma\Desktop\A\Austenova Jane-Pycha a predsudek.pdb

**PDB Name:** Austenova Jane-Pycha a predsudek  
**Creator ID:** REAd  
**PDB Type:** TEXT  
**Version:** 0  
**Unique ID Seed:** 0  
**Creation Date:** 14.4.2007  
**Modification Date:** 14.4.2007  
**Last Backup Date:** 1.1.1970  
**Modification Number:** 0

PÝCHA A PŘEDSUDEK  
VYŠEHRAD  
Přeložila Eva Kondrysová

Všeobecně panuje skálopevné přesvědčení, že svobodný muž, který má slušné jmění, se neobejde bez ženušky. .  
A přistěhují se někam takovýto mladík, je tento názor tak zakořeněn v myslích sousedních rodin, že jej považují za pravoplatné vlastnictví té které dcery ještě dříve, než mají možnost se obeznámit s jeho vlastními pocity nebo zásadami v tomto ohledu.

„Drahý manželi,“ pravila jednoho dne paní Bennetová onomu pánovi, „zdaleka už víte, že netherfieldské panství dostane konečně nájemce?“

Pan Bennet odpověděl, že nikoli.

„Už je tomu tak,“ pokračovala, „právě se odtamtud vrátila paní Longová a všechno mi to vypověděla.“

Pan Bennet na to nic neřikal.

„Cožpak nechcete vědět, kdo tam přijde?“ zvolala jeho choť netrpělivě.

„Vidím, že byste mi to ráda sdělila, a jsem hotov vás vyslechnout.“

Tato pobídka stačila.

„Jen považte, můj milý, to vás bude zajímat: paní Longová říká, že pánem na Netherfieldu se stane velmi zámožný mladík ze severní Anglie; v pondělí se tam prý přijel podívat v kočáře se čtyřspřežím, a tak se mu to zalíbilo, že se s panem Morrisem okamžitě dohodl; má se prý nastěhovat ještě před Svatým Michalem a část služebnictva přibude prý už koncem příštího týdne.“

„Jak se jmenuje?“

„Bingley.“

„Je ženatý nebo svobodný?“

„Ach, svobodný! Svobodný je, drahý choti! Svobodný mladík, a jak zámožný, má čtyři nebo pět tisíc ročně. To je něco pro naše děvčata!“

„Jak to? Co je jim po tom?“

„Že mě můžete tak zlobit, drahý choti,“ odpověděla paní Bennetová. „Víte dobře, že pomyslím na to, aby si jednu z nich vzal.“

„Z toho důvodu se sem tedy stěhuje?“

„Z toho důvodu! Jak můžete říci takovou hloupost! Ale není přece vůbec vyloučeno, že by se mohl do některé zamilovat, a proto ho okamžitě, jakmile přijede, musíte navštívit.“

„To bych ani nepovažoval za nutné. Zajedte tam s děvčaty sama, anebo je pošlete bez doprovodu, což snad bude nejmoudřejší, protože vás žádná půvabem nepředčí, a třeba byste se panu Bingleymu nejlépe líbila vy.“

„I vy lichotníku! Kdysi jsem snad nebývala zrovna ošklivá, avšak nyní si už na nic nedomýšlím. Nehodí se, aby matka pěti dospělých dcer dbala na vlastní krásu.“

„V tom případě měla asi i dřív sotva nač dbát.“

„Nic naplat, drahý manželi, musíte se vypravit a pana Bingleyho po sousedsku přivítat, až sem přibude.“

„Ujišťuji vás, že o to ani za mák nestojím.“

„Nezapomínejte, že máte dcery. Považte, jaká by to byla partie pro jednu z nich! Sir William a lady Lucasová za ním chtějí rozhodně zajít, a to výhradně z onoho důvodu; víte přece, že jinak nové lidi nenavštěvují. Není vyhnutí, musíte to učinit, protože jinak bychom tam nemohly my.“

„Načpak takové cavyky! Jsem si jist, že vás pan Bingley rád uvidí, a já vám dám s sebou krátký průvodní dopis, že ochotně svoluji, aby si vzal, kterou chce, ačkoli já bych se přimlouval za mou rozmilou Lízinku.“

„Nic takového rozhodně nedovolím. Lízá není o nic lepší než ostatní, a já tvrdím, že není zdaleka tak krásná jako Jane a ani zdaleka tak veselá a příjemná jako Lydia. Jenže vyjí odjakživa nadřuzujete.“

„Žádná z nich nestojí za fajfku tabáku,“ odpověděl. „Jsou hloupé a pošetilé, jako děvčata bývají, ale Lízinkaje přece jen trochu čipernější než její sestry.“

„Jak můžete mluvit tak ošklivě o vlastních dětech, choti! Máte radost, když mě můžete pozlobit. Neberete vůbec ohled na mé ubohé nervy!“

„Mýlíte se, dráhá. Ctím vaše nervy. Jsem s nimi důvěrné spřátelen. Vždyť mi je ohleduplně připomínáte už dobrých dvacet let.“

„Och, vy nevíte, co mě už stály utrpení.“

„Doufám, že to překonáte a že se dožijete toho, jak mladíci s čtyřtisíčovými důchody zaplavují náš kraj.“

„Co by nám to bylo platné, i kdyby se jich sem nastěhovalo dvacet, když je nechcete navštívit.“

„Až jich bude dvacet, navštívím je všechny, na to se spolehněte, milá choti.“

Pan Bennet v sobě spojoval pohotový vtip, sarkasmus, uzavřenost i rozmary tak zvláštním způsobem, že ho jeho paní ani za třicet let společného života neměla ještě prokouknutého.

Proniknout za její duševní obzor nevyžadovalo takové úsilí. Byla to žena s malým pochopením pro ostatní, s nepatrným vzděláním a náladové povahy. Když jí něco nevyhovovalo, jala se naříkat na pomyslnou neurózu. Jejím životním cílem bylo vyvdát dcery a mezitím se utěšovala návštěvami a novinkami.

Pan Bennet šel mezi prvními složit poklonu panu Bingleymu. Od prvopočátku se s ním hodlal seznámit, ačkoli manželku nepřestával ujišťovat, že nikam nepůjde; však se o tom dozvěděla až večer po vykonané návštěvě. A pak jí to sdělil takto: Všiml si, že jeho druhorozená dcera pilně vylepšuje nějaký klobouk, a zničehonic poznamenal:

„Doufám, že se bude panu Bingleymu líbit, Lizinko.“

„Jak můžeme vědět, co se panu Bingleymu líbí nebo nelíbí,“ odvětila matka nahněvaně, „když ho nesmíme navštívit.“

„Zapomínáte, že se s ním setkáme ve společnosti, maminko,“ řekla Elizabeth, „a že nám ho paní Longová slíbila představit.“

„Nevěřím, že by to paní Longová doopravdy udělala. Má přece sama dvě neteře. Je to sobecká, pokrytecká ženská a mně byla odjakživa protivná.“

„Mně rovněž,“ pravil pan Bennet. „Rád vidím, že na ni v této věci nespoleháte.“

Paní Bennetová se neuráčila odpovédět, ale musela si vylít špatnou náladu na jedné dceři.

„Pro rány boží, nekašli pořád, Kitty! Měj trochu soucitu s mými nervy! Drásá mi to uši!“

„Kitty se ještě nenaučila kašlat decentně,“ řekl otec, „a vybere si vždy nepravou chvíli.“

„Nekašli přece pro zábavu,“ odpovéděla Kitty dotčeně. „Kdy má být příští ples, Lizinko?“ „Od zítřka za čtrnáct dní.“

„Ba, pravda,“ zvolala matka Bennetová, „a paní Longová se vrátí až den předtím, takže nám pana Bingleyho nebude moci představit, protože ho sama ještě nebude znát.“

„Snad tedy, milá manželko, budete moci trumfnout svou přítelkyni a představit jí pana Bingleyho sy“

„Vyloučeno, choti, vyloučeno, vždyť jsem se s ním sama ještě neseznámila, jak mě můžete tak škádlit?“

„Vážím si vaší obezřetnosti. Čtrnáct dní skutečně nic neznamená. Cožpak lze za čtrnáct dní poznat, jak se náš nový známý vybarví? Avšak netroufneme—li si my, troufne si někdo jiný, neboť paní Longové a jejím neteřím se musí koneckonců též dostat příležitosti; a jelikož io ona bude pokládat za laskavost, musím se toho ujmout sám, nemáte—li vy chuť prokázat jí tu službu.“

Děvčata vykulila na otce oči. Paní Bennetová řekla jen: „Nesmysl, nesmysl!“

„Co znamená to důrazné popření?“ zvolal otec. „Považujete způsob představování a význam, jenž se mu přikládá, za nesmysl? V tom bych s vámi nemohl zcela souhlasit. Co o tom soudíš ty, Mary? Jsi dívka filosoficky založená, čteš tlusté knihy a děláš si z nich výpisky, pokud je mi známo.“

Mary by byla ráda řekla něco moc chytrého, ale nemohla si na nic vzpomenout.

„Zatímco se Mary soustřeďuje,“ pokračoval, „vraťme se k panu Bingleymu.“

„Mám pana Bingleyho až po krk!“ zvolala jeho choť.

„To mě mrzí, ale pročpak jste to neřekla dřív? Kdybych to byl tušil dnes ráno, nebyl bych ho šel navštívit. To je směla, ale když už jsem u něho jednou byl, nemůžeme ho dost dobře ignorovat.“

Rodina žasla právě tak, jak si to přál, a nejvíc ze všech snad paní Bennetová, ačkoli se jala prohlašovat, hned jak první vlna radosti opadla, že od něho celou tu dobu nic jiného nečekala.

„Vy jste zlatý člověk, nejdražší manželi! Však já dobře věděla, že mi nakonec vyhovíte. Byla jsem si jista, že máte naše děvčata příliš rád, abyste zanedbal takovou možnost. Ach, to jste mi udělal radost! Ale že se vám to povedlo: sebral jste se dopoledne a šel, a nezmínil jste se o tom ani slovíčkem, až teď.“

„Nu, Kitty, nadále už můžeš kašlat, co srdce ráčí,“ řekl pan Bennet a při těchto slovech se zvedl a odcházel, neboť ho unavovaly ženiny radostné výlevy.

„Máte skvělého otce, děvčata,“ pravila matka, když za ním zapadly dveře. „Nevím, jak se mu kdy odvděčíte za jeho dobrotu, anebo konečně i mně. V našem věku to už není nic příjemného, seznamovat se každý den s novými lidmi, to vám povídám, ale co bychom neudělali kvůli vám! Lydie, děvenko moje, jseš sice nejmladší, ale řekla bych, že si s tebou pan Bingley na příštím plese zatančí.“

„Hm, já se ho neleknu,“ prohlásila Lydia rozhodně. „Nejmladší jsem, ale zato jsem největší.“

Zbytek večera strávily úvahami, za jak dlouho oplátí Bingley panu Bennetovi návštěvu, a dohadováním, kdy ho budou moci pozvat na oběd.

Ať se však paní Bennetová vyptávala jak chtěla — a všech pět dcer ji přitom všempřně podporovalo — nedokázala vy—páčit ze svého chotě dostatečný popis pana Bingleyho. Volily rozličnou taktiku — nezastřené dotazování, lstivé předpoklady i vzdálené narážky, on však ze všech klíčků vyklouzl, a tak jim nakonec nezbyvalo než se spokojit s informacemi z druhé ruky, které jim poskytla jejich sousedka lady Luca—sová. Její hlášení bylo navýsost uspokojující. Sir William jím byl nadšen. Je prý docela mladý, okouzlujícího zevnějšku, nesmírně přívětivý, a nadto se hodlá zúčastnit příštího společenského večírku i s řadou přátel. Co mohlo znít nadějněji? Záliba v tanci je prvním krůčkem k tomu, aby se tu zamiloval; a tak leckterá dívka snila o dobytí jeho srdce.

„Kdybych se dožila toho, že by jedna z našich děvčat byla paní na Netherfieldu,“ pravila paní Bennetová manželovi, „a ostatní se stejně dobře vdaly, tak už bych si nic jiného nepřála.“

Za několik dní oplatil pan Bingley panu Bennetovi návštěvu a seděl s ním asi deset minut v knihovně. Doufal, že se přitom naskytne příležitost k seznámení se slečnami, o jejichž původu už toho mnoho slyšel, avšak musel se spokojit pouze s otcem. Dámy na tom byly o něco lépe, neboť mohly z horního okna aspoň zjistit, že má na sobě modrý kabátec a že přijel na černém koni.

Krátce nato mu bylo odesláno pozvání na oběd, a paní Bennetová již dumala, které chody by její kuchyni nejvíce sloužily ke cti, když tu přišla odpověď, jež vše zhatila. Pana Bingleyho volají neodkladně záležitosti nazítří do Londýna, a tak s velkou lítostí sděluje, že není s to přijmout prokázanou poctu, atd. Paní Bennetová byla úplně vyvedena z míry. Nedovedla si představit, co naléhavého by mohl mít na práci ve městě tak krátce poté, co přibyl do Hertfordshiru, a vyjádřila obavy, zda snad nepoletuje stále z jednoho místa na druhé a nikdy se v Netherfieldu pořádně neusadí. Lady Lucasová ji poněkud upokojila domněnkou, že snad odjel do Londýna jen pro tu velkou společnost, co hodlá přivést na ples, a brzy přišla zpráva, že s panem Bingleym přijede dvanáct dam a sedm pánů. Dívky rmoutily tak velký počet dam, avšak den před plesem se trochu utěšily, když zvěděly, že jich s sebou přivezl ne dvanáct, ale jen šest — pět sester a jednu sestřenic. Nakonec však do tanečního sálu vkročila pouze pětičlenná společnost — pan Bingley, jeho dvě sestry, manžel starší z nich a ještě jeden mladý pán.

Pan Bingley měl pohledný a ušlechtilý zjev, příjemnou tvář a přátelské, nestrojené vystupování. Jeho sestry byly půvabné a dělaly dojem dam velkého světa. Pan Hurst, jeho švagr, vypadal pouze urozeně, avšak jeho přítel pan Darcy brzy vzbudil všeobecnou pozornost svou urostlou, vysokou postavou, čistými rysy, hrdým držením a zprávou, která šla od úst k ústům za pět minut poté, co vstoupil do sálu, že má totiž jmění vynášející deset tisíc ročně. Pánové prohlašovali, že je to junák, dámy usoudily, že je mnohem větší fešák než pan Bingley, a polovinu večera k němu všichni vzhlíželi s vřelým obdivem, až jeho chování zavadlo příčinu k všeobecnému rozčarování a veškeré nadšení vyprchalo, neboť společnost shledala, že je pyšný, že mu nejsou dost vznešení a že se tu nebaví, a pak už ho ani rozlehlé statky v Derbyshiru nezachránily, aby neměl odpudivý, nepříjemný zevnějšek a aby svému příteli nedosahoval ani po kotníky.

Pan Bingley se zakrátko seznámil s kdekým v sále, s chutí a živě se bavil, nevynechal ani jeden kousek, byl smutný, že ples už končí, a zmínil se o tom, že musí také uspořádat podobný večer v Netherfieldu. Taková zlatá povaha mluví sama za sebe. Jaký rozdíl oproti jeho příteli! Pan Darcy si zatančil pouze jednou s paní Hurstovou a jednou se slečnou Bingleyovou, nepřál si být představen žádné jiné dámě a strávil zbytek večera tím, že se procházel po sále a tu a tam prohodil slovíčko s někým ze svých přátel. Jeho charakter byl odhalen. Byl to nejpyšnější, nejnepříjemnější člověk na světě a nikdo si nepřál, aby se tu ještě kdy ukázal. Nejvíce proti němu byla zaujata paní Bennetová, která nejen neschvalovala jeho celkové vystupování, ale navíc byla pobouřena tím, že se opovrživě vyjádřil o jedné její dceři. Jelikož chyběli tanečníci, byla Elizabeth Bennetová nucena dva kousky prosedět, a během této doby stanul pan Darcy na chvíli poblíž, takže zaslechla rozhovor mezi ním a panem Bingleym, jenž opustil na několik minut parket, aby přiměl přítele si zatančit.

„Pojď, Darcy,“ pravil, „musím tě dostat do kola. Nelíbí se mi, že tu tak hloupě postáváš. Měl bys tančit.“

„Vyloučeno. Víš dobře, jak je mi to proti mysli, neznám—li dobře svou partnerku. V takovéhle společnosti by to bylo nesnesitelné. Tvoje sestry jsou zadány a vyzvat kteroukoli jinou by pro mne byl hotový trest.“

„Nedělal bych takové drahoty ani za širý svět!“ zvolal Bingley. „Na mou věru, co jsem živ, neseznámil jsem se ještě s tolika příjemnými dívkami za jediný večer; několik je jich tu přece velmi hezkých.“

„S jediným hezkým děvčetem v celém sále tančíš ty?“ řekl pan Darcy a pohlédl na nejstarší slečnu Bennetovou.

„Ach, to je nejkrásnější stvoření, jaké jsem kdy spatřil! Ale přímo za tebou sedí jedna z jejích sester a ta je také velmi půvabná a jistě i velmi milá. Dovol, ať ti ji má tanečnice představí.“

„Která to je?“ ohlédl se a na okamžik se zadíval na Elizabeth; když se setkal s jejím pohledem, odvrátil se a chladně prohlásil: „Ušla by, ale není natolik hezká, aby mne uvedla v pokušení; kromě toho nemám chuť vyznamenávat svou pozorností mladé dámy, které jiní muži pomíjejí. Vrať se raději ke své tanečnici, nech se okouzlovat jejími úsměvy a nemař čas se mnou.“

Pan Bingley uposlechl této rady. Darcy poodešel a zanechal tam Elizabeth s velmi smíšenými pocity. Vyličila pak tu příhodu barvitě svým známým, neboť měla živou, veselou povahu a každá směšná příhoda ji dokázala pobavit. Večer uběhl příjemně celé rodině. Paní Bennetová byla svědkem toho, že její nejstarší dcera vzbudila skutečný obdiv netherfieldského panstva. Pan Bingley ji dvakrát vyzval k tanci a jeho sestry jí projevíly přízeň. Jane to těšilo stejně jako matku, ač to nedávala tak najevo. Elizabeth vycítila, že má Jane radost. Mary zaslechla, jak kdosi vykládá slečně Bingleyové—vé, že ona je nejvzdělanější dívka široko daleko, a Catherine s Lydií měly to štěstí, že ani jeden kousek neproseděly, což jim zatím při plesech stačilo k blaženosti. Vracely se tedy do Longbournu, vsi, kde žili a kde byli nejváženější rodinou, v růžové náladě. Zjistily, že pan Bennet dosud bdí. Nad knihou zapomínal na čas a tentokrát byl velmi zvědavý, jak

probíhal večer, kterému předcházely tak vzrušené dohady. Očekával spíš, že nový soused zklame naděje jeho choti, ale brzy zjistil, že tentokrát je mu vyslechnout jiné dojmy.

„Ach, drahý manželi,“ začala, sotva překročila práh, „bavily jsme se výborně, byl to nádherný ples. Jane budila takový obdiv, že si to ani neumíte představit. Každý říkal, jak jí to krásně sluší, a panu Bingleymu se musela moc líbit, protože s ní tančil dvakrát. Jen považte, drahý choti, doopravdy s ní tančil dvakrát! Pro žádnou jinou nepřišel znovu. Nejprve požádal o tanec slečnu Lucasovou. Byla jsem zoufalá, když proti sobě stanuli, ale zřejmě se mu vůbec nelíbila, komu by se také mohla líbit, no ne, a asi ho upoutala Jane, jak šla tančit. Vyptal se tedy, kdo to je, dal se představit a o příští tanec požádal ji. Třetí kousek tančil se slečnou Kingovou, čtvrtý s Marií Lucasovou, pátý znovu s Jane a šestý s Lii—zinkou a s Boulangerovou.“

„Kdyby měl trochu soucitu se mnou“ zvolal její manžel netrpělivě, „nebyl by tolik tancoval! Pro boha živého, přestaňte

už vypočítávat jeho tanečnice! Kéž by si byl podvrkl kotník hned v prvním kole!“

„Je to okouzující člověk, můj drahý,“ vedla paní Bennetová svou. „Takový krasavec! A jeho sestry jsou dámy, jaké se hned tak neuvidí. Ty elegantní toalety! Řekla bych, že jen krajka na sukni paní Hurstové —“

Pan Bennet ji však znovu přerušil a zapřísahal ji, aby mu žádnou parádu nepopisovala. Byla tedy nucena stočit řeč na něco jiného a vyličila mu rozhořčeně a trochu nadsazeně ofěsnou nevychovanost pana Darcyho.

„Ale ujišťuji vás,“ dodala, „že na tom Lízinka netratí, když jemu nepadla do oka, protože je to velmi nepříjemný, odporný člověk a nestojí za to, aby se mu vycházelo vstříc. Ta povznesenost a to sebevědomí, no, něco nesnesitelného. Přesl sem, přešel tam a představoval si, jak všechny převyšuje. Není mu dost hezká, aby si s ní zatančil! Měl jste tam být, milý muži, a zmrazit ho pohledem, jak vy to umíte. Mně je ten člověk nesnesitelný.“

Jane se opatrně vyhýbala chvalozpěvům na pana Bingleyho, avšak když se octla s Elizabeth mezi čtyřma očima, přiznala, že ji velice zaujal.

„Takhle si představuji mladého člověka,“ pravila, „rozumného, příjemného, veselého; nepoznala jsem ještě tak šťastnou povahu! Chová se nenuceně a přitom dokonale uhlazeně!“

„A je dokonce i hezký,“ odpověděla Elizabeth, „což by mládenci rovněž měli být, pokud to jen trochu jde. Je tedy všestranně bez vady.“

„Velice mi zalichotilo, že mě požádal o tanec podruhé. Nečekala jsem takovou poklonu.“

„Ne? Já ji čekala za tebe. V tomhle se od sebe lišíme. Tebe poklona vždycky překvapí, mne nikdy. Přirozeně že měl chuť si s tebou ještě zatančit. Není slepý, aby si nevšiml, že jsi pětkrát krásnější než kterékoli jiné děvče v sále. Na to nemusí být ještě dvorný. Ne, je skutečně velice milý a dávám ti svolení, aby se ti líbil. Však už se ti líbili mnohem hloupější muži.“

„Ale Lízinko!“

„Je to pravda! Jsi hned hotova myslet si o každém to nejlepší. Nikdy nevidíš na nikom ani chybičku. V tvých očích je celý svět dobrotivý a laskavý. Ještě jsem nezažila, že bys o někom řekla něco nepříjemného.“

„Nechci nikoho neuváženě odsuzovat, avšak netajím se s tím, co si myslím.“

„To vím, a právě tenhle fakt mě uvádí v úžas. Jsi přece dost rozumná, a přitom tak slepě přehlížíš pošetilosti a hlouposti ostatních! Předstíraná upřímnost je častý jev — člověk se s ní setká dnes a denně. Ale soudit takhle upřímně bez předstírání a bez postranních úmyslů — vzít si z povahy každého člověka jen ty dobré rysy a ještě je vykrášlit a o těch špatných pomlčet — to dokážeš jen ty. Tobě se tedy zamlouvají i sestry toho člověka, což? Ty však nemají tak šťastnou povahu jako on.“

„Jistěže ne, aspoň ne na první pohled. Ale když si s nimi povídáš, jsou velmi milé. Slečna Bingleyová se nastěhuje k bratrovi a povede mu domácnost; a musela bych se moc mylit, kdybychom v ní nezískali roztomilou sousedku.“

Elizabeth ji mlčky vyslechla, avšak přesvědčit se nedala; na večírku Bingleyovy sestry rozhodně nevyvinuly žádné úsilí, aby byly k někomu milé, a jelikož Elizabeth měla víc bystrozraku a méně poddajnosti v povaze než její sestra, a nadto její mínění neovlivňoval žádný osobní zájem, neviděla, proč by jim měla být nějak obzvlášť nakloněna. Jistěže to byly jemné dámy, nechýběl jim vtip, když byly dobře naložené, dokázaly se chovat přívětivě, když jim na tom záleželo, ale byly pyšné a sobecké. Měly jistý půvab, vzdělání se jim dostalo v jednom z prvních soukromých londýnských penzionátů, každá vlastnila dvacet tisíc liber, zvykly si utrácet víc, než si mohly dovolit, a stýkaly se s urozenými lidmi. Měly tedy všechny předpoklady k tomu, aby si toho o sobě myslely mnoho a o ostatních pramálo. Pocházely z vážené severo—anglické rodiny, kterážto skutečnost se jim vtiskla do paměti hlouběji než ta, že za svůj majetek i za majetek svého bratra vděčí obchodnímu podnikání.

Pan Bingley zdědil téměř stotisícové jmění po otci, jenž si za ně hodlal koupit panství, ale zemřel dřív, než tak učinil. Pan Bingley chtěl otcův úmysl uskutečnit a někdy už se rozhodoval pro to které hrabství, ale jelikož měl nyní dobrý dům a právo na šlechtické sídlo, domnívali se jeho přátelé, kteří dobře znali jeho bezstarostnou povahu, že asi stráví zbytek života na Netherfieldu a koupí panství přenechá další generaci.

Jeho sestry by byly rády viděly, aby se usadil na vlastních statcích; a třebaže šije nyní pouze pronajal, nebylo slečně Bingleyové proti mysli ujmout se úlohy domácí paní — stejně jako paní Hurstová, jež se provdala za muže spíše urozeného než zámožného, ochotně považovala jeho domov za svůj, kdykoli seji to hodilo. Pan Bingley byl sotva dva roky plnoletý, když ho náhodné doporučení upozornilo na Netherfield. Zajel tam a prohlédl si všechno za půl hodiny — líbila se mu poloha i rozmístění hlavních pokojů, uvěřil, co k chvále panství říkal majitel, a na místě si jej pronajal.

S Darcym jej poutalo dlouholeté přátelství, ačkoli se od sebe povahově značně lišili. Bingley se Darcymu zamlouval svým nekomplikovaným, otevřeným a poddajným založením, přestože žádná letora nemohla být vzdálenější jeho vlastní, jež mu zřejmě docela vyhovovala. Bingley věřil skálopevně v Darcyho náklonnost a jeho mínění si velmi vážil. Darcy měl větší rozhled než jeho druh. Bingley se rozhodně nevyzna—čoval zaostalostí, ale Darcy byl chytrý. K tomu byl povýšený, uzavřený a vybíravý a jeho vystupování přes svou uhlazenost nevzbuzovalo sympatie. V tomto ohledu ho jeho přítel o mnoho předčil. Ať přišel Bingley kamkoli, všude ho měli rádi, kdežto Darcy soustavně někoho urážel. Způsob, jakým hodnotili merytonský večírek, byl dosti příznačný. Bingley jakživ ještě neviděl pohromadě tolik příjemných lidí ani tolik hezkých děvčat, každý byl k němu milý a pozorný, všichni se chovali přátelsky a nestrojeně, za chvíli se tu cítil jako doma, a pokud šlo o slečnu Bennetovou, ani anděl nemohl být podle něho krásnější. Darcy naopak pozoroval sbírku figurek, které měly stejně daleko ke kráse jako k představám, co se sluší, nikdo ho ani v nejmenším nezaujal, nikdo mu neprokázal žádnou pozornost, nikdo ho nepobavil. Uznal, že slečna Bennetová je hezká, ale prý se příliš často usmívá.

Paní Hurstová i její sestra s ním v tomhle byly zajedno — přesto však o ní hovořily s uznáním a sympatiemi, prohlášovaly, že je roztomilá a že by se s ní docela rády spřátelily. Slečna Bennetová byla tedy puncovaná na roztomilou a jejich bratr se považoval po tomto uznání za oprávněna myslet na ni po libosti.

Kousek od Longbournu bydlela jedna rodina, s níž byli Bennetovi obzvlášť důvěrně sprátele. Sir William Lucas se původně zabýval obchodováním v městě Merytonu, domohl se slušného jmění, a v době, kdy tam starostoval, vyslyšel král jeho žádost a povýšil jej do šlechtického stavu. Tuto čest prožíval snad až příliš procítěně. Od té chvíle se mu zprotivilo jak obchodní podnikání, tak život v malém tržním městě; dal vale tomu i onomu a odstěhoval se s rodinou asi míli za Meryton do jednoho stavení, zvaného nyní Lucasov, kde se mohl dosyta oddávat příjemným úvahám o vlastní důležitosti, a netížen obchodnickými okovy, trávil čas výlučně v zdvořilostkách vůči svému okolí. Povýšení co do stavu u něho nepřineslo povýšení co do chování, naopak, byl ke každému velmi ohleduplný. Z tohoto člověka, od přírody nevýbojného, přátelského a ochotného, učinilo představení u dvora galantního kavalíra. Lady Lucasová byla po všech stránkách výborná paní, jen snad neměla tolik důvtipu, aby mohla být své sousedce paní Bennetové skutečnou oporou. Měli několik dětí. Nejstarší z nich, rozvázná a moudrá sedmadvacetiletá dívka, byla nejlepší Elizabethinou přítelkyní.

Nebylo myslitelné, aby se slečny Lucasovy a slečny Benne—tovy nesešly a nezhodnotily ples, a tak se hned nazítří po oné události dostavily mladé sousedky do Longbournu, aby slyšely a byly slyšány.

„Ty jsi měla úspěch hned z kraje večera, Charlottko,“ podotkla paní Bennetová s podivuhodnou zdvořilostí a sebe—ovládáním. „Tebe vyzval pan Bingley k tanci první.“

„Ano, ale zdá se, že se mu druhá tanečnice zamlouvala lépe.“

„To myslíš asi naši Jane, ne, protože s ní tančil dvakrát. Skutečně by se podle toho mohlo usuzovat, že se mu zalíbila — i já sama mám tušení, že to tak nějak bude — něco se mi doneslo — ale už si přesně nevzpomínám — týkalo se to pana Robinsona.“

„Nemyslíte snad to, co jsem zaslechla já, když rozmlouval s panem Robinsonem; nevykládala jsem vám to? Pan Robinson se ho ptal, jak se mu zamlouvají merytonské společenské večírky, a jestli nemyslí, že je tu spousta půvabných dívek, a která že je podle jeho mínění nejpůvabnější. A on odpověděl na tu poslední otázku: „Určitě nejstarší slečna Bennetová, o tom nemůže být vůbec sporu.“

„Neříkej! To se tedy vyslovil velmi určitě — vypadá to, jako by — přesto však z toho mračna nemusí pršet, to víš.“

„Já jsem aspoň vyslechla něco užitečnějšího než ty, Elizo,“ pravila Charlotte. „Pan Darcy se neposlouchá tak příjemně jako jeho přítel, vid’? — Chudinka Eliza! — Slyšet, že jenom ujde! I I

„Jen prosím tě ještě Lizince nenamlouvej, že by se měla pro jeho nezpůsoby trápit! Takový nepříjemný člověk, bylo by hotové neštěstí, kdyby se mu zalíbila. Paní Longová mi včera vykládala, že vedle ní seděl dobré půl hodiny a ani ústa neotevřel.“

„Víte to jistě, matinko? Není v tom nějaký omyl?“ zeptala se Jane. „Sama jsem zahlédla, jak s ní pan Darcy hovoří.“

„I to ano, protože ona se ho zeptala, jak se mu líbí v Nether—fieldu, a tu se nemohl dost dobře vyhnout odpovědi, ale paní Longová povídala, jak se zdál celý rozhněvaný, že na něj promluvila.“

„Slečna Bingleyová mi vykládala, že nikdy mnoho řeči nenadělá,“ pravila Jane, „leda v kruhu důvěrných přátel. K nim je pak neobyčejně srdečný.“

„Tomu nevěřím ani za mák, děvenko. Kdyby byl tak neobyčejně srdečný, byl by promluvil na paní Longovou. Ale já vím, co za tím vězí: všichni říkají, že je to velký hrdopýšek, a doslechl se, hádám, že paní Longová nemá vlastní kočár a že přijela na bál v drožce.“

„Ze se nebavil s paní Longovou, to by mi tolik nevadilo,“ řekla slečna Lucasová, „ale chtěla bych, aby si byl zatančil s Elizou.“

„Na tvém místě bych dala příště košem já jemu, Lizinko,“ radila jí matka.

„Mohu vám myslím s určitostí přislíbit, že si s ním v životě nezatančím.“

„U něho by mi pýcha tolik nevadila, jako mi obvykle va—díva,“ uvažovala slečna Lucasová. „V jeho případě se to dá omluvit. Není divu, že tak urostlý mladík, z dobré rodiny, bohatý, se všemi možnými přednostmi, si sám sebe vysoko cení. Má na to právo, být hrdý, smím—lí to tak vyjádřit.“

„Máš úplnou pravdu,“ odvětila Elizabeth, „i já bych mu ochotně prominula jeho hrdost, kdyby byl nepokořil mou.“

„Pýchaje velmi častá nectnost, pokud vím,“ ujala se slova Mary, která si zakládala na rozšafných názorech. „Jsem si jista, že se s ní zhusta setkáme, neboť lidská přirozenost k ní tíhne, a málokterí z nás neskrývají v srdci pocit sebeuspokojení pramenící z té či oné vlastnosti, ať skutečné, ať smyšlené. Je rozdíl mezi pýchou a hrdostí, ač se obě tato slova užívají často promiskue. Hrdý člověk nemusí být ještě pyšný. Hrdost se týká spíš toho, co si sami o sobě myslíme, pýcha toho, co si přejeme, aby si o nás mysleli druzí.“

„Kdybych měl tolik, co pan Darcy,“ zvolal jeden mladý pán Lucas, který doprovázel sestry, „držel bych nos ještě výš a z nikoho bych si nic nedělal. Choval bych smečku loveckých psů a každý den bych vypil celou láhev vína.“

„To bys vypil mnohem víc, než by ti bylo zdrávo,“ řekla paní Bennetová, „a kdybych tě při tom přistihla, hned bych ti tu láhev vzala.“

Chlapec se bránil, to že by nesměla, a ona trvala na svém, že by to přece jen udělala, a přeli se o to, dokud se návštěva nezvedla.

Longbournské dámy vykonaly zakrátko zdvořilostní návštěvu u dam z Netherfieldu. Tato návštěva byla brzy patřičně opětována. Příjemné způsoby slečny Bennetové našly milost v očích paní Hurstové i slečny Bingleyové, a třebaže usoudily, že matka Bennetová je nesnesitelná a mladší dcery nestojí za to, aby s nimi člověk slovo ztratil, vyjádřily přání sblížit se s oběma staršími. Jane přijímala jejich blahosklonnost s velkou radostí; avšak Elizabeth dobře viděla, jak povýšeně se ke každému chovají, její sestru téměř nevyjímajíc, a nedokázala se pro ně nadchnout, ačkoli jejich

přátelská laskavost vůči Jane — pokud se to tak dalo nazvat — nebyla bez ceny, neboť byla patřně odezvou obdivu, který k ní choval jejich bratr. Kdykoli se setkali, bylo nabíledni, že ho skutečně zaujala, a stejně tak viděla, že se v Jane prohlubují sympatie,

které v ní vzbudil na první pohled, a zeje na nejlepší cestě, aby se do něho zamilovala až po uši; s radostí si však uvědomovala, že okolní svět to asi hned tak nepostřehne, neboť Jane v sobě spojovala schopnost hlubokého citu s vyrovnanou povahou a neměnnou přívětivostí, což ji mohlo uchránit od dotěrného podezírání. Jednou se o tom zmínila své přítelkyni slečně Lucasové.

„Snad je to příjemné,“ odvětila Charlotte, „když v takovémto případě dokáže lidi obalamutit, ale skrývá to v sobě i jisté nebezpečí, bude—li se tak velice ovládat. Utají—li žena znamenitě své city i před tím, komu patří, může se stát, že propase příležitost ho k sobě připoutat, a pak jí bude chabou útěchou, že se o tom lidé nedozvěděli. Myslím si, že každý vztah roste i z vděčnosti a polichoceně ješitnosti a že není moudré k tomu nepřihlédnout. Je přece možné projevit zájem — přirozeně, že dáváme některým lidem přednost před jinými — ale málokdo má odvahu doopravdy se zamilovat, když mu to druhá strana neusnadní. V devíti případech z deseti by žena udělala lépe, kdyby dala najevo víc lásky, než skutečně cítí. Tvá sestra se Bingleymu bezesporu líbí, avšak může zůstat jen u toho líbení, jestli mu ona trochu nevyjde vstříc.“

„Ale ona mu vychází vstříc, pokud je toho při své povaze schopna. Když mně nezůstaly utajeny její city k němu, musel by být dokonalý hlupák, aby je nepostřehl.“

„Nezapomeň, Elizo, že nezná Janiny vlastnosti tak jako ty.“

„Má—li však dívka mládence v srdci a nesnaží se to před ním skrývat, musí to přece poznat.“

„Snad ano, jsou—li spolu dost často. Bingley a Jane se sice setkávají poměrně pravidelně, ale nikdy spolu netráví dlouhé hodiny, vidají se ve společnosti mezi mnoha jinými dámami a pány, nemají možnost, aby se celou tu dobu bavili jen spolu. Jane by proto měla co nejlépe využít každé chvíle, kdy se jí podaří upoutat jeho pozornost. Až ho bude mít jistého, pak bude dost času zamilovat se do něho, co srdce ráčí.“

„Tvůj recept má mnoho do sebe,“ odpověděla Elizabeth, „kdyby nešlo o nic jiného než o to, dobře se vdát; kdybych byla odhodlána za každou cenu ulovit bohatého ženicha, anebo vůbec ženicha, pak bych se jím zajisté řídila. Jenže tohle Jane nechce, a nejedná tedy cílevědomě. Přece si dosud nemůže být jista ani hloubkou své náklonnosti, ani je—li to náklonnost rozumná. Vždyť se seznámili sotva před čtrnácti dny. Čtyřikrát s ním tančila v Merytonu, jednou dopoledne ho navštívila v jeho sídle, čtyřikrát večerela ve společnosti, kde byl i on. Za tu dobu ještě ani nemohla dobře poznat jeho povahu.“

„Ne tak, jak tomu pojmu rozumíš ty. Kdyby s ním byla pouze večerela, byla by nanejvýš poznala, má—li chuť k jídlu; nezapomínej však, že spolu také strávili čtyři večery — a čtyři večery mohou znamenat mnoho.“

„Ano, během oněch čtyř večerů mohli dospět k poznání, že oba dávají přednost whistu před obchodem; ale pokud jde o důležitější vlastnosti, sotva byli s to odhalit něco podstatného.“

„Ať tak či tak,“ pravila Charlotte, „přeji Jane z celého srdce to nejlepší a myslím si, že by měla stejnou naději být s ním šťastná, kdyby se vdávala zítra, jako kdyby zkoumala jeho povahu od jara do zimy. Manželství je vždycky sázka do lutrie. Ať obě strany sebelépe poznají své založení, ať se sobě povahově sebevíc podobají, jejich spokojenost tím zaručena není. Vždycky se po svatbě ukáže tolik rozností, že jim to vrchovatě postačí k trápení; raději nechtěj nic vědět o případných nedostatecích osoby, po jejímž boku máš strávit život.“

„Rozesmála jsi mě, Charlottko, ale není to správné. Víš dobře, že to není správné a že by ses podle toho sama nikdy neřídila.“

Všecka zaujata pozorováním, jak se pan Bingley dvoří její sestře, nenapadlo Elizabeth ani ve snu, že oči jeho přítele spočívají s patřným zájmem na ní. Zpočátku byl pan Darcy sotva ochoten připustit, zeje hezká; na plese si ji jen chladně měřil, a když se příště setkali, pozoroval ji jen proto, aby odhalil všechny její nedostatky. Sotva však objasnil sobě i svým přátelům, že nemá ve tváři jediný poutavý rys, už se mu začalo zdát, že její výrazné černé oči dodávají neobyčejnou oduševnělost. Po tomto objevu následovaly vzápětí jiné, stejně zdrcující. Třebaže odkryl kritickým zrakem nejen jeden prohřešek proti symetrii v jejích liniích, přece byl nucen přiznat, že má lehkonožnou postavičku, příjemnou na pohled; ač tvrdil, že by její způsoby neobstály v nejvyšších společenských kruzích, přece ho zaujaly svou nenucenou hravostí. O tom o všem ona neměla ani zdání — proti ní to byl člověk, který se k nikomu nesnažil být přívětivý a který ji nepokládal za dosti přitažlivou, aby si s ní zatančil. Dostal chuť poznat ji blíže a jako první krok k rozhovoru s ní sledoval, jak hovoří s jinými. Toho si už všimla. Stalo se to na Lucasově, kde se shromáždila početná společnost.

„Jak si to pan Darcy představuje?“ pravila Charlottě. „Poslouchá, co si povídám s plukovníkem Forsterem!“ „Na to ti může dát odpověď pouze pan Darcy sám.“ „Jestli nepřestane, dám mu najevo, že jsem to postřehla, na to ať vezme jed. Jemu není nic svaté, a nebudu—li k němu sama prostořeká, dostanu z něho za chvíli strach.“

Vzápětí se k nim blížil, ač se nezdálo, že by měl v úmyslu zapříst s nimi rozhovor, a tu slečna Lucasová vyzvala přítelkyni, aby to tedy zkusila, čímž popíchla Elizabeth natolik, že se k němu obrátila se slovy:

„Že jsem právě promluvila neobyčejně přesvědčivě, vidíte, pane Darcy, když jsem škádlila plukovníka Forstera, aby pro nás uspořádal v Merytonu ples?“

„Hovořila jste s velkou vehemencí, ale na tento námět hovoří všechny dámy vehementně.“ „Soudíte nás přísně.“

„Hned budeme mít příležitost poškádlit na oplátku ji,“ řekla slečna Lucasová. „Elizo, jdu otevřít fortepiano, a ty víš, co to znamená.“

„Ty jsi ta nejzvláštnější přítelkyně na světě! Vždycky mě vyzveš, abych zahrála a zazpívala ze všech nejdřív. Kdyby se má marnivost zakládala na hudebním umění, byla bys pro mne nedocenitelná, ale takto bych skutečně mnohem raději nevystupovala před lidmi, kteří jsou zvyklí slýchat přední umělce.“ Slečna Lucasová však nechtěla slyšet žádné

vytáčky, a tak se Elizabeth podvolila: „Nu dobrá, když jinak nedáš.“ Pohlédla chmurně na pana Darcyho a dodala:

„Máme u nás

takové pěkné staré rčení, každý je samozřejmě zná: „Šetřte dechem, milí braši, ať máte čím foukat v kaši!“ Zařídím se tedy podle toho, abych nemusela lapat po dechu při písničce.“ Poslouchala se příjemně, přestože skutečně neměla vynikající hlas. Zazpívala dvě tři písničky, a než mohla vyhovět několika hostům, žádajícím, aby ještě přidala, už ji s velkou chutí vystřídal její sestra Mary; byla ze všech Bennetových děvčat nejméně hezká, a proto si zakládala na svých znalostech a dovednostech a čekala vždy netrpělivě na příležitost, aby se s nimi pochlubila před ostatními.

Mary neměla ani talent, ani vybroušený vkus; marnivost v ní sice vzbuzovala pílí, ale zároveň i sklon ke karatelství a přehnanému sebevědomí, což by se bylo projevilo nepříznivě i na dokonalejším vystoupení, než bylo její. Přirozené a neafektované Elizabeth naslouchali posluchači s větším potěšením, třebaže nehrála zpola tak dobře, a Mary byla ráda, když na konci dlouhého koncertu vzbudila zájem a vděk několika irskými a skotskými písničkami, přednesenými na žádost jejích mladších sester, které se s chlapci Lucasovými a dvěma třemi důstojníky daly do tance v rohu místnosti. Pan Darcy postával mlčky opodál v hlubokém opovržení nad takovým marněním večera, nad nemožností, rozumně si pohovořit, a byl natolik zabrán do svých myšlenek, že ani nepostřehl přítomnost sira Williama Lucase po svém boku, dokud jej sir William takto neoslovil:

„Tohle je ta pravá zábava pro mládež, pane Darcy! Tanci se přece jen nic nevyrovná. Pokládám tanec ve vybrané společnosti za nejrozkošnější rozptýlení.“

„Zajisté, sire William, a má tu výhodu, že je oblíben na celém světě, a to i v méně vybraných společnostech. Kdejaký divoch umí tančit.“

Sir William se jen usmál. „Váš přítel je pravým mistrem v tomto oboru,“ dodal, když byl chvíli pozoroval Bingleyho, jenž se připojil k tanečnickům, „a vůbec nepochybuji, že i vy v něm vynikáte.“

„Snad jste mě už viděl tančit v Merytonu, pane.“

„Ano, viděl, a byl to pohled nad jiné útěšný. Tančíváte často u dvora?“

„To jsem ještě nikdy neučil.“

„Nepokládali byste si to za čest, tančit v takovém prostředí?“ „Snažím se vždycky této cti vyhnout, ať je to v jakémkoli prostředí.“

„Vydružujete si dům v Londýně, nemýlím—li se?“

Pan Darcy se uklonil.

„I já jsem kdysi uvažoval o tom, mám—li se tam usídlit natrvalo — neboť miluji vznešenou společnost — avšak nebyl jsem si jist, zda by lady Lucasové dělal městský vzduch dobře.“

Odmíchl se a čekal na odpověď, leč jeho společník nebyl v hovorné náladě, a jelikož se k nim právě blížila Elizabeth, napadlo ho, že ukáže, jak se chová pravý kavalír, a oslovil ji:

„Pročpak netančíte, drahá slečno Elizo? Dovolte mi prosím, pane Darcy, abych vám zvolil za partnerku tuto rozkošnou mladou dámu. Víím, že neodmítnete tančit, když před vámi stane taková krasavice.“ Vzal ji za ruku a byl by ji vložil do dlaně panu Darcymu, jehož to sice velmi překvapilo, avšak vůbec by se byl nezdržal, jenže Elizabeth se už vzpamatovala, vyprostila si ruku a trochu zajíkávě pronesla k siru Williamovi:

„Nemám vůbec v úmyslu tančit, pane. Nemyslete si, prosím, že chodím po sále a hledám si tanečníka.“

Pan Darcy ji s obřadnou vážností požádal, aby mu prokázala tu čest, avšak marně. Elizabeth trvala na svém a ani domlouvání sira Williama ji nezviklalo v jejím rozhodnutí.

„Tančíte tak dokonale, slečno Elizo, že je od vás kruté, odpírat mi potěšení vás pozorovat; a třebaže tento pán nebývá tomuto rozptýlení obvykle nakloněn, jistě mu nebude proti mysli, věnovat mu příští půlhodinku.“

„Pan Darcy je příliš zdvořilý,“ usmála se Elizabeth.

„To vskutku je, avšak uvážíme—li, jaké má k tomu pohnutky, nemůžeme se divit jeho ochotě, vždyť kdo by měl námitky proti takové tanečnici?“

Elizabeth na něj šelmovsky pohlédla a odcházela. Odmítnutí ji v Darcyho očích nesnížilo, ba právě o ní uznale přemítal, když ho takto vytrhla slečna Bingleyová:

„Že uhádnou, o čem dumáte?“

„O tom si dovolím pochybovat.“

„Říkáte si v duchu, jak nesnesitelné by bylo trávit mnoho večerů tímto způsobem — a v takové společnosti; a jsem vskutku s vámi zajedno. Už dávno jsem se tak nenudila! Všude ten nevкус a ta hlučnost — jak jsou tu všichni bezvýznamní a na jak důležité si hrají! Velice ráda bych slyšela, jak byste je svým britkým jazykem popsal vy!“

„Ujišťuji vás, že vaše domněnky vůbec neodpovídají skutečnosti. Obíral jsem se v duchu daleko příjemnějšími úvahami. Přemítal jsem, jakou rozkoš mohou skýtat čarovné oči, zasazené do pěkné dívčí tvářičky.“

Slečna Bingleyová mu ihned pozorně zapátrala ve tváři a přála si zvědět, které dámě se zdařilo probudit v něm tyto pocity. Pan Darcy odvětil neohroženě:

„Slečně Elizabeth Bennetové.“

„Slečně Elizabeth Bennetové!“ opakovala slečna Bingleyová. „Nestačím žasnout! Odkdypak vás takto zaujala? A povězte mi prosím, kdy vám budeme smět blahopřát?“

„Přesně to jsem čekal, že řeknete. U dam uhání fantazie milovými kroky, v mžiku dospěje od obdivu k lásce, od lásky ke svatbě. Věděl jsem, že se zeptáte na to blahopřání.“

„Ne, ne, myslíte—li to vážně, pokládám to za hotovou věc. Budete mít skutečně okouzlující tchyni a z pemberleyského zámku se vám samozřejmě ani nehne.“

Naslouchal úplně lhostejně, jak se baví na jeho účet, a když ji svým klidem přesvědčil, že nebezpečí nehrozí, překypovala vtipem ještě dlouho.

Majetek pana Benneta pozůstával téměř výlučně ze statku vynášejícího dva tisíce liber ročně; na neštěstí pro jeho dcery měl však podle poslední vůle připadnout vzdálenému příbuznému, neboť manželé Bennetovi neměli dědice mužského pohlaví; panino věno sice víc než dostatečně odpovídalo jejímu společenskému nivo, sotva však mohlo vyvážit nevýhodné ustanovení, týkající se vlastnictví manželova. Její otec býval advokátem v Merytonu a odkázal jí čtyři tisíce liber.

Měla sestru, a ta se provdala za otcova koncipienta Philipse, který po něm převzal kancelář, a bratra, jenž vlastnil váženou obchodní firmu v Londýně.

Viska Longbourn ležela asi míli za Merytonem, což bylo pro slečny Bennetovy velmi příhodné; třikrát čtyřikrát za týden zatoužily vypravit se tam a složit poklonu paní tetince i modistce sídlící přes ulici. Se zvláštní horlivostí plnily tuto povinnost obě nejmladší dcery, Lydia a Catherine: byly mnohem naivnější než jejich sestry, a když se nic lepšího ne—naskytlo, stačila vycházka do Merytonu, aby se dopoledne zabavily a večer měly o čem povídat; třebaže venkov neoplýval zajímavostmi, u tetinky se vždycky dozvěděly něco nového. V současné době však měly postaráno jak o novinky, tak o spokojenost, neboť do kraje nedávno přitáhl pluk vojenské domobrany, měl se tu zdržet přes zimu a v Merytonu se usídlil štáb.

Návštěvy u paní Philipsové se nyní staly zdrojem vysoce zajímavých zpráv. Denně obohacovaly slečny své vědomosti o jména i postavení dalších důstojníků. Nebylo už tajemstvím, kde se kdo ubytoval, a zanedlouho se počaly seznamovat s důstojníky osobně. Pan Philips je všechny po řadě navštívil a tímto činem odkryl svým neteřím pramen dosud nepoznaného štěstí. Nebavily se o ničem než o důstojnících, a ožilá—li paní Bennetová nápadně při sebemenší zmínce o velkém jmění pana Bingleyho, pak v očích jejích dcer nestálo za pozornost ve srovnání s náramníky praporčků.

Pan Bennet vyslechl jednou odpoledne jejich výlevy na toto téma a pak přísně poznamenal:

„Z vašeho breptání jsem pochopil pouze jedno: že jste největší husy široko daleko. Měl jsem ten dojem už delší dobu, ale teď se mi potvrdil.“

Catherine se zarazila a mlčela, avšak Lydia si z toho vůbec nic nedělala, vykládala dál nadšeně o kapitánu Carterovi, a že by ho během dneška velice ráda spatřila, neboť odjíždí zítra ráno do Londýna.

„Udivuje mě, milý choti,“ pravila paní Bennetová, „že dokážete jen tak beze všeho prohlásit své děti za husy. Kdybych chtěla nějaké děti urážet, zajisté bych si k tomu nezvolila ty své.“ „Jsou—li mé děti hloupé, pak to doufám dokážu po pravdě posoudit.“

„Ano — naše děvčata však jsou náhodou všechna chytrá.“

„Lichotím si, že toto je jediný bod, v němž se naše názory rozcházejí. Doufal jsem, že se shodneme ve všem všudy, avšak v této věci s vámi nemohu souhlasit, neboť pokládám obě naše mladší dcery za neobyčejně pošetilé.“

„Nemůžete po takových děvčatech žádat, drahý manželi, aby měla ten rozum co jejich otec a matka. Až dospějí do našeho věku, pak, troufám si tvrdit, je nebudou důstojníci zajímat o nic víc než nás dva dnes. Vzpomínám si na ty časy, kdy se mi červený kabát také líbil — vlastně se mi v hloubi duše líbí podnes — a kdyby se nějaký ztepilý mladý plukovník s pěti nebo šesti tisíci ročně zajímal o některou mou dceru, neřekla bych ne. Však jsem si onehdy večer u sira Williama pomyslela, že plukovníku Forsterovi uniforma náramně sluší.“

„Matinko,“ zvolala Lydia, „paní tetinka povídala, že plukovník Forster ani kapitán Carter už nechodívají tak často k slečně Watsonové, jako když sem přijeli, a zeje nyní vídá otálet v Clarkově knihovně.“

Paní Bennetová na to chtěla něco odpovědět, ale přerušil ji příchod lokaje z Netherfieldu, který přinesl psaníčko pro slečnu Bennetovou a čekal na odpověď. Paní Bennetové zasmály radostně oči, a zatímco dcera četla, útočila na ni otázkami:

„Nu tak, Jane, kdopak ti to píše? A o čem? Copak stojí v tom psaníčku? Pospěš si, Jane, a pověz nám to, pospěš si, děvkeno.“

„Je to od slečny Bingleyové,“ řekla Jane a přečetla dopis nahlas.

Drahá přítelkyně,

neslitujete—li se nad námi a nepovečeříte—li dnes s Louisou a se mnou, vystavíte nás nebezpečí, že se budeme do smrti nenávidět, neboť dvě

ženy nemohou být celý den ponechány samy sobě, aby se nakonec nepohádaly. Vydejte se na cestu co možná nejdříve. Bratr a náš host večerí s důstojníky mimo domov.

Vaše

Caroline Bingleyová

„S důstojníky!“ zvolala Lydia. „To je mi divné, že o tom paní tetinka nic neříkala.“

„Večeří mimo domov,“ podotkla paní Bennetová, „to je velká směla.“

„Smím si vzít kočár?“ zeptala se Jane.

„Ale ne, děvkeno, jeď raději na koni; déšť je na spadnutí a pak se budeš muset zdržet do rána.“

„Vymyslelajste si to pěkně,“ řekla Elizabeth, „Jen kdybyste měla jistotu, že se nenabídnou dovézt ji domů.“

„Och! Vždyť v kočáře pana Bingleyho odjeli pánové do Merytonu a Hurstovi nemají k svému kočáru koně.“

„Já bych ale mnohem raději jela v kočáře.“

„Jenže tatínek ti ho nemůže půjčit, děvkeno. Koně jsou potřeba na statku, vidíte, manželi?“

„Jsou potřeba na statku mnohem častěji, než vyje můžete postrádat.“

„Budete—li je však potřebovat dnes, zavdělčíte se matince,“ podotkla Elizabeth.

Otec Bennet se nakonec dal přece jen slyšet, že se dnes bez nich neobejde; Jane se musela vydat na cestu koňmo a

matka ji vyprovázela ke dveřím a radostně při tom předpovídala špatné počasí. Její přání bylo vyslyšeno: sotva Jane odjela, začalo hustě pršet. Sestry se o Jane strachovaly, ale matka se radovala. Celý večer lilo jako z konve a Jane se skutečně nemohla vrátit.

„To jsem měla doopravdy skvělý nápad,“ pochvalovala si paní Bennetová nejednou, jako by se bylo rozpršelo její zásluhou. A to do příštího rána ani netušila, jaké šťastné následky bude ještě její důvtip mít. Sotva se nasnídali, přinesl sluha z Netherfieldu pro Elizabeth tento list:

Milá Lízinko !

Necítím se dnes ráno nijak ve své kůži — asi v důsledku toho, že jsem včera tak hrozně promokla. Moje laskavé přitekyně nechťejí ani slyšet o tom, že bych se vydala na zpáteční cestu, dokud mi nebude docela dobře. Také trvají na tom, že mi zavolají pana Jonese — tak abyste se nepolekali, až uslyšíte, že u mne byl — bolí mě hlava a v krku, ale jinak to snad nebude tak zlé.

Tvá atd.

„Vidíte, paní,“ řekl pan Bennet, když Elizabeth přečetla nahlas Janin list. „Upadne—li vaše dcera do zlé nemoci — zemře—li — bude vám útěchou vědomí, že se jí to stalo při pronásledování pana Bingleyho a na váš příkaz.“

„I jděte! Malé nachlazení ještě nikoho do hrobu nesklátilo. Budou o ni obětavě pečovat. Dokud u nich setrvá, je všechno v nejlepším pořádku. Dojela bych se za ní podívat, kdybych si mohla vzít kočár.“

Elizabeth si o Jane dělala skutečně starost a byla odhodlána se do Netherfieldu vypravit; jelikož kočár nebyl k maní a na koni ona nejedla, mohla tak učinit jedině pěšky. Seznámila ostatní se svým úmyslem.

„Jak tě může taková hloupost napadnout!“ zvolala matka. „Jen považ toho bláta! Jak bys vypadala, než bys tam došla?“

„Jane mě pozná a na ostatním mi nesejde.“

„To mi jenně naznačuješ, že bych měl poslat pro kočár, Lízinko?“ zeptal se otec.

„Ne, vůbec ne. Nevadí mi, že se projdu. Co znamená taková vzdálenost, mám—li před sebou jistý cíl? Vždyť jsou to jen tři míle. Do večera jsem zpátky.“

„Tvou dobrotu provází obdivuhodná činorodost,“ pronesla Mary. „Avšak každé citové hnutí se má podřídit vládě rozumu, a dle mého mínění by vynaložená námaha měla vždy být úměrná požadavkům.“

„Doprovodíme tě až do Merytonu,“ nabídly se Catherine s Lydií.

V Merytonu se rozloučily; mladší sestry se vydaly za některou důstojnickou paničkou do bytu a Elizabeth kráčela dál sama: rychlými kroky minula jedno pole, druhé, třetí, přelézala plůtky a skákala přes kaluže s netrpělivým elánem, až se octla na dohled netherfieldského domu s unavenými kotníky, uspiněnými punčochami a s tvářemi rozpálenými namáhavým výkonem.

Uvedli ji do ranního salónku, kde právě všichni krom Jane dleli a kde její příchod vyvolal velké překvapení. Paní Hursto—vá ani slečna Bingleyová nemohly uvěřit, že ušla tři míle tak časně, za tak nepříznivého počasí a sama samotinká; Elizabeth nabyla dojmu, zejí proto hluboce opovrhují. Přestojí přijaly s velkou blahosklonností, zatímco uvítání jejich bratra provázelo něco lepšího než blahosklonnost: přátelský zájem a laskavost. Pan Darcy prohodil jen pár slov, pan Hurst mlčky přihlížel, První pozoroval s obdivem, jak jí po přestálé námaze jiskřivě planou tváře, a zároveň pochybovačně uvažoval, zda situace skutečně vyžadovala, aby se vydala na tak dlouhou cestu bez doprovodu; druhý neměl zájem než o snídání.

Na své dotazy po sestřině stavu nedostala příznivou odpověď. Slečna Bennetová špatně spala, a třebaže neleží, má horkost a necítí se natolik dobře, aby mohla opustit svůj pokoj. Elizabeth uvítala s radostí, zejí k ní bez dalších průtahů zavedli, a Jane, která jen z obavy, aby je doma nevylekala a zbytečně nezatěžovala, nenaznačila ve svém listě, jak velice by jí taková návštěva přišla vhod, měla velkou radost, že ji vidí. Nebylo jí ale příliš do řeči, a když je slečna Bingleyová zanechala o samotě, vypravila ze sebe jen pár slov o tom, jak jsou na ni všichni hodní a jak je jim zavázaná. Elizabeth ji mlčky ošetřovala.

Po snídání se dostavily obě hostitelky a Elizabeth si o nich začala tvořit mnohem příznivější mínění, když viděla, jak jsou vůči Jane milé a starostlivé. Přišel apatykář, prohlédl pacientku a řekl, jak se dalo čekat, že se vážně nachladila a že bude třeba přikročit k léčení. Doporučil, aby ulehla, a slíbil nějakou medicínu. Jeho rady bylo ihned uposlechnuto, neboť Jane horečka stoupala a rozbolela ji hlava. Elizabeth ji neopouštěla ani na okamžik a také obě dámy proseděly většinu času v jejím pokoji: jelikož pání odešli, neměly vlastně nic jiného na práci.

Když odbila třetí, cítila Elizabeth, že je na čase, aby se rozloučila, a velmi nerada to také řekla. Slečna Bingleyová jí nabídla kočár a nebyla by ji musela dlouho přemlouvat, když tu Jane dala najevo takový zármutek, že odchází, až byla slečna Bingleyová nucena změnit nabídku kočáru v pozvání, aby zatím zůstala v Netherfieldu. Elizabeth vděčně přijala a do Longbournu se vypravil sluha, aby seznámil rodinu Bennetových se stavem věcí a přinesl nějaké šaty a prádlo. V pět hodin se obě dámy odešly převléknout a v půl sedmé byla Elizabeth pozvána k večeři. Na zdvořilé dotazy, kterými ji všichni zahrnuli a z nichž k její radosti vynikaly právě páně Bingleyovy obzvláštní starostlivosti, nemohla dát příznivou odpověď. Janin stav se vůbec nelepšil. Když to obě sestry slyšely, opakovaly třikrát či čtyřikrát, jak je to smutné, jak je to nepříjemné, takhle se nasytnout, a že ony samy mají ke stonání velký odpor; načež to pustily z hlavy. Elizabeth viděla, že je Jane vůbec nezajímá, pokud není přítomna, a s chutí se opět poddala svým dřívějším antipatiím. Z celé společnosti se jí skutečně zamlouval jen jejich bratr. Zjevně měl o Jane starost a jí samé se tak mile věnoval, že se trochu přestala cítit jako vetřelec, za jakého ji ostatní podle jejího soudu zjevně považovali. Kromě něho si jí sotva kdo povšíml. Slečna Bingleyová byla zcela zaujata panem Dar—cym, její sestra neméně a pan Hurst, po jehož boku seděla,

byl velice pohodlný pán, který se zajímal jen o jídlo, pití a o karty, a jakmile vyzvěděl, že dává přednost jednoduché domácí stravě před ragú, neměl už, o čem by s ní hovořil.

Hned po večeři se odebrala k Jane, a sotva za sebou zavřela dveře, už ji slečna Bingleyová začala pomlouvat. Konstatovala, že má přímo hrozné způsoby, něco mezi povýšeností a drsností, že neumí promluvit, že není krásná ani elegantní, že nemá vkus. Paní Hurstová sdílela tyto názory a dodala:

„Zkrátka, nic nemluví pro ni, až na to, že má dobré nohy. Do smrti nezapomenu, jak se tu dnes ráno objevila. Vypadala doopravdy jako divoženka.“

„Máš pravdu, Louiso. Musela jsem vyvinout velké úsilí, abych zachovala vážnou tvář. Co je to za nesmysl, vůbec sem chodit! Proč musí ona letět přes pole a louky, když se nastydne její sestra? A jaké měla vlasy, tak rozcuchané a rozevláté!“

„Ano, a ta její spodnička! Doufám, že sis všimla její spodničky, měla ji určitě nejméně deset čísel vymáchanou v blátě a stáhla si sukni, aby to nebylo vidět, jenže to nebylo nic platné.“

„Snad to popisuješ přesně, Louiso,“ pravil Bingley, „ale já nic takového nepostřehl. Připadalo mi, že to slečně Elizabeth Bennetové moc sluší, když sem dnes ráno přišla. Jestli měla nebo neměla špinavou spodničku, toho jsem si nevšiml.“

„Vám to ale nemohlo ujít, že, pane Darcy,“ pravila slečna Bingleyová. „Domnívám se, že byste si nepřál, aby se vaše sestra takto předvedla.“

„Zajisté že ne.“

„Běžet tři míle nebo čtyři nebo pět, či kolik to vlastně je, po kotníky v blátě a sama, dočista sama! Co je to za nápad? Podle mého to svědčí jedině o zavrženíhodném pocitu přezíravé volnosti a o lhostejnosti k společenským formám, s jakou se běžně setkáváme na malém městě.“

„Svědčí to o chvályhodné sesterské náklonnosti,“ pravil Bingley.

„Obávám se, pane Darcy,“ podotkla slečna Bingleyová polohlasně, „že toto dobrodružství poněkud ztlumí váš obdiv k jejím krásným očím.“

„Ale vůbec ne,“ odvětil. „Tělesná námaha jim dodala lesku.“

Nato zavládlo krátké ticho, až paní Hurstová opět začala:

„Jane Bennetová se mi velmi zamlouvá, je to roztomilá děvče a přála bych jí z celého srdce dobrou partii. Ale obávám se, že vzhledem k jejímu otci a matce a vzhledem k celému jejímu pochybnému příbuzenstvu o tom nemůže být ani řeči.“

„Sama jsi mi přece říkala, pokud se nemýlím, že jejich strýc je v Merytonu advokátem.“

„Ano, a mají ještě jednoho strýčinka, ale toho bys musel hledat mezi krámy na Cheapside.“

„Penězi k nezaplacení!“ dodala její sestra a obě se srdečně rozesmály.

„Kdyby měly po strýci v každém krámě na Cheapside,“ zvolal Bingley, „neubralo by jim to vůbec na osobním kouzlu.“

„Snižuje to však podstatně pravděpodobnost, že by si je vzal muž v dobrém postavení,“ odvětil Darcy.

Na tento názor Bingley neodpověděl, leč jeho sestry s ním vřele souhlasily a ještě hezkou chvíli se dobře bavily na účet pochybného příbuzenstva své drahé přítelkyně.

Pak opustily jídelnu a s obnovenou něžností se odebraly do pokoje nemocné a seděly u ní, dokud nebylo oznámeno, že se podává káva. Janin stav se stále spíš horšil, než lepšil, a Elizabeth se od ní nehnula ani na krok až do pozdních hodin, kdy k její úlevě pacientka usnula a ona se spíš ze slušnosti než s potěšením odhodlala sejít dolů. Když vkročila do salónu, zastihla celou společnost u karet; vyzvali ji hned, aby se k nim přidala, ale odmítla, neboť tušila, že se hraje o vysoké částky, vymluvila se na sestru a prohlásila, že si tu chvilku, kdy může zůstat v salóně, ukrátí čtením. Pan Hurst se na ni překvapivě zahleděl.

„Dáváte knize přednost před kartami?“ zeptal se. „Zvláštní.“

„Slečna Eliza Bennetová,“ pravila slečna Bingleyová, „opovrhne kartami. Je to velká čtenářka a nic jiného ji netěší.“

„Nazasluhuji si ani vaši chválu, ani vašeho odsouzení,“ bránila se Elizabeth. „Nejsem velká čtenářka a těší mě ještě leccos jiného.“

„Vím, že vás těší, když můžete posloužit sestře,“ pravil Bingley, „a potěší vás ještě víc, až se bohdá brzy uzdraví.“

Elizabeth mu upřímně poděkovala a přistoupila ke stolku, na němž leželo několik knih. Okamžitě se nabídl, zejí donese další, pokud jeho knihovna stačí.

„Škoda že nejsem bohatěji zásoben, měl bych se čím chlubit a vy byste si lépe vybrala, ale jsem příliš pohodlný; nemám mnoho knih, a přitom je jich pořád víc, než kdy přečtu.“

Elizabeth ho ujistila, že jí úplně postačí ty, které jsou v pokoji.

„Udivuje mne, že papá zůstavil tak málo knih,“ pravila slečna Bingleyová. „Jakou rozkošnou knihovnu máte u vás v Pemberley, pane Darcy!“

„Měla by být dobrá,“ odvětil, „je dílem několika generací.“

„I vy sám o ni máte velkou zásluhu, vždyť stále kupujete nové knihy.“

„Nechápu, jak v dnešní době někdo může zanedbávat rodinnou knihovnu.“

„Zanedbávám! Jsem si jista, že vy zanedbáváte nic, co přispívá k rozkvětu vašeho vznešeného sídla. Kéž by tvůj dům, Charlesi, až si ho postavíš, byl zpola tak rozkošný jako Pemberley!“

„Také bych si to přál.“

„Radila bych ti ale vážně, abys koupil něco nedaleko Pemberley a vzal si je za vzor. V celé Anglii není tak krásně jako v Derbyshiru.“

„Ze srdce rád, koupil bych třeba Pemberley, kdyby mi je Darcy prodal.“

„Mluvím o tom, co je ve skutečnosti možné.“

„Na mou věru, Caroline, řekl bych, že ve skutečnosti je spíš možné Pemberley koupit než okopírovat.“

Elizabeth zaujal rozhovor natolik, že se nemohla soustředit na čtení; odložila tedy knihu, přikročila ke karetnímu stolku,

posadila se mezi pana Bingleyho a jeho starší sestru a přihlížela hře.

„Vyrostla slečna Darcyová hodně od jara? Bude už tak veliká jako já?“ zeptala se slečna Bingleyová.

„Rekl bych, že ano. Bude teď asi jako slečna Bennetová nebo ještě trochu větší.“

„Jak ráda bych ji opět spatřila! Neznám druhou dívku, která by si mne byla tak podmanila. Taková tvář, takové chování! A jak je vzdělaná na svůj věk! Na klavír hraje nádherně.“

„Já si jen nedovedu představit, kde slečny berou tolik trpělivosti, aby byly všechny tak vzdělané,“ pravil Bingley.

„Že jsou všechny vzdělané? Jak to myslíš, drahý bratře?“

„Ano, podle mého všechny. Každá maluje stolky, vyšívá zástěny, háčkuje kabelky. Sotva bych mohl jmenovat dívku, jež by toto vše neovládala, a vím určitě, že jsem ještě nezažil, aby mi o některé neřekli hned napoprvé, zeje velmi vzdělaná.“

„Charakterizoval jsi až příliš pravdivě, co se obvykle myslí pod pojmem ‚vzdělaná‘,“ pravil Darcy. „Připojuje se přece—často k jménu ženy, která šije nezasloužila ničím než tím, že háčkuje kabelky nebo vyšívá zástěny. Avšak nemohu sdílet tvé vysoké mínění o ženách obecně. Mezi všemi svými známými bych našel sotva půl tuctu žen, které bych mohl uctít přídomek ‚vzdělaná‘.“

„Ani já bych jich více neobjevila, tím jsem si jista,“ pravila slečna Bingleyová.

„V tom“ případě,“ poznamenala Elizabeth, „musíte od ženy vyžadovat velmi mnoho, než ji uznáte za vzdělanou.“

„Ano, vyžadují od ní skutečně velmi mnoho.“

„Jakpak by ne!“ zvolal jeho věrná ozvěna. „Za vzdělanou je možno považovat jen tu ženu, která ční vysoko nad běžný průměr. Musí umět skutečně dobře hrát, zpívat, kreslit a tančit, musí znát cizí řeči, aby byla toho označení hodná, a navíc musí mít ještě něco, co se projeví v jejím držení i v její chůzi, v zabarvení jejího hlasu i v tónu jejího oslovení a volbě výrazů, jinak si toto označení plně nezaslouží.“

„To všechno musí mít,“ dodal Darcy, „a navíc ducha zušlechtěného hojnou četbou.“

„To už se nedivím, že znáte pouze šest vzdělaných žen. Spíše se divím, že znáte vůbec nějakou.“

„Jste tak skeptická vůči příslušnicím vlastního pohlaví, že pochybujete, je—li to možné?“

„Já takovou ženu ještě neviděla. Nepoznala jsem bytost, která by v sobě spojovala takové schopnosti, vkus, píli a půvab, jak jste právě vyličil.“ i Jak paní Hurstová, tak slečna Bingleyová se jaly protestovat, že o tom pochybuje neoprávněně, a tvrdily, že ony znají řadu žen, které splňují všechny tyto předpoklady, ale tu zasáhl pan Hurst a trpce si stěžoval, že nesledují, co se děje. Tím tedy výměna názorů skončila a Elizabeth zakrátko nato odešla z pokoje.

Sotva se za ní zavřely dveře, prohodila slečna Bingleyová: „Eliza Bennetová patří k těm dívkám, které se snaží vzbudit zájem druhého pohlaví tím, že snižují své vlastní. Na mnohé muže to zřejmě platí, ale podle mého je to nicotná metoda a ubohý trik.“

„Všechny triky, k nimž se slečny občas uchylují, aby na sebe upozornily, jsou bezpochyby ubohé,“ konstatoval Darcy, jemuž byla její poznámka určena. „Jakékoli jednání s úskočnými záměry je opovržením hodné.“

Slečnu Bingleyovou jeho odpověď docela nic neuspokojovala, a tak toto téma dále nerozvíjela.

Elizabeth se mezi ně znovu dostavila, ale jenom aby jim sdělila, že se sestře přitížilo a že ji nemůže opustit. Bingley chtěl okamžitě poslat pro pana Jonese, zatímco jeho sestry, přesvědčeny, že rady venkovského apatykáře nebudou mnoho co platné, navrhovaly, aby byl spěšně přivolán z Londýna některý věhlasný lékař. O tom nechtěla Elizabeth ani slyšet, ale návrh jejich bratra neodmítala; nakonec se dohodli, že časně ráno pošlou pro pana Jonese, jestli se stav slečny Benne—tové nějak podstatně nezlepší. Bingley byl celý rozčilený, jeho sestry prohlašovaly, že jsou zdrcené. Utěšily se však ve svém bolu tím, že zapěly několik duet, zatímco on nemohl dát svým citům jiný průchod, než že nařídil hospodyně, aby všemožně pečovala o nemocnou dámu i její sestru. .

Elizabeth probděla v sestřině pokoji téměř celou noc a k ránu s úlevou seznala, zeje s to dát jakžtakž uklidňující odpověď služce, kterou pan Bingley časně vyslal, aby se přeptala, a o něco později dvěma elegantním dámám, komorným to jeho sester. Přes tento obrat k lepšímu však projevila přání poslat matce do Longbournu list, aby Jane navštívila a sama posoudila, co by se mělo stát. Okamžitě byl vypraven posel s dopisem a paní Bennetová se podle jeho obsahu bez prodlení zařídila. Objevila se v Netherfieldu krátce po snídani v doprovodu obou mladších dcer.

Kdyby byla paní Bennetová zvěděla, že Jane hrozí zjevně nebezpečí, byla by bývala zoufalá, jakmile ji však uklidnilo zjištění, že nejde o smrtelnou nemoc, nemela už zájem na tom, aby se dcera co nejdříve vystonala, neboť uzdravením by její pobyt v Netherfieldu patrně skončil. Nechtěla proto ani slyšet, když Jane žádala, aby ji dopravili domů, a ani apaty—kář, který se tou dobou dostavil, to nedoporučoval. Chvilí seděli všichni u Jane, pak se objevila slečna Bingleyová a pozvala je do ranního salónku. Paní Bennetová vešla, provázena třemi dcerami. Pan Bingley jí spěchal vstříc a vyjádřil naději, že nezastihla slečnu dceru v horším stavu, než očekávala.

„Ach, v mnohem horším, drahý pane,“ zněla její odpověď. „Je jí tak špatně, že si ji nemůžeme odvést. Pan Jones říká, že na převoz není ani pomyšlení. Budeme nuceni zneužívat ještě na krátký čas vaši laskavosti.“

„Jaký převoz?“ zvolal Bingley. „To nesmí nikoho ani napadnout. Jsem si jist, že by to sestra nepřipustila.“

„Ujišťuji vás, madam,“ pronesla slečna Bingleyová s chladnou zdvořilostí, „že se slečně Bennetové u nás dostane všestranné péče.“

Paní Bennetová jim převýmluvně vyjadřovala svou vděčnost.

„Nedovedu si představit,“ dodala, „jak by to s ní skončilo, kdyby neupadla do té zlé nemoci u dobrých přátel, vždyť chudinka hrozně zakouší, ale ona snáší všechno trpělivě jako ovečka, to je celá ona, s tak mírnou povahou jsem se co živa ještě nesetkala, často říkávám našim druhým děvčatům, zeji se nemohou rovnat. Máte to tu rozkošné zařízení, pane Bingley, a krásný výhled na vyštěrkovanou cestičku u vchodu. Neznám pěknější venkovské sídlo než Netherfield. Nebudete odsud doufám pospíchat, třebaže jste je najal jen nakrátko.“

„Já nedělám nikdy nic na dlouhé lokte,“ odvětil, „a kdybych se tudíž rozhodl opustit Netherfield, byl bych za pět minut

připraven na cestu. Zatím však na odjezd vůbec nepomýšlím.“

„Přesně to bych od vás očekávala,“ řekla Elizabeth.

„Začínáte mě tedy chápat, vidíte?“ zvolal a obrátil se k ní.

„Ale ano, rozumím vám dokonale.“

„Kéž bych to mohl považovat za kompliment z vaší strany, avšak obávám se, že je spíše politováníhodné, mít povahu tak snadno přístupnou zrakům ostatních.“

„To je věcí názoru. Nic nedokazuje, že by hluboká a složitá povaha byla více nebo méně hodná úcty než taková jako vaše.“

„Pamatuj, kde jsi, Lízinko,“ zvolala její matka, „a nedovoluj si to, co si smíš dovolit doma.“

„Netušil jsem,“ nedal se vyrušit Bingley, „že jste tak bystrá pozorovatelka lidských duší. Taková pozorování musí být zábavná.“

„Ano, ale nejzábavnější jsou složité povahy. To je bezesporu jejich předností.“

„Venkov však obvykle neoplyývá vhodnými objekty pro taková pozorování,“ pravil Darcy. „Ve venkovském prostředí se pohybujete v úzce omezené a stále stejné společnosti.“

„Avšak lidé sami se mění, takže se na nich něco zajímavého najde vždy.“

„To je pravda pravdoucí,“ prohlásila důrazně paní Benne—tová, uražena tónem, jakým hovořil o venkovském prostředí. „Ujist' uji vás, že se to děje na venkově právě tak často jako ve městě.“

Všichni přítomní se zatvářili překvapeně; Darcy se na ni na okamžik zahleděl a pak se mlčky odvrátil. V domnění, že před ní bezpodmínečně kapituloval, využívala paní Benne—tová svého triumfu.

„Nedovedu si představit, jaké přednosti by mohl mít Londýn oproti venkovu, krom obchodů a veřejných restaurací. Pro mne je venkov mnohem přitažlivější, neždám vám, pane Bingley?“

„Jsem—li na venkově, nikdy se mi odtamtud nechce,“

odpověděl, „ale ve městě je to také tak. Obojí má své výhody a já bych dokázal žít spokojeně tu i onde.“

„Ráda věřím, vy máte šťastnou povahu. Avšak tomuto pánovi,“ a pohlédla na Darcyho, „venkov zřejmě k srdci nepřirostl.“

„Jistě se mýlíte, matinko,“ řekla Elizabeth, celá rudá z matčiných řečí. „Neporozuměla jste dobře panu Darcymu. Vždyť on pouze podotkl, že na venkově se člověk nesetká s tolika různými lidmi jako ve městě, a v tom se nemýlí, to musíte uznat.“

„Zajisté, děvenko, vždyť nikdo netvrdí opak, ale sotva se najde venkovská obec, kde by se jeden setkával s tolika lidmi jako u nás. My aspoň navštěvujeme dobré dva tucty rodin.“ Jen z ohledu na Elizabeth dokázal Bingley zachovat vážnou tvář. Jeho sestra nebyla tak jemnocitná a obrátila se na pana Darcyho s výmluvným úsměvem. Elizabeth, aby odvedla matčinu pozornost jinam, se honem zeptala, navštívila—li Charlotte Lucasová v její nepřítomnosti Longbourn.

„Ano, zastavila se u nás včera se svým otcem. Sir William je velice příjemný pán, neždám vám, pane Bingley? Nóbl člověk, a přitom tak pozorný a přívětivý! Má dobré slovo pro každého. Na tom se podle mého mínění pozná pravý gentleman, ale kdo se pokládá za tak důležitého, že na člověka ani nepromluví, ten má o vznešenosti mylnou představu.“ „Zdržela se Charlotte na večeři?“

„Ne, pospíchala domů. Myslím, že musela ještě péci biskupský chlebiček. Tedy já za svou osobu si vždy držím takové služebnictvo, které rozumí své práci, a své dcery vychovávám jinak, pane Bingley. Ale v tom si každý musí poradit sám a Lucasová děvčata jsou hodná a pořádná, to mi věřte. Jenomže bohužel krásy nikomu nepobraly. Ne že by mi snad Charlotte připadala úplně ošklivá — ale ji máme ovšem nejraději.“

„Zdá se to velmi milá mladá dáma,“ pravil Bingley.

„Ach, to ano, zajisté — avšak musíte přiznat, že půvabná zrovna není. Sama lady Lucasová to přiznává a často říká, že mi závidí Janinu krásu. Nechci se chlubit vlastním dítětem, to jistě ne, ale Jane — krásnější děvče nevidíte každý den. Kdekdo to tvrdí. Nespolehlá bych se jen na vlastní mateřský úsudek. Byli jsme jednou u mého bratra Gardinera v Londýně — to bylo Jane sotva patnáct — a tam se do ní jeden pán zamiloval až po uši. Švagrová říkala, že ji určitě požádá o ruku, než odjedeme. Tedy — nedošlo k tomu, snad si myslel, že je příliš mladá. Ale napsal na ni nějaké verše a byly to moc krásné verše.“

„A tím jeho láska dohasla,“ vpadla netrpělivě Elizabeth. „Mám dojem, že tímto způsobem zchladl už mnohý žhavý cit. Ráda bych věděla, kdo první přišel na to, jak účinně poezie zdusí milostný žár!“

„Měl jsem vždycky dojem, že poezie lásku podněcuje,“ řekl Darcy.

„Silný, zdravý, opravdový cit snad. Takový roste za všech okolností. Jde—li však o povrchní, lehkovážnou náklonnost, může ji jeden dobrý sonet dočista vyřidit, o tom jsem přesvědčena.“

Darcy se pouze usmál, a v chvilkovém odmlčení, které následovalo, se Elizabeth chvěla, aby se matka opět neznemožnila. Byla by ráda sama něco řekla, ale nic ji nenapadlo, až paní Bennetová přerušila ticho a jala se opětovně děkovat panu Bingleymu za laskavost, kterou prokazuje Jane, a omlouvala se, že je obtěžuje ještě i Lízinka. Pan Bingley jí oplatil upřímně míněnou zdvořilostí a přiměl i svou mladší sestru, aby pronesla pár vhodných slov. Nutila se do role, která jí byla ve skutečnosti proti mysli, ale paní Bennetová byla spokojena a krátce nato požádala, aby předjel její kočár. To bylo znamením pro mladší dcery, aby se dožadovaly pozornosti. Obě děvčata si během celé návštěvy spolu šuškala, a výsledek jejich porady byl ten, že nejmladší připomněla panu Bingleymu, jak jim sliboval, když se tu usadil, že uspořádá ples.

Lydia byla statné patnáctileté děvče, vyspělé na svůj věk, s jemnou pleť a šibalským pohledem; matka ji měla ze všech dětí nejraději, a proto ji uvedla do společnosti velmi mladou. Vyznačovala se až živočišným temperamentem a vrozenou

sebedůvěrou, což v ní dvorní důstojníci, zlákaní bohatými tabulemi u jejího strýčka i jejími vlastními nestro—jenými půvaby, ještě zvýšili a upevnili. Nechyběla jí tedy odvaha, přednést petici ohledně plesu, bez okolků upamato—vala pana Bingleyho na jeho slib a dodala, že by to byla neslýchaná hanebnost, kdyby jej nesplnil. Odpověď na tento útok byla rajskou hudbou pro uši paní Bennetové: „Ujist’uji vás, že jsem hotov kdykoli svůj slib dodržet, a až se vaše sestřička uzdraví, určité sama den, bude—li vám líbo. Ale jistě byste nechtěla tančit, dokud ona stůně.“

Lydia vyjádřila své uspokojení. „Ano, ovšem — raději počkáme, až se Jane vyzdraví. Do té doby se snad i kapitán Carter vrátí do Merytonu. A až vy uspořádáte ples,“ dodala, „nedám jim pokoj, dokud oni neuspořádají důstojnický. Řeknu plukovníku Forsterovi, že se na nejínek všichni budou dívat skrz prsty.“

Paní Bennetová s dcerami odjela, Elizabeth se okamžitě odebrala k Janinu lůžku, a poskytla tak oběma dámám a panu Darcymu možnost zhodnotit výstup celé rodiny; onoho pána však nebylo možno přimět, aby odsoudil i ji, a to přes vtipkování slečny Bingleyové o něčích krásných očích.

Další den uplynul stejně jako předešlý. Paní Hurstová i slečna Bingleyová strávily dopoledne pár hodin u lůžka nemocné, jež se pomalu začínala zotavovat, a večer se Elizabeth přidružila k společnosti v salóně. Karetní stolek však nepřišel na pořad. Pan Darcy psal dopis, slečna Bingleyová se mu usadila po boku, aby sledovala, jak mu to jde, a neustále ho vyrušovala různými vzkazy pro jeho sestru. Pan Hurst a pan Bingley se zabavili piquetem a paní Hurstová přihlížela hře.

Elizabeth si vzala vyšívání a bavila se dostatečně tím, co se odehrávalo mezi Darcym a jeho společníci. Neustálé vychvalování oné dámy, ať už se týkalo jeho rukopisu, rovných řádků nebo obsažnosti listu, a lhostejnost, s jakou on její uznání přijímal, vytvářely zvláštní dialog, který přesně odpovídal jejímu názoru na ně na oba.

„Takovým dopisem uděláte jistě slečně Darcyové náramnou radost.“

Tohle nechal bez odpovědi:

„Jak neobyčejně rychle píšete!“

„Mýlíte se. Píši spíše pomalu.“

„Jistě napíšete do roka hezkou řádku dopisů. I obchodních dopisů! Ty nesnáším.“

„Pak je tedy dobře, zeje musím psát já a ne vy.“

„Prosím vyřídte sestřičce, zeji toužím znovu spatřit.“

„Už jsem jí to jednou vyřídil, jak jste si přála.“

„Obávám se, že se mi vaše pero nelíbí. Smím vám je při—říznout? Zacházím s pery mimořádně zručně.“

„Děkuji vám, ale já si zásadně vlastní pera upravuji sám.“

„Jak to jen dokážete, psát tak stejnoměrně?“ Mlčel.

„Vyřídte sestřičce, jakou mám radost, že už tak pěkně hraje na harfu, a sdělte jí, prosím, že mě dočista uchvátil její krásný návrh na stolek a že jej považuji za mnohem lepší než návrh slečny Grantleyové.“

„Směl bych zahrnout vaši chválu do příštího dopisu? Nezbyvá mi tady už dost místa, abych se o tom mohl náležitě rozepsat.“

„Ach, to nevádí! Vždyť se v lednu shledáme. A to jí píšete pokaždé taková okouzující dlouhá psaníčka, pane Darcy?“

„Dlouhá obvykle bývají, a jsou—li okouzující, to nemohu sám posoudit.“

„Já mám tu zkušenost, že ten, kdo bez obtíží sestaví dlouhý list, zpravidla jej také napíše dobře.“

„Tehle kompliment se na Darcyho nehodí, Caroline,“ zvolal její bratr. „Vždyť Darcy vůbec nepíše lehce. Dává si velkou práci s vyhledáváním učených slov. Vid’, kamaráde?“

„Náš způsob vyjadřování se podstatně liší.“

„Ach, Charles píše tak nedbale, že si to ani představit nelze!“ zvolala slečna Bingleyová. „Polovinu slov nedopíše a ostatní rozmaže.“

„Mně přicházejí myšlenky tak rychle, že nemám čas je pořádně zachytit, a tak se stává, že adresát nenajde často v mém dopise vůbec žádné myšlenky.“

„Vaše pokora láme hrot všem výtkám, pane Bingleyi,“ pravila Elizabeth.

„Zdánlivá pokora bývá velkeidamná,“ poznamenal Darcy. „Bývá často vyvolána lhostejností k mínění druhých a někdy v sobě tají i skryté vychloubání.“

„A která z těchto dvou eventualit se hodí na můj nynější projev pokory?“

„Skryté vychloubání; jsi totiž ve skutečnosti hrdý na chyby ve svých dopisech, neboť podle tvého mínění pramení z rychlého toku myšlenek a ledabylého provedení, což pokládáš za věc ne—li chvályhodnou, tedy aspoň vysoce zajímavou. Muž činu oceňuje vždy svou rychlost a málokdy zauvažuje nad nedostatky svého počínání. Dnes dopoledne jsi prohlásil před paní Bennetovou, že bys byl za pět minut přichystán vyrazit, kdyby ses rozhodl opustit Netherfield, a chtělš tím vyvolat její uznání a obdiv, avšak co je tak pozoruhodného na zbrklosti, která za sebou zanechává řadu nevyřízených věcí a nepřinese žádný užitek nikomu, tebe nevyjímajíc?“

„Ne, ne,“ zvolal Bingley, „chceš ode mne příliš mnoho, požaduješ—li, abych si ještě večer pamatoval všechny hlouposti, které jsem vypustil z úst dopoledne. A přitom tě ujist’uji na svou čest, že jsem vědomě nic nepravdivého nepředstíral, ba že to nepředstírám ani v této chvíli. Aspoň jsem si tedy nepřisuzoval nepatřičnou zbrkllost proto, abych se dělal zajímavým před dámami.“

„Rád věřím, žeš to myslel upřímně, avšak nejsem si vůbec jist, že bys skutečně tak rychle odcestoval. Byl bys závislý na mnoha okolnostech tak jako každý druhý; i kdyby ses už vyšvihl do sedla a nějaký přítel ti řekl: ‚Zdrž se ještě do příštího týdne, Bingleyi,‘ pravděpodobně bys mu vyhověl a neodjel bys — a kdyby ještě něco namítal, zůstal bys možná i měsíc.“

„Tím však pouze dokazujete, že pan Bingley nedoceňuje vlastní povahu,“ zvolala Elizabeth. „Stavíte ho do

příznivějšího světla, než se staví sám.“

„Velice mi lichotíte,“ řekl Bingley, „když chápete slova mého přítele jako uznání mé vlídnosti a laskavosti. Obávám se však, že jste si to vyložila zcela jinak, než onen pán zamýšlel,

neboť on by si mne jistě víc vážil, kdybych v takové situaci rázně odmítl a odcválal co nejrychleji pryč.“

„Domnívá se snad pan Darcy, že byste neuvážené rozhodnutí napravil, kdybyste na něm neústupně setrval?“

„To nemohu posoudit, na mou věru, Darcy musí promluvit za sebe.“

„Očekáváš, že budu hájit názory, jež jsi mi přisoudil, ale k nimž se já sám nehlásím. I kdybychom však přijali vaši verzi tohoto případu, slečno Bennetová, nesmíte zapomínat, že ten přítel, jenž si přál, aby se vrátil do tohoto domu, si to pouze přál, požádal ho o to, aniž uvedl jediný důvod, proč by mu měl vyhovět.“

„Vám se tedy nezamlouvá, vyhoví—li člověk příteli ochotně, bez přemlouvání.“

„Vyhovět a nevědět proč, není lichotivé ani pro jednoho, ani pro druhého.“

„Zdá se, že vůbec neberete v úvahu vliv přátelství a náklonnosti, pane Darcy. Člověk často vyhoví žadateli z ohleduplnosti ještě dříve, než ho pádné důvody přesvědčí o rozumnosti požadavku. A to nemám na mysli jen tu předpokládanou příhodu s panem Bingleym. Snad bychom měli vyčkat, až nastane, než budeme posuzovat, zda se při tom zachoval moudře. Avšak vezměme si nějaký obecný, běžný případ, kdy přítel žádá přítele, aby změnil jakési nepříliš důležité rozhodnutí; odsuzoval byste takového člověka, že vyhověl prosbě a nečekal na dlouhé přemlouvání?“

„Nebylo by užitečné, kdybychom před dalšími úvahami na toto téma stanovili trochu přesněji, jak důležitá je daná žádost a jak důvěrné přátelství poutá zúčastněné strany?“

„Vřele souhlasím,“ zvolal Bingley. „Stanovme všechny podrobnosti a hlavně nezapomeňte na jejich rozměry, neboť tím nabude výměna názorů na závažnosti mnohem víc, než tušíte, slečno Bennetová. Ujist'uji vás, že kdyby Darcy nebyl o tolik větší a silnější než já, nectil bych ho ani zpola tak, jak ho ctím. A přitom neznám většího bratrouna, než je Darcy za určitých okolností a na určitých místech, a to zvláště v jeho vlastním sídle za nedělních večerů, když nemá co na práci.“

Pan Darcy se usmál, ale Elizabeth měla dojem, že se ho to

trochu dotklo, a proto se nerozesmála. Slečna Bingleyová se procítěně vzbouřila proti takové urážce a vytkla bratrovi, že plácá nesmysly.

„Prohlédl jsem tvůj záměr, Bingleyi,“ pravil jeho přítel. „Nelíbí se ti, když si lidé vyměňují názory, a chceš nás umlčet.“

„Snad máš pravdu. Výměny názorů se příliš podobají hádkám. Kdybyste se slečnou Bennetovou počkali, až odejdu, byl bych vám velmi zavázán, a pak si o mně můžete říkat, cokoli chcete.“

„Oč žádáte, není z mé strany žádná oběť,“ pravila Elizabeth, „a pan Darcy by snad měl raději dopsat svůj dopis.“

Pak Darcy uposlechl její rady a dopis skutečně dopsal.

Když se s tím vypořádal, poprosil slečnu Bingleyovou a Elizabeth, aby dopřály společnosti trochu hudby. Slečna Bingleyová se radostně vrhla ke klavíru; ze zdvořilosti požádala Elizabeth, aby koncert zahájila, když ta však stejně zdvořile, leč rozhodněji odmítla, usedla za nástroj sama.

Paní Hurstová se připojila ke zpěvu své sestry, a zatímco se takto zaměstnávaly, nemohla si Elizabeth, probírajíc se hudebními publikacemi, které ležely na desce nástroje, nepovšimnout, že z ní pan Darcy téměř oka nespustí. Nedovedla si představit, že by se mohla takové osobnosti zalíbit, ale že by ji pozoroval, jelikož je mu nesympatická, to bylo vysvětlení ještě nepravděpodobnější. Nakonec však nedospěla k jinému vysvětlení, než že ho u ní pobuřuje a znechucuje něco, co se neshoduje s jeho představami o patřičném a nepatřičném počínání a co se u ní vyskytuje ve větší míře než u ostatních přítomných. Tento závěr ji nemrzl. Nezaulal ji tolik, aby jí záleželo na jeho dobrém mínění. Po několika italských písních okouzila slečna Bingleyová posluchače živou skotskou melodií; a tu přistoupil pan Darcy k Elizabeth a pravil jí:

„Nepociťujete chuť využít této příležitosti a zatančit si kolo, slečno?“

Usmála se, ale neodpověděla. Překvapen jejím mlčením opakoval svou otázku.

„Ale já vás slyšela,“ řekla, „jen jsem honem nevěděla, co na to odpovědět. Vím, že ode mne chcete slyšet přitakání, abych vám poskytla potěšení vyjádřit se opovržlivě o mých zálibách; já se však zpravidla nedovedu zřít toho, abych takovéto záměry nepřekazila a nezabránila chystanému výsměchu. Rozhodla jsem se proto sdělit vám, že vůbec nemám chuť zatančit si kolo — a nyní se posmívejte, troufáte—li si.“ „Věru že si netroufám.“

Elizabeth jeho galantní odpověď překvapila, neboť spíš očekávala, že se urazí; měla však ve svých způsobech něco tak milého a čtveračivého, že se na ni málokdo vůbec dokázal rozzlobit, a Darcyho dosud žádná žena neokouzila tak jako ona. Říkal si v duchu, že nebýt jejího nemožného přibuzenstva, byla by jeho svoboda vážně ohrožena.

Slečna Bingleyová toho viděla, nebo se domnívala vidět dost, aby začala žárlit, a velkou starost o uzdravení její drahé přítelkyně Jane nyní znovu oživilo přání zbavit se co nejrychleji Elizabeth.

Snažila se vzbudit v Darcym zaujetí proti svému hostu tím, že hovořila o jejich předpokládaném sňatku, a vymýšlela, co by mu přispělo ke štěstí.

„Doufám,“ pravila, když se nazíťí procházeli mezi ozdobnými keři na zahradě, „že své paní tchyni, až budete mít to potěšení ji tak nazývat, taktně naznačíte, že v jejím případě mlčeti je zlato, a vyhoví—li vám, pak se zaměřte na to, aby obě mladší děvčata tak nepronásledovaladůstojníky. A smím—li se zmínit o jedné delikátní věci — snažte se vždy zarazit svou dámu včas, než překročí snesitelnou míru ješitnosti a im—pertinence, což se jí občas stává.“

„Víte ještě o něčem, co by přispělo k mému rodinnému štěstí?“

„Ach ano! — Hlavně nesmíte zapomenout umístit portréty pana strýčka a tetinky Philipsových do galerie předků na Pemberley. Pověste je vedle pana soudce, svého prastrýce. Jsou přece kolegové, víte, ač poněkud různého zaměření. Jen svou drahou Elizabeth si nesmíte dát portrétovat, neboť který malíř by vystihl ty krásné oči?“

„Nebylo by skutečně snadné zachytit jejich výraz, ale tvar a barvu a ty její neobyčejně jemné řasy by bylo možno zpo—dobnit.“

V tom okamžiku jim z jiné cestičky vyšla vstříc sama Elizabeth v doprovodu paní Hurstové.

„Netušila jsem, že máte v úmyslu se projít,“ soukala ze sebe rozpačitě slečna Bingleyová v obavách, zeji slyšely.

„Zachovali jste se k nám velice nepěkně,“ odvětila paní Hurstová, „utekli jste a nic jste neřekli, že se chystáte ven.“

Nato se zavěsila do pana Darcyho z druhé strany a nechala Elizabeth kráčet dál samotnou. Cestička nebyla širší než pro tři. Pan Darcy chtěl napravit jejich bezohlednost a okamžitě prohlásil:

„Tahle pěšinka nás všechny nepojme. Přejdeme raději na hlavní cestu.“

Avšak Elizabeth neměla vůbec v úmyslu setrvat v jejich společnosti, proto se zasmála a odvětila:

„Ne, nejen zůstaňte, kde jste. Tvoříte rozkošnou skupinku, moc hezkou na pohled, čtvrtá osoba by pokazila malebný obrázek. Na shledanou.“

Odběhla vesele a na své toulce si radostně říkala, že za den za dva bude opět doma. Jane už se natolik zotavila, že měla v úmyslu vyjít večer na hodinku ze svého pokoje.

Jakmile se dámy zvedly od stolu, běžela Elizabeth za sestrou, a když se ujistila, že je dobře vyzbrojena proti chladu, doprovodila ji do salónu, kde ji její přítelkyně uvítaly mnohohlavně projevovanou radostí; Elizabeth je dosud nikdy neviděla v tak milostivé náladě jako během oné hodiny, než se objevili páni. Uměly skutečně udržovat rozhovor v proudu. Dokázaly výstižně popsat kdejaké povyražení, vykládat anekdoty se smyslem pro humor a duchaplně se posmívat svým známým.

Jakmile však vstoupili pánové, přestala být Jane středem jejich pozornosti; slečna Bingleyová upjala okamžitě oči k Darcymu a měla mu co říci, ještě než stačil přikročit blíž. On sám se obrátil k Jane Bennetové a zdvořile jí blahopřál k uzdravení, i pan Hurst se uklonil a pravil, že „je tomu velmi rád“, ale až Bingley ji uvítal s výmluvnou vřelostí.

Překypoval radostí a pozorností. První půlhodinu přikládal neustále do krbu, aby jí neškodila změna prostředí, a na jeho naléhání si musela přesednout k ohni z druhé strany, aby byla dále od dveří. Potom se k ní posadil a s ostatními sotva ztratil slovíčko. Elizabeth, skloněná nad prací v opačném koutě, je pozorovala s velkou radostí.

Po čaji připomínal pan Hurst své švagrové karetní stolek — leč nadarmo. Vyšpechovala potají, že pan Darcy nemá do karet chuť, a tak se pan Hurst na přímou výzvu setkal s odmítnutím. Ujistila ho, že nikdo hrát nehodlá, a snad i oprávněně, neboť ostatní k tomu mlčeli. Pan Hurst nepřišel na nic jiného, co by si mohl počít, než se natáhnout na pohovku a podřimovat. Darcy si vzal knížku, slečna Bingleyová učinila totéž a paní Hurstová, jež si pro ukrácení dlouhé chvíle hlavně pohrávala se svými náramky a prsteny, se tu a tam připojila k rozhovoru svého bratra s Jane Bennetovou.

Pozornost slečny Bingleyové se soustřeďovala stejnou měrou na četbu pana Darcyho jako na svou vlastní, ustavičně se ho na něco dotazovala nebo mu koukala do knihy. Nedokázala ho však přimět, aby se rozhovořil, stručněji odpovídal a četl dál. Zcela vyčerpána snahou ponořit se do knihy, kterou si zvolila jen proto, že ležela vedle jeho, zívla nakonec mocně a pravila: „Jak mile ten večer ubíhá! Není skutečně příjemnější rozptýlení nad čtení. Všechno ostatní znudí člověka dříve než kniha. Nesnesla bych, abych neměla prvotřídní knihovnu, až budu bydlet ve vlastním domě.“ Nikdo nereagoval. Znovu tedy zívla, odhodila knihu a pátrala očima po místnosti, čím by se zabavila; tu zaslechla, že její bratr říká cosi o plesu, obrátila se prudce k němu a pravila:

„Jen tak mimochodem, Charlesi — ty vážně uvažuješ o tom, uspořádat v Netherfieldu ples? Než o tom rozhodneš s konečnou platností, radila bych ti, abys vypátral, zda o to přítomné panstvo stojí; velice bych se podivila, kdybys mezi námi nenašel nikoho, pro něhož by ples byl spíše utrpením než zábavou.“

„Myslíš—li Darcyho,“ ohradil se její bratr, „ten si může jít lehnout, ještě než tanec začne, bude—li si přát, ale jinak je to hotová věc, a jakmile Nichollsová navaří dost bešamelu, začnu rozesílat pozvánky.“

„Mně by se plesy lépe zamlouvaly,“ odvětila, „kdyby probíhaly jinak, ale obvykle bývá taková večerní sešlost nevýslovně nezábavná. Bylo by přece mnohem rozumnější oddávat se duchaplným rozhovorům než tanci.“

„Snad by to bylo rozumnější, drahá Caroline, to připouštím, jenže by to zase nebyl ples.“

Slečna Bingleyová neodpověděla a krátce nato vstala a jala se procházet po pokoji. Měla elegantní postavu a pěknou chůzi, avšak Darcy, jemuž to bylo určeno, zůstal neochvějně zabrán do čtení. V zoufalství se odhodlala ještě k jednomu pokusu a takto oslovila Elizabeth:

„Slečno Elizo, dovolu, abych vám doporučila následovat mého příkladu a projít se po pokoji. Ujišťuji vás, zeje to velmi osvěžující po dlouhém prodlévání v jedné pozici.“

Elizabeth to překvapilo, ale souhlasila okamžitě. A slečna Bingleyová dosáhla pravého účelu svého zdvořilého pozvání: pan Darcy vzhlédl. Uvědomoval si stejně dobře jako Elizabeth, že přátelská pozornost z té strany znamená něco mimořádného, a bezděčně zaklapl knihu. Byl okamžitě vyzván, aby se k nim přidružil, avšak odmítl s podotknutím, že podle jeho mínění mohou mít jen dva důvody pro společnou procházku po pokoji, a kdyby se k nim připojil, v obou případech by jim překážel. Jak to myslí? umírá zvědavostí, co tím chce říci — a zeptala se Elizabeth, zda mu rozumí.

„Vůbec ne,“ zněla odpověď, „ale můžete si být jista, že nás hodlá přísně soudit a že mu tyto záměry nejjistěji překazíme, když se ho nebudeme na nic vyptávat.“

Slečna Bingleyová však nebyla s to mařit panu Darcymu nějaké záměry, a tak trvala na svém, aby objasnil, o jaké důvody jde.

„Nemám nic proti tomu, vám je objasnit,“ pravil, jakmile ho pustila ke slovu. „Krátíte si takto dlouhou chvíli proto, že spolu máte nějaké tajnosti a hodláte si o nich důvěrně pohovořit, anebo dobře víte, že při chůzi vaše půvabné postavy nejlépe vyniknou — v prvním případě bych vám skutečně překážel a v druhém případě vás mohu lépe obdivovat ze svého křesla zde u krbu.“

„Vy nezbedníku!“ zvolala slečna Bingleyová. „V životě jsem neslyšela takovou ohavnost! Jak ho ztrestáme za jeho slova?“

„Nic lehčího, máte—li do toho chuť,“ řekla Elizabeth. „Kdekdo může trýznit a trestat kohokoli. Škádlete ho, vysmívejte

se mu. Jste důvěrně spřáteleni, jistě znáte jeho slabé stránky.“

„Neznám je, na mou věru. Naše přátelství mi nic takového neodhalilo. Jak chcete škádlit člověka tak vyrovnaného a du—chapřítomného? Ne, ne — obávám se, že by nás dokázal zahnat do úzkých. A vysmívat se mu? Prosím vás, samy bychom se zesměšnily, kdybychom na něho zaútočily bezdůvodně. Pan Darcy si může gratulovat.“

„Panu Darcymu se tedy nelze vysmívat!“ zvolala Elizabeth. „To je ojedinělá výsada, doufám však, že ojedinělá zůstane, neboť bych to těžce nesla, kdybych měla mnoho takových známých. Já moc ráda žertuji.“

„Slečna Bingleyová mi přisoudila výjimečnější postavení, než odpovídá skutečnosti,“ pravil. „Sebemoudřejší a sebe—ušlechtilější člověk — dokonce i jeho nejmoudřejší a nejušlechtilější činy — mohou být vystaveny posměškům těch, jimž nic není svaté.“

„Jsou zajisté i takoví špýmaři,“ odvětila Elizabeth, „k těm se však doufám nečítám. Doufám, že se nikdy nevy—smívám tornu, co je moudré a ušlechtilé. Avšak pošetilosti a nesmysly, rozmary a vrtkavost mi skutečně připadají směšné, to doznávám, a na jejich účet se ráda pobavím, kdykoli se k tomu naskytne příležitost obávám se však, že nic z toho nelze přičítat vám.“

„Úplně se jich nedokáže vyvarovat snad žádný smrtelník. Ale snažil jsem se celý život vyhýbat chybám, které často svádějí k zesměšňování.“

„Jako třeba marnivost nebo pýcha.“

„Ano, marnivost je skutečně zlá vlastnost. Ale pýcha — duševně nadprůměrný člověk dokáže přece udržet pýchu na uzdě.“

Elizabeth se odvrátila, aby skryla úsměv.

„Váš výslech pana Darcyho skončil, nemýlím—li se,“ pravila slečna Bingleyová. „Seznámila byste nás laskavě se svými závěry?“

„Uznávám bez výhrady, že pan Darcy nemá nejmenší chybičky. Sám se k tomu otevřeně přiznal.“

„Ne,“ pravil Darcy, „nic takového jsem nepředstíral. Jistě mám chyb až dost, ale doufám, že mezi nimi není pokrytectví. Nemohl bych se zaručit, že zachovám moudrou rozvahu za všech okolností — nedokážu se vždy přizpůsobit, aspoň ne natolik, nakolik to okolní svět vyžaduje. Nezapomínám na pošetilosti a prohřešky ostatních tak rychle, jak by bylo třeba, ani na urážky vůči své osobě. Nedám se zviklat ve svém mínění, kdykoliv mi je někdo vyvrací. Snad by to někdo nazval umíněností. Ztratím—li o někom dobré mínění, ztratím je navždy.“

„Toje skutečná chyba!“ zvolala Elizabeth. „Neotřesitelná předpojatost je povahový kaz. Avšak zvolil jste si svou slabou stránku dobře. S tím nejsou žádné žerty. Jste přede mnou bezpečen.“

„Domnívám se, že každá povaha má svou stinnou stránku — nějaký vrozený nedostatek, který se nedá překonat sebelepším vzděláním.“

„A vaším nedostatkem je sklon mít k lidem odpor.“

„A vaším,“ odvětil s úsměvem, „je záměrně zkreslovat, co se řekne.“

„Věnujme se trochu hudbě,“ navrhla slečna Bingleyová, neboť jí nevyhovoval rozhovor, jehož se neúčastnila.

„Nebudeš se zlobit, vyrušíme—li pana Hursta, Louiso?“

Jelikož paní Hurstová nic nenamítala, byl klavír otevřen a Darcy toho po krátké úvaze přestal litovat. Začal si uvědomovat, jak je pro něho nebezpečné věnovat se Elizabeth.

Obě sestry se dohodly, že nazítří ráno napíše Elizabeth matce a požádá ji, aby pro ně do večera poslali kočár. Paní Bennetová však usoudila, že by její dcery měly pobýt v Nether—fieldu až do úterka, aby se Janina návštěva zaokrouhlila na celý týden, a nemohla se smířit s tím, že by je měla uvítat doma dřív. Odpověděla jim tedy, že kočár bude volný nejdříve v úterý, a připojila doušku, že bude—li je pan Bingley a jeho sestry zdržovat, ona se bez nich docela dobře obejde. Elizabeth však byla pevně rozhodnuta už déle nezůstat, neočekávala ani, že by je k tomu někdo přemlouval, naopak, že by to považovali za zbytečné obtěžování, a proto naléhala na Jane, aby si půjčily Bingleyův kočár; nakonec se dohodly, že zprávi ostatní o svém úmyslu rozloučit se téhož odpoledne a požádají zároveň o kočár. Jejich přání vyvolalo mnoho zjevné starostlivosti, a naléhání, aby se zdržely aspoň až do zítřka, bylo natolik výmluvné, že Jane podlehla a jejich odjezd byl tedy odložen do zítřka. Slečna Bingleyová pak litovala, že je zdržovala, neboť žárlivost a antipatie, jež v ní vyvolávala jedna sestra, zdaleka převyšovaly náklonnost k sestře druhé.

Pán domu vyslechl s nepředstíraným zámutkem, že je chtějí tak brzy opustit, a opětovně se snažil přesvědčit slečnu Bennetovou, že by jí to mohlo uškodit, že se ještě natolik nezotavila, ale Jane se nedala zviklat, když se domnívala, že jedná správně.

Panu Darcymu přišla ta zpráva vhod — Elizabeth už byla v Netherfieldu příliš dlouho. Přitahovala ho víc, než mu bylo milo — a slečna Bingleyová se k ní nechovala pěkně a jeho škádlila víc než jindy. Umínil si moudře, že bude zvláště pečlivě dbát, aby nyní už nedal najevo sebemenší známku obdivu, nic, co by mohlo vyvolat naději, že má jeho srdce ve své moci; uvědomoval si, že získala—li takový dojem, pak jej musí svým chováním za poslední den velmi názorně potvrdit, anebo vyvrátit. Věren svému předsevzetí s ní za celou sobotu promluvil sotva deset slov, a třebaže se jednou ocitli na půl 54

hodiny o samotě, věnoval se usilovně své knize a ani na ni nepohlédl.

A tak v neděli po ranních bohoslužbách došlo k rozloučení, které téměř všichni vítali, čím víc se přibližovalo, tím vzrůstala zdvořilost slečny Bingleyové vůči Elizabeth i její náklonnost k Jane; tu ujišťovala při odjezdu, žejí bude vždy potěšením shledat se s ní, ať v Longbournu, ať v Netherfieldu, něžněji, objala, a dokonce i její sestře podala ruku. Elizabeth se odporoučela z této společnosti s velkou chutí.

Doma je paní matka nepřijala nijak srdečně. Vyjádřila překvapení nad jejich příjezdem, vytýkala jim, že neměly dělat panstvu takové těžkosti a že se Jane jistě zase nasydla. Zato otec rodiny, ač je uvítal stručně, z nich měl ve skutečnosti velkou radost, protože je doma postrádal. Večerní povídání v kruhu rodinném postrádalo živost a téměř

všechn smysl, když se ho neúčastnily Jane s Elizabeth. Zastaly Mary ponořenou jako obvykle do studia teorie harmonie a lidských povah; musely obdivovat nové výpisky a vyposlechnout čerstvá povrchní mravní ponaučení. Catherine a Lydia jim nachystaly novinky docela jiného druhu. Od minulých středy se toho u pluku mnoho zběhlo i mnoho napovídalo: několik důstojníků bylo u strýčka na večeři, jeden voják byl zmrskán a kolují řeči o tom, že se plukovník Forster bude ženit.

„Doufám, že jste na dnešek poručila dobrý oběd, má drahá,“ pravil pan Bennet nazítrí u snídaně své choti, „neboť se domnívám, že se dnes v poledne nesejdeme pouze v úzkém kruhu rodinném.“

„A kdo by tu měl být, manželi? Na mou věru, nevím o žádné návštěvě, ledaže by se tu náhodou zastavila Charlotte Lucasová, a pro ni jsou naše obědy až dost dobré. Pochybuji, že by měla často takové doma.“

„Návštěva, o níž hovořím, je pán, cizí pán.“

Paní Bennetové zajiskřilo v očích. „Cizí pán! Že on to bude pan Bingley! Ale, Jane — ani slůvkem se nezmínit, i ty šel — mičko jedna! Nu, pana Bingleyho uvítám jistě nesmírně ráda. Jen kdyby — můj ty bože! to je malér! Dnes nebude k dostání ryba. Zazvoň, Lydie, děvenko zlatá, musím si okamžitě promluvit s Hillovkou.“

„Není to pan Bingley,“ pravil její manžel, „ale pán, kterého jsem ještě v životě neviděl.“

Jeho slova vzbudila všeobecný údiv a způsobila, že měl to potěšení být zahrnut zvědavými otázkami své choti a pěti dcer najednou.

Chvilí se bavil jejich zvědavostí a pak jim poskytl vysvětlení.

„Asi před měsícem jsem dostal tento list a asi před čtrnácti dny jsem na něj odpověděl, neboť jsem to považoval za záležitost delikátní, již bude třeba od počátku věnovat pozornost. Pisatelem je pan Collins, můj bratránek, jenž vás po mé smrti může vyhnat z tohoto domu, jakmile se mu zlíbí.“

„Ach, drahý manželi,“ zvolala jeho choť, „nedrásejte mi srdce takovými slovy! Nemluvte prosím o tom odporném člověku. Je to největší nespravedlnost pod sluncem, že vaše panství nezdědí vaše děti, a já na vašem místě bych se byla už dávno vynasnažila něco v té věci učinit.“

Jane s Elizabeth se pokusily objasnit jí znovu ustanovení osudné poslední vůle. Nepokoušely se o to poprvé, ale s paní Bennetovou nebyla rozumná řeč a nadále hořce lamentovala, jaká je to nespravedlnost vydědit pět dcer a připsat jmění člověku, do kterého stejně nikomu nic není.

„Je to ovšem hrdelní zločin a pan Collins nikdy neodčiní svou vinu, že zdědí Longbourn. Dovolíte — li, přečtu jeho dopis, a snad k němu budete milosrdnější, až uslyšíte, jak se vyjádřil.“

„Ne, to jistě nebudu; pokládám to za nehoráznou drzost, že si vám vůbec troufá psát, pokrytec jeden. Nemám ráda falešné přátele. Proč s vámi nesetrvá ve při jako jeho nebožtík otec?“

„Ba právě, proč; ale synovské svědomí ho kvůli tomu trápí, jak hned zvíte.“

Hunsford u Westerhamu, Kent dne 15. října

Vážený pane!

Neshody, které trvaly mezi Vámi a mým ctěným zesnulým otcem, mne vždy velice trápily a od té doby, kdy mi k mému žalu odešel, jsem si často prával, abych mohl překlenout propast mezi námi, avšak nějaký čas mi v tom bránily jisté pochybnosti, neboť jsem se obával, zda by to nevypadalo jako neucta k jeho památce, kdybych se sblížil s někým, s nímž on odjakživa ráčil být znepřátelen. — „Slyšíte to, paní choti.“ — Nyní jsem se však už v té věci rozhodl, neboť jsem byl o velikonocích vysvěcen a měl jsem to štěstí a dostalo se mi té cti, že mne přijala pod svou ochranu Její Jasnost lady Catherine de Bourghová, vdova po siru Lewisi de Bourghovi, jejíž štědrostí mi byla udělena prebenda na výnosné faře na jejím panství, a tam nyní budu ze všech svých sil a schopností usilovat o to, abych se ve vši účtě a pokoře zavděčil Její Jasnosti a ve dne v noci budu hotov vykonávat služby a obřady, jaké stanoví anglikánská církev. Nadto považuji za svou kněžskou povinnost přinášet a rozšiřovat mír ve všech rodinách, na které mohu mít vliv, a na základě toho všeho si dovoluji předpokládat, že mé poselství dobré vůle je počin chvályhodný, a že Vy pak laskavě přehlédnete skutečnost, že jsem dědicem longbournského panství a neodmítnete z onoho důvodu mnou nabízenou olivovou ratolest. Nemohu než tíživě pociťovat, že mou vinou jsou neblaze stíženy Vaše milé dcerušky, pokorně žádám, aby mi bylo odpuštěno, a ujišťuji Vás, že jsem hotov jim to vynahradit, seč budu s to — leč o tom později. Kdybyste neměl námitek přijmout mne ve svém domě, dovolil bych si navštívit Vás a Vaši rodinu v pondělí 18. listopadu před polednem a zneužít Vaší pohostinnosti až do příští soboty, neboť lady Catherine nenamítá nic proti tomu, abych se občas i v neděli vzdálil, zajistím — li ovšem, aby některý jiný kněz převzal toho dne mé povinnosti.

Prosím Vás, vážený pane, abyste vyřídil mé uctivé poručení paní choti a dceruškám, a zůstávám s přáním všeho nejlepšího

Vám oddaný William Collins.

„Před polednem tedy můžeme očekávat onoho posla míru,“ pravil pan Bennet a složil dopis. „Zdá se to velice zdvořilý a svědomitý mládenec, na mou věru, a vůbec nepochybuji o tom, že z našeho seznámení může vzejít užitek, zvláště bude — li lady Catherine tak blahovolná a dovolí mu, aby nás znovu navštívil.“

„O našich děvčatech to ale píše docela rozumně, a jestli si přeje nějak se jim odškodnit, nebudu mu v tom bránit,“ řekla paní Bennetová.

„Je těžké uhádnout, co tím myslí a jak nám chce vynahradit, oč jsme podle jeho mínění ošizeny, nicméně mu takové přání slouží ke cti,“ pravila Jane.

Elizabeth se zdála nejpozoruhodnější jeho mimořádná uctivost vůči lady Catherine a jeho laskavé odhodlání křtit, se — zdávat a pohřbívat své farníky, kdykoli k tomu bude povolán.

„To musí být ale divný člověk,“ pravila. „Jak strojeně se vyjadřuje! Já se v něm nevyznám. Co tím sleduje, když se

omlouvá, že bude dědit? Jistě by se dědictví nevzdal, i kdyby mohl. Myslíte, že má v hlavě všechno v pořádku, tatíčku?“

„Ne, dcerunko, to si nemyslím. Chovám velké naděje, zeje tomu právě naopak. Jeho dopis je směs podlézavosti a naduto—sti, což vypadá slibně. Očekávám jeho příjezd s netrpělivostí.“

„Pokud jde o stylizaci,“ pravila Mary, „nevěděla bych, co mu vytknout. Narážka na olivovou ratolest není snad zcela původní, ale zní dobře.“

Catherine s Lydií nezajímaly ani dopis, ani pisatel. Nebyla sebemenší naděje, že by se jejich bratranec objevil v šarlatové uniformě, a je už kolik týdnů netěšila společnost mužů jinak oděných.

Pokud šlo o matku Bennetovou, zmínil dopis podstatně její předpojatost a chystala se na návštěvu s vyrovnaností, která jejího manžela i dcery udivovala.

Pan Collins se dostavil přesně v určeném čase a byl přijat celou rodinou velmi zdvořile. Pan Bennet toho mnoho nenamluvil, ale dámy se s ním rozpovídaly dost ochotně a pan Collins nepotřeboval příliš povzbuzovat, ani nejevil sklon k zamlklosti. Byl to vysoký, otlý mladý muž, asi pětadvacetiletý. Tvářil se vážně a důstojně a choval se velmi strojeně. Sotva se usadil, už blahopřál paní Bennetové k tak roztomilé rodince, pravil, že už mnoho slyšel o půvabu jejích dcerušek, avšak v tomto případě že pověst zdaleka nevystihuje skutečnost, a dodal, že všechny se časem bezpochyby výhodně provdají. Tyto kavalírské řeči nenalezly sice pravou odezvu u všech jeho posluchaček, avšak paní Bennetová, již nebyl nikdy kompliment proti mysli, odvětila ochotně:

„Jste velmi laskav, na mou věru, a přála bych si z celého srdce, abyste měl pravdu, protože jinak se octnou v málo záviděníhodné situaci. Na světě je to někdy divně zařízeno.“

„Narážíte snad na poslední vůli, týkající se tohoto panství?“

„Ach, drahý pane, uhádl jste. Je to skutečně smutná věc pro naše ubohá děvčata, to musíte uznat. Ne že bych to kladla za vinu vám, vím, že se takové věci v životě přiházejí. Kdopak může vědět, jaké ustanovení bude obsahovat ta či ona poslední vůle?“

„Jsem si dobře vědom, madam, jak nepříznivé je toto řešení pro mé půvabné sestřenky, a mohl bych se o té věci rozhovět, zdráhám se však, abyste to nepokládali za příliš dotěrné a předčasné. Ujišťuji však přítomné mladé dámy, že jsem přijel hotov se jim kořit. Víc prozatím neřeknu, snad až se lépe poznáme — „

Přerušilo ho oznámení, že se podává oběd, a dívky se na sebe usmály. Pan Collins se však nehodlal kořit jen jim. Prohlédl si halu, jídelnu a všechny kusy nábytku a pochválil je; jeho uznalá slova by byla pohnula osrdím paní Bennetové, nebýt hrozného podezření, že to všechno přehlíží jako budoucí majitel. Vychválil do nebe i tabuli, když na ni přišla řada, a přál si zvědět, která z jeho půvabných sestřenic tak ovládá kuchařské umění. Tu ho však paní Bennetová rázně vyvedla z omylu a ujistila ho, že jsou s to držet si dobrou kuchařku a že její dcery nemají v kuchyni co pohledávat. Omlouval se, že sejí dotkl. Mírnějším tónem ho ujistila, že vůbec ne, avšak on se omlouval dál ještě aspoň čtvrt hodiny.

Během večere pan Bennet sotva promluvil, avšak když se služebnictvo vzdálilo, pokládal za vhodné zapříst s hostem rozhovor a zvolil téma z oblasti, o které předpokládal, že v ní host vynikne, a podotkl, že mu byl osud zřejmě přízniv co do mecenášky. Pan Bennet nemohl uhodit na šťastnější strunu. Lady Catherine de Bourghová vyslechne milostivě každé jeho přání, stará se ohleduplně o jeho pohodlí. Pan Collins ji výmluvně velebil. Hovořil—li o ní, vyjadřoval se ještě pompézněji než jindy a s navýsost důležitou tváří jim oznámil, že dosud nikdy nebyl svědkem toho, aby si vznešená dáma takto počínala ri tak vlídně a blahosklonně — jako vůči němu lady Catherine. Zlíbilo se jí milostivě se vyjádřit o obou kázáních, která měl tu čest před ní proslovit. Také už ho dvakrát pozvala na večeri do zámku Rosings, však právě v sobotu večer pro něho poslala, aby doplnil počet hráčů v quadrille. Říkává se o ní často, že je pyšná, ale vůči němu byla vždy blaho—sklonnost sama. Hovoří s ním jako s kterýmkoli jiným pánem, nenamítá nic proti tomu, aby se zúčastnil společenského života ve farnosti nebo aby na týden na čtrnáct dní odjel na návštěvu k příbuzným. Projevila o něho vlídný zájem do té míry, že mu poradila, aby se co nejdříve oženil, do—káže—li si ovšem ženu rozumně vybrat, a jednou dokonce navštívila jeho skromné obydlí, schválila bez výhrady všechno, co tam zařizoval, ba sama mu laskavě něco poradila — aby si dal udělat poličky do jedné skříně v podkroví.

„To je od ní zajisté velmi slušné a ohleduplné,“ řekla paní Bennetová. „Bude to nějaká milá dáma, a to se bohužel o urozených paních zpravidla říci nedá! Máte to do zámku daleko, pane Collinsi?“

„Zahrada, v níž stojí mé skromné obydlí, je pouze přes cestu od rosingského parku, kde sídlí Její Jasnost.“

„Neříkal jste, zeje vdova, pane Collinsi? Má nějaké děti?“

„Má jedinou dceru, která zdědí Rosings a velmi značné jmění.“

„Pak je na tom lépe než většina děvčat,“ zvolala paní Bennetová a potřásla hlavou. „A jaká je ta slečna? Je krásná?“

„Je to skutečně okouzlující mladá dáma. Lady Catherine sama říká, že slečna de Bourghová předčí nejpůvabnější dívky pravou krásou, neboť její rysy svědčí o urozeném původu. Naneštěstí je dosti stonavá, což jí zabránilo rozvinout schopnosti a dosáhnout takového vzdělání, jak by jinak byla jistě dokázala, což mi sdělila její domácí učitelka, která u nich dosud dlí. Ale není vůbec nepřístupná a často se milostivě projíždí v kočárku s poníkem právě kolem mého skromného obydlí.“

„Byla už představena u dvora? Nevzpomínám si, že bych byla četla její jméno mezi dvorními dámami.“

„Její nepevné zdraví jí bohužel nedovolí pobývat ve městě a zapřičiňuje, že se královskému dvoru nedostává převzácného klenotu, jak jsem sám jednou lady Catherine řekl. Její Jasnosti se to přirovnání zřejmě líbilo, a dovedete si představit, zeji rád zahrnuji co nejčastěji drobnými taktními lichotkami, které nejsou žádné dámě proti mysli. Již častěji jsem poznamenal k lady Catherine, že její okouzlující dceruška je rozená vévod—kyně a že ani v nejnazeštěnějších kruzích by nestála skromně stranou, nýbrž zářila nade všemi. — Takové maličkosti se Její Jasnosti zamlouvají, a já jsem se rozhodl, že budu zvlášť pečlivě dbát, abych k ní byl v tom směru vždy pozorný.“

„Odhadl jste situaci dobře,“ pravil pan Bennet. „Ještě štěstí, že máte povahu na takovéto taktické komplimenty. Smím se vás zeptat, zda jsou tyto lichotky výsledkem okamžité inspirace nebo zda se jim naučíte předem?“

„Většinou vyplynou z okamžité situace, a třebaže si někdy pro zábavu sestavuji zvukné poklony, které se mohou hodit kdykoli, snažím se vždycky dodat jim zdání co možná největší bezprostřednosti.“

Panu Bennetovi se dokonale splnilo jeho očekávání. Bratránek se ukázal tak nebetýčný hlupák, jak doufal, a proto mu naslouchal s upřímnou rozkoší, ač přitom zachovával vážnou tvář, a kromě toho, že občas pohlédl na Elizabeth, své potěšení s nikým nesdílel.

Ještě než přinesli čaj, měl toho pan Bennet však až nad

hlavu a milerád doprovodil hosta zpět do salónu a po čaji ho sám rychle vyzval, aby dámám předčítal. Pan Collins ochotně souhlasil, a tak mu přinesli knihu. Jakmile ji však spatřil (všechno naznačovalo, že je půjčena z veřejné knihovny), ucouvl a s omluvami vysvětloval, že romány on nečte. Kitty na něho vyvalila oči, Lydia se hlasitě podivila. Přinesli tedy jiné knihy a po delších úvahách si zvolil Fordyceova Kázání. Lydia zalapala po dechu, když svazek otevřel, a sotva dočetl slavnostním a velmi monotónním hlasem třetí stránku, přerušila ho slovy:

„Jestlipak víte, matinko, že pan strýček Philips chce propustit Richarda, a jestli to udělá, nastoupí Richard u plukovníka Forstera. Paní tetinka mi to sama v sobotu řekla. Zajdu zítra do Merytonu a zeptám se, jak to dopadlo, a kdy se vrátí pan Denny z Londýna.“

Obě starší sestry napomenuly Lydiu, aby držela jazyk za zuby, avšak pan Collins, hluboce uražen, odložil knihu a pravil: „Již častěji jsem postřehl, že kniha vážnějšího zaměření zpravidla mladé dámy nezajímá, ač byla psána jen a jen pro jejich dobro. Přiznávám, že mě to překvapuje — neboť nic jim nemůže být tak ku prospěchu jako poučení. Nebudu se však již déle milé sestřence vnučovat.“

Nato se obrátil k panu Bennetovi a vyzval ho, aby si zahráli v kostky. Pan Bennet souhlasil a poznamenal, že činí moudře, když nechá děvčata, aby se zabavila po svém vlastním pošetilém způsobu. Paní Bennetová i její dcery se zdvořile omlouvaly, že ho Lydia přerušila, slibovaly, že se to už nestane, vrátí-li se ke čtení; pan Collins je sice nejprve ujistil, že se na sestřenku nehněvá, že její chování nepovažuje za urážku své osoby, ale pak se usadil s panem Bennetem u jiného stolu a připravil se ke hře.

Pan Collins neměl rozumu nazbyt a macešství přírody u něho příliš nevyvážilo ani vzdělání, ani společenská uhlaze—nost; většinu života strávil se svým otcem, negramotným, lakomým uzurpátorem, a třebaže studoval na universitě, skládal pouze zkoušky a nezískal tam žádné užitečné známosti. Otec ho držel zkrátka a vychoval ho tak původně k velké pokoře, kterou však nyní už značně zastínilo sebevědomí ducha zaostalého a málo používaného a pocity vyplývající z náhlého a nečekaného blahobytu. Šťastnou náhodou se nachomýtl lady Catherine de Bourghové právě ve chvíli, kdy se uvolnila hunsfordská fara; účta k jejímu vznešenému rodu, zbožný obdiv, s nímž vzhlížel ke své mecenášce, spolu s velkým sebevědomím a značnou důvěrou ve své teologické vědomosti i schopnosti vládnout farnosti co její duchovní pastýř — to vše se v něm spojilo v povahu pyšnou i otrockou, domýšlivou i poddajnou zároveň. Jelikož teď získal slušné obydlí a víc než dostatečný příjem, chtěl se oženit a s longbournskou rodinou se chtěl smířit hlavně proto, že si zamýšlel vybrat za ženu jednu z Bennetovic dcer, shledá-li je skutečně tak milé a půvabné, jak se o nich všeobecně říkalo. Tímto způsobem hodlal děvčata odškodnit — vynahradit jim, že zdědí panství jejich otce, a považoval to za záměr výborný, chvályhodný a bohabojný, i mimořádně laskavý a nesobecký ze své strany.

Své úmysly nezměnil, když sestřenky spatřil na vlastní oči. Krásná tvář Jane Bennetové ho v jeho odhodlání utvrdila a podpořila zásadu o přednosti prvorozených; první večer padla volba na ni. Nazítří ráno však došlo ke změně, již způsobilo čtvrt hodinové téte á téte s paní Bennetovou před snídaní; řeč se nejprve točila kolem jeho fary, nato se jí samozřejmě přiznal, že by pro ni rád v Longbournu našel paní, což ona přijala se souhlasným úsměvem a povšechným povzbuzením, avšak zároveň vyloučila právě tu Jane, kterou měl na mysli. „Za mladší dcery nemůže mluvit — není s to mu s určitostí nic říci — neví o žádných závazcích — ale nejstarší dcera — musí se mu o tom koneckonců zmínit — cítí, že mu

to musí naznačit — se pravděpodobně co nejdříve zasnoubí.“

Pan Collins tedy nepotřeboval než zaměnit Jane za Elizabeth — což mu nezpůsobilo žádné těžkosti, a paní Bennetová kula železo, dokud bylo žhavé. Elizabeth stejně následovala Jane co do pořadí i co do krásy, a tak ji tedy nahradila ona. Paní Bennetová se radostně upjala k jeho záměru, doufala, že bude mít vkrátku dvě dcery vdané, a člověk, jemuž ještě včera nemohla přijít na jméno, se nyní hřál na výsluní její přízně.

Nezapomnělo se na Lydiin úmysl vypravit se do Merytonu, všechny sestry krom Mary se chystaly jít také a pan Bennet vyzval hosta, aby dívky doprovodil; stál totiž velice o to, aby se ho zbavil a mohl se nerušeně uchýlit do své pracovny, kam ho pan Collins následoval hned po snídani údajně proto, aby se tam trvale usadil s jedním z nejtlustších svazků z knihovny, ale ve skutečnosti panu Bennetovi neustále vykládal o svém domě a zahradě v Hunsfordu. Taková situace vyváděla pana Benneta docela z míry. Byl zvyklý mít ve své pracovně klid a pokoj; byl připraven na pošetilosti a bláznivé nápady ve všech ostatních místnostech v domě, jak jednou sdělil Elizabeth, ale sem jim unikl, a proto s takovou ohleduplností doporučil panu Collinsovi, aby se šel projít s jeho dcerami, a pan Collins, jenž byl ve skutečnosti jistě lepší chodec než čtenář, s velkou chutí zaklapl tlustý svazek a vydal se ven.

Cesta do Merytonu jim uběhla za nabubřelých nicotností z jeho strany a zdvořilých odpovědí jeho sestřenek. Jakmile vkročili do městečka, přestal pro mladší sestry existovat. Šmejdily očima na všechny strany, nejdou—li někde důstojníci, a z této činnosti je nemohlo vyrušit nic méně důležitého než skutečně elegantní klobouk nebo mušelín úplně nového vzorku za výlohou.

Krátce nato se objevil na druhé straně chodníku vznešeně vyhlížející pán, který na sebe rázem soustředil zájem všech mladých dam. Jeho ještě neznaly, zato důstojník, s nímž korzoval, byl právě onen pan Denny, na jehož návrat z

Londýna se přišla Lydia pozeptat, a ten se jí uklonil. Všechny upoutal zjev neznámého, všechny uvažovaly, kdo by to mohl být, a Kitty s Lydií, pevně odhodlány to za každou cenu zjistit, vykročily v čele ostatních přes ulici pod záminkou, že chtějí vejít do obchodu na protější straně, a šťastnou náhodou vstoupily na chodník v tom okamžiku, kdy oba pánové na zpáteční cestě dospěli právě do stejného bodu. Pan Denny se hned zastavil na kus řeči a požádal o dovolení, aby jim směl představit svého přítele pana Wickhama, jenž s ním včera přijel z Londýna proto, aby k jeho velké radosti rozmnožil řadu jejich pluku. Takže bylo všechno v nejlepším pořádku, neboť cizím pánovi chyběly k dokonalosti už jen důstojnické nárameníky. Jeho zjev mluvil pro něj, byl to člověk po všech stránkách neobyčejně přitažlivý, urostlý, s krásnými rysy a uhlazenými způsoby. Po představení projevil lichotivou ochotu se bavit — a přitom způsobem naprosto korektním a nestrojeným; všichni tu spolu stáli a příjemně rozmlouvali, dokud je nevy — rušil klapot koňských kopyt a nespatřili Darcyho s Bingleym na koni. Jakmile rozeznali dámy v hloučku, zamířili přímo k nim a zdvořile je pozdravili. Hlavním mluvčím byl Bingley, hlavním předmětem pozornosti slečna Bennetová. Pravil, že je právě na cestě do Longbournu, aby se pozeptal, jak se jí daří. Pan Darcy to úklonou potvrdil, a zrovna si umíňoval, že nesmí mít oči jen pro Elizabeth, když tu upoutal jeho pozornost cizí muž, a Elizabeth, která náhodou v té chvíli k oběma vzhledla, užasla, jak na ně to setkání zapůsobilo. Oba změnili barvu, jeden zbledl, druhý zrudl. Pan Wickham se za několik okamžiků dotkl okraje klobouku — kterýžto pozdrav pan Darcy sotva znatelně opětoval. Co to má znamenat? Nedovedla si to vysvětlit, nedovedla potlačit svou zvědavost. Po chvíli se pan Bingley, jenž zřejmě nepostřehl, co se přihodilo, rozloučil a pokračoval s přítelem v cestě. Pan Denny s panem Wickhamem doprovodili slečny až k Philipsovým před dům a tam se s úklonou rozloučili, třebaže slečna Lydia velice naléhala, aby šli dál, a třebaže se paní Philipsová vyklonila z okna v salóně a hlasitě pozvání opakovala.

Paní Philipsová vždycky neteře ráda viděla a obzvláště vítala obě starší, které u ní v poslední době nebyly; výmluvně jim líčila, jak ji překvapilo, že se tak nečekaně vrátily domů, což by byla ani nevěděla, neboť nepříjely Bennetovic kočárem, kdyby nebyla náhodou potkala na ulici fámula pana Jonese a ten jí neřekl, že nemají posílat žádnou medicínu do Netherfieldu, protože slečny Bennetovy už odjely; načež věnovala pozornost panu Collinsovi, jehož jí Jane představila. Přijala ho s vybranou zdvořilostí, což jí on v míře ještě hojnější opětoval, omlouval se, že k ní vtrhl, aniž měl tu čest ji znát, osměluje se však doufat, že mu to nebude mít příliš za zlé vzhledem k jeho příbuzenským svazkům s mladými dámami, díky nimž má to potěšení před ní stanout. Paní Philipsová byla úplně překonána tak nebetičně dokonalými způsoby, avšak zájem o jednoho cizího pána vystřídal brzy vzrušení a dotazy ohledně druhého; nemohla o něm bohužel sdělit neteřím nic víc než to, co už věděly, že ho totiž přivezl pan Denny z Londýna a že má sloužit u domobraneckého pluku jako poručík. Pozoruje ho už dobrou hodinu, pravila, jak se prochází po ulici sem a tam, a kdyby se byl pan Wickham znovu objevil na scéně, byly by se Kitty s Lydií jistě nadále zaměstnávaly stejně; naneštěstí však prošlo pod oknem pouze několik jiných důstojníků, kteří se ve srovnání s novým objevem náhle jeví jen jako „nezajímaví hlupáci“. Neteř z nich měli přijít k Philipsovým druhý den na večeři a paní tetinka slíbila, že vyšle svého manžela, aby se s panem Wickhamem seznámil a rovněž ho pozval, dostaví — li se v plném počtu i Longbournští. S tím všichni souhlasili a paní Philipsová prohlásila, že se jen trochu pobaví a zasmějí nad lotem a pak že jim nachystá něco teplého k večeři. Výhlídka na takový zážitek všechny rozveselila a loučili se tedy v růžové náladě. Pan Collins se ještě jednou omluvil, než vykročil z pokoje, a dostalo se mu stejně zdvořilého ujištění, že omluv není třeba. Na zpáteční cestě vyhlídla Elizabeth Jane, čeho byla svědkem při setkání obou pánů. Jane by byla brala v ochranu jednoho nebo druhého, případně oba, kdyby se bylo zdálo, že se něčeho nechvalyhodného dopustili, nedovedla si však jejich zvláštní počínání vysvětlit o nic víc než její sestra.

Doma se pan Collins velmi zavděčil paní Bennetové tím, že velebil zdvořilé přijetí a způsoby paní Philipsové. Tvrdil, že krom lady Catherine a její dcery se ještě nesetkal s tak společenskou dámou, neboť ho nejen přijala nesmírně milostivě, ale nadto ho výslovně pozvala druhý den na večeři, přestože do té chvíle neměl tu čest ji znát. Jistě to lze zčásti přičítat jeho vztahům k rodině Bennetových, avšak stejně se k němu ještě v životě nikdo nechoval tak pozorně.

Jelikož nebylo námitek proti tomu, co si omladina domluvila s paní tetinkou, a úzkostlivý pan Collins, jenž pro samé ohledy nechtěl nechat manžele Bennetovy samotné ani jeden večer během své návštěvy, narazil na skálopevný protichůdný názor, dovezl ho kočár s pěti sestřenkami v patřičnou dobu do Merytonu; když děvčata vstoupila do salónu, vypočetla s radostí zprávu, že pan Wickham přijal strýčkovu pozvání a že se už dostavil.

Po tomto sdělení se všichni rozesadili a pan Collins, jenž měl možnost se v klidu porozhlédnout a obdivovat, byl natolik uchvácen rozlohou bytu a zařízením, že si — podle vlastních slov — připadal, jako by se ocitl v malém ranním salónu na Rosingsu, kde panstvo v létě snídává; tímto příměrem se paní Philipsová zprvu příliš nezavděčil, avšak když jí náležitě vysvětlil, co je to Rosingský zámek a kdo je to jeho majitelka — když vypočetla popis jednoho z přijímacích salónů lady Catherine a dozvěděla se, že pouze komín od krbu přišel na osm set liber — pak teprve ocenila, jakou poklonu jí složil, a nebyla by se už bránila ani porovnání se zámeckým pokojem pro služku.

Až do chvíle, kdy vstoupili pánové, zaměstnával pan Collins svou hostitelku blaženým líčením lady Catherine i jejího sídla v celé její velikoleposti, přerušovaným jen občasnou pochvalnou zmínkou o jeho vlastním skromném obydlí a o tom, jak šije přestavuje a zařizuje. Paní Philipsová mu s velkým zájmem poprávala sluchu, měla o něm čím dál tím lepší mínění a dospívala k pevnému odhodlání, že o tom

při první příležitosti dopodrobna zpraví všechny sousedky. Dívčák, které neměly chuť poslouchat bratrancovy řeči a mohly tedy jen vyjadřovat přání, aby tu byl klavír, a prohlížet si nevalné kameninové ozdoby vlastní výroby na římse u krbu, připadalo čekání nesnesitelně dlouhé. Přece však jednou skončilo. Páni se blížili, a když pan Wickham vstoupil, uvědomila si Elizabeth, že obdiv, s nímž na něho při prvním setkání hleděla a od té doby na něho myslela, je ve všech směrech zcela oprávněný. Důstojníci domobraneckého regimentu byli vůbec mimořádně slušní a přijatelní chlapci, a nejlepší z nich byli právě přítomní, avšak pan Wickham je všechny zastíňoval svým zjevem, postavou, způsoby, chůzí,

právě tak jako oni zastiňovali širokolícího, břichatého strýce Philipse, z něhož táhlo portské, jak za nimi vstoupil do pokoje.

Pan Wickham byl ten šťastný, na něhož se upíral snad každý ženský pohled, a Elizabeth byla ta šťastná, po jejímž boku nakonec usedl; a zapředl rozhovor způsobem tak přátelským — ač se jeho slova týkala jen deštivé noci a pravděpodobnosti, zda vlhké období ještě potrvá, že Elizabeth pochopila, jak zcela všednímu, nudnému, fádnímu tématu může obratný řečník dodat na zajímavosti.

S takovými soky, jako byl pan Wickham a důstojníci, nemohl ovšem pan Collins soupeřit o pozornost dam, vedle nich klesl do nicoty a pro děvčata přestal vůbec existovat; avšak paní Philipsová mu tu a tam dobrovitě popřála sluchu a díky její hostitelské pozornosti byl ze všech nejhojněji zásobován kávou a bábovkou.

Když přišly na pořad karetní stolky, měl příležitost prokázat jí protislužbu tím, že zasedl k partii whistu.

„Nehraji dosud příliš dobře,“ pravil, „avšak rád se pocvičím, neboť to při mém postavení —“ Paní Philipsová mu byla velmi zavázána, že doplnil počet hráčů, ale neměla čas vyslechnout celé zdůvodnění až do konce.

Pan Wickham whist nehrál a byl dchotně a s radostí uvítán u druhého stolu, kde zaujal místo mezi Elizabeth a Lydií.

Nejprve se octl v nebezpečí, že ho zcela uchvátí Lydia, neboť jejímu jazyčku se málokdy našel soupeř, jenže stejně hbitá byla i v lotu a brzy ji oblíbená hra zaujala natolik, že dychtivě

sázela a hlásila se o výhry a nikomu nevěnovala zvláštní pozornost. Pan Wickham měl tedy možnost bavit se s Elizabeth, pokud jim to hra dovoľovala, a Elizabeth mu s potěšením naslouchala, ač měla pramálo naděje, že se od něho dozví to, co by ji bylo zajímalo nejvíc, totiž něco o jeho vztahu k panu Darcymu. Neodvažovala se ani zmínku o něm utrousit. Její zvědavost však byla nečekaně uspokojena. Pan Wickham o tom začal sám. Zeptal se, jak daleko je z Merytonu do Netherfieldu, a když mu to pověděla, dotázal se váhavě, jak dlouho už tam pan Darcy dlí.

„Snad měsíc,“ pravila Elizabeth, a jelikož nechtěla toto téma ještě opustit, dodala: „Slyšela jsem, že má v Derbyshiru značný majetek.“

„Ano,“ pravil Wickham, „má nádherné panství. Vynáší mu ročně čistých deset tisíc. Nenašla byste nikoho, kdo by vám o tom mohl poskytnout přesnější údaje než já, neboť jsem byl s touto rodinou zvláštním způsobem ve styku od útlého dětství.“

Elizabeth nepotlačila výraz údivu.

„Takové tvrzení vás asi překvapuje, slečno Bennetová, neboť jste pravděpodobně postřehla, jak chladně jsme se včera pozdravili. Stýkáte se s panem Darcym často?“

„Častěji, než je mi milé,“ zvolala Elizabeth procítěně. „Žila jsem s ním čtyři dny pod jednou střechou a byl mi velmi sympatický.“

„Nemohu vám tento názor potvrdit ani vyvracet. Nejsem k tomu oprávněn. Znáám ho už příliš dlouho a příliš dobře, abych ho mohl posuzovat spravedlivě. Nedokázal bych zůstat nestranný. Domnívám se však, že vaše mínění by většinu lidí překvapilo — a snad byste se k němu také jinde nedoznala tak otevřeně. Tady jste v kruhu rodinném.“

„Ujišťuji vás, že bych se k svým názorům doznala stejně otevřeně jako zde v kterékoli sousední rodině kromě na Netherfieldu. Pan Darcy není v Hertfordshiru vůbec oblíben. Pobouřil kdekoho svým povýšeným vystupováním. Nikdo vám o něm neřekne nic příznivějšího.“

„Nemohu předstírat, že mě to mrzí,“ řekl Wickham po krátkém odmlčení. „Každému, tedy i jemu, se má dostat ocenění podle zásluhy, avšak jsem se to, pokud vím, často nestává. Lidé bývají zaslepeni jeho bohatstvím a urozeností, anebo je zastraší svými vznešenými a panovačnými způsoby, takže o něm soudí tak, jak si on sám přeje být posuzován.“

„Já ho znám sice jen povrchně, ale považuji ho za člověka s velmi nepříjemnou povahou.“ Wickham jen zavrtěl hlavou.

„Rád bych věděl,“ pravil při další příležitosti, „hodlá—li pobývat v těchto končinách ještě delší dobu.“

„To nevím, ale neslyšela jsem v Netherfieldu nic o tom, že by se chystal odjet. Doufám, že vaše plány, týkající se zdejšího pluku, nebudou ovlivněny jeho pobytem na Netherfieldu.“

„Ach ne, to ne — já před ním utíkat nemusím. Bude—li si přát, aby mě neměl na očích, musí odjet on. Nejsme spolu zadobře, každé setkání s ním je pro mne utrpením, ale nemám důvod, proč bych se mu měl vyhýbat, kromě toho, co může zvědět celý svět — že se ke mně zachoval velice špatně a že bohužel je takový, jaký je. Starý pan Darcy, jeho otec, dej mu pámbůh věčnou slávu, byl nejlepší člověk na světě, slečno Bennetová. Nikdo to se mnou nikdy nemyslel tak dobře jako on a já nemohu ani pohlédnout na mladého pana Darcyho, aby mi tisíce krásných vzpomínek nedráasalo duši. Zachoval se ke mně neslýchané, avšak věřím upřímně, že bych mu dokázal odpustit všechno jiné spíš než to, že zklamal přání svého otce a znesvětil jeho památku.“

Elizabeth zajímala tato záležitost čím dál tím víc a poslouchala s napjatou pozorností, avšak taktně se nevyptávala.

Pan Wickham se rozhovořil o obecnějších věcech, o Merytonu a jeho okolí, o společenském životě. Zdálo se, že vše, co dosud viděl, na něho udělalo nejlepší dojem a zvláště nešetřil decentními, leč nezastřenými poklonami na adresu mery—tonské společnosti.

„Těšil jsem se, že budu často pobývat ve společnosti, v dobré společnosti, a hlavně z tohoto důvodu jsem vstoupil do domobrany. Věděl jsem, že jde o proslulý pluk, kde se příjemně slouží, a přítel Denny mě zlákal tím, jak mi líčil jeho nynější stanoviště a lichotivou pozornost a vynikající známosti, jichž se jim v Merytonu dostalo. Přiznám se vám, že se bez společnosti neobejdu. Poznal jsem už v životě leccaká

zklamání a mám povahu, která nesnáší osamělost. Musím se nějak zaměstnat a žít mezi lidmi. Nezamýšlel jsem dát se na vojnu, ale vlivem okolností jsem si zvolil tuto dráhu. Měl jsem se stát sluhou božím — připravoval jsem se na to od dětství — a dnes bych byl usazen na krásné faře s tučnou prebendou, kdyby se to bylo zlíbilo pánovi, o němž jsme právě hovořili.“

„Skutečně?“

„Ano — nebožtík pan Darcy ve své poslední vůli stanovil, že mám dostat nejlepší faru na jeho panství, jakmile se

uvolní. Byl mi za kmotra a měl mě nesmírně rád. Jeho dobrota se ani slovy vyličit nedá! Chtěl mě dobře zaopatřit a jistě se domníval, že tak učinil, ale když se fara uvolnila, dostal ji někdo jiný.“

„Dobrý bože!“ zvolala Elizabeth, „jak je to možné? Cožpak to jde, nedbat poslední vůle? Proč jste si nepodal žalobu?“

„Příslušná pasáž byla v poslední vůli formulována trošinku nejasně, takže jsem se nemohl dovolávat zákonů, čestný člověk nemohl mít pochyb o úmyslech starého pána, leč panu Darcymu se zlíbilo o nich pochybovat — nebo šije vykládat jako přání závislé na jistých okolnostech — a tvrdil, že jsem pozbyl veškerých nároků pro svou lehkomyšlnost a výstřednosti — to už se vždycky něco najde. Jistě je, že se fara před dvěma lety uvolnila, právě když jsem dosáhl věku, abych mohl být vysvěcen, a zěji dostal jiný; a stejně jistě je, že si nemohu nic vyčítat, a nevím, co bych byl provedl, abych si tohle zasloužil. Jsem člověk temperamentní a neopatrný, snad jsem mu někdy řekl do očí příliš otevřeně, co si o něm myslím. Ničeho horšího si nejsem vědom. Pravda, máme zcela protichůdné povahy a on mě nenávidí.“

„Neslýchané! Zasloužil by veřejně zostudit.“

„Dříve nebo později tomu jistě neujde — avšak nikoli Z mého popudu. Dokud je mi drahá památka jeho otce, nemohu se mu postavit ani odhalit jeho pravou tvář.“

Za tato slova si ho Elizabeth vážila, a když je říkal, připadal jí krásnější než dřív.

„Ale co ho k tomu vedlo?“ zeptala se po chvíli. „Z jakého důvodu se k vám zachoval tak krutě?“

„Cítí ke mně nenávist — nenávist, jejíž původ musím do

jisté míry hledat v žárlivosti. Kdyby si mě nebyl zesnulý pan Darcy tolik oblíbil, byl by mě jeho syn snášel lépe: ale vřelé city, které ke mně pan Darcy starší choval, ho popuzovaly a dráždily, pokud vím, již od útlého věku. Neměl na to povahu, aby v tomhle snesl soka, — soka, jemuž byla často dána přednost.“

„Nepokládala jsem pana Darcyho za tak špatného — ačkoli mi nebyl sympatický, nemyslela jsem si o něm nic zlého.

Měla jsem jen dojem, že pohrdá svými bližními bez rozdílu, avšak nenapadlo mě, že by se dokázal snížit k tak zlomyslné pomstě, k takové nespravedlnosti, k takové nelidskosti jako vůči vám.“

Na chvíli se zabrala do úvah a pak znovu navázala řeč: „Vzpomínám si však, jak se jednoho dne v Netherfieldu honosil nesmířitelností svého hněvu a neschopností odpouštět. Musí mít hroznou povahu.“

„V tomto případě si nechci osobovat právo soudit,“ odvětil Wickham. „Sotva bych to dokázal nezaujatě.“

Elizabeth se znovu hluboce zamyslela a pak zauvažovala nahlas: „Že se mohl tak zachovat ke kmotřenci, k příteli, k oblíbenci svého otce!“ Byla by mohla dodat: „A k mládenci jako vy, který už svým zjevem vzbuzuje sympatie na první pohled!“ avšak spokojila se stylizací: „Vždyť jste spolu vyrůstali od dětských střevočků, ve stejném prostředí, jak jste mi, nemýlím—li se, vyprávěl, a všechno vás muselo sblížovat!“

„Narodili jsme se ve stejné farnosti, v jednom zámeckém parku, dětství jsme valnou většinou strávili spolu, bydleli jsme pod jednou střešou, stejně jsme se zabavovali, rodiče o nás stejně pečovali. Můj otec zprvu zastával to povolání, jehož je váš pan strýček tak vynikajícím představitelem, avšak vzdal se vlastní praxe, aby mohl být užitečný panu Darcymu, a věnoval se pak zcela správě darcyovského panství. Pan Darcy si ho velice vážil a pokládal ho za svého blízkého, důvěrného přítele. Často prohlašoval, žeje mému otci velmi zavázán za to, jak pečlivě řídí jeho hospodářství, a když otec ležel na smrtelném loži a on mu dobrovolně sliboval, že se o mne postará, vedla ho k tomu jistě stejně vděčnost k němu jako náklonnost ke mně.“

„Neuvěřitelné!“ zvolala Elizabeth. „A neslýchané! Divím se, že ho aspoň jeho známá pýcha nepřiměla, aby se s vámi spravedlivě vyrovnal. Že aspoň kvůli tomu, když už ne pro nic jiného, není příliš povznesen nad podvod — neboť jinak to nazvat nelze.“

„Je to skutečně s podivem, neboť téměř všechno jeho počínání je řízeno pýchou — a pýcha mu už často byla dobrým rádcem. Poutá ho k ctnosti úže než kterákoli jiná vlastnost. Jenže nikdo z nás nejedná podle stále stejné šablony a v mém případě působily ještě mocnější podněty než pýcha.“

„Cožpak ho taková odsouzeníhodná vlastnost jako pýcha mohla někdy vést k dobrému?“ •

„Ale ano. Často se z té příčiny zachoval velkomyslně a štědře — neskřblil penězi, stavěl na odív svou pohostinnost, pomáhal svým deputátníkům, ulehčoval chudým. To všechno způsobuje rodinná pýcha, synovská pýcha — neboť on je velmi pyšný na to, co jeho nebožtík otec dokázal. Mocně ho podněcuje snaha neposkvnit svéjméno, neztratit oblibu mezi lidem, uchovat vliv Pemberley. Je také pyšný na svou sestru, do jisté míry ji snad i miluje, a proto se o ni laskavě a pečlivě stará: všichni ho chválí jako dobrého a pozorného bratra.“

„Jaká je ta slečna Darcyová?“

Potřásl hlavou. „Rád bych o ní řekl jen to nejlepší. Bolí mě srdce, mám—li o někom z Darcyových mluvit jinak než s uznáním. Avšak ona se příliš podobá bratrovi, je nadmíru pyšná. Jako malá holčička byla rozkošná, přítulná; oblíbila si mě a já ji dlouhé hodiny bavit svými kousky. Avšak nyní jsme se odcizili. Je krásná, je jí asi patnáct nebo šestnáct, a pokud vím, je všestranně vzdělaná. Od smrti svého otce žije v Londýně pod péčí a ochranou soukromé učitelky.“ Dotkl se v rozhovoru ještě mnoha jiných námětů a mnohokrát se odmlčeli, až Elizabeth, která se nemohla nevrátit ještě jednou k počáteční rozmluvě, pravila:

„Udivuje mě, že se tak důvěrně spřátelil s panem Bingleym! Jak se může ten dobrosrdečný pan Bingley, jenž se mi skutečně zdá sympatický, sblížit právě s takovým člověkem? Vždyť se k sobě vůbec nehodí! — Znáte se s panem Bingleym?“

„Ne, neznám.“

„Je to velice družný, přívětivý, okouzující člověk. Jistě ani netuší, jaký je pan Darcy ve skutečnosti.“

„Snad to netuší — ale pan Darcy umí být příjemný, když mu na tom záleží. Schopnosti k tomu má. Nenajdete zábavnějšího společníka, uzná—li vás za hodná svého zájmu. Ve společnosti lidí z jeho společenských kruhů je zcela jiný než mezi méně majetnými. Pýchy se nikdy zcela nezabaví, avšak k boháčům je velkomyslný, spravedlivý, upřímný,

rozumný, čestný a snad i přívětivý — podle té které peněženky a osobnosti.“

Partie whistu brzy nato skončila, hráči se shromáždili u druhého stolu a pan Colfins zaujal místo mezi sestřenkou Elizabeth a paní Philipsovou. Posledně jmenovaná dáma se k němu obrátila s obvyklým dotazem, měl—li ve hře štěstí. Ukázalo se, že nikoli, že prohrál všechny partie; když však paní Philipsová vyjádřila své politování nad touto skutečností, ujistil ji s přehnaným důrazem, že mu na tom nezáleží, on že na penězích nelpí, a prosil ji, aby tomu nepřikládala význam.

„Vím dobře, drahá madam,“ pravil, „že člověk, jenž usedá ke karetnímu stolku, je v jistém smyslu hříčkou náhody — a já zaujímám naštěstí takové postavení, že si kvůli pěti šilinkům nemusím dělat těžkou hlavu. Každý by to zajisté říci nemohl, avšak díky lady Catherine de Bourghové mi není třeba dbát na maličkosti.“

Tato slova upoutala zájem pana Wickhama, i pozoroval chvíli pana Collinse a pak se zeptal tiše Elizabeth, je—li její příbuzný přítelem rodiny de Bourghových.

„Lady Catherine de Bourghová ho nedávno přijala do svých služeb,“ odvětila. „Nemám tušení, jak se mu dostalo té cti, ale určitě ji nezná dlouho.“

„Víte ovšem, že lady Anně Darcyová byla sestrou lady Catherine de Bourghové, a že je tudíž pan Darcy synovcem lady Catherine.“

„Ne, to jsem nevěděla. Není mi nic známo o příbuzenstvu lady Catherine, slyšela jsem. o ní předevčírem poprvé v životě.“

„Její dcera, slečna de Bourghová, bude bohatá dědička

a všeobecně panuje přesvědčení, že ona a její bratranec obě panství spojí.“

Toto sdělení vyvolalo úsměv na Elizabethině tváři při pomyšlení na chudinku slečnu Bingleyovou. Marné jsou tedy její úsluhy, marná a zbytečná náklonnost k jeho sestře i projevy obdivu k němu samému, je—li již předurčen jiné.

„Pan Collins,“ pravila, „velebí lady Catherine i její dceru, kudy chodí, avšak podle některých věcí, co o ní vyprávěl, jsem nabyla dojmu, že se nechává strhnout svou vděčností a že jeho mecenáška je ve skutečnosti arogantní a sobecká osoba.“

„Myslím, že se vůbec nemýlíte,“ odvětil Wickham, „neviděl jsem ji už řadu let, ale velmi dobře se pamatuji, že jsem ji nikdy neměl rád a že se chovala vždy panovačně a beztaktně. Říkáva se o ní, zeje nadmíru chytrá a rozumná, avšak já se domnívám, že tuto reputaci získala jednak díky svému rodu a bohatství, pak díky svému vladařskému vystupování, a konečně vlivem svého pyšného synovce, jenž předpokládá, že každý z jeho blízkých je nadán mimořádnými duševními schopnostmi.“

Elizabeth uznala, že jeho vysvětlení zní velmi pravděpodobně, a bavili se spolu dál k oboustranné spokojenosti, dokud večere neukončila karetní partie a nedala příležitost i ostatním dámám podílet se na dvornosti pana Wickhama. Při bujarém stolování u Philipsových se sotva dalo duchaplně konverzovat, avšak jeho způsoby našly zalíbení v očích všech. Cokoli řekl, bylo řečeno dobře, cokoli učinil, učinil s půvabem. Než večírek skončil, měla ho Elizabeth plnou hlavu. Celou cestu domů nemyslela než na pana Wickhama a na to, co jí vykládal, neměla však vůbec možnost se o něm zmínit, neboť Lydia a pan Collins nedokázali být ani chvíli zticha. Lydia brebentila stále o lotu, kolikrát vyhrála a kolikrát prohrála, a než pan Collins stačil vypovědět, jak si váží přátelského přijetí manželů Philipsových, než znovu kdekoho ujistil, že si ze své prohry v kartách vůbec nic nedělá, než vypočítal všechny chody večere a několikrát se omluvil, že se sestřenky kvůli němu musí tísnit, stál už kočár dávno před vraty v Longbournu.

Nazítí svěřila Elizabeth Jane, co se odehrálo mezi ní a panem Wickhamem. Jane ji vyslechla s údivem a starostlivým zájmem — nemohla se smířit s myšlenkou, že by byl pan Darcy tak málo hoden přátelství pana Bingleyho; na druhé straně však při své povaze nedokázala pochybovat o věrohodnosti na pohled tak sympatického mladého muže, jako byl Wickham. Pouhá možnost, že byl skutečně vystaven takovému protivenství, v ní vzbuzovala vřelý soucit, a tak nezbývalo než si zachovat dobré mínění o obou, obhajovat každého zvlášť a přičíst na vrub náhodě a omylu to, co se nedalo vysvětlit jinak.

„Jsem přesvědčena, že se oba stali obětí nedorozumění,“ pravila. „Jak k tomu došlo, to nemůžeme tušit. Snad zasáhl nějaký prostředník tak, že se jeden druhému jeví v klamném světle. Nemůžeme si, krátce a dobře, domýšlet, jaké příčiny a okolnosti je znesvářily, aniž na toho či onoho svalíme odpovědnost.“

„V tom máš tedy pravdu — ale jsem jen zvědavá, jak obhájíš ty prostředníky, co do té záležitosti zasahovali, milá Jane. Je třeba si něco vymyslet, neboť jinak budeme muset někoho odsoudit.“

„Vysmívej se mi, jak chceš, já proto od svého neustoupím. Jen považ, drahá Lízinko, jaké podivné světlo by to vrhlo na pana Darcyho, kdyby se ukázalo, že se takhle zachoval k oblíbenci svého otce, jehož přislíbil zaopatřit. To je vyloučené. Nikdo, komu lidskost není cizí, kdo má úctu sám před sebou, by toho nebyl schopen. Cožpak by se v něm jeho důvěrní přátele — mohli tak strašně mýlit? — Ne, to ne!“

„Dovedu si mnohem spíše představit, že bylo zneužito důvěry pana Bingleyho, než že by si byl pan Wickham vymyslel takovou historku, jako mi včera o sobě vyprávěl; měl pohotově fakta, všechno. Pan Darcy ji ostatně může vyvrátit, není—li pravdivá. Ale říkal to s tak upřímným pohledem!“ „Je to těžká věc — hrozná. Jeden neví, co si o tom myslet.“

„Promiň, ale jeden ví přesně, co si o tom myslet.“

Jane si však byla jista jen jedním — že se pan Bingley, bylo—li skutečně zneužito jeho důvěry — octne v trapné situaci, až se to rozkřikne.

Rozhovor obou dívek, jenž se odehrával v parku, přerušil příjezd právě některých zúčastněných osob: pan Bingley se sestrami je přišli osobně pozvat na dlouho očekávaný nether—fieldský ples, který se měl konat příští úterý. Obě dámy vřele pozdravily svou drahou přítelkyni, tvrdily, že ji už neviděly dlouhé věky, a opětovně se dotazovaly, co dělala od té doby, kdy se rozloučily. Ostatním členům rodiny nevěnovaly téměř pozornost, paní Bennetovou přehlížely, pokud to jen šlo, s Elizabeth sotva prohodily pár slov, na ostatní vůbec nepromluvíly. Zakrátko opět odjely — zvedly se tak

rychle, že bratra úplně zmátly, a odpěchaly, jako by užuž chtěly být z dosahu zdvořilosti matky Bennetové. Netherfieldský bál byl pro všechny ženy v rodině představou nadobytějším lákavou. Paní Bennetová ráčila usoudit, že pan Bingley pořádá ples na počest její nejstarší dcery, a zvláště jí polichotilo, že přijel pozvat osobně, místo aby poslal formální pozvánku. Jane si v duchu kreslila, jak krásný večer stráví ve společnosti obou svých přítelkyň, zahrnována pozorností jejich bratra; Elizabeth se těšila, že protančí noc s panem Wickhamem a že jí pan Darcy svými pohledy i chováním všechno potvrdí. Pro Catherine a Lydii nezáviselo štěstí ani tak na určité události nebo určité osobě, ačkoli obě, stejně jako Elizabeth, hodlaly tančit převážně s panem Wickhamem, nebyl to však jediný partner, jenž je mohl uspokojit, a ples je každopádně ples. Dokonce i Mary ujistila ostatní, že jí to není proti mysli.

„Pokud mám pro sebe dopoledne, jsem spokojená,“ pravila. „Nepovažuji to za oběť, tu a tam si večer vyjít. Každý je společnosti něčím povinný: a kromě toho se i já přikláním k názoru, že ku prospěchu občas se pobavit a rozptýlit.“ Elizabeth se vzhledem k této události zmocnilo takové rozjaření, že se dokonce ani nevyhýbala panu Collinsovi, ačkoli na něho jinak příliš často nepromluvila, a zeptala se ho, přijme—li pozvání pana Bingleyho, a zda bude v kladném případě pokládat za vhodné, aby se sám zúčastnil zábavy, dosti ji překvapilo, když zjistila, že proti tomu nemá výhrad, že hodlá tančit a vůbec se neobává nelibosti arcibiskupa ani lady Catherine de Bourghové.

„Ujišťuji vás, že takovýto ples, pořádaný úctyhodným mladým pánem pro váženou společnost, nepokládám vůbec za nic špatného, jsou mi cizí i námitky proti tanci a doufám, že budu mít tu čest odvést do kola během večera všechny své půvabné sestřenky, a při této příležitosti bych chtěl poprosit vás, slečno Elizabeth, abyste mi zadala první dva kousky—věřím, že sestřenka Jane pochopí, proč jsem požádal první vás, a nebude si to vykládat jako projev neúcty ke své osobě.“

Elizabeth byla dokonale zaskočena. Rozhodla se už, že zahájí ples s panem Wickhamem, a teď se jí uváže na krk pan Collins! Dosud nikdy se jí dobrá nálada tak nevyplatila. Nedalo se však nic dělat. Odsunula svou a Wickhamovu blaženost na dobu pozdější a přitakala panu Collinsovi, jak nejpřívětivěji dokázala. Jeho galantnost ji těšila tím méně, když ji napadlo, neskřívá—li se za ní něco víc. Poprvé jí světlo podezření, že snad ona je ta vyvolená mezi sestrami, která se má stát paní na hunsfordské faře a zaskakovat do počtu u karetních stolků na rosiňském zámku, nenaskytne—li se vítanější hosté. A brzy se její neblahé tušení utvrdilo v jistotu, když viděla, jak je k ní čím dál pozornější, jak se často pokouší složit poklonu jejímu vtipu a temperamentu, a třebaže ji takového účinky jejího osobního kouzla víc překvapovaly, než těšily, matka Bennetová dávala jasně najevo, že jí je tento budoucí ženich velmi vítán. Elizabeth její nářky raději pomíjela, neboť si byla dobře vědoma, že jakákoli odpověď musí mít vzápětí vážné důsledky. Pan Collins ji třeba ani o ruku nepožádá, a dokud tak neučiní, je zbytečné mít kvůli němu mrzutosti.

Nenaskytout se takový důvod k přípravám a námět k rozhovorům, jako byl netherfieldský ples, byly by se mladší slečny Bennetovy octly v strašné situaci, neboť ode dne, kdy přišlo pozvání, až do dne, kdy se ples konal, trvaly takové lijáky, že se ani jednou nemohly vypravit do Merytonu. Nerozptýlila je tedy ani tetinka, ani pání důstojníci, ani novinky—vždyť i čajové růžičky pro tu událost musel přivést posel.

Rovněž Elizabethina trpělivost byla krutě zkoušena, když jí počasí zcela znemožnilo prohlubovat přátelství s panem Wickhamem, a nic než ples příští úterý by nebylo umožnilo Kitty s Lydií přečkat takový pátek, sobotu, neděli a pondělí. Až do chvíle, kdy Elizabeth vstoupila v Netherfieldu do salónu a marně se rozhlížela mezi červenokabátníky po panu Wickhamovi, jí ani na mysl nepřišlo, že by nemusel být přítomen. Věřila ve shledání s jistotou neotřesenou určitými úvahami, které by jí byly mohly docela logicky zvíkat. Oblékl se pečlivěji než jindy a s velkým elánem se připravovala dobýt ty pozice v jeho srdci, které ještě nebyly ztečeny, přesvědčena, že jich nezbyvá tolik, aby to nestačila během jednoho večera. Okamžitě však pojala strašlivé podezření, že ho pan Bingley opomněl, když zval důstojníky, aby vyhověl svému příteli, a třebaže se ukázalo, že to docela tak nebylo, potvrdil jeho nepřítomnost pan Denny, jeho přítel, na něhož se Lydia dychtivě obrátila, a sdělil jim, že pan Wickham musel včera odjet za obchodními záležitostmi do Londýna a že se ještě nevrátil, načež dodal s výmluvným úsměvem:

„Nemyslím, že by se ty obchodní záležitosti nebyly daly odložit, kdyby se nebyl chtěl vyhnout jistému pánovi zde přítomnému.“

Tento dodatek k jeho sdělení Lydia přeslechla, avšak Elizabeth neušel, a jelikož Darcy zavinil Wickhamovu nepřítomnost, viděla v tom nemalý důkaz, že se od prvopočátku nemýlila, a její antipatie k němu se tak vyhroutily právě prožitým zklamáním, že mu sotva dokázala jakžtakž slušně odpovědět na zdvořilé dotazy, s nimiž k ní vzápětí přikročil. Bude—li k Darcymu pozorná, vlídná a trpělivá, ublíží tím Wickhamovi. Byla odhodlána vůbec se s ním nebavit a odvrátila se od něho tak nemilostivě, že to div neodpykal ještě i Bingley, jehož zaslepená náklonnost ji dráždila. Avšak Elizabeth neměla v povaze dlouho se mračit, a třebaže pro ni byl večer zkažený, nesetřela v špatné náladě příliš dlouho. Vylila si srdce Charlottě Lucasové, již celý týden neviděla, a brzy dokázala přejít v rozhovoru na svého podivného bratránka a upozornit ji na něj. První dva tance jí však znovu uvrhly do zoufalství, neboť to byly chvíle hrůzy. Nešikovný a pompézní pan Collins se omlouval, místo aby dával pozor, často vykročil opačným směrem, aniž si to uvědomil, a uvedl ji do takových nesnází a trapností, jak to jen dokáže nepříjemný partner, než odehrají dva kousky. Zbavit se ho bylo nevýslovné štěstí.

Zatančila si pak s jedním důstojníkem a osvěžila se povídáním o Wickhamovi a zjištěním, že se těší všeobecné oblibě. Když dotančila, vrátila se k Charlottě Lucasové; z rozhovoru je nečekaně vyrušil pan Darcy a tak ji překvapil svým oslovením, že mu přislíbila příští tanec, ani nevěděla jak. Odešel od nich okamžitě, takže si mohla hned začít vyčítat svou malou duchapřítomnost. Charlottě seji snažila utěšit. „Uvidíš, že se ukáže jako milý společník.“ „Chraň bůh! To by byl hrozný malér! Aby se ukázal jako milý společník člověk, jehož jsi odhodlána nenávidět! To mi nesmíš přát.“

Když hudba spustila a Darcy se blížil, aby ji odvedl do kola, Charlottě ji ještě honem šeptem napomenula, aby nebyla husa a kvůli tomu, že se jí líbí Wickham, se nechovala nepřijemně k člověku, který je desetkrát důležitější. Elizabeth neodpověděla a zaujala místo v řadě proti němu, dosud tonouc v úžasu, jaké cti se jí to dostává, a pohledy sousedů ji

napovídaly, že není ve svém úžasu sama. Dlouhou chvíli stáli, aniž promluvili, až Elizabeth nabyla dojmu, že mají oba tance promlčet; nejprve si řekla, že ona mlčení neprolomí, pak ale náhle usoudila, že vytrestá svého tanečníka víc, když ho přiměje k rozhovoru, a podotkla něco o tanci. Odpověděl jí a znovu se odmlčel. Po několika minutách ho oslovila podruhé: „Teď je řada na vás, abyste něco řekl, pane Darcy. Já už jsem prohodila pár slov o tanci, a vy byste měl tedy něco poznamenat o sále nebo o počtu párů na parketě.“

Usmál se a ujistil ji, že pohovoří, o čemkoli jí libo.

„Výborně. Taková odpověď zatím postačí. Snad vám za chvíli sdělím, že soukromé plesy jsou mi mnohem milejší než veřejné. Do té doby však můžeme mlčet.“

„Hovoříváte tedy zpravidla při tanci?“

„Někdy ano. Pár slovíčkům se tu a tam nevyhnete, to víte. Vypadalo by to podivně, kdyby spolu páry půl hodiny mlčely, avšak kvůli některým lidem by měla být stanovena taková konverzační pravidla, aby jim to dalo co nejmenší námahu.“

„Stojíte o to kvůli sobě, anebo se domníváte, že by to přišlo vhod mně?“

„Tak i tak,“ odvětila Elizabeth a dodala škádlivě: „Postřehla jsem totiž už dávno, že jsme si povahově velmi podobní. Jsme stejně nespolečenští, odměření, neradi něco řekneme, ledaže se odhodláme pronést nějakou moudrost, která všechny přítomné ohromí a přejde na potomstvo s gloriolou přísloví.“

„Taková charakteristika se na vás vůbec nehodí, tím jsem si jist,“ pravil. „Jak dalece vystihuje mne, to si netroufám říci. Vy to bezpochyby považujete za věrný portrét.“

„Nemohu posuzovat vlastní dílo.“

Na to jí neodpověděl a mlčeli už, dokud hudba nedohrála. Pak se jí zeptal, zda ona a její sestry nechodí často do Mery—tonu. Přitakala, a protože nedokázala odolat pokušení, dodala: „Když jste nás tam onedý potkal, seznamovaly jsme se právě s jedním pánem.“

Zapůsobil to okamžitě. Zatvářil se ještě upjatěji než jindy, avšak neřekl ani slovo, a Elizabeth, ačkoli si vyčítala svou zbabělost, nedokázala pokračovat. Nakonec se Darcy přece jen odhodlal a úsečně prohodil: „Pan Wickham je obdařen tak vmlouvavými způsoby, že lehce navazuje přátelství; je—li stejně schopen šije udržet, tím si nejsem tak jist.“

„Měl to neštěstí, že pozbyl vašeho přátelství,“ odvětila Elizabeth důrazně, „a následky ponese asi celý život.“

Darcy neodpovídal a bylo na něm vidět, že by rád změnil téma rozhovoru. V té chvíli se jim po boku objevil sir William Lucas, jenž hodlal projít tanečními páry na druhou stranu místnosti; jakmile však zpozoroval pana Darcyho, zastavil se a s přezdvíhou úklonou mu blahopřál k jeho tanečnímu výkonu i k jeho tanečnici.

„Potěšil jste mne, velice jste mne potěšil, drahý pane. Tak dokonalého tanečníka člověk často nevidí. Zřejmě jste mistrem tohoto umění. Dovolte však, abych zdůraznil, že vaše půvabná partnerka za vámi nijak nezůstává pozadu, a musím vyjádřit naději, že budeme mít to potěšení vás takto často vidat, až dojde k jistému příjemnému překvapení, vidíte, slečno Elizo?“ (A ukázal očima na její sestru a Bingley—ho.) „Blahopřání se jen pohnou. Obracím se na vás, pane Darcy — nechci vás však déle zdržovat, drahý pane. Jistě se vám nezavdčím, když vám překážím v zábavě s touto okouzující mladou dámou, jejíž jasné oči už na mne také hledí vyčítavě.“

Druhou část tohoto projevu pan Darcy sotva vnímal, neboť narážka sira Williama na jeho přítele zřejmě silně zapůsobil a pozoroval teď s velmi vážnou tváří Bingleyho a Jane, kteří spolu tančili. Vzpamatoval se však brzy a obrátil se ke své tanečnici se slovy: „Nemohu si vzpomenout, o čem jsme to hovořili, než nás sir William přerušil.“

„Myslím, že jsme vůbec nehovořili. Sir William nemohl přerušit v tomhle sále dvojici, která by si toho měla méně co říci. Vyzkoušeli jsme už neúspěšně dva nebo tři náměty; opravdu nevím, o čem bychom si ještě povídali.“

„Co byste řikala knihám?“ zeptal se s úsměvem.

„Knihám — ale ne! Jsem si jista, že si nevybíráme stejné knihy, ani je nečteme se stejnými pocity.“

„Mrzí mě, že si to myslíte, avšak je—li tomu tak, pak je o námět postaráno. Můžeme porovnávat své rozdílné názory.“

„Ne — nemohu se bavit o knihách na plese — to mám vždy plnou hlavu jiných věcí.“

„Zajímá vás tedy při takovéto příležitosti vždy jen přítomnost?“ zeptal se s pochybovačným pohledem.

„Ano, vždy,“ odpověděla bez uvažování, neboť zabloudila v myšlenkách daleko, jak brzy ukázala její další slova:

„Vzpomínám si, jak jste jednou říkal, pane Darcy, že těžko dokážete odpustit, a jste—li proti někomu zaujat, nemá naději, že by si

vás usmířil. Předpokládám však, že pečlivě všechno zvážíte, než—si o někom takový názor utvoříte.“

„To ano,“ řekl rozhodným hlasem.

„Nedáte se zaslepit předsudky?“

„Doufám, že ne.“

„Ti, kdo nikdy nemění své mínění, by měli zvláště pečlivě dbát, aby soudili spravedlivě.“

„Smím se zeptat, kam těmito otázkami míříte?“

„Tvořím si jen náčrt vaší povahy,“ odvětila tónem, který se snažil přejít do lehčí polohy. „Snažím se ji pochopit.“

„A jak se vám to daří?“

Zavrtěla hlavou. „Nepostoupila jsem ani o krůček. Slýchávám o vás tolik protichůdností, že z toho vůbec nejsem moudrá.“

„Rád věřím,“ pravil vážně, „že se o mně povídají různé věci; přál bych si jen, slečno Bennetová, abyste v této chvíli netvořila můj portrét, neboť mám důvod se obávat, že by výsledek nesloužil ke cti vám ani mně.“

„Neučiním—li to však dnes, nebudu k tomu třeba mít už nikdy příležitost.“

„Rozhodně vám nechci překážet v rozptýlení,“ odvětil chladně. Na to už nic neřekla, dotančili druhý kousek a mlčky se rozešli, oba plni trpkosti, ač nikoli ve stejné míře, neboť Darcy k ní choval ve své hruď natolik mocný cit, že ji za chvíli dokázal zprostit viny a obrátit svůj hněv na jinou adresu.

Zanedlouho po jejich rozchodu ji vyhledala slečna Bin—gleyová a oslovila ji s výrazem sotva společensky přijatelného opovržení: „Tak vás prý, slečno Elizo, okouzлил George Wickham! Vaše sestra se mi o něm zmínila a vyptávala se mne na tisíc věcí, a z toho seznávám, že ten mladý muž ke svým četným sdělením zapomněl připojit ještě jedno, že je totiž synem starého Wickhama, bývalého správce nebožtíka pana Darcyho. Dovolte však, abych vám přátelsky poradila, je všechny jeho řeči nesmíte pokládat za bernou minci, na—íklad je lež jako věž, že se k němu pan Darcy špatně zachoval, naopak, jednal s ním vždy s mimořádnou laskavostí a George Wickham mu oplatil neslýchané hanebným způsobem. Nevím o tom nic bližšího, ale vím velmi dobře, že na tom pan Darcy nenese nejmenší vinu, že nesnáší ani zmínku o Georgi Wickhamovi, a třebaže ho můj bratr nemohl dost dobře vyloučit, když zval důstojníky, byl velmi rád, když shledal, že se odklidil z cesty. Je to od něho velká drzost, že sem na venkov vůbec přijel, divím se, kde sebere tu troufalost. Je mi líto, slečno Elizo, že před vámi musela být odhalena vina vašeho oblíbence, uváží—li se však, z jaké rodiny pochází, sotva se od něho dá čekat něco lepšího.“

„Jeho proviněním je podle vás jeho rodina,“ řekla rozhněvaná Elizabeth, „neboť jste ho nenařkla z ničeho horšího, než že jeho otec byl hospodářským správcem pana Darcyho, a o této skutečnosti mě, buďte ujištěna, zpravil sám.“

„Tak to pardon,“ odpověděla slečna Bingleyová a s úšklebkem se odvrátila. „Promiňte, že jsem se do toho vložila, myslela jsem to dobře.“

„Nestoudná osobo!“ řikala si Elizabeth v duchu. „Jsi na velkém omylu, domníváš—li se, že mě může zvíkat takový nízký útok. Nevidím v tom nic jiného než tvou vlastní úmyslnou neinformovanost a Darcyho podlost.“ Vyhledala pak svou nejstarší sestru, která slíbila, že se na to vyptá Bingleyho. Janejí vykročila vstříc se sladkým a blaženým úsměvem a její šťastně rozzářený obličej jasně dokazoval, zeji průběh večera uspokojuje. Elizabeth ihned pochopila, co cítí, a v tom okamžiku Wickhamova pře, odpor k jeho nepřítelům i všechno ostatní ustoupilo do pozadí naději, že Jane je na nejlepší cestě ke štěstí.

„Chci se tě zeptat,“ pravila s úsměvem o nic méně radostným, než byl sestřin, „co ses dozvěděla o panu Wickhamovi. Ale snad ses příliš dobře bavila, abys myslela na někoho třetího, a v tom případě ti to ráda promím.“

„Ne,“ odpověděla Jane, „nezapomněla jsem na něho, avšak nemohu ti sdělit nic důležitého. Pan Bingley nezná všechny okolnosti jeho případu, neví, čím si vlastně pohněval pana Darcyho, ale je ochoten se zaručit, že se jeho přítel zachoval správně, bezúhonně a čestně, a je naprosto přesvědčen, že si pan Wickham vůbec nezasloužil takové ohledy, jaké k němu pan Darcy měl, a musím bohužel říct, že on ani jeho 84

sestra nelíčí pana Wickhama v dobrém světle. Obávám se, že jednal velmi nemoudře a že si ho pan Darcy právem přestal vážit.“

„Pan Bingley však pana Wickhama osobně nezná?“ „Ne, viděl ho poprvé v životě onehdy dopoledne v Merytonu.“

„Pak tedy vychází z toho, co mu sdělil pan Darcy. To mi stačí. Co však říkal o té faře?“

„Nevzpomíná si přesně na všechny okolnosti, ačkoli mu o tom Darcy nejednou vyprávěl, ale domnívá se, že mu byla odkázána jen za určitých podmínek.“

„Nepochybuji vůbec o tom, že to pan Bingley myslí upřímně,“ pravila Elizabeth procítěně, „musíš mi však prominout, že mi pouhé ujišťování nestačí. Pan Bingley obratně hájí přítele, to přiznávám, avšak nezná všechny okolnosti tohoto případu, a co zná, to se dověděl právě od onoho přítele, a proto nemám zatím důvod změnít své původní mínění o obou pánech.“

Převedla rozhovor na vděčnější pole, kde se nemohly neshodnout. Elizabeth s potěšením vyslechla, že se Jane skromně poddává radostné naději, že není Bingleymu lhostejná, a dělala, co mohla, aby ji utvrdila v té dobré důvěře. Když se k nim pak Bingley sám připojil, odešla Elizabeth vyhledat slečnu Lucasovou; najejí dotazy, jak ji tanečník uspokojil, nestačila odpovědět, neboť k nim přiběhl pan Collins a vysoce vzrušen jim sdělil, že právě měl to štěstí a učinil důležitý objev.

„Zvláštní náhodou jsem zjistil,“ pravil, „že zde v tomto sále přítomen blízký příbuzný mé mecenášky. Zaslechl jsem, jak se sám onen pán zmínil v rozhovoru s mladou dámou, která zde zastupuje paní domu, o své sestřenci slečně de Bourghové a o její matce lady Catherine. Není to skvělá shoda okolností? Kdo by si to byl pomyslel, že se v této společnosti setkám se synovcem lady Catherine de Bourghové! Jsem velmi vděčný, že jsem to objevil zavčas, abych mu mohl složit svou uctívou poklonu, což hned teď učiním; doufám, že mi promine, že se tak nestalo již dříve. Neměl jsem povědomost o jeho příbuzenských svazcích, a to mi budiž omluvou.“

„Přece neoslovíte pana Darcyho, když jste mu nebyl představen!“

„Ovšemže ano. Omluvím se mu, že jsem tak neučinil dřív. Domnívám se, že ten pán je synovcem lady Catherine. Jsem s to mu sdělit, že Její Jasnost se vynacházela dobře ještě před šestidny.“

Elizabeth se ho všemožně pokoušela od jeho úmyslu zrazovat, ujišťovala ho, že to pan Darcy bude pokládat za nepatřičnou drzost, být osloven cizím pánem, a ne za projev úcty ke své tetě, že není vůbec nutné, aby si jeden druhého všímali, a kdyby přece, pak že je na panu Darcym jakožto bohatším a urozenějším, aby o něho projevil zájem. Na panu Collinsovi bylo vidět, že je odhodlán prosadit svou za všech okolností, a když domluvila, odpověděl takto:

„Drahá slečno Elizabeth, chovám velikou úctu k vašemu vynikajícímu úsudku o všech záležitostech v dosahu vašeho chápání, avšak dovolte mi podotknout, že je velký rozdíl mezi stávajícími pravidly, jimiž se řídí příslušníci světských stavů, a pravidly, jimiž se řídí duchovní; rád bych zdůraznil — s vaším dovolením — že dle mého názoru je duchovní stav roven nejvznešenějším stavům našeho království — je—li zároveň provázen patřičně skromným vystupováním. Musíte mi tedy laskavě dovolit, abych se v tomto případě řídil tím, co mi káže svědomí, a učinil to, co pokládám za svou povinnost. Opuštěte mi prosím, že nevyužiji dobrodiní vašich rad, jimiž jsem hotov se provždy řídit v jiných věcech, třebaže v tomto případě vzhledem k svému vzdělání a dlouholetému studiu se považuji za povolanejšího posoudit, co je správné a co nikoli, než mladá dáma jako vy.“ S hlubokou úklonou od ní odešel zaútočit na pana Darcyho. Elizabeth se zájmem pozorovala, jak Darcy přijme vyrušení, a viděla, že se značným údivem. Její bratranec předeslal své řeči

hlubokou poklonu, a třebaže nemohla pochytit slova, měla pocit, že je slyší všechna, a podle rtů rozeznávala výrazy jako „omlouvám se“, „Hunsford“ a „lady Catherine de Bourghová“. Zlobilo ji, že se zesměšňuje před takovým člověkem. Pan Darcy na něho patřil s nelíbeným úžasem, a když mu konečně pan Collins dal možnost odpovědět, řekl mu pár chladně zdvořilých slov. To však pana

Collinse neodradilo od dalšího monologu, a opovržení pána Darcyho zřejmě podstatně vzrostlo při tomto druhém výlevu, po němž se lehce uklonil a odešel. Pan Collins se pak vrátil k Elizabeth.

„Nemám nejmenší důvod být nespokojen s přijetím, jehož se mi dostalo,“ pravil. „Pana Darcyho pozornost z mé strany zřetelně potěšila. Odpověděl mi velmi zdvořile, a dokonce mi složil poklonu slovy, že zná rozšafnost lady Catherine a soudí tudíž, že by si neoblíbila člověka, jenž by toho nebyl hoden. To vyjádřil krásně. Udělal na mne skutečně ve všem všudy nejlepší dojem.“

Jelikož Elizabeth už nerozptylovaly žádné vlastní zájmy, věnovala nyní pozornost výhradně své sestře a Bingleymu a to, co se zračilo jejím očím, v ní vyvolalo tak příjemné úvahy, že byla téměř stejně šťastná jako Jane. Viděla ji v duchu jako paní právě tohoto domu, prožívající manželské štěstí, jaké přináší jen pravá láska, a měla pocit, že by se za těchto okolností mohla dokonce i vynasnažit oblíbit si obě Bingleyho sestry. Seznala, že myšlenky její matky se ubírají podobnou cestou, a umiňovala si, že se neodváží do její blízkosti, aby toho nevyslechla příliš mnoho. Považovala to tedy za nespravedlivou nepřízeň osudu, když byla při večeři usazena přes jednu osobu od ní, a k svému zděšení seznala, že matka hovoří s touto osobou (byla to lady Lucasová) mnohohlavně a bez zábran a jen a jen o svých nadějích, že si pan Bingley Jane brzy vezme. Vzušující námět uvolnil stavidla její nevyčerpatelné výmluvnosti a paní Bennetová neúnavně vypočítávala výhody tohoto sňatku. Předně ji blažilo, že je to tak okouzující mladý muž, tak zámožný a že bydlí jen na tři míle od nich; dále ji těšilo vědomí, že si obě jeho sestry Jane tak zamilovaly a že jsou jistě tomuto svazku nakloněny nejméně tak jako ona. Nadto se tím otvírají slibné vyhlídky jejím mladším dcerám, neboť když Jane udělá takovou partii, jistě se tím i jim naskytne možnost seznámit se s jinými bohatými mladíky, a konečně ji byla příjemná představa, že vdaná dcera bude moci dělat gardedámu svým sestrám a ona už nebude nucena chodit do společnosti častěji, než se jí zachce. Dobrý mrav vyžadoval, aby tato okolnost byla v jejím věku pokládána za radostnou, avšak o nikom se nedalo s tak malou pravděpodobností předpokládat, že bude ochotně trávit večery doma, jako o paní Bennetové, a to bez ohledu na věk. Nakonec popřála lady Lucasové upřímně a ze srdce, aby i ona dosáhla podobné blaženosti, očividně a vítězoslavně přesvědčena, že na to nemá nejmenší naději.

Nadarmo se Elizabeth pokoušela zastavit vodopád matčinych slov anebo ji aspoň přemluvit, aby své štěstí rozhlašovala méně hlaholivě; bylo jí nevýslovně trapné při pomýšlení, že téměř všechno slyší pan Darcy, jenž seděl proti nim. Ale matka ji vyhubovala, že plácá hlouposti.

„Co je mi do pana Darcyho, prosím tě, mám se ho snad bát? Pokud vím, nejsme mu povinováni žádnými zvláštními ohledy, abychom nesměli říkat, co on sám snad nerad slyší.“ „Pro boha živého, ne tak nahlas, paní máti! — Co z toho budete mít, když pana Darcyho urazíte? — Tím se jeho přáteli nezavděčíte!“

Jako by však hrách na stěnu házela. Matka dávala průchod svým dojmům stejně nahlas a zřetelně. Elizabeth polévalo horko hanbou a utrpením. Nemohla si pomoci, musela po očku pozorovat pana Darcyho, třebaže jí každý pohled potvrzoval to, čeho se obávala; nedíval se sice stále na její matku, ale dával na ni dobrý pozor. Výraz jeho tváře přešel od hlubokého opovržení k neproniknutelné vážnosti.

Konečně paní Bennetová vypověděla všechno, co měla na srdci, a lady Lucasová, která už hezkou chvíli zívala při vypočítávání rozkoší, jež jí samé nebyly souzeny, se mohla v klidu utěšit nad šunkou a kuřetem. Elizabeth začala ožívat. Avšak toto pokojné období nemělo dlouhého trvání, neboť hned po večeři přišla řeč na zpívání, a ona k svému zděšení viděla, jak se Mary po nepatrné pobídce chystá přítomné obla—žit. Četnými výmluvnými pohledy a němými prosbami se ji snažila odradit, aby nepodlehla své slabosti, ale vše nadarmo; Mary jí nechtěla rozumět, nemohla si nechat ujít tak vítanou příležitost k uplatnění a začala zpívat. Elizabeth na ni upírala zrak, s trýznivými pocity absolvovala spolu s ní jednu strofu za druhou a její netrpělivost podstoupila další trudnou zkoušku, neboť když Mary od stolu děkovali, padla i zmínka

o tom, že snad budou mít ještě to potěšení šiji poslechnout, a ona sotva po půlminutové pauze začala znovu. Mary postrádala schopnosti pro takovéto vystoupení, měla slabý hlas a strojené způsoby. Elizabeth prožívala muka. Obrátila se na Jane, aby viděla, jak ta to snáší, ale Jane se docela klidně bavila s Bingleym. Pohlédla na jeho sestry a viděla, že si vyměňují výsměšné pohledy, a na Darcyho, jehož neproniknutelný vážný výraz však nedoznal změny. Vyhledala tedy očima otce a němě ho poprosila, aby zasáhl a nenechal Mary koncertovat celý večer. Pochopil, a když Mary skončila druhou píseň, pravil nahlas: „To by snad už stačilo, děvenko. Potěšila jsi nás už dost. Ať mají také ostatní slečny možnost ukázat, co umějí.“

Mary sice předstírala, že neslyší, avšak přece ji to trochu zarazilo. Elizabeth ji litovala, že musela vyslechnout taková slova, a otce, zeje musel pronést, a se strachem uvažovala, že svou úzkostlivostí nikomu neprospěla. Společnost mezitím vybízela ostatní dámy, aby něco předvedly.

„Kdybych já měl to štěstí a uměl zpívat,“ pravil pan Collins, „pak bych se s velkou radostí zavděčil ve společnosti písničkou, neboť pokládám hudbu za nevinnou zábavu, zcela vhodnou i pro stav duchovní. Nechci ovšem omlouvat kněze, který věnuje hudbě příliš mnoho času, neboť je třeba se starat i o jiné věci. Duchovní pastýř má ve farnosti mnoho práce. Především se musí dohodnout na takových desátkách, které by jemu přinášely užitek a nevadily jeho pánovi. Pak si musí psát vlastní kázání, a to už mu nezbude nadmíru času na farníky a na udržování a zlepšování fary, neboť je jeho povinností, aby byla co nejlépe vybavena k obývání. Rovněž nepovažuji za malicherné dbát, aby se ke každému choval ohleduplně a bohabojně, především však k těm, jimž vděčí za své zabezpečení. Ne, této povinnosti ho nelze zprostit, a právě tak neobstojí v mých očích ten, kdo by opomněl příležitost prokázat svou úctu komukoli, kdoje s onou rodinou spřízněn.“ Uklona směrem k panu Darcymu zakončila projev, jenž byl pronesen tak hlasitě, že jej

vyslechlo půl sálu. Někteří udiveně koukali, jiní se usmívali, ale nikdo z něho asi neměl větší legraci než sám pan Bennet, zatímco jeho choť docela vážně

pana Collinse pochválila za jeho rozumná slova a polohlasně poznamenala k lady Lucasové, zeje to mimořádně chytrý a solidní mladík.

Elizabeth měla dojem, že kdyby se byli doma předem domluvili, jak se během večera co nejvíc znemožnit, nebyli by mohli sehrát své role s větší vervou a větším úspěchem; byla jen ráda kvůli Jane, že Bingleyho pozornosti ledacos ušlo a že snad není tak jemnocitný, aby příliš trpěl pošetilostmi, jichž si nemohl nepovšimnout. Však stačilo, že obě jeho sestry a Darcy mají tolik příležitosti tropit si šašky z jejího příbuzenstva, a jenom nevěděla, dráždí—li ji více jeho mlčenlivé opovržení anebo jejich urážlivé úsměvy.

Zbytek večera jí poskytl málo povyražení. Pan Collins seji vytrvale držel a škádlil ji, a třebaže se mu už nepodařilo přemluvit ji, aby si s ním zatančila, zabránil jí, aby tančila s jinými. Marně ho prosila, aby se nevěnoval jenom jí, a nabízela mu, že ho představí kterékoli přítomné dívce. Ujistil ji, že mu na tanci vůbec nezáleží, že mu leží na srdci jen jedno, totiž zalíbit seji vybranou dvorností, a že tedy úmyslně setrvá celý večer v její společnosti. Tento záměr si nedal nijak vymluvit. Ještě že měla oporu ve své přítelkyni slečně Lucasové, která se k nim často přidružila a dobronmyslně na sebe brala břímě zábavy s panem Collinsem.

Také se tím zprostila dalších urážlivých pozorností ze strany pana Darcyho, jenž často stanul zcela sám v její blízkosti, avšak nikdy se neodhodlal navázat s ní rozhovor. Domnívala se, že to zavinily její nárážky na pana Wickhama, a byla tomu ráda.

Longbournští odjížděli poslední ze všech hostů a díky manévrování paní Bennetové museli čekat na kočár ještě čtvrt hodiny po odchodu ostatních, čímž měli dost času pozorovat, jak rádi by jim někteří z netherfieldského panstva už viděli záda. Paní Hurstová se sestrou sotva otevřely ústa, leda aby si postěžovaly na únavu, a dávaly zřetelně najevo, že už by chtěly mít svůj dům pro sebe. Mařily každý pokus paní Bennetové o rozhovor a svou netečností nakazily celou společnost; nepomáhaly ani dlouhé výlevy pana Collinse, jenž skládal poklony panu Bingleymu a jeho sestram, jak vznešenou zábavu uspořádali a jak neobyčejně zdvořile a pohostinně přijímají hosty. Darcy mlčel jako zařezaný. Pan Bennet rovněž nic neříkal a měl z celého výjevu švandu. Pan Bingley s Jane stáli poněkud stranou ostatních a hovořili jenom spolu. Elizabeth zachovávala stejně ledové mlčení jako paní Hurstová nebo slečna Bingleyová, a dokonce i Lydia byla příliš unavená, aby pronesla víc než občas nějaké to „páni, jak já bych spala!“, provázené pořádným zívnutím.

Když se konečně zvedli k odchodu, vyjádřila paní Bennetová—vá přezdvěřile naději, že snad brzy budou mít to potěšení uvítat celou rodinu v Longbournu, a obrátila se ještě zvlášť na pana Bingleyho, aby ho ujistila, že jim způsobí velkou radost, po—obědvá—li někdy u nich v kruhu rodinném, a že nemusí čekat na pozvání. Pan Bingley přijal radostně a vděčně a pravil, že toho využije při nejbližší příležitosti a přijde jí složit svou poklonu, až se vrátí z Londýna, kam se musí zítra nakrátko odebrat.

Tím paní Bennetovou dokonale uspokojil a opouštěla jeho dům v blažené jistotě, že zbývá už jen zařídit některé nezbytnosti jako svatební smlouvu, nový kočár a svatební šaty, a do tří nebo čtyř měsíců uží svou dceru kralovat na Netherfieldu. Že jí druhou dceru odvede pan Collins, s tím počítala se stejnou jistotou a se značným, ač ne tak opojným potěšením. K Elizabeth měla ze všech dětí nejchladnější vztah, a třebaže pan Collins byla pro ni partie až dost dobrá, zastiňoval ho ovšem zcela pan Bingley a Netherfield.

Příští den zcela změnil longbournskou scénu. Pan Collins požádal formálně o ruku. Přistoupil k tomu bez průtahů, jelikož musel svou návštěvu v sobotu ukončit; vůbec nezapochoyboval, zda ho snad nečeká nepříjemná chvilka, a proto začal nanejvýš patřičným způsobem, se všemi okolky, jež pokládal v tomto případě za nezbytné. Po snídani zastal paní Bennetovou ve společnosti Elizabeth a jedné z mladších sester a obrátil se k ní s těmito slovy: „Směl bych vás poprosit, vážená madam, aby se mi dostalo té cti a v zájmu vaší rozkošné dcery Elizabeth jste dovolila, promluvit si s ní během dopoledne mezi čtyřma očima?“

Než se Elizabeth vzmohla na něco jiného než překvapením zrudnout, odvětila paní Bennetová čiperně: „I propáníčka — ano — samozřejmě. To je pro Lizinku velké štěstí. Jistěže neodmítne. Pojď, Kitty, potřebuji, abys mi s něčím pomohla.“

Posbírala vyšívání a už spěchala pryč, když tu Elizabeth zvolala:

„Neodcházejte, drahá matinko! Prosím vás, nechoďte nikam. Pan Collins mi to jistě promine. Nemůže mi chtít nic, co by nemohl kdokoli slyšet. Nebo odejdu sama.“

„Ale, Lízo, nebuď hloupá. Jen si tu pěkně zůstaň.“

A jelikož se jí zdálo, že by Elizabeth, zosobněné utrpení a rozpaky, mohla uskutečnit své zaječí úmysly, dodala:

„Poroučím ti, Lízo, abys tu zůstala a vyslechla pana Collinse.“

Takového příkazu nemohla Elizabeth neuposlechnout — a po krátké úvaze si uvědomila, že bude nejmoudřejší, když si to co nejdříve a co nejklidněji odbude; znovu tedy usedla a pilně se zabrala do šití, aby nedala najevo své pocity, které kolísaly mezi zoufalstvím a chutí vyprsknout. Paní Bennetová s Kitty se vzdálily, a jakmile za nimi zapadly dveře, spustil pan Collins:

„Věřte mi, drahá slečno Elizabeth, že váš ostych vás nijak nesnižuje, ba ještě vám přidává na dokonalosti. Chvilka zdráhání vás v mých očích spíše šlechtí než naopak, avšak dovolu, abych vás ujistil, že vaše ctěná matinka svoluje, abych k vám směl takto promluvit. Sotva můžete být na pochybách, co tím sleduji, jakkoli vám přirozená ostýchavost snad zahaluje mé úmysly tajemným závojem: dvořil jsem se vám příliš ne—zastřeně, abyste to nebyla postřehla. Téměř od první chvíle, kdy jsem vstoupil do tohoto domu, padla má volba na vás jakožto na budoucí družku mého života. Než se dám však unést svými city, bylo by snad vhodné, abych vám vysvětlil, proč jsem se rozhodl oženit — a především proč jsem přijel do Hertfordshiru s úmyslem najít tu budoucí choť, neboť tak tomu ve skutečnosti bylo.“

Představa, jak je pan Collins, ten pompézní panák, unášen svými city, přivedla Elizabeth na pokraj výbuchu smíchu;

nemohla proto využít krátké odmlky k tomu, aby ho přerušila, a on pokračoval:

„Chci se oženit za první proto, že dle mého názoru má každý kněz v zajištěném postavení (jako já) jít své farnosti příkladem i v manželském životě; za druhé proto, že je to dle mého přesvědčení jistá cesta k blaženosti; a za třetí — avšak snad jsem to měl uvést dříve, na radu a doporučení převznesené dámy, již mám tu čest zvat svou ochránkyni. Již dvakrát milostivě ráčila věnovat této věci svou pozornost (aniž jsem ji o to žádal!), a právě onoho sobotního večera, než jsem odjel z Hunsfordu — mezi dvěma partii quadrilly, zatímco paní Jenkinsová upravovala slečně de Bourghové podnožku pod nohama, mi řekla: ‚Ožeňte se, pane Collinsi. Farář jako vy má být ženatý. Vyberte si rozumně, vyberte si ženu ze slušné rodiny, z ohledu ke mně a také kvůli sobě, nějakou takovou šikovnou osůbku, aby k něčemu byla, ne zvyklou kdoví na co, ale aby dovedla s malým příjmem šetrně hospodařit. To vám radím já. Najděte si takovou ženu co nejdříve, přiveďte si ji do Hunsfordu a já ji přijdu navštívit.‘ A mimochodem, drahá sestřenko, dovolte mi poznamenat, že nepokládám milostivé přijetí, jehož se vám dostane ze strany lady Catherine de Bourghové, za zanedbatelnou výhodu mezi těmi, jež vám mohu nabídnout. Shledáte, že její vystupování předčí vše, co jsem s to vám vyličít, a ani v ní myslím nevzbudí nelibost váš vtip a temperament, zvláště budou — li zmíněny málomluvností a respektem, jímž na vás její vznešenost nevyhnutelně zapůsobí. Tolik tedy, pokud jde o můj kladný vztah k manželství obecně; zbývá dodat, proč jsem obrátil svůj zrak k Long — bournu a neporozhlédl se u nás doma, kde, to vás ujišťuji, žije řada milých dívek. Jak se věci mají, jsem dědicem panství po vašem ctěném panu otci (kčž však ještě drahně let mezi námi pobude!), a tak jsem se cítil zavázán zvolit si za manželku některou z jeho dcer, aby na tom rodina nebyla tak škodná, až nastane ten truchlivý okamžik — k němuž však, jak jsem už podotkl, nemusí ještě kolik let dojít. Tento důvod mě tedy vedl a dovoluji si předpokládat, že mě nijak nesníží ve vašich

očích. A nyní už mi nezbyvá než ujistit vás procítěnými slovy o svých vášnivých citech k vám. Na věnu mi vůbec nezáleží, a nic takového také nebudu po vašem panu otci požadovat, neboť jsem si dobře vědom toho, že by mi nemohl vyhovět a že vy sama nemáte nárok na nic jiného než na těch tisíc liber, uložených na čtyřprocentní úrok, které máte zdědit po matce. O tomto bodě tedy naprosto pomlčím a můžete být klidná, že vám to nikdy ani slůvkem nevyčtu, až budeme svoji.“

Bylo už naprosto nutné ho zarazit.

„Postupujete příliš rychle, vážený pane,“ vpadla mu do řeči Elizabeth. „Zapomínáte, že jsem vám ještě nedala odpověď. Dovolte, abych tak učinila bez prodlení. Přijměte díky za čest, kterou jste mi prokázal. Uvědomuji si dokonale, jak je pro mne vaše nabídka lichotivá, avšak nemohu jinak než ji odmítnout.“

„Není to pro mne nic nového,“ pravil pan Collins a bohorovně máchl rukou, „že mladé dámy mívají ve zvyku odmítat muže, jehož v hloubi srdce hodlají vyslyšet, když jim vyzná lásku poprvé, a že to někdy opakují i podruhé a dokonce potřetí. Nebudu se tedy rmoutit nad tím, co jste právě řekla, a budu doufat, že si vás zanedlouho povedu k oltáři.“

„Ale, pane,“ zvolala Elizabeth, „jak byste mohl v něco takového doufat po tom, co jsem vám řekla? Ujišťuji vás, že nejsem jako ony mladé dámy (jsou — li vůbec takové mladé dámy), které se odváží vsadit své štěstí na to, zeje nápadník požádá o ruku znovu. Já myslím své odmítnutí naprosto vážně. Nemohla bych s vámi být šťastna a jsem si jista, že jsem ta poslední osoba na světě, s kterou byste mohl být šťasten vy. Kdyby mě znala vaše uctívaná lady Catherine, jistě by seznala, že jsem všestranně nezpůsobila k tomu, abych se stala vaší životní družkou.“

„Kdyby si to lady Catherine měla skutečně myslet — „ odpověděl pan Collins zcela vážně, „ale já si nedovedu představit, co by vám její Jasnost mohla vytknout. Ujišťuji vás, zeji vyličím v nejpříznivějším světle vaši skromnost, hospodárnost a ostatní vaše podmanivé vlastnosti, až budu mít tu čest opět stanout v její přítomnosti.“

„Bude skutečně zcela zbytečné, abyste mě před ní vychvaloval, pane Collinsi. Musíte dovolit, abych to sama posoudila, a musíte mě respektovat natolik, abyste mi uvěřil. Přejí vám, abyste byl hodně šťastný a hodně bohatý, a tím, že odmítnu vaši ruku, učiním pro to vše, co je v mých silách. Touhle nabídkou k sňatku jistě upokojíte své svědomí ohledně naší rodiny a bez výčitek převezmete longbournské panství, až ztratí pána. Můžeme tedy oba považovat tuto záležitost za uzavřenou, a to s konečnou platností.“ Přitom vstávala, a byla by se vzdálila z místnosti, kdyby ji byl pan Collins nezadržel těmito slovy:

„Až budu mít to potěšení opět s vámi o tom promluvit, dostanu od vás doufám příznivější odpověď, než jste mi právě dala. Jsem dalek toho obviňovat vás z krutosti, neboť vím, že krásné pohlaví už z tradičního zvyku odmítá první vyznání, a možná že v tom, co jste právě řekla, bylo tolik povzbuzení, kolik je slučitelné s jemnou ženskou duší.“

„No ne, pane Collinsi,“ zvolala Elizabeth teď už procítěně, „jestli se vám moje slova mohou jevit jako povzbuzení, pak na mou duši nevím, jak bych vás měla odmítnout, abyste tomu uvěřil.“

„Drahá sestřenko, dovolte, abych byl tak domýšlivý a považoval samozřejmě vaši odmítavou odpověď na mé vyznání za pouhá slova. Vedou mě k tomu, stručně řečeno, tyto důvody: Nezdá se mi, že bych vás nebyl hoden, a partie, která se vám tu nabízí, vám nemůže připadat nelákavá. Mé postavení, mé vztahy k rodině de Bourghových, příbuzenské svazky s vámi — to všechno jsou okolnosti, které svědčí výmluvně v můj prospěch; a nadále byste měla uvážít, že není vůbec jisté, zda vás — přes vaše četné půvaby — vůbec ještě někdy někdo požádá o ruku. Máte bohužel tak nepatrné věno, že to s největší pravděpodobností převáží nad vaší krásou a ostatními přednostmi. Musel jsem proto dospět k závěru, že své odmítnutí nemyslíte vážně, a vysvětluji šije tak, že děláte drahoty, abyste ve mně roznítla ještě větší lásku, jak to koketivě dámy mívají ve zvyku.“

„Ale já vás na mou duši ujišťuji, že je mi cizí koketérie, která spočívá v trápení slušného člověka. Byla bych mnohem raději, kdybyste mi prokázal tu laskavost a bral vážně to, co vám říkám. Jsem vám hluboce zavázána za čest, kterou jste mi svou nabídkou prokázal, avšak je naprosto vyloučeno, abych ji přijala. Nedokázala bych se k tomu přimět. Jak jinak vám to mám ještě povědět? Nepovažujte mě za koketku, která vás chce trápit, ale za rozumnou osobu, která vám upřímně sděluje, co cítí.“

„Jste provždy okouzující!“ zvolal s neobratnou dvorností. „Až bude moje nabídka podložena výslovným souhlasem a

autoritou vašich velevážených pánů rodičů, jistě nebudete trvat na svém odmítavém stanovisku, o tom jsem přesvědčen.“

Na tak nevývratný a scestný sebeklam nenalézala Elizabeth už slov, a proto se neprodleně mlčky vzdálila; umiňovala si, že kdyby měl i nadále považovat opakované odmítání za lichotivé povzbuzení, požádá o přispění otce, jehož odmítnutí může mít svou povahou větší váhu a jehož počínání si aspoň nebude moci mylně vykládat jako milostnou hravost koketní dámy.

Pan Collins se nemohl dlouho oddávat úvahám o své šťastné lásce v odloučenosti, neboť paní Bennetová číhala v chodbě na ukončení audience, a jakmile spatřila, že Elizabeth otevřela dveře a utíká po schodech nahoru, vešla do jídelny a se srdcem radostí překypujícím blahopřála jemu i sobě k jejich nadcházejícímu úzkému svazku. Pan Collins přijímal a opětoval tato blahopřání stejně procítěně, načež se jí jal líčit podrobnosti rozhovoru: projevil pevnou víru, že má všechny důvody být spokojen, neboť sestřenka ho tak vytrvale odmítala jistě jenom z panenského studu a vrozeného jemnocitu.

Toto sdělení však paní Bennetovou zarazilo: s radostí by se byla dala přesvědčit, že ho její dcera odmítá, aby si ho ještě více připoutala, avšak neodvažovala se tomu věřit a nedokázala své obavy před ním zatajit.

„Však ona Lízka přijde k rozumu, pane Gollinsi, na to se můžete spolehnout,“ dodala. „Promluví si s ní hned teď. Vždyť by byla sama proti sobě, holkajedna bláznivá, tvrdohlavá, ale já jí to vytmavím.“

„Odpusťte, že vás přerušuji, madam,“ zvolal pan Collins, „je—li však skutečně bláznivá a tvrdohlavá, tak to nevím, nevím. Kdoví, jestli by to tedy byla ta pravá pro muže v mém postavení, neboť já ovšem toužím po šťastném svazku manželském. Trvá—li na tom, že mě nechce, snad by bylo moudřejší, kdybychom ji do ničeho nenutili, neboť vykazuje—li ve své povaze takové nedostatky, sotva bych s ní mohl být opravdu šťasten.“

„Ale vyjste mi špatně rozuměl, pane Collinsi,“ zvolala paní Bennetová poplašeně. „Lízinka je tvrdohlavá jedině v takovýchhle věcech. Jinak je to nejmínější dívka na světě. Půjdu hned za manželem a jistě se s ní brzy domluvíme.“

A dřív než se vzmohl na slovíčko, odpěchala za panem Bennetem, vrazila do knihovny a spustila: „Tady jste, choti, musí m s vámi hned mluvit, v domě je všechno vzhůru nohama. Jděte a poručte Líze, aby si vzala pana Collinse, protože ona ho nechce, a jestli si nespíšíte, tak si to rozmyslí i on a nebude chtít!“

„Promiňte, ale já vám nerozumím,“ pravil pan Bennet, když skončila. „Oč vlastně jde?“

„O pana Collinse a o Lízku. Lízka prohlašuje, že si pana Collinse nevezme, a on už začíná říkat, že si nevezme Lízku.“

„A co mám v té věci učinit já? Zřejmě je to beznadějně.“

„Promluvte s Lízou. Řekněte jí, že si přejete, aby si ho vzala.“

„Pošlete pro ni. Uslyší, co si o tom myslím.“

Paní Bennetová zazvonila a slečna Elizabeth byla vyzvána, aby se dostavila do knihovny.

„Pojď dál, děvkenko,“ vyzval ji pan Bennet, když stanula na prahu. „Dal jsem tě zavolat v důležité věci. Bylo mi řečeno, že tě pan Collins požádal o ruku. Je tomu tak?“ Elizabeth přitakala. „No dobrá — a tys jeho nabídku odmítla?“

„Ano, tatíčku.“

„Dobrá. Tím se dostáváme k jádru celé věci. Naše maminka trvá na tom, že ho musíš vyslyšet. Je to tak, paní manželko?“

„Ano, anebo mi už nesmí na oči.“

„Čeká tě strastiplné rozhodování, Elizabeth. Ode dneška ztratíš jednoho z rodičů. Nevezmeš—li si pana Collinse, nesmíš matce na oči, a vezmeš—li si ho, nesmíš na oči mně.“

Elizabeth nemohla potlačit úsměv nad takovým závěrem po takovém úvodu, avšak paní Bennetová, která si namlouvala, že se její manžel bude dívat na celou věc tak, jak jí to vyhovuje, byla velice zklamaná.

„Jak to, co to má znamenat, pane manželi? Slíbil jste mi, že jí poručíte, aby si ho vzala.“

„Drahá choti,“ odpověděl pan Bennet, „chtěl bych vás požádat o dvě malé laskavosti. Předně mi dovolte, abych v této záležitosti směl užívat vlastního rozumu, a za druhé vlastní pracovny. Byl bych vám zavázán, kdybych měl co nejdřív knihovnu opět pro sebe.“

Paní Bennetová se však přes zklamání, jež jí připravil manžel, ještě nevzdávala. Znovu a znovu útočila na Elizabeth, hned ji sladce přemlouvala, hned ji vyhrožovala. Pokoušela se získat na svou stranu Jane, leč tajemně a mírně odmítla zasahovat; Elizabeth odrážela její útoky chvíli s vážnou tváří, chvíli se smíchem a žerty. Třebaže volila různou taktiku, nezakolísala ani na okamžik ve svém rozhodnutí.

Pan Collins zatím dupal o samotě nad tím, co se přihodilo. Přehnané sebevědomí mu zabraňovalo pochopit, proč ho vlastně sestřenka odmítla, a stejně tím zranila pouze jeho hrdost. Jeho láska k ní byla zcela pomyslná, a když si představil, že jí matka vytýkala ony vlastnosti možná oprávněně, nelitoval už vůbec ničeho.

Zatímco v rodině vládla takovýto zmatek, dostavila se Charlotte Lucasová s úmyslem strávit u nich celý den. Lydia ji zahlédla v hale, letěla k ní a polohlasně jí sdělovala: „To je báječné, že jdeš, u nás ti je dnes taková legrace! Co myslíš, že se dopoledne nestalo? Pan Collins požádal Lízku o ruku a ona mu dala košem.“

Než na to stačila Charlotte něco říci, přiběhla k nim Kitty a sdělila jí touž novinku, a jakmile vstoupily do salónu, kde paní Bennetová seděla o samotě, začala i ona rozhovor na toto téma, hledala u slečny Lucasové pochopení a žádala ji, aby svou kamarádku Lízku přesvědčila, že by měla vyhovět přání celé rodiny. „Zkuste to, drahá slečno Charlottko,“ dodala smutně. „Nikdo není při mně, nikdo se mě nezastane, nikdo nemá pochopení pro mé ubohé nervy.“

Charlottu zachránil před odpovědí příchod Jane s Elizabeth. «

„Vidíte, tady ji máte,“ pokračovala paní Bennetová. „Tváří se, jako by neuměla do pěti počítat, a nebere na nás větší ohledy, než kdybychom žili na druhém konci světa. Hlavně že prosadila svou. Ale já ti něco povím, slečinko — jestli budeš takhle rozdávat koše každému ženichovi, tak zůstaneš starou pannou — a to bych ráda věděla, kdo se o tebe postará, až tatíčka nebude. Já to nedokážu — a varuji tě předem. Ode dneška jsem s tebou skoncovala. Řekla jsem ti už v knihovně, že mi nesmíš na oči, a to víš, že slovo dodržím. S neposlušnými dětmi se nebavím. Když je na tom někdo s

nervy tak jako já, bolí ho každé slovo. Nikdo netuší, co já už vytrpěla! Ale tak to na světě chodí. Kdo nenařká, toho nikdo nepolituje.“

Dcery naslouchaly tomuto výlevu mlčky, neboť správně usuzovaly, že by ji jenom víc podráždily, kdyby se jí pokoušely něco rozmluvit nebo ji chlácholit. Vykládala tedy dál bez přerušení, dokud se k nim nepřidružil pan Collins, který veplul do místnosti ještě důstojněji než jindy; jakmile ho uviděla, řekla děvčatům: „A tedsi přeji, abyste už držely jazyk za zuby, ale všechny, a my si chvilku popovídáme s panem Collinsem.“

Elizabeth vyšla mlčky z pokoje, následována Jane a Kitty; Lydia však nechtěla vyklidit pozice, aby o něco nepřišla, a Charlottu zdržel nejprve pan Collins, jenž seji přezdvorele a podrobně vyptával, jak se daří jí a její rodině, a pak také trochu zvědavost; poodešla tedy k oknu a dělala, že neposlouchá. Paní Bennetová zahájila ohlášený rozhovor bolestným zvoláním: „Ach, pane Collinsi!“

„Drahá paní Bennetová,“ odvětil, „zahalte tuto záležitost navždy závojem mlčení. Nemám vůbec v úmyslu,“ pokračoval hlasem, v němž zřetelně zaznívala zlost, „činit výčitky vaší slečně dceři. Všichni jsme povinni trpělivě snášet nevyhnutelné zlo, a zvláště to platí pro muže, který měl to štěstí a dosáhl životního úspěchu v tak mladém věku jako já. Věřím, že přijmu svůj los s pokorou, hlavně snad i díky určitým pochybám, bylo-li by mi to ku štěstí, kdyby mi byla má půvabná sestřenka podala svou ruku; neboť jsem se zhusta přesvědčil o tom, že jsme ochotni podrobit se zlu, když se nám odepřené blaho začíná jevit v méně lákavém světle. Nebudete to doufám považovat za projev neúcty vůči rodině Bennetových, drahá madam, přestanu—li se ucházet o přízeň slečny dcery, aniž jsem měl tu čest požádat vás a pana Benneta, abyste mě v námluvách podpořili svou rodičovskou autoritou. Leckdo by mi snad mohl vytýkat, že jsem se nezachoval správně, když jsem přijal odmítnutí ze rtů slečny dcery, a nikoli ze rtů vašich. Všichni jsme lidé chybující. Měl jsem dobrou snahu od začátku až do konce. Hodlal jsem zde nalézt milou životní družku, přičemž jsem měl na mysli blaho celé vaší rodiny, a jestliže by se dalo něco vytknout mému postupu, dovolte, abych vás tímto poprosil za prominutí.“

Rozruch kolem vyznání páně Collinsova pomalu utíchal a Elizabeth se musela už pouze přenášet přes trapné pocity, jimž se člověk v tomto případě nevyhne, a občasné roztrpčené nárážky matčiny. Dotyčný pán pak nedával průchod svým citům ani rozpaky, ani zoufalstvím, ani tím, že by seji stranil, leč škrobeným chováním a opovržlivým mlčením. Sotva na ni promluvil a přehorlivá dvornost, která nejvíce lahodila jemu samému, se od té chvíle soustředila na slečnu Lucasovou. Ta mu trpělivě naslouchala k pochopitelné úlevě všech, především své přítelkyně.

Nazítí paní Bennetová stále ještě nepolevovala ve svém roztrpčení ani v stížnostech na svůj zdravotní stav. I pan Col—lins setrval v póze uražené hrdosti. Elizabeth doufala, že ho hněv přiměje k předčasnému odjezdu, on však zřejmě nehodlal pozmenit původní plány. Stanovil, že odjede v sobotu, a do soboty se také chystal zůstat.

Po snídani se děvčata vypravila do Merytonu, aby se poptaly, jestli se už vrátil pan Wickham, a zabědovaly si, že se nezúčastnil netherfieldského plesu. Objevil se, jen vkročily do města, doprovodil je k paní tetince a tam do nejmenších podrobností probrali, jak ho to mrzelo a jak se trápil, a ony jak si o něho dělaly starost. Elizabeth však dobrovolně svědčil, že skutečně odjel, poněvadž to uznal za nutné.

„Čím víc se ples přibližoval, tím víc jsem se utvrzoval v názoru, že by bylo lépe se s panem Darcym nesetkat — že by snad bylo nad mé síly prodlévat s ním po tolik hodin v téže místnosti, v téže společnosti, a že by mohlo dojít k výjevům, které by nemusely být nepříjemné pouze mně.“

Ona vlebila jeho takt a oba měli čas si o tom důkladně pohovořit, jakož i dát průchod vzájemným mocným sympatiím, neboť Wickham a ještě jeden důstojník je doprovázeli zpět do Longbournu a během této cesty se věnoval jen a jen jí. Byla jeho doprovodu dvojnásob ráda: za prvé jí to lichotilo a za druhé to byla jedinečná příležitost představit ho otci a matce.

Zakrátko po návratu přinesl posel z Netherfieldu dopis pro slečnu Jane Bennetovou a ta jej okamžitě otevřela.

Obsahoval malý arch elegantního ručního papíru, hustě popsaného ú—hledným a plynulým dámským rukopisem; Elizabeth viděla, že na sestru velmi zaúčinkoval a že při četbě prodlévá nad některými pasážemi. Jane se však brzy ovládla, schovala psaní a snažila se vmísit do rozhovoru a být veselá, jako by se nic nestalo; ale Elizabeth to znepokojovalo, takže odpovídala roztržitě dokonce i Wickhamovi, a jakmile se oba páni odporoučeli, dala jí Jane očima znamení, aby ji následovala nahoru. Když se ocitly ve svém pokoji, vytáhla Jane dopis a pravila: „Píše mi Caroline Bingleyová a obsah jejího sdělení mě velmi překvapuje. Panstvo opustilo Netherfield, v této chvíli už jsou na cestě do Londýna — a nemají v úmyslu se sem vrátit. Poslyš, co tu stojí.“

Přečetla pak nahlas první větu, která oznamovala, že se právě rozhodli odjet okamžitě za bratrem do Londýna a že už dnes povečeří v Grosvenor Street, kde má pan Hurst dům.

Dále tam bylo doslovně: Nechci předstírat, že se s Hertfordshirem loučím nerada; budu postrádat jen jedno, a to Vaši milou společnost, drahá přítelkyně, doufejme však, že se někdy v budoucnu opět naskytne vítaná příležitost hojně pěstovat příjemné vzájemné styky; do té doby nechť zmírní bolest z odloučení co nejčastější a nejpříjemnější dopisy. Vtom na Vás spoléhám! Nedůvěra nedovolila Elizabeth vnímat tyto afektované projevy příliš pozorně, a třebaže ji náhlý odjezd překvapil, neviděla v tom ještě důvod k žalu; nedalo se předpokládat, že by jejich nepřítomnost zabránila panu Bingleymu pobývat na Netherfieldu, a Jane přestane pociťovat ztrátu jejich společnosti, až se bude těšit ze společnosti jeho, o tom byla přesvědčena.

„To je škoda,“ pravila po krátké odmlce, „že ses nemohla rozloučit se svými přítelkyněmi, než odjely. Neměly bychom však doufat, že ta vítaná příležitost, na niž se slečna Bingleyová tak těší, nadejde dřív, než si myslí, a že se příjemné vzájemné styky přítelkyní změní v ještě hlubší vztahy sesterské? Však ono se jim nepovede Bingleyho v Londýně zadržet.“

„Caroline píše zcela jednoznačně, že nikdo z nich se tuto zimu už do Hertfordshiru nevrátí. Přečtu ti to:

Bratr odjížděl včera, přesvědčen, že se mu podaří vyřídit záležitosti, jež ho odvolaly do Londýna, za tři čtyři dny; my

jsme si však jisti, že je to nemožné, a kromě toho se domníváme, že Charles nebude mít chuť honem Londýn opustit, když už tam jednou bude, a proto jsme usoudili, že bude nejmoudřejší rozjet se za ním, aby nebyl nucen trávit volné chvíle v nepohodlném hotelu. Četní naši známí už přijeli na zimní sezónu; byla bych šťastná, kdybych se dozvěděla, že se i Vy přidáte k této veselé společnosti, avšak obávám se, že je to zcela vyloučeno. Ze srdce doufám, že vánoce v Hertfordshiru budou bohaté na radovánky, jež toto roční období obvykle přináší, a vaši ctitelé tak početní, že ani nepocítíte nepřítomnost oněch tří, o něž vás připravíme.

„Je tedy zřejmé,“ pravila Jane, „že se sem letos v zimě už nevrátí.“

„Zřejmě je jen to, že by to slečna Bingleyová nerada viděla.“

„Proč myslíš? Rozhoduje o tom on sám. Je přece svým pánem. Ale to ještě nevíš všechno. Přechtu ti pasáž, která mě vskutku zbolela. Před tebou nechci nic zatajovat.“

Pan Dany by se rád opět setkal se sestrou, a abych se vám přiznala, i my se na ni těšíme stejně nedočkavě. Jsem přesvědčena, že Georgianné Darcyové se hned tak která nevyrovná co do krásy, elegance i vzdělání; a vřelá city, jež v Louise i ve mně vyvolala, rozkvetou snad ještě více vzhledem k jisté zajímavé okolnosti: odvažujeme se doufat, že s ní zakrátko budeme spřízněny. Nevím, jestli jsem se Vám někdy zmínila o tom, jak pohlížíme na tuto záležitost, avšak nechci odjet, aniž se Vám s tím svěřím, a věřím, že nebudete pokládat naše naděje za neoprávněné. Bratr ji vždy velice obdivoval a nyní bude mít zhusta příležitost vidat ji v intimním přátelském prostředí; její příbuzenstvo si přeje tento svazek právě tak jako jeho a věřím, že nejsem zaslepena sesterskými city, když se domnívám, že Charles má všechny předpoklady pro to, aby si dokázal podmanit ženské srdce. Při tolika příznivých okolnostech a žádných zábranách, jak se nemám, drahá Jane, kochat nadějemi, že dojde k události, která tak mnohé srdce potěší?

„Co říkáš téhle větě, milá Lízinko?“ zeptala se Jane, jakmile dočetla. „Může být něco řečeno jasněji? Neprohlašuje tu Caroline výslovně, že ani neočekává, ani si nepřeje, abychom byly jednou švagrové, že nepochybuje o bratrově lhostejnosti vůči mně, a jestli uhádla, jaké city chovám já k němu, hodlá mě (což je od ní velmi laskavé) varovat včas. Může tomu někdo rozumět jinak?“

„To může, neboť já ji rozumím zcela odlišně. Zajímá tě jak?“

„Zajisté.“

„Řeknu ti to krátce a jasně. Slečna Bingleyová vidí, že se její bratr do tebe zamiloval, a přitom si přeje, aby si vzal slečnu Darcyovou. Vydá se za ním do města, protože doufá, že ho tam udrží, a tobě se pokouší namluvit, že o tebe nestojí.“ Jane zavrtěla hlavou.

„Udělalaby dobře, kdybys mi uvěřila, Jane. Kdo vás viděl pospolu, ten nemůže pochybovat o jeho citech. A slečna Bingleyová nejméně. Tak hloupá zase není. Kdyby o ni pan Darcy projevil jen zcela takový zájem, dala by si šít svatební šaty. Ale věci se mají takto: Nejsme pro ně dost bohatí ani dost vznešení, a kromě toho by ráda dohodila bratrovi slečnu Darcyovou — také proto, že si představuje, jak by jí jedna svatba v rodině ulehčila dosažení druhé. Nemá to špatně vymyšleno a patrně by se jí to podařilo, kdyby jí nestála v cestě slečna de Bourghová. Jenom nebud', drahá Jane, tak bezelstně důvěřivá, a když ti slečna Bingleyová vykládá, jak její bratr obdivuje slečnu Darcyovou, nesmíš z toho usoudit, že pro tebe hoří méně, než když se s tebou v úterý loučil; nedá si přece od sestry nabulíkovat, že nemiluje tebe, ale její přítelkyni.“

„Kdybychom měly stejný názor na Caroline Bingleyovou, pak by se mi tvým výkladem dost ulevilo,“ odvětila Jane.

„Avšak já vím, že jí křivíš. Caroline by nedokázala záměrně někoho klamat, a mně zbývá jediná naděje, že se sama mylí.“

„Správně. Nemohla jsi připadnout na lepší myšlenku, když si to nechceš nechat vymluvit po mém. Rozhodně se drž toho, že se mylí. Splníš tím svou povinnost vůči ní a nemusíš už být smutná.“

„Ale, drahá sestřičko, jakpak mohu být veselá? I kdyby to dobře dopadlo, cožpak bych mohla podat ruku muži, jehož sestry a všichni přátelé si přejí, aby si vzal jinou?“

„To si musíš rozhodnout sama,“ řekla Elizabeth, „a jestli po zralé úvaze shledáš, že by tě víc trápilo nevyhovět jeho sestrám, než blažilo být jeho ženou, pak ti radím, abys ho rozhodně odmrštila.“

„Jak můžeš tak mluvit?“ řekla Jane a trochu se pousmála. „Jistě víš, že jakkoli by mě jejich nesouhlas mrzel, neváhala bych ani na okamžik.“

„Nepředpokládala jsem, že bys váhala, ale v tom případě tě nemusím příliš litovat.“

„Jestli se ale celou zimu nevrátí, nebudu se patrně vůbec muset rozhodovat. Za půl roku se může stát tisíc věcí!“ Elizabeth opovržlivě zamítla myšlenku, že by se už nevrátil. Domnívala se, že si to pouze přeje předpojatá Caroline, a nepokládala za možné, že by její přání, ať jakkoli nezastřené nebo rafinovaně prosazované, mohlo ovlivnit mladíka, jenž není na nikom závislý.

Zdůvodnila sestře svůj názor, jak nejpádněji uměla, a brzy s radostí viděla, že to na ni příznivě zaúčinkovalo. Jane neměla

sklon k malomyslnosti, a tak pomalu opět nabyla sebedůvěry, ačkoli občas ze skromnosti zapochybovala o jeho lásce a vzdávala se naděje, že se Bingley vrátí do Netherfieldu a její vroucí touha dojde splnění.

Smluvily se, že obeznámí paní Bennetovou s odjezdem netherfieldského panstva, ale zeji nepoplaší úvahami, jak se zachová pán domu; avšak i neúplná zpráva vyvolala velké starosti a lamentace, jaká je to škoda, že dámy musely odjet právě teď, když se všichni začali tak slibně sblížovat. Naříkala hezkou dobu, ale pak se utěšila tím, že pan Bingley jistě co nevidět přijede a co nevidět bude v Longbournu obědvat, a skončila spokojeným prohlášením, že byl sice pozván jen k rodinné tabuli, ale že si na ní dá zvlášť záležet a že budou mít rozhodně dva chody.

Bennetovi byli pozváni k Lucasovým a opět byla slečna Charlotte tak hodná, že se téměř celou dobu nechala bavit panem Collinsem. Elizabeth jí za to v příhodné chvíli poděkovala. „Udržuješ ho v dobré náladě,“ pravila, „a já jsem ti za to zavázána víc, než můžu vypovědět.“ Charlotte ujistila přítelkyni, žejí s radostí prokáže tu službu a žejí to nic neudělá,

když mu obětuje trochu času. To od ní bylo vskutku milé, avšak Charlotte hodlala zajít ve své laskavosti dál, než mohla Elizabeth tušit: chránila ji proti případným obnoveným galantnostem pana Collinse tím, že se snažila upoutat jeho pozornost sama. Takový zájem tedy na tom měla slečna Lu—casová a všechno se vyvíjelo tak příznivě, že by si bývala večer při loučení byla téměř jista úspěchem, kdyby nebyl muse! odjet z Hertfordshiru tak zakrátko. To však podceňovala ohnivost jeho temperamentu a jeho nezávislou rozhodnost, neboť se s obdivuhodnou šikovností vyplížil nazítří ráno z domu Bennetových a spěchal do Lucasova, aby se jím vrhl k nohám. Vyvinul velké úsilí, aby si ho sestřenice nevšímaly, neboť byl přesvědčen, že by nezapochoybovaly o cíli jeho cesty, kdyby ho spatřily, a on neměl chuť je zasněžit do svých úmyslů, dokud jim nebude moci zároveň oznámit, že uspěl: nepochyboval o tom sice příliš, a právem, neboť Charlotte se k němu chovala dost povzbudivě, avšak střeďení dobrodružství přece jen otřásl jeho sebedůvěrou. Dostalo se mu však velmi lichotivého přijetí. Slečna Lucasová ho spatřila z okna v prvním patře kráčet k domu a okamžitě se mu vydala naproti, aby ho jako náhodou potkala na pěšince. Sotva se však nadála, že ji tam čeká tolik lásky a tolik řečí.

Tak rychle, jak jen to bylo při výřečnosti paně Collinsové možné, se dohodli k oboustranné spokojenosti; a když vcházel do domu, naléhal na ni se vši vážností, aby určila den, jenž ho učiní nejšťastnějším člověkem pod sluncem, a třebaže se neslušelo, aby dáma v této chvíli jeho prosbě vyhověla, neměla v úmyslu zahrávat si lehkomyšlně s jeho štěstím. Jelikož ho příroda obdařila nadměrnou dávkou hlouposti, nedalo se předpokládat, že by zasnoubení s ním bylo tak čarovné, aby si je nevěsta přála protahovat; a Charlotte, jež ho vyslyšela jedině z čisté a nezištné touhy po zaopatření, nebylo proti mysli dosáhnout tohoto zaopatření co nejdříve.

Pan Collins požádal okamžitě sira Williama a lady Lucasu—vou o ruku jejich dcery a byl ochotně a radostně vyslyšen. Měl už nyní takové živobytí, že byl pro jejich dceru nanejvýš žádoucí partií, neboť jí mohli dát jen nepatrné věno, a nadto tu byla naděje na budoucí majetek. Lady Lucasová ihned projevila dříve nevídaný zájem, jak je na tom pan Bennet se zdravím, a sir William s rozhodností prohlásil, že jakmile pan Collins převezme longbournské panství, bude se slušet, aby byl i s chotí představen u dvora. Zakrátko a dobře, celá rodina se nad touto událostí hluboce zaradovala. Mladší dcery se těšily, že budou uvedeny do společnosti o rok o dva dříve, než dosud mohly doufat, bratři se zbavili strachu, že Charlotte zůstane starou pannou. Charlotte sama byla docela klidná. Dosáhla svého a nyní měla čas všechno si rozvážit. A její úvahy ji celkem vzato uspokojovaly. Pan Collins samozřejmě nebyl ani rozumný, ani milý člověk, jeho společnost jí nebyla dvakrát příjemná a jeho vřelé city k ní jistě víc než pomyslné. Bude však mít manžela. Charlotte nestála valně ani o muže,

ani o manželství, ale přesto by se byla ráda vdala: vždyť to bylo jediné počestné zaopatření pro vzdělané mladé dámy s nepatrným jménem; a třebaže jí s ním asi nekyne závratné štěstí, přece ji uchrání před nouzí. Tuto záruku nyní měla, a jelikož jí už bylo sedmadvacet a krásy nikomu nepobrala, považovala to za velké štěstí. Jen ji mrzelo, že svým počínem asi překvapí Elizabeth Bennetovou, neboť si své přítelkyně vážila víc než kohokoli jiného. Elizabeth se bude divit, snad jí to vyčte, a třebaže ji v jejím rozhodnutí nemůže zviklat, bude ji bolet vědomí, že ji to neschvaluje. Rozhodla se, že ji o tom zpraví sama, a proto uložila panu Collinsovi, aby se u Bennetových o ničem ani slůvkem nezmínil, až se vrátí na oběd. Slíbil jí ovšem poslušně, že zachová vše v tajnosti, ale dalo mu to velkou práci, neboť jeho dlouhá nepřítomnost vzbudila zvědavost, vyjádřenou řadou velmi přímočarých otázek, z nichž vykličkoval jen s vynaložením velké obratnosti a usilovného sebezapření, neboť hořel touhou rozhlásit zvěst o svém úspěšném milování.

Jelikož se měl ráno vydat na cestu příliš časně, aby se ještě s někým s rodiny setkal, odehrálo se obřadné loučení večer, než se dámy odebraly na lože. Paní Bennetová ho s velkou zdvořilostí a srdečností ujistila, že ho v Longbournu vždy rádi uvítají, jakmile mu ostatní povinnosti dovolí, aby je znovu navštívil.

„Drahá madam,“ pravil, „přijímám vděčně vaše pozvání. V hloubi srdce jsem doufal, že se mi ho dostane, a budete ujištěna, že ho využiji, jak nejdříve budu moci.“

Všichni strnuli údivem a pan Bennet, jenž vůbec netoužil po brzkém shledání, rychle pravil:

„Neobáváte se však, drahý pane, že se to lady Catherine nemusí zamlouvat? Raději zanedbávejte své příbuzné, než abyste si proti sobě popudil svou paní.“

„Jsem vám ze srdce zavázán za vaše přátelské varování, vážený pane,“ odvětil pan Collins. „Budte však ujištěni, že bych nepodnikl nic závažného bez svolení Její Jasnosti.“

„Člověk ani nemůže být dost opatrný. Obětujte vše, jen abyste v ní nevzbudil nelibost, a shledáte—li, že byste se vystavoval takovému nebezpečí, kdybyste nás opět navštívil, což

pokládám za velmi pravděpodobné, zůstaňte raději pěkně doma a budete si jist, že my se neurazíme.“

„Srdce mi překypuje vděčností nad vaší přátelskou pozorností, velevážený pane, a ubezpečuji vás, že ode mne co nejdříve obdržíte děkovný list za tento projev ohleduplnosti, jakož i za všechny ostatní, jichž se mi dostalo během mého pobytu v Hertfordshiru. Mé krásné sestřenky, neloučím se s vámi sice na tak dlouho, aby toho bylo zapotřebí, přesto však si dovoluji popřát vám hodně zdraví a spokojenosti, sestřenku Elizabeth nevyjímaje.“

Dámy mu patřičně oplátily jeho zdvořilostí a vzdálily se, všechny stejně udiveny nad tím, že je hodlá zakrátko opět navštívit. Paní Bennetová by tomu byla ráda rozuměla tak, že se chce dvořit některé z mladších děvčat, a uvažovala, zda by se Mary dala přemluvit, aby ho vyslyšela. Měla o něm mnohem lepší mínění než ostatní, některé jeho monology ji zaujaly svou rozšafností, a třebaže se jí nevyrovnal inteligencí, měla dojem, že by se mohl vyvinout v příjemného společníka, kdyby byl přidržován k četbě a měl před očima její světlý příklad. Avšak nazítří dopoledne všechny takovéto naděje padly. Hned po snídani se dostavila slečna Lucasová a mezi čtyřma očima sdělila Elizabeth, co se včera přihodilo.

Elizabeth v posledních dnech už také napadlo, jestli si pan Collins nenamlouvá, že miluje její přítelkyni, ale že by našel u Charlotte pochopení, to se jí zdálo téměř stejně vyloučené, jako že by ho vyslyšela sama, a byla proto tak ohromena, že v první chvíli zvolala snad trochu netaktně:

„Ty že ses zasnoubila s panem Collinsem? Ale, Charlottko, to přece nemyslíš vážně!“

Když se jí slečna Lucasová svěřovala, nutila se do klidu, ale takováto nezaobalená výčitka jí na okamžik přece jen otřásla, ačkoli vlastně něco podobného očekávala. Hned se však vzpamatovala a chladně odpovéděla:

„Proč tě to tak překvapuje, drahá Elizo? Považuješ za vyloučené, aby některá žena měla o panu Collinsovi dobré mínění, jen proto, že se u tebe nesetkal s úspěchem?“

Avšak Elizabeth se už ovládla a s vynaložením velkého úsilí dokázala jakžtakž věrohodně ujistit přítelkyni, že se raduje z budoucího příbuzenského svazku a zejí přje, aby byla hodně šťastná.

„Chápu tvé pocity,“ odvětila Charlotte. „Jistě tě to překvapuje, a hodně překvapuje — vždyť zcela nedávno nabídl pan Collins ruku tobě. Ale až si v klidu všechno uvážíš, pak doufám moje jednání pochopíš. Nejsem romantická, jak víš, a nikdy jsem nebyla. Nechci nic jiného než slušné zaopatření, a když se vezme v úvahu povaha pana Collinse, jeho postavení a styky, pak se domnívám, že mám větší naději na spokojený život po jeho boku než valná většina lidí před vstupem do stavu manželského.“

Elizabeth odvětila tichounce „zajisté,“ a po trapné odmlce se vrátily k ostatním. Charlotte se dlouho nezdržela a zanechala Elizabeth úvahám o tom, co právě zvěděla. Trvalo jí dlouho, než se dokázala aspoň trochu smířit s představou tak nesourodého manželství. Že pan Collins během tří dnů nabídne ruku dvěma paním svého srdce, to ji neudivovalo ani zdaleka tak jako skutečnost, že byl nyní vyslyšen. Uvědomovala si už dávno, že Charlotte pohlíží na manželství jinak než ona, avšak nebyla by pokládala za možné, že v rozhodující chvíli obětuje všechny ušlechtilé city hmotnému prospěchu. Charlotte jako manželka pana Collinse — jaká ponižující představa! A k bolestnému zklamání, že se její přítelkyně tak zaprodala, se přidružila neodbytná obava, že je vyloučené, aby jí vyvolený úděl přinesl aspoň jakous takous spokojenost.

Elizabeth seděla v salóně s matkou a sestrami, hlavu plnou toho, co se právě dozvěděla, a uvažovala, smí-li to sdělit ostatním, když tu se dostavil sám sir William Lucas, aby na přání své dcery oznámil její zasnoubení Bennetovým. Zahájil četnými komplimenty a projevy radosti nad budoucími svazky mezi oběma rodinami, a pak sdělil svou novinu poslu — chačstvu nejen užaslému, ale zcela nevěřícímu: paní Bennetová spíše vytrvale než zdvořile prohlašovala, že se jistě mylí, a Lydia, jako vždy bezohledná a prostořeká, mu vpadla do řeči:

„Ježíšku na křížku! Copak to plácáte, sire William? To nevíte, že si pan Collins chce namluvit naši Lízu?“

Nic než trpělivost šlechtice ode dvora by nebylo dokázalo překonat takové přijetí bez roztržky, avšak sir William díky dobrému vychování všechno vydržel; požádal je sice, aby nepochybovaly o pravdivosti jeho zprávy, ale jinak vyslechl jejich netaktnosti s obdivuhodným sebeovládáním.

Elizabeth si uvědomila, že je na ní, aby ho vysvobodila z této nepříjemné situace; zasáhla tedy, potvrdila jeho slova a dodala, že se jí už předtím Charlotte sama svěřila; snažila se zarazit matku a sestru v jejich projevech tím, že siru Williamovi se vši vážností blahopřála, v čemž ji duchapří — tomně podpořila Jane, a že se rozhovořila o dobrých stránkách tohoto sňatku, o tom, jaký je pan Collins hodný člověk, a že Hunsford leží tak příhodně blízko Londýna. Dokud se sir William zdržel, byla paní Bennetová z toho překvapení vlastně sotva mocna souvislého slova, avšak jakmile se odporoučel, dala svým citům průchod. Předně trvala na tom, že tomu všemu vůbec nevěří, za druhé dokazovala, že pan Collins upadl do léčky, za třetí vyjádřila přesvědčení, že spolu nebudou šťastni a že — za čtvrté — z toho mračna ještě nemusí pršet. Hlavně však si nedala vymluvit dvě věci: předně, že příčinou všech trampot je Elizabeth, a za druhé, že se k ní všichni zachovali zcela bezohledně. Tyto dva závěry rozváděla až do večera. Nemohli ji nijak upokojit, nijak usmířit. Trvalo týden, než dokázala promluvit na Elizabeth, aby ji nehubovala, musel uplynout měsíc, než si zas mohla popovídat se sirem Williamem nebo jeho ženou a neurážet je přitom, a než trochu odpustila jejich dceři, na to potřebovala těch měsíců několik.

Pan Bennet reagoval na tuto událost mnohem klidněji, a pokud v něm nějaké pocity vyvolala, pak to byly, jak tvrdil, pocity vysoce příjemné: těší ho prý, když vidí, že Charlotte Lucasová, kterou považoval za jakžtakž rozumnou ženskou, je stejně hloupá jako jeho choť a hloupější než jeho dcera!

Jane přiznala, zejí Charlottiny zasnuby trochu překvapují, avšak spíš než údiv vyjádřila upřímné přání, aby spolu byli šťastni, a na rozdíl od Elizabeth to nepokládala za vyloučené. Kitty s Lydií ani ve snu nenapadlo slečně Lucasové závidět, vždyť pan Collins nebyl než farář; pro ně to byla pouze novinka, kterou mohou vykládat po Merytonu.

Lady Lucasová nemohla potlačit triumfální pocit, že nyní ona může rozvíjet před paní Bennetovou příjemné úvahy, jakou dcera udělá partii; jezdila do Longbournu častěji než dříve sdílet s ní svou radost, třebaže kyselé pohledy paní Bennetové a její zlé poznámky by byly komukoli jinému zkazily náladu.

Mezi Elizabeth a Charlottou panovala jistá odměřenost, takže spolu o sňatku nehovořily; a Elizabeth byla přesvědčena, že už mezi nimi nezavládne bývalá důvěra. Zklamána Charlottou, upjala se s větší láskou k nejstarší sestře, bezelstné ajemné, o níž byla přesvědčena, zejí nemůže zklamat, a o jejíž štěstí si dělala den ze dne větší starosti, neboť Bingley už byl týden pryč a nic nenavštěvovalo tomu, že by se měl vrátit.

Jane ihned Caroline odepsala a počítala dny, kdy asi může čekat odpověď. V úterý přišel na adresu otce rodiny slíbený děkovný dopis od pana Collinse; bylo v něm tolik závaznosti a vděčnosti, že by to bylo odpovídalo spíš ročnímu pobytu v jejich domě. A když učinil zadost tomuto bodu, sdělil jim dále s převýmluvným nadšením, jaké štěstí ho potkalo v podobě opětované náklonnosti jejich roztomilé sousedky slečny Lucasové, a vysvětlil, že z touhy po její milé společnosti ochotně vyhověl laskavému pozvání, aby opět zavítal do Longbournu: doufá, že všechny znovu spatří od pondělka za čtrnáct dní. Lady Catherine mu prý vřele schvaluje jeho úmysly a přeje si, aby se svatba konala co nejdříve, kteréžto přání zajisté bude pro jeho drahou Charlotte rozkazem, takže brzy určí onen den, kdy se stane nejšťastnějším člověkem pod sluncem.

Zprávu o návratu paně Collinsové však paní Bennetová nepřijala milostivě. Ba právě naopak, jala se před manželem

dlouze lamentovat. Jak to prý, že se usadí v Longbournu, a ne na Lucasově? Jí se to nehodí, aby se kvůli němu obtěžovala.

Nestojí o návštěvy vzhledem k svému chatrnému zdraví, a zamilovaní bývají vůbec nesnesitelní. Takto paní Bennetová tiše hořekovala a přestávala jen proto, aby mohla dát průchod zoufalství nad pokračující nepřítomností pana Bingleyho.

I Jane s Elizabeth zneklidňoval tento stav věcí. Ubíhal den za dnem a stále nic nevěděly, ledaže se po Merytonu jeden čas říkalo, že Bingley se už v zimě do Netherfieldu nevrátí, kteréžto zvěsti paní Bennetovou velmi pobuřovaly, a neopomněla je nikdy vyvracet jako ohavnou pomluvu.

Dokonce i Elizabeth se počala obávat — nikoli jeho nezáměru — ale toho, že se jeho sestřím přece jen povede nepustit ho z Londýna. Jakkoli nerada by byla připustila, že Janino štěstí je ohroženo a že se její milý ukázal proradný a nestálý, přece se toho podezření nemohla zbavit. Obávala se, že společné úsilí jeho necitelných sester a panovačného přítele spolu s půvaby slečny Darcyové a londýnskými radovánkami nakonec zvítězí nad jeho náklonností.

Jane ovšem těmito obavami a napětím trpěla hůř než Elizabeth, ať se však trápila sebevíc, snažila se nedat to na sobě znát, a proto se mezi sebou o tom ani nezmínily. Takovým jemnocitem se však nevyznačovala paní Bennetová a málokdy uběhla hodinka, aby si na Bingleyho nevzpomněla, aby nevykládala, jak netrpělivě čeká na jeho příjezd, a nedotírala na Jane, zeji tedy pěkně oklamal, jestli se už nevrátí. Jen díky své svaté trpělivosti dokázala Jane tyto útoky klidně snášet.

Pan Collins se objevil, přesný jako hodiny, od pondělka za čtrnáct dní, avšak v Longbournu se mu nedostalo ani zdaleka tak milostivého přijetí, jako když přijel poprvé. Ve svém blaženém rozpoložení však nevyžadoval příliš pozornosti a naštěstí pro všechny ho láska zaneprazdňovala natolik, že příbuzné zanedbával. Ve dne pobýval většinou na Lucasově a někdy se vrátil do Longbournu právě včas, aby se omluvil za svou nepřítomnost, než se rodina odebrala na lože.

Paní Bennetová se octla skutečně v politováníhodné situaci. Seběmenší zmínka o chystané svatbě ji uvrhla do bezedného zoufalství, a kam se vrtla, tam se o ní určitě mluvilo. Hnusil se jí pohled na slečnu Lucasovou. Patřila na ni s žárlivostí a odporem jakožto na budoucí paní svého domu. Kdykoli je

Charlotte přišla navštívit, viděla v tom záměrné odhadování kdy už to tu převezme, kdykoli řekla něco po straně panu CoUinsovi, už byla přesvědčena, že hovoří o longbournském panství a chystá se, jak ji i s dcerami vyžene z domu, jen co pan Bennet zavře oči. Stěžovala si na to trpce svému choti.

„Věřte mi, manželi,“ pravila, „nemohu a nemohu se smířit s pomyšlením, že Charlotte Lucasová bude jednoho dne paní tohoto domu, iejá budu nucena ustoupit jí z cesty, že se dožiji toho, aby taková převzala moje místo!“

„Ale, drahá, netrapte se těmito chmurnými myšlenkami. Musíme doufat v nejlepší. Snad nám bude dopřáno, že já přežiji vás.“

Tím paní Bennetovou vůbec neutěšil, a tudíž místo odpovědi naříkala dál.

„Nemohu na to ani pomyslet, že celé tohle panství bude jejich. Nebýt té poslední vůle, vůbec by mi to nevadilo.“

„Co by vám nevadilo?“

„Nic by mi nevadilo.“

„Buďte tedy rádi, že jste neupadla do takové flegmatickosti.“

„Jak mám být ráda při takovéhle poslední vůli, pane manželi? Že může mít někdo to svědomí a vydědit vlastní dcery, to nepochopím, a všechno kvůli panu CoUinsovi! Proč by to ze všech lidí měl dostat právě on?“

„Odpověď na tuto otázku přenechám vám,“ pravil pan Bennet.

Slečna Bingleyová odepsala, a tím byl konec všem dohadům. Hned první věta obsahovala sdělení, že se všichni usadili na zimu v Londýně, a v závěru vyřizovala bratrovu omluvu, že se neměl čas osobně rozloučit s přáteli, než opustil Hertfordshire.

Naděje tedy nadobro pohasly, a když Jane dokázala pokračovat ve čtení, nenalezla v dopise krom ujišťování o vřelých sympatiích pisatelčiných nic, co by ji bylo mohlo potěšit. Hlavním obsahem bylo velebení slečny Darcyové. Caroline opět popsala její přechytlivé půvaby, radostně se chvástala, jak se sblížily, a neváhala předpovědět, že se splní přání, s nímž se Jane svěřila v minulém dopise. S potěšením jí rovněž sdělovala, že se bratr usídlil u pana Darcyho, a uchváčena probrala úmysly onoho pána ohledně nového zařízení.

Jane sdělila Elizabeth v hlavních rysech obsah dopisu a ta jej vyslechla s tichým rozhořčením. Kolísala ve svém nitru mezi starostí o sestru a hněvem vůči ostatním. Nevěřila ani na okamžik Carolininu ujišťování, že se její bratr zakoukal do slečny Darcyové. Že má upřímně rád Jane, o tom byla přesvědčena stejně jako dříve, ale jakkoli jí býval vždy sympatický, musela se na něho hněvat, ba téměř jím opovrhovat pro jeho poddajnou povahu, pro nedostatek rozhodnosti, která umožňuje vypočítavým přátelům, aby si s ním dělali, co jim libo, a jeho dožene k tomu, že obětuje vlastní štěstí jejich rozmarům. Kdyby bylo v sázce jen jeho štěstí, mohl by si s ním koneckonců zahrávat, jak by uznal za dobré, ale šlo i o její sestru, a toho si přece musel být i on sám vědom. Zkrátka a dobře, na toto téma by byla mohla rozvíjet dalekosáhlé úvahy, jenže ty by stejně nikam nevedly. Nalámala si s tím hlavu dost a dost, ale ať už Bingleyho láska vyprchala nebo ustoupila nátlaku přátel, ať si byl vědom Janiných citů nebo je nepostřehl — mohlo to sice podstatně ovlivnit její mínění o něm, avšak sestra na tom byla v tom či onom případě stejně, její klid byl ten tam.

Den dva musel uplynout, než Jane sebrala odvahu pohovořit si s Elizabeth o svém soužení; až jednou, když je paní Bennetová opustila po delší tirádě o Netherfieldu a jeho pánu než obvykle, Jane už nemohla mlčet:

„Ach, kéž by se drahá matka dokázala lépe ovládat! Rozprává o něm stále dlouhé úvahy a netuší, jak mě tím trápí. Ale nesmím si stěžovat. Nemůže to dlouho trvat. Zapomeneme na něho a všechno bude jako dřív.“

Elizabeth se zadívala na sestru pochybovačně a starostlivě, ale neříkala nic.

„Nevěříš mi,“ pravila Jane a lehce zrudla, „ale nemáš proč.“

Budu na něho možná vzpomínat, protože to byl nejmilejší muž, s kterým jsem se kdy setkala, ale to je vše. Nemám od něho co očekávat, ani se čeho obávat, nemám mu co vyčítat. Chválabohu! Aspoň kvůli tomu se nemusím trápit. Potřebuji jen trochu času — jistě se budu snažit ze všech sil, abych se z toho vymanila.“  
Výrovnanějším hlasem dodala: „Už nyní mi může být útěchou, že jsem si pouze něco mylně namlouvala a že jsem tím neublížila nikomu než sobě.“

„Drahá Jane!“ zvolala Elizabeth. „Ty jsi příliš ušlechtilá. Máš v sobě andělskou snášenlivost a nesobeckost, nevím, co ti mám na to říci. Případá mi, že jsem tě nikdy dost nedocenila, ani tě nemilovala tak, jak by sis byla zaslouhovala.“ Jane vehementně popírala, že by jí patřila taková chvála, a sváděla všechno na vřelý sesterský cit.

„Nikoli,“ pravila Elizabeth, „to by nebylo spravedlivé. Ty se snažíš připisovat každému nejlepší úmysly a mrzí tě, řeknu—li o někom něco nepěkného. A když prohlásím, že jsi jediný dokonalý člověk, tak se tomu bráníš. Jen se neobávej, že to přeženu, že si přisvojím tvou výsadu, obhlížet celý svět růžovými brýlemi. Není toho třeba. Mám opravdu ráda jen málo lidí, a ještě méně je těch, o nichž smýšlím s úctou, čím víc poznávám svět, tím méně se mi zamlouvá: den ze dne se mi znovu potvrzuje, že lidská povaha je nestálá a že se sotva mohu spolehnout na zdánlivé hodnoty a moudrost. Nedávno jsem se s tím znovu setkala ve dvou případech; o prvním pomlčím a druhým jsou Charlottiny vdavky. Je to nepochopitelné! Ať se na to díváš z té či oné stránky, je to nepochopitelné.“

„Nesmíš to brát takhle, drahá Lizinko. Vždyť by ses utrápila. Musíš vzít v úvahu, že Charlotte má pro to jiné předpoklady i jinou povahu, a to je důležité. Považ, jaký je pan Collins čestný člověk a Charlotte rozvázná, vyrovnaná povaha. Nezapomeň, zeje z početné rodiny, zeje to pro ni skutečně výhodná partie, a snaž se doufat — v zájmu všech zúčastněných — že k bratranci cítí aspoň trochu úcty a oddanosti.“

„Kvůli tobě jsem ochotna vynasnažit se doufat v holé nemožnosti, ale nevím, komu taková víra prospěje. Kdybych si měla myslet, zeje mu Charlotte oddána, získala bych jenom horší mínění o jejím rozumu, než mám teď o jejím charakteru. Přece víš zrovna tak dobře jako já, milá Jane, že pan Collins je nafoukaný, škrobený, omezený, pošetilý osel, a musíš si myslet stejně jako já, že děvče, které si ho dokáže vzít, nejedná bez postranních úmyslů. Neměla bys ji hájit, třebaže je to Charlotte Lucasová. Přece nemůžeš kvůli jediné osobě změnit pojmy jako zásadovost a poctivost a nezkusíš namluvit sobě nebo mně, že sobectví je rozšafnost a strčit hlavu do písku znamená zajištěnou spokojenost.“

„Musím ti vytknout, že užíváš o obou příliš silných výrazů,“ odvětila Jane. „Uznáš to doufám sama, až uvidíš, že jsou spolu šťastni. Ale nechme toho. Mělajsi na mysli ještě něco. Zmínila ses přece o dvou případech. Nemohu předstírat, že ti nerozumím, ale snažně tě prosím, drahá Lizinko, jenom jemu nic nevyčítej a neříkej, že už o něm dobře nesmýšlíš, to by mě hrozně bolelo. Člověk nesmí vždycky honem předpokládat, že mu druhý ublížil úmyslně. Nemůžeme chtít, aby se temperamentní mládenec choval vždy obezřetně a zdrženlivě. Často nás mylně zavádí vlastní domýšlivost. Ženy připisují někdy dvornosti větší význam, než ve skutečnosti má.“ „A muži se starají, aby se to tak jevilo.“ „Klamou—li úmyslně, nelze je ospravedlňovat, avšak mám pocit, že na světě ani nemůže být tolik úmyslných nástrah, jak si někteří lidé představují.“

„Nepředpokládám, že by ti byl Bingley úmyslně kladl nástrahy,“ pravila Elizabeth, „avšak i když člověk nezamýšlí nic zlého a nechce nikomu ublížit, může dojít k nedorozumění, může z toho vzniknout trápení. Stačí k tomu lehkovážnost, málo ohledů na city druhých, nedostatek rozhodnosti.“

„A ty mu přičítáš některou tuto vlastnost?“ „Ano, všechny dohromady. Kdybych to však měla rozvádět, řekla bych, co si myslím o lidech, které ctíš, a ty se na mne rozhněváš. Přeruš mě proto, pokud je čas.“

„Stále si tedy myslíš, zeje to dílo jeho sester?“ „Ano, sester podporovaných přítelem.“

„Nemohu tomu uvěřit. Proč by ho k něčemu nutili? Jistě jim jde jen o jeho budoucí štěstí, a má—li rád mě, nemůže být šťasten s jinou.“

„Vycházíš z falešného předpokladu. Může jim jít ještě o mnoho jiných věcí než o jeho budoucí štěstí, například o rozmnožení majetku a výhodné styky, o to, aby získal nevěstu bohatší, vznešenější a pyšnější, než jsi ty.“

„Přeji «i bezpochyby, aby se jeho vyvolenou stala slečna Darcyová,“ odvětila Jane, „ale třeba z lepších pohnutek, než jim připisuješ. Znají ji mnohem déle než mne, není tedy divu, že je jim bližší. Ať už by však samy chtěly cokoli, není pravděpodobné, že by odporovaly bratrovu přání. Která sestra by si něco takového dovolila, pokud by k tomu neměla skutečně vážné důvody? Kdyby se domnívaly, že mě má rád, nesnažily by se nás rozloučit, a ani by se jim to v tomto případě nezdařilo. Říkáš, že mě miluje, ale pak by se byli všichni zachovali divně a nepěkně, a já bych z toho musela být velmi nešťastná. Netrap mě takovým výkladem. Nestydím se, že jsem se zmýlila — aspoň mě to zdaleka tak nebolí, jako kdybych si měla myslet něco ošklivého o něm a o jeho sestrách. Dovol mi, abych si to vyložila způsobem co nejpriznivějším a nejsnáze pochopitelným.“

Elizabeth jí nemohla nevyhovět, a od této chvíle mezi nimi o Bingleym téměř nepadla zmínka.

Jen paní Bennetová se stále podívovala a lamentovala nad tím, že se nenavrací, a třebaže jí to Elizabeth den co den znovu jasně vysvětlovala, nebyla zřejmě naděje, že by si tím přestala lámat hlavu. Dcera se jí snažila přesvědčit o tom, Čemu sama nevěřila, totiž že v něm Jane vzbudila jen nehlou—boký, přelétavý zájem, a proto se jí dvořil, a že mu sešla z mysli, jakmile mu sešla z očí. Paní Bennetová sice pokaždé připustila pravděpodobnost takového výkladu, ale stejně jí to Elizabeth musela opakovat každý den. Paní Bennetovou utěšovalo jen pomýšlení, že v létě musí pan Bingley znovu přijet.

Pan Bennet posuzoval tuto záležitost zcela jinak. „Nu, Lizinko,“ pravil jí jednoho dne, „tvá sestra je nešťastně zamilovaná, jak koukám. Vyříd, zejí blahopřeji. Děvčata nic na světě tak neteší — tedy krom vdavek — než se tu a tam nešťastně zamilovat. Má aspoň o čem dumat a v očích jejích družek jí to dodává na zajímavosti. Kdypak přijdeš na řadu ty? Přece si nenecháš dlouho líbit, že tě Jane trumfla. Tedžje k tomu výborná příležitost. V Merytonu je dost oficiřů, aby mohly být nešťastné všechny zdejší slečny. Vyber si Wickhama. Je to pohledný chlapík, ten by tě ošálil jaksepatří.“

„Děkuji vám, tatíčku, ale mně postačí menší fešák. Nemůže mít každá takové štěstí jako Jane.“

„To je pravda,“ pravil pan Bennet, „než útěchou nám budiž, že máte milující matku, která každé takové příležitosti využije do krajnosti.“

Nejúčinnějším lékem na chmurnou náladu, kterou nedávná protivenství u některých členů rodiny Bennetovy vyvolala, byla přítomnost pana Wickhama. Vidali se s ním často a k jeho ostatním přednostem přistoupila nyní i skutečnost, že se těšil obecné oblibě. Všechno, co Elizabeth vyprávěl o svých nárocích vůči panu Darcymu, o tom, jak mu ublížil, bylo už všude známo a veřejně přetřásáno, a sousedé s potěšením vzpomínali, jak jim byl pan Darcy odjakživa protivný, ještě dávno předtím, než se tohle dozvěděli.

Jediná nejstarší slečna Bennetová stále ještě předpokládala, že se tu mohou vyskytovat nějaké polehčující okolnosti, jež hertfordshirská společnost nezná, a ve své mírnosti a nepřed—pojatosti vždy prosila o pochopení, zdůrazňovala možnost omylu — ale všichni ostatní odsoudili Darcyho jako nejhoršího vyvrhela.

Po týdenních hodech lásky a blažených plánů do budoucna nadešla sobota a vyrvala pana Collinse z náručí jeho libezné Charlotty. Bolest z rozloučení však mohla být aspoň u něho zmírněna pilnými přípravami na nevěstin příjezd, neboť měl odůvodněnou naději, že krátce po jeho příští návštěvě v Hert—fordshiru nadejde onen den, kdy se stane nejšťastnějším člověkem pod sluncem. Se svými příbuznými v Longbournu se rozloučil právě tak obřadně jako předtím, opět popřál svým půvabným sestřenčkám hodně zdraví a spokojenosti a jejich otcí slíbil děkovný dopis.

Příští pondělí měla paní Bennetová to potěšení uvítat svého bratra a švagrovou, kteří přijeli jako obvykle do Longbournu na vánoce. Pan Gardiner byl rozumný, chytrý a ušlechtilý muž, jenž značně převyšoval svou sestru vrozenou inteligencí i vzděláním. Netherfieldské dámy by byly sotva svým očím uvěřily, že člověk, který se živil obchodem a bydlí na dohled svých skladišť, se umí chovat ve společnosti tak vybraně a být tak příjemným společníkem. Paní Gardinerová, která byla mnohem mladší než paní Bennetová s paní Philipsovou, byla milá, bystrá, elegantní dáma a všechny její longbournské neteře ji měly moc rády. Zvláště s oběma staršími ji poutala upřímná vzájemná náklonnost. Často už ji v Londýně navštívily.

Po svém příjezdu se paní Gardinerová především musela věnovat předáváním dáreků a zpráv o poslední módě. Když toto absolvovala, připadla jí méně činná úloha. Bylo na ní, aby poslouchala. Paní Bennetová jí potřebovala vyličít své trampoty a postěžovat si na četná bezpráví. Stala se jim všem řada křivd od té doby, co se neviděli. Kolem dvou děvčat se už točili ženiši, ale nakonec z toho nic nebylo.

„Na Jane se nezlobím,“ pokračovala, „Jane by byla pana Bingleyho ulovila, kdyby to bylo šlo, ale Lízá! Ach, drahá švegruše, jen si představte, že mohla být touhle dobou paní Collinsovou, kdyby nebyla tak umíněná. Tu v té místnosti ji požádal o ruku a ona mu dala košem. Následkem toho bude mít lady Lucasová dřív vdanou dceru než já, a naše děvčata jsou z longbournského panství stejně vyděděna jako předtím. Lucasovi kují ohavné pikle. Snaží se urvat, co se dá. Nerada to o nich říkám, ale je to tak. Jsem z toho celá pryč, upadla jsem do nemoci, protože mi vlastní rodina kazí mé záměry a protože mám takové sousedy, že myslí v první řadě na sebe, a ne na druhé. Jsem ale moc ráda, že jste nás právě v tomhle čase přijeli navštívit, a udělala jste mi velkou radost tím, co jste vykládala o dlouhých rukávech.“ Paní Gardinerová byla už s těmito událostmi v hlavních rysech obeznámena z dopisů vyměňovaných mezi ní a Jane i Elizabeth, a tak švagrově jen něco zběžně odpověděla a ze soucitu s neteřemi zavedla rozhovor jinam. Když se pak octla s Elizabeth o samotě, vrátila se k tomu znovu. „Zdá se, že by to bývala pro Jane dobrá partie,“ pravila. „Škoda, že se to rozešlo. Ale to se často stává. Takový mladík, jak Bingleyho líčíte, se zamiluje na pár týdnů do hezkého děvčete, pak je náhoda rozloučí a on na ni zapomene. Podobných případů je na tucty.“

„To je svým způsobem výborná útěcha,“ pravila Elizabeth, „jenže nám bude sotva co platná. Naše trápení nezpůsobila náhoda. Nestává se přece často, že by předpojatí přátelé dokázali, aby nezávislý mladý muž zapomněl na děvče, které ještě před několika dny vášnivě miloval.“

„Jenže výraz jako ‚vášnivě miloval‘ je tak otřepaný, pochybný a neurčitý, že si z něho nemohu utvořit jasnou představu. Charakterizujeme jím právě tak často sympatie, které vypučí půl hodiny po seznámení, jako skutečný, silný cit. Prosím tě, jak vášnivě ji pan Bingley miloval?“

„Neviděla jsem ještě v životě výraznější náklonnost, začal zanedbávat ostatní lidi a od ní se nemohl odtrhnout. Pokaždé, když se setkali, to bylo nápadnější a zřetelnější. Na plese, který sám uspořádal, se dvě tři slečny urazily, zeje neprovedl, a já sama jsem ho dvakrát oslovila a vůbec mi neodpověděl. Což mohly být nadějnější příznaky? Nebývá nezdrovilost projevem mocného milostného zaujetí?“

„Ale ano — takového milostného zaujetí, o jaké v tomto případě asi šlo. Chudák Jane! Je mi jí líto, protože jí při její povaze může chvíli trvat, než se přes to přenese. Mělo to raději postihnout tebe, Lízinko, ty bys přitom dokázala žertovat, a tak by tě to přebolovalo dřív. Myslíš, že by se dala přemluvit, aby se s námi rozjela do Londýna? Třeba by jí prospělo, kdyby změnila prostředí — snad si právě potřebuje odpočinout od domova.“

Elizabeth se tento nápad velice zamlouval a byla přesvědčena, že sestra ochotně svolí.

„Jen bych nerada,“ dodala paní Gardinerová, „aby s tím spojovala tajné naděje ohledně onoho mladého muže. Bydlíme na druhém konci města, stýkáme se s docela jinými lidmi, a jak víš, chodíme málokdy do společnosti; je tedy velmi nepravděpodobné, že by se setkali, leda by jí přímo přišel navštívit.“

„To je zcela vyloučeno, neboť je pod dozorem svého přítele, a pan Darcy mu rozhodně nedovolí, aby vyhledal Jane na takovéto adrese. Drahá tetinko, jak si to vůbec představujete? Pan Darcy možná někde zaslechl, že existují taková místa jako Gracechurch Street, ale jistě by mu nestačily desítky očištných lázní, aby ze sebe smyl tu pohanu, kdyby tam vkročil, a pan Bingley se bez něho nikam nehne.“

„Tím lépe. Doufám, že se už nesetkají. Ale nepíše si Jane s jeho sestrou? Ta bude nucena ji navštívit.“

„Uvidíte, že s ní přeruší veškeré styky.“

A třebaže si dávala záležet, aby toto tvrzení vyznělo hodně přesvědčivě, právě tak jako její zajímavá teorie o tom, že se Bingley s Jane nebude smět setkat, ležel jí tento případ tolik na srdci, až nakonec po dlouhých úvahách dospěla k názoru, že to přece jen není zcela vyloučeno. Bylo by možné — a někdy to dokonce považovala za pravděpodobné — že Bingley opět vzplane a že vliv jeho přátel úspěšně zastíní mnohem přirozenější vliv Janina půvabu.

Jane Bennetová přijala tetiččino pozvání s radostí a nemyslela přitom na Bingleyovy v jiném smyslu, než že by snad mohla tu a tam strávit dopoledne s Carolinou, když s nimi bratr nebydlí pod jednou střechou a není tedy nebezpečí, že by se setkali.

Gardinerovi pobýli v Longbournu týden a Philipsovi, Lucasovi a důstojníci se postarali o to, aby neuplynul ani den bez společenských událostí. Paní Bennetová se tak obětavě starala bratrovi a švagrové o zábavu, že ani jednou nezasedli v klidu k rodinnému obědu. A pokud večer zůstali doma, určitě přišli nějací důstojníci — a mezi těmito důstojníky nikdy nechyběl pan Wickham, jehož Elizabeth před tetičkou tak vychválila, až jí to bylo podezřelé, a při těchto příležitostech oba bedlivě pozorovala. Z toho, co viděla, usoudila, že nejde ani u jednoho, ani u druhého o vážný cit, ale že jsou si

zřejmě navzájem sympatičtí, a to do té míry, zeji to zneklidnilo, a umínla si, že si o tom s Elizabeth pohovoří, než odjede z Hertfordshiru, a zejí domluví, aby zanechala tak nevýhodné známosti.

Wickham si však naklonil paní Gardinerovou ze zcela zvláštního důvodu, nezávislého na jeho osobním šarmu. Před deseti nebo dvanácti lety, ještě než se vdala, žila delší čas právě v onom derbyshirském kraji, odkud pocházel i on. Objevili tudíž mnoho společných známých, a třebaže tam Wickham málokdy zavítal za posledních pět let, to jest od smrti starého pana Darcyho, přece jí mohl poskytnout čerstvější zprávy o jejich bývalých přátelích.

Paní Gardinerová viděla Pemberley a znala dobře nebožtíka pana Darcyho podle vyprávění. Měli proto nevyčerpatelný zdroj rozhovoru. Porovnávala své vzpomínky na Pemberley s detaily, jež jí popsal on, a když skládala svůj hold charakteru zesnulého majitele, potěšila jeho i své srdce. Když se obeznámila s historkou o tom, jak se k němu nyní pan Darcy choval, snažila se rozpomenout, co se vykládalo o onom pánovi, dokud byl ještě malý, a nakonec se jí zdálo, že ho určitě slyšela ličit jako velmi pyšného, nevládného chlapce.

Paní Gardinerová promluvila Elizabeth do duše zcela otevřeně a laskavě při první vhodné příležitosti, kdy ji zastala samotnou. Nejprve jí poctivě sdělila, co si o tom myslí, a pak takto pokračovala:

„Jsi příliš rozumná, Lízinko, aby ses zamilovala jen z toho důvodu, že ti k tomu neradím, a proto neváhám mluvit otevřeně. Na tvém místě bych si skutečně dala pozor. Nezapleť se a neusiluj zaplést jeho do citového vztahu, který by byl v dané situaci — bez finančního zabezpečení — tak velice nemoudrý. Nemám proti němu osobné ani to nejmenší — je to zajímavý mladý muž, a kdyby měl to jmění, které by mít měl, nevím, koho bych ti mohla přát lepšího. Takto se však nemůžeš řídit jen svými romantickými představami. Máš dost rozumu a všichni věříme, že ho budeš umět využít. Vím, že tvůj otec skálopevně spoléhá na tvou rozvahu a vzorné chování. Nesmíš ho zklamat.“

„To jsou vážná slova, drahá tetinko.“

„Ano, a doufám, zeje také vážně vezmeš.“

„Nemáte se čeho obávat. Dám na sebe pozor a na pana Wickhama také. Nezamiluje se do mne, dokáží-li mu v tom zabránit.“

„Už zase žertuješ, Elizabeth!“

„Odpusťte, řeknu to tedy jinak. Zatím jsem se do pana Wickhama nezamilovala, ne, určitě ne. Aleje to beze vši pochyby nejpříjemnější muž, jakého jsem kdy poznala, a kdyby se do mne opravdu zakoukal — myslím, že bude lépe, když se tak nestane. Vidím, že by to byla nerozvážnost. Ach, ten odporný Darcy! Velice si vážím tatíčkovu dobrého mínění a zdrtilo by mě, kdybych ho měla zklamat. Tatíčkoví se však pan Wickham líbí. Krátce a dobře, drahá tetinko, bylo by mi moc líto, kdybych vám někomu způsobila starosti, vidíme však denně, že zamilovaným mladým lidem málokdy zabráni nedostatek peněz ve vytváření hlubších vztahů — jak vám tedy mohu slíbit, že budu moudřejší než moji vrstevníci, upadnu-li do pokušení, ajak vůbec mohu vědět, zeje moudré se mu bránit? Mohla bych vám slíbit jediné to, že nebudu pospíchat. Neuvěřím překotně, že já jsem ta ze všech vyvolená. Až se setkáme, nebudu si nic přát. Udělám prostě, co je v mých silách.“

„Snad by bylo dobře, aby sem tak často nechodil. Aspoň mám nepřípomínej, aby ho pozvala.“

„Jako onehdy“, pravila Elizabeth s provinilým úsměvem. „Ale nemyslete si, že sem stále dochází tak často. To kvůli vám byl tento týden tolikrát zván. Maminka má utkvělou představu, jak víte, že musí svým přátelům neustále předhazovat nějaké návštěvy. Ale vážně — na mou čest se zkusím chovat tak, jak to považuji za nejmoudřejší: stačí vám to?“

Tetička ji ujistila, že ano. Elizabeth poděkovala za dobře míněnou radu a s tím se rozešly, vzácný příklad toho, že i v těchto

věcech je možno poradit, aniž to dotýčný rádci zazlívá.

Zakrátko po odjezdu Gardinerových a Jane přibyl do Hertfordshiru opět pan Collins, jelikož se však usadil u Luca—sových, nezpůsobil tím paní Bennetové žádné velké těžkosti. Jeho sňatek se rychle blížil a ona se s ním touto dobou už smířila natolik, že jej pokládala za nevyhnutelný, ba dokonce několikrát nevraživě prohlásila, že by „jim přála, aby spolu dokázali být šťastni“. Ve čtvrtek měla být svatba a ve středu se přišla slečna Lucasová rozloučit; když se zvedla k odchodu, Elizabeth, v trapných rozpacích z matčina nevládného, kyselého blahopřání a sama upřímně dojata, ji doprovázela z pokoje. Když spolu sešly dolů, pravila Charlotte:

„Věřím, že mi často napíšeš, Elizo.“

„Na to se můžeš spolehnout.“

„Chtěla bych tě poprosit ještě o něco. Přijela bys mě navštívit?“

„Doufám, že se uvidíme hodně často v Hertfordshiru.“

„Myslím, že si teď pobudu delší čas v Kentu. Slib mi tedy, že přijedeš do Hunsfordu.“

Elizabeth nemohla odmítnout, ačkoli ji taková návštěva vůbec nelákala.

„Otec a Maria se za mnou mají vypravit v březnu,“ dodala Charlotte. „Byla bych ráda, kdyby ses k nim připojila. Víš, Elizo, že mi budeš stejně vítaná jako oni.“

I byla svatba: nevěsta se ženichem odjeli hned z kostela do Kentu a každý toho mnoho napovídal a vyslechl o oné události, jak to tak bývá. Přítelkyně se Elizabeth brzy ozvala a psaly si tak často a pravidelně jako jindy: aby však psaly stejně důvěrně, to už nebylo možné. Elizabeth se nad dopisy nemohla zbavit pocitu, že je veta po věrném přátelství, a třebaže si umínila nezanedbávat písemný styk, dělala to spíš kvůli minulým než přítomným vztahům.

Zprvu všichni dychtivě očekávali Charlottiny dopisy, byli pochopitelně zvědaví, co bude psát o novém domově, zda se jí bude zamlouvat lady Catherine, odváží-li se tvrdit, že je šťastna; když pak byly její dopisy předčítány, měla Elizabeth dojem, že se Charlotte o všem vyjadřuje přesně tak, jak se dalo předpokládat. Psala optimisticky, zdálo se, ze je obklopena vším pohodlím, nezmiňovala se o ničem, co by nebyla mohla pochválit. Dům, zařízení, okolí, cesty — všechno jí vyhovovalo a lady Catherine se k ní chovala, velmi přátelsky a blahovlnně. Byl to páně Collinsův Hunsford a zámek Rosings v střizlivějším podání. Elizabeth pochopila, že musí počkat, až se tam sama vypraví, chce-li se dozvědět plnou pravdu.

Jane už napsala sestře z Londýna několik řádků, že šťastně dojeli, a Elizabeth doufala, že příští dopis už bude obsahovat nějakou zprávu o Bingleyových.

Netrpělivost, s jakou očekávala další dopis, byla po zásluze odměněna, jak už netrpělivost obvykle bývá. Jane strávila ve městě týden a Caroline se ještě neohlásila ani osobně, ani písemně. Vysvětlovala si to však tím, že se asi poslední dopis přítelkyni z Longbournu nešťastnou náhodou ztratil.

Tetinka má zítra cestu nikam poblíž Grosvenor Street, psala dál. Využiji tedy té příležitosti a navštívím je. Napsala znovu, když zamýšlenou návštěvu vykonala a mluvila se slečnou Bingleyovou. Caroline mi připadala trochu nespá, psala doslova, ale byla ráda, že mě vidí, a vyčítala mi, že jsem jí svůj příjezd neoznámila. Měla jsem tedy pravdu: můj poslední dopis nedostala. Vyptávala jsem se ovšem, co dělá její bratr. Daří se mu dobře, ale je tak zaneprázdněn u pana Darcyho, že ho ani příliš často nevidí. Zjistila jsem, že čekají slečnu Darcyovou k obědu. Byla bych ji ráda poznala. Nezdřelajsem se dlouho, protože se Caroline a paní Hurstová někam chystaly. Jistě se tu brzy zastaví.

Elizabeth nad tím dopisem kroutila hlavou. Utvrdil ji v přesvědčení, že přítomnost sestry ve městě by mohl Bingley odhalit jen čistou náhodou.

Uběhly čtyři týdny, a Jane se s ním dosud nesetkala. Snažila se namluvit sama sobě, že jí na tom nezáleží, avšak nemohla si už zastírat nezáměr slečny Bingleyové. Čtrnáct dní byla kvůli ní každé dopoledne doma a každý večer si pro ni vymyslela novou omluvu; pak se konečně návštěvnice objevila, ale zdržela se jen krátce a byla vůbec jako vyměněná, takže Jane už nemohla setrvat ve svém sebeklamu. Dopis, který při této příležitosti napsala sestře, je dostatečným důkazem jejího rozpoložení.

Má rožmilá Lízinko,

musím se Ti přiznat, že jsem byla hloupá, když jsem věřila v přátelství slečny Bingleyové, ale Ty se jistě nebudeš vítězoslavně naparovat svým bystrozrakem. Ačkoli Ti tedy události daly za pravdu, nesmíš mě, drahá sestřičko, pokládat za nepolepšitelnou, tvrdím—li i nadále. Že její chování opravňovalo stejné mou důvěru jako tvé podezírání. Nedovedu pochopit, proč vlastně usilovala o to, abychom se sblížily, a kdyby se všechno opakovalo, vím, že bych se dala znovu ošálit. Caro—line mi oplatila návštěvu až včera, a za celou tu dobu se neozvala ani lístečkem, ani rádečkem. Když se konečně objevila, bylo na ní znát, že ji to netěší; omluvila se zběžně, jen aby se neřeklo, že nepřišla dřív, nezminila se ani slůvkem, že by mě ráda zase viděla, a byla po všech stránkách tak změněná, že jsem si po jejím odchodu umínila ji více nevyhledávat. Je to její vina, ale přesto ji lituji. Vyznamenávala mě svou pozorností zřejmě z nedobrého úmyslu; mohu právem říci, že jsme se spřátelily z jejího popudu. Lituji ji, neboť si musí být vědoma, že se zachovala nepěkně, a jsem přesvědčena, že to udělala jen ze starosti o bratra. Nechci se o tom rozepisovat: ty i já víme, že si dělá starosti zbytečně, nemůže—li však jinak, pak to vysvětluje její chování ke mně; je po zásluze drahý jejímu srdci a veškeré její obavy o něj jsou přirozené a chvályhodné. Přesto mě udivuje, že ji tyto obavy dosud neopustily, neboi kdyby o mne aspoň trochu stál, byl by mě už dávno a dávno vyhledal. Jistě ví, že jsem v Londýně, ona mi to mezi řečí naznačila, a přitom, když ji poslouchám, mám takový dojem, jako by se snažila sama sebe ubezpečit, že je okouzlen slečnou Darcyovou. Nemohu se v tom vyznat. Kdybych se neobávala ukvapených závěrů, byla bych téměř v pokušení říct, že to ve mně vzbuzuje podezření z nějakého uskoku. Ale pokusím se zapudit všechny bolestné úvahy a budu myslet jen na to, z čeho se mohu radovat — z tvé přichylnosti a z velké dobroty drahého strýčka a tetičky. Napiš mi brzy. Slečna Bingleyová říkala něco o tom, že se už do Netherfieldu nevrátí, že dům pustí, ale netvrdila to s určitostí. Snad abychom se o tom raději nezmiňovaly. Jsem velmi ráda, že přišly tak dobré zprávy od přátel z Hunsfordu. Jen se k nim rozjed se sirem Williamem a s Marií. Jistě se Ti tam bude líbit.

Líbá Tě atd.

Elizabeth ten dopis zabolet, ale pak se jí vrátila dobrá nálada, když si uvědomila, že se Jane už nedá klamat, aspoň sestrou ne. Všechny naděje ohledně Bingleyho padly. Ani by si nepřála, aby se začal sestře opět dvořit. Čím déle o tom uvažovala, tím horší mínění nabývala o jeho charakteru; a za trest mu přála, aby se skutečně brzy oženil se sestrou pana Darcyho, protože by to tak bylo i pro Jane nejlepší a protože by podle líčení pana Wickhama musel brzy z hloubi duše litovat, čeho se vzdal.

Zároveň připomněla i paní Gardinerová Elizabeth její slib ohledně tohoto pána a dotazovala se, co je nového, a

Elizabeth pro ni měla zprávy, které se zamlouvaly spíše tetičce než jí. Jeho zjevný zájem ochladí, už se jí nedvořil, točil se kolem jiné. Elizabeth to neušlo, ale pozorovala a popisovala to bez velkého utrpení. Hloub do srdce se jí nezapsal a její marnivosti stačilo vědomí, že by ona bývala jeho vyvolená, kdyby to byly majetkové poměry dovolily. Uplatňoval nyní svůj šarm na mladé dáme, jež ho okouzila především nedávno získanými deseti tisíci librami; avšak Elizabeth, v tomto případě snad méně jasnozřivá, než když šlo o Charlottu, ho nezatratila kvůli jeho touze po nezávislosti. Ba právě naopak, připadalo jí to jako nejpřirozenější věc na světě, a jelikož mohla předpokládat, že ho to stálo jistě úsilí, než se jí dokázal vzdát, byla ochotna uznat, že jednal moudře a v zájmu jich obou, a upřímně mu přála, aby došel štěstí.

Všechno také zcela otevřeně sdělila paní Gardinerové a po vyličení okolností připsala do dopisu: Jsem si teď jista, drahá tetinko, že jsem ho doopravdy nemilovala, neboť kdybych byla poznala ten čistý a povznášející cit, musela bych si nyní hnusit i jeho jméno a přát mu jen to nejhorší. Avšak já nejen vzpomínám na něho v dobrém, ale dokonce ani nic nevyčítám slečně Kingové. Vůbec kni necítím nenávisť a dokážu uznat, že to může být velmi slušné děvče. Láska v tom nehraje roli. Má opatrnost přinesla ovoce, a třebaže bych jako zoufalá zhrzená milénka získala v očích svých známých na zajímavosti, nelituji toho, že na sebe neupozorním. Za proslulost se někdy musí zaplatit příliš vysoká cena. Kitty a Lydia si berou jeho zradu mnohem víc k srdci než já. Jsou mladé a světa neznalé a neobjevily ještě zdrcující skutečnost, že fešáci musí mít právě tak z čeho žít jako obyčejní mužští.

Bez větších vzrůsení, než byla tato, a bez zajímavějších rozptýlení než procházky do Merytonu — někdy bláznivé, jindy mrazivé — uběhl v Longbournu leden a únor. Březen přichystal Elizabeth návštěvu v Hunsfordu. Zprvu vlastně ani nechtěla jet, ale shledala, že Charlotte na tom nápadu lpí, a postupně se i jí začal jevit lákavější a přijatelnější. Odloučení podnítilo touhu vidět opět Charlottu a zmírnilo její averzi vůči panu Collinsovi. Celý záměr měl půvab neotřelosti, nadto doma vzhledem k pošetilé matce a málo družným sestrám nebylo všechno ideální, a tak byla změna vítána už sama o sobě. Cestou se také bude moci stavět u Jane a zkrátka a dobře, když se přiblížila doba odjezdu, byla by jej velmi nerada odkládala. Nenaskytly se však žádné překážky a pouť probíhala podle původního Charlottina návrhu. Elizabeth se přidružila k siru Williamovi a jeho druhé dceři. Cestovní program se závčas vylepšil jedním přenocováním v Londýně, takže mu teď k dokonalosti už nechybělo nic.

Jedinou stinnou stránkou bylo rozloučení s otcem, který ji bude jistě postrádat; vždyť byl nakonec tak smutný, zeji požádal, aby mu psala, a dokonce jí téměř slíbil, zeji také odepíše. S panem Wickhamem se rozloučili jako přátelé — on ještě o poznání vřeleji. Jeho nynější námluvy mu nevymazaly z paměti, že Elizabeth byla první dívka, která ho zaujala a vzrušila, která vyslechla jeho příběh a politovala ho, které se dvořil; při loučení jí přál šťastnou cestu, připomněl jí, co asi může očekávat od lady Catherine de Bourghové, a vyjádřil naději, že se v názoru na ni — jakož i v názoru na kohokoli jiného — vždy a všude shodnou, a projevoval o ni přitom takovou starostlivost a zájem, že se k němu cítila navždy poutána hlubokými sympatiemi a opouštěla ho v přesvědčení, že ať svobodný, ať ženatý, vždycky to pro ni bude člověk navýsost milý a příjemný.

Nazítí se neocitla ve společnosti, která by ho byla nějak zastínila. Sir William Lucas ani jeho dcera Maria, dobro—srdečná, ale po otci nepřilíš bystrá, nemluvili o ničem, co by stálo za pozornost, a Elizabeth jim naslouchala asi s takovým potěšením jako skřipotu kočárových per. Milovala komické figurky, ale sira Williama znala už příliš dlouho. Nemohl jí sdělit nic o svém povýšení do šlechtického stavu ani o svém přijetí u dvora, co by už nebyla slyšela, a jeho galantnosti byly stejně otřepané jako jeho informace. Do Londýna to bylo pouhých čtyřadvacet mil a vyjeli brzy, aby tam byli před polednem. Když předjeli před dům Cardi—nerových, stála Jane v salónu u okna a vyhlížela je, a jak vkročili do chodby, už je tam vítala. Elizabeth šiji pátravě prohlížela a s potěšením viděla, že vypadá stejně zdravě a půvabně jako vždy. Nahoře na schodech stál houf chlapečků a holčiček, kteří se tolik těšili na sestřenku, že nevydrželi čekat v salóne, ale jelikož ji delší dobu neviděli, styděli se jí běžet naproti. Všude vládla radost a pohoda. Celý den ubíhal velmi příjemně : zprvu v ruchu nákupů, večer v divadle.

Tam Elizabeth záměrně zaujala místo vedle tetičky. Nejprve se rozhovořily o sestře; zarmoutilo ji, třeba nepřekvapilo, když se při podrobném vyptávání dozvěděla, že Jane se sice všemožně snaží být dobré mysli, ale přesto občas propadá smutku. Lze však předpokládat, že se jí to zanedlouho podaří překonat docela. Paní Gardinerová jí rovněž podrobně vylíčila návštěvu slečny Bingleyové v Gracechurch Street a opakovala jí různé rozhovory s Jane během té doby, z nichž vysvítalo, že s ní sestra sama přerušila styky.

Paní Gardinerová si rovněž dobírala Elizabeth pro Wickha—movu zradu a blahopřála jí, že to tak srdnatě snáší.

„Ale co je to zač, ta slečna Kingová, milá Elizabeth?“ dodala. „Nerada bych si o našem příteli myslela, že je pro—spěchář.“

„Prosím vás, drahá tetinko, jaký je rozdíl mezi prospěchář—stvím a obezřetností při vstupu do manželství? Kde končí uvážlivost a kde začíná ziskuchtivost? O vánocích jste se obávala, aby si nechtěl vzít mě, protože by to nebylo moudré, a teď, když se snaží získat děvče, které má pouhých deset tisíc, uvažujete, jestli není prospěchář.“

„Jen mi pověz, jaká je ta slečna Kingová, a já už si o tom utvořím svůj názor.“

„Je to velmi slušné děvče, pokud vím. Neslyšela jsem o ní nikdy nic špatného.“

„Avšak on si jí ani nevšiml, dokud po dědečkově smrti nezdědila peníze.“

„Ne — a proč také? Když nesměl dobýt mého srdce, protože nemám věno, z jakého důvodu by se byl ucházel o děvče stejně chudé, které se mu nelíbilo?“

„Připadá mi to beztaktní, začít se jí dvořit tak brzy po tom, co to vešlo ve známost.“

„Muž v tíživé situaci nemá čas na všechny obřadnosti, které ostatní zachovávají. Když to nevádí jí, proč by to mělo vadit nám?“

„Že to nevádí jí, to jeho neomlouvá. Ukazuje to jen, že se jí něčeho nedostává — rozumu nebo citu.“

„Nu dobrá,“ prohlásila Elizabeth, „jak si přejete. On je tedy zistný a ona pošetilá.“

„Ne, Lizinko, takhle si to nepřejí. Nerada bych si myslela něco špatného o mladíkovi, který žil tak dlouho v Derbyshiru, chápeš.“

„Ach, je—li tohle jediný důvod, pak se přiznám, že mám moc špatné mínění o derbyshirských mladých pánech, a jejich důvěrní přátelé z Hertfordshiru nejsou o mnoho lepší. Mám jich až po krk. Chválabohu, kam zítra přijedu, tam se pán domu nemůže chlubit ani jednou dobrou vlastností, neumí se chovat, hlavu má dutou, nic po něm není. Vlastně jen hlupáci stojí za to, abychom se s nimi stýkali.“

„Dej si pozor, Lizinko, takové řeči by tě mohly usvědčit ze zklamání.“

Než se po představení odloučily, zažila radostné překvapení, neboť ji tetička pozvala, aby strýce a ji doprovázela v létě na cestách, které hodlali podniknout pro své potěšení.

„Nejsme ještě zcela rozhodnutí, jak daleko dojedeme, ale snad až ke skotským jezerům,“ pravila paní Gardinerová. Žádným jiným návrhem nemohla padnout Elizabeth více do noty; přijala pozvání na místě a vděčně. „Milovaná tetičko,“ zvolala nadšeně, „jak jsem blažená a přešťastná! Nalila jste mi novou krev do žil, dodala jste mi chuti do života. Sbohem, zklamání a smutku! Co jsou muži ve srovnání se skalami a horami? Ach, jak dlouho budeme na cestě! A až se konečně vrátíme, nepřijedeme jako ostatní cestovatelé, kteří si vůbec nic nepamatuji. Budeme vědět, kde jsme jezdili, budeme vyprávět, co jsme viděli. Jezera, hory a řeky se nám ve vzpomínkách nepopletou, a až se pokusíme popsat nějakou scenérii, nezačneme tím, že se pohádáme, kde to vlastně je. Ať jsou první výlevy našich dojmů méně nesnesitelné než u většiny cestovatelů!“

S čímkoli se druhý den na své pouti setkali, všechno připadalo Elizabeth nové a zajímavé; měla výbornou náladu, neboť se přesvědčila na vlastní oči, že sestra dobře vypadá, přestala se tedy obávat o její zdraví, a zamýšlená cesta na sever jí byla trvalým zdrojem radosti.

Jakmile zahнули ze silnice na odbočku k Hunsfordu, vyhlíželi faru a očekávali ji za každým zákrutem. Cesta byla z jedné strany ohraničena plotem rosingského parku. Elizabeth se usmála, když si vzpomněla, co všechno už slyšela o tamním panstvu.

Konečně faru poznali: zahrada svažující se k cestě, v zahradě stavení, zelené kůly a živý plot — všechno nasvědčovalo tomu, že budou co nevidět na místě. Pan Collins s Charlottou se objevili ve dveřích, povoz zastavil před nízkými vrátky, od nichž vedla nedlouhá, štěrkem vysypaná cestička k domu. Honem vystoupili z kočáru a octli se na ní za všeobecné radosti ze shledání, úsměvů a úklon. Paní Collinsová přítelkyni vřele uvítala a Elizabeth byla čím dál tím raději, že se za ní vypravila, když viděla, jakou jí její návštěva způsobila radost. Postřehla okamžitě, že bratránek nezměnil ani v manželství své způsoby: byl stále tak škrobeně přezdvorný a zdržel ji pár minut u vrátek, než se jí vyptal a vyslechl, jak se daří její rodině. Pak už je bez dalších okolků — krom upozornění, jak je vchod hezky upraven — uvedl do stavení, a jakmile vstoupili do salónu, přivítal je s okázalou strojeností

podruhé ve svém skromném obydlí a jako ozvěna opakoval po své ženě všechny nabídky občerstvení.

Elizabeth byla připravena, že ho spatří na vrcholku slávy, a když jim předváděl rozlehlé místnosti, zařízení a nábytek, nemohla se zbýt dojmu, že se obrací především na ni, jako by si přál, aby pochopila, co ztratila svým odmítnutím. Ačkoli to tu všechno vypadalo útulně a pohodlně, přesto se mu nemohla zavděčit ani jediným kajícím povzdechem, a spíš hleděla s údivem, jak se její přítelkyně může tvářit vesele vedle takového partnera. Když pan Collins pronesl nějakou moudrost, která mohla být jeho ženě trapná, bezděčně ji vyhledávala pohledem. Tu a tam postřehla lehký ruměnek, ale většinou Charlotte moudře dělala, že neslyší. Nejprve zůstali sedět v salóně, dokud se dost nenaobdivovali každíčkému kusu zařízení, od vitríny až po mříž u krbu, načež vylíčili celou cestu a všechno, co se zběhlo v Londýně, a pak je pan Collins vyzval, aby se prošli po zahradě, velké a pěkně upravené, o jejíž vzhled sám pečoval. Zahradničení bylo jednou z jeho nejpříjemnějších zálib a Elizabeth oceňovala Charlottino sebeovládání, když vykládala, že je to činnost zdraví prospěšná a že ho v ní všemožně podporuje. Vodil je po cestičkách sem i tam, sotva jim dovolil popadnout dech, aby mohli chválit tak, jak očekával, a předkládal jim každý pohled s tak podrobnými komentáři, že se všechna krása vytratila. Vypočítával pole v různých směrech, věděl, kolik je stromů i v nejvzdálenějším hájku. Leč ze všech krás, jimiž se mohla chlubit jeho zahrada, ba i širé okolí a celé království, nic se nevyrovnalo pohledu na Rosings, který se otvíral mezi stromy na kraji parku přímo proti faře. Byla to krásná nová budova, půvabně zasazená do svažujícího se terénu.

Pan Collins je hodlal vést ze zahrady kolem svých dvou luk, ale dámy neměly střevíčky vhodné do jinovatky, a proto se vrátily, a jeho doprovod dál pouze sir William. Charlotte zatím prováděla sestru a přítelkyni po domě a byla asi ráda, že má možnost jim ho ukázat bez manželova přispění. Nebyl velký, ale dobře stavěný a pohodlný, všechno bylo zařízeno útulně a příhodně, což Elizabeth považovala výlučně za Charlottinu zásluhu. Jakmile se z obrazu vytratil pan Collins,

bylo tu skutečně nadmíru příjemné prostředí a podle toho, s jakým neskrývaným potěšením se tu Charlotte pohybovala, vycítila Elizabeth, že se vytrácí často.

Byla už zpravena, že lady Catherine dosud dlí na venkově. Přišla na to řeč opět u večeře, kdy se k ní pan Collins přitočil se slovy:

„Ano, slečno Elizabeth, budete mít tu čest spatřit lady Catherine tuto neděli v kostele, a nemusím ani zdůrazňovat, že si vás zcela podmaní. Je vlídnost a blahosklonnost sama a nepochybně po bohoslužbě poctí i vás svou pozorností. Snad se nezmýlím, když řeknu, že všechna pozvání, jimiž nás poctí během vašeho pobytu u nás, budou zahrnovat i vás a švegruši Marii. Vyznamenává drahou Charlottu svou přízní. Večeří—vám v Rosingsu dvakrát týdně a nikdy nám nedovolí odebrat se domů pěšky. Pravidelně se vracíváme v jejím kočáru, lépe řečeno v jednom z jejích kočárů, neboť jich vlastní několik.“

„Lady Catherine je skutečně velmi úctyhodná a rozumná dáma,“ dodala Charlotte, „a ke svým sousedům nanejvýš pozorná.“

„Máte svatou pravdu, má drahá, to říkám také. Ona je z těch vzácných žen, které člověk ani nemůže dost ctít.“ V průběhu večera hovořili hlavně o tom, co je nového v Hertfordshiru, vyprávěli si znovu, co si už sdělili v dopisech, a když se rozešli a Elizabeth se octla o samotě ve svém pokoji, obírala se úvahami, do jaké míry je Charlotte spokojená, snažila se pochopit, jakými prostředky ovlivňuje a kde sebere tu sílu snášet svého manžela, a musela uznat, že to všechno dělá obdivuhodně. Snažila se rovněž odhadnout, jak bude její návštěva probíhat, zda bude klidný průběh všedních dní často přerušován nevtanými zásahy pana Collinse a radovánkami s rosingským panstvem. Živá obrazotvornost jí to všechno brzy vykreslila.

Nazítří se právě ve svém pokoji vypravovala na procházku, když tu zničehonic zaslechla randál, jako by v domácnosti náhle propuklo zemětřesení; zpozorněla a po chvíli slyšela, že někdo letí po schodech a hlasitěji volá. Otevřela dveře a na odpočívadle se srazila s Marií, která rozčilením sotva dechu popadajíc ze sebe vyrazila:

„Jemináčku, Elizo, proboha tě prosím, utíkej dolů do jídelny, to něco uvidíš. Neřeknu ti co. Pospěš si, rychle!“

Marně Elizabeth vyzvíдалa: Maria jí nechtěla nic prozradit, a tak utíkaly do jídelny, odkud vedla okna na zahradu, aby spatřily ten div divoucí, a sice faeton před vrátky a dvě dámy v něm.

„A to je všechno?“ zvolala Elizabeth. „Já čekala, že nejmíň vepřívnikli do zahrady, a ona je tu jen lady Catherine s dcerou!“

„Kdepak, děvenko!“ zhržila se Maria jejího omylu, „to není lady Catherine. Ta starší je paní Jenkinsová, co u nich žije, a ta druhá je slečna de Bourghová. Jen se na ni podívej! Taková nepatrná osůbka. Kdo by si to byl pomyslel, že může být tak malá a hubená!“

„To je od ní bezohledné, že zdržuje Charlottu v tomhle větru venku. Pročpak nejde dál?“

„Ona Charlotte povídala, že se to stane jen málokdy. Když slečna de Bourghová zajde dovnitř, je to u ní důkaz zcela mimořádné přízně.“

„Zamlouvá se mi,“ prohlásila Elizabeth, která si na něco vzpomněla. „Vypadá stonavá a hádavá. Ano, ta se k němu bude hodit. To bude pro něj ta pravá.“

Pan Collins i Charlotte stáli oba u vrátek a bavili se s dámami; sir William trčel v domovních dveřích, zcela překonan vznešeností před sebou, ukláněl se, jakmile slečna de Bourghová ráčila pohlédnout směrem k němu, kterážto scéna Elizabeth náramně bavila.

Konečně si všechno pověděli, dámy odjely, ostatní se vrátili do domu. Jakmile pan Collins zahlédl obě děvčata, hned se jim jal blahopřát k jejich šťastnému údělu, což Charlotte vysvětlila oznámením, že jsou všichni pozváni nazítří do Rosingsu na oběd.

Tímto pozváním byl triumf páně Collinsův dovršen. Nic mu nemohlo přijít více vhod než možnost předvést ohromným hostům vznešenost své paní a ukázat jim, jak si váží jeho i jeho choti; a že mu k tomu dala příležitost nečekaně brzy, to pokládal za takový důkaz její blahovůle, že pro to ani nenalézal dost obdivuhodných slov.

„Přiznávám se,“ pravil, „že by mě bylo vůbec nepřekvapilo, kdyby nás byla Její Jasnost pozvala v neděli na čaj a kdybychom byli směli strávit ten večer na rosingském zámku. Znáám její dobrotu a tuším jsem tedy, že k něčemu takovému dojde. Avšak kdo by byl čekal takovouto pozornost? Kdo by si byl pomyslel, že nás pozve na oběd bezprostředně po vašem příjezdu a že to pozvání bude platit celé společnosti!“

„Mne tato okolnost tolik nepřekvapuje,“ odvětil sir William, „neboť jsem díky svému postavení měl už v životě možnost mnohokrát poznat mravy opravdové šlechty. U dvora nejsou případy takových vybraných způsobů nijak neobvyklé.“ Nazítří se nehovořilo o ničem jiném — aspoň během dopoledne — než o jejich návštěvě na zámku. Pan Collins je pečlivě poučoval, co je čeká, aby je pohled na nádherné sály, houfy služebnictva a vzácné pokrmy nevyvedl docela z míry.

Když se dámy odcházely upravit, pravil Elizabeth: „Nedělejte si starosti o svůj zevnějšek, drahá sestřenko, lady Catherine od nás vůbec nevyžaduje, abychom chodili tak elegantně oblečení, jak přísluší jí a její dceři. Radil bych vám, abyste si na sebe vzala prostě to, co máte nejlepšího — více není třeba. Lady Catherine si o vás nepomyslí nic špatného, přijdete — li v prostém úboru. Přeje si, aby jistý stavovský odstup zůstal zachován.“

Zatímco se strojily, přiběhl dvakrát nebo třikrát k jednotlivým dveřím, vybízel je, aby si pospíšily, neboť lady Catherine nerada na někoho s obědem čeká. Tak velkolepý obraz Její Jasnosti a zámeckého života docela vyděsil Marii

Lucasovou,

kteřá nebyla zvyklá se pohybovat ve vznešené společnosti, takže očekávala svůj výstup na Rosingsu s nemenší trémou než její otec své představení u královského dvora.

Počasí jim přálo, a tak se jim šlo tu půl míli přes park velmi příjemně. Každý park má něco do sebe a vždycky je nač se dívat; i Elizabeth se tu leccos líbilo, třebaže nedokázala upadnout do takového vytržení, jaké pan Collins nad tímto výjevem předpokládal, a sotva na ni příliš zapůsobilo, když se jal počítat okna v předním traktu a vyčíslil, co dal sir Lewis de Bourgh za sklenářské práce.

Jak stoupali po schodech do haly, zmocňovala se Marie čím dál tím větší panika a ani sir William nevypadal docela klidně. Elizabeth neztrácela odvahu. Neslyšela, že by lady Catherine vynikala tak geniálními schopnostmi nebo zázračnými ctnostmi, aby ji to vyvedlo z míry, a pouhé vznešenosti, založené na penězích a urozeném původu, se troufala postavit bez zachvění.

Ze vstupní haly, kde je pan Collins s uchváceným výrazem upozornil na velkolepý prostor a dokončené ornamenty, je sloužící doprovodili předpokojem do salónu, kde dlela lady Catherine, její dcera a paní Jenkinsová. Její Jasnost ráčila vstát, aby je přivítala, a jelikož se paní Collinsová dohodla s manželem, že hosty představí sama, odehrálo se to přijatelným způsobem, bez omlouvání a děkování, které by on byl pokládal za nezbytné.

Sir William pobýval sice už na královském dvoře, ale vznešenost, jež ho obklopovala, ho tak dokonale ohromila, že se sotva odvážil hluboce uklonit a pak mlčky přijal místo; jeho dcera, strachy polomrtvá, usedla na krajíček židle a

nevěděla, co s očima. Elizabeth zjistila, že ji tento výjev nevyvedl z míry, takže mohla klidně pozorovat tři dámy před sebou. Lady Catherine byla vysoká, statná paní s výraznými rysy, které kdysi mohly mít svůj půvab. Neoplývala přívětivostí, ani neuvítala hosty tak, že by zapomněli na své podřadné postavení. Její vznešenost se nevyznačovala ledovým mlčením, ale cokoli řekla, to bylo proneseno tak autoritativním tónem a s takovým vědomím vlastní důležitosti, že si Elizabeth okamžitě vzpomněla na pana Wickhama, a z toho, co za ten

den zažila, usoudila, že je lady Catherine přesně taková, jak on ji líčil.

Jakmile si prohlédla matku, jejíž tvář jí hned připomněla něco z Darcyho, zahleděla se na dceru a užasla téměř stejně jako Maria, že je tak malá a hubená. Ani postavou, ani tvář nebyla po matce. Slečna de Bourghová vypadala pobledle a nezdravě, její tvář nebyla ošklivá, ale docela bezvýrazná; téměř nemluvila, jen tu a tam něco zašeptala paní Jenkinsové, která se nevyznačovala ničím zvláštním a věnovala veškerou svou pozornost slečniným slovům a nařizování stínítka, aby jí nešlo světlo do očí.

Lady Catherine jim dopřála několik minut posezení, pak je odeslala k jednomu oknu, aby se mohli obdivovat výhledu, přičemž je pan Collins v roli průvodce zvlášť upozorňoval na všechny krásy a lady Catherine jim laskavě sdělila, že až v létě bude ten pohled skutečně stát za to.

Oběd byl opravdu bohatý, podávalo ho tolik sloužících a měl tolik chodů, kolik jim pan Collins sliboval, a jak rovněž předpokládal, usadila ho Její Jasnost proti sobě na opačném konci stolu a on se tam tvářil, jako by mu už život nemohl poskytnout vzácnější dary. Porcoval maso, jedl a velebil pohotově a z hloubi duše, každý chod pochválil nejprve on a pak sir William, jenž se už vzpamatoval natolik, že dokázal opakovat všechno po svém zet'ovi, až se Elizabeth divila, jak to lady Catherine snese. Ale lady Catherine se svým bezmezným obdivem zřejmě zavděčili, usmívala se milostivě, a zvláště tehdy, když říkali, že některý pokrm ještě nikdy nejedli. Společnost se příliš neoddávala konverzaci. Elizabeth byla hotova se rozhovět, jakmile by se k tomu naskytla příležitost, ale seděla mezi Charlottou a slečnou de Bourghovou — jedna byla zaneprázdněna posloucháním lady Catherine a slečna de Bourghová na ni za celý oběd ani slůvko nepromluvila. Paní Jenkinsová se hlavně zaměstnávala pozorováním, jak málo slečna de Bourghová jí, nutila ji ochutnat to či ono a vyjadřovala starost, není-li indisponována. Maria by se nebyla odvážila špitnout ani za živý svět a pánové pouze jedli a chválili.

Když se dámy vrátily do salónu, nezbývalo jim nic jiného než naslouchat lady Catherine, která se neodmlčela ani na okamžik, dokud nebyla podávána káva; pronášela své názory způsobem, z něhož vysvítalo, že není zvyklá, aby jí kdokoli v čemkoli odporoval. Vypytovala se Charlotty nezastřeně a do všech podrobností na její domácnost, dávala jí četné rady, jak si počínat a jak má vypadat život tak malé rodiny jako její, poučila ji o chovu dobytka i drůbeže.

Elizabeth shledala, že žádná maličkost není pod úrovní zájmu této dámy velkého světa, jen když jí poskytne příležitost poroučet druhým. Během rozhovoru s paní Collinsonovou se obracela s četnými dotazy i na Marii a Elizabeth, ale především na Elizabeth, o jejíž rodině toho věděla nejméně a která jí, jak sdělila paní Collinsové, připadala jako velmi jemná a půvabná dívka. Vyptala se jí v průběhu večera, kolik má sester, jsou-li mladší nebo starší, zda jsou všechny hezké, jakého se jim dostalo vzdělání, co má její otec za kočár a jak se jmenovala matka za svobodna. Elizabeth měla její otázky za velmi netaktní, ale odpovídala s chladným klidem. Lady Catherine poté poznamenala:

„Panství vašeho pana otce má zdědit pan Collins, pokud vím. Kvůli vám,“ obrátila se na Charlottu, „jsem tomu ráda, ale jinak nevidím důvod, proč by dcery neměly dědit. V rodině sira Lewise de Bourgha proti tomu nebyly námitky. Umíte hrát a zpívat, slečno Bennetová?“

„Ano,“ trochu.“

„Vskutku? Pak nás jistě oblažíte — tedy, až se to bude hodit. Máme tu prvotřídní nástroj, určitě lepší než — Jednou jej vyzkoušíte. Umějí i vaše sestry hrát a zpívat?“

„Jedna ano.“

„Proč se nenaučily všechny? Měly se tomu naučit. Slečny Webbsovy umějí všechny hrát a jejich otec není tak zámožný jako váš. Umíte kreslit?“

„Ne, vůbec ne.“

„Cože, a vaše sestry?“

„Ani jedna.“

„To je zvláštní. Zřejmě jste k tomu neměly příležitost. Paní matka s vámi měla jezdit na jaře do Londýna a tam vás nechat učit.“

„Matinka by to byla jistě ráda učinila, ale můj otec Londýn nesnáší.“

„Máte ještě vychovatelku?“

„Nikdy jsme žádnou neměly.“

„Neměly jste vychovatelku! Jak je to možné? Vychovávat doma pět dcer bez vychovatelky! To jsem ještě neslyšela. Paní matka musela dít jako otrokyně, než vás všechny vzdělala.“

Elizabeth sotva dokázala potlačit úsměv, když ji ujišťovala, že tomu tak nebylo.

„Kdo vás tedy učil? Kdo se o vás staral? Vaše výchova musela být zanedbána, když jste neměly vychovatelku.“

„Snad ano, ve srovnání s jinými rodinami, avšak ty z nás, které měly do učení chuť, nepostrádaly možnosti. Byly jsme vedeny k tomu, abychom četly, a domácí učitelé nám dávali hodiny, jak bylo třeba. Ty, kterým se do učení nechtělo, nemusely dělat nic.“

„Ano, jistě, ale tomu by byla právě vychovatelka zabránila, a kdybych byla znala vaši paní matku, byla bych jí důrazně poradila, aby šiji vzala. Říkávám odjakživa, že nikdo nedosáhne vzdělání bez pravidelného a dlouhodobého vyučování, a na to je nejlepší vychovatelka. Je obdivuhodné, kolika rodinám jsem já už v této věci vypomohla. Těši mě, když mohu některou slečnu dobře umístit, čtyři neteře paní Jenkinsové mají mou zásluhou skvělá místa a tuhle nedávno jsem zase doporučila jednu slečnu, o níž jsem se doslechla pouhou náhodou, a ta rodina je jí nadšena. Říkala jsem vám už, paní

Collinsová, že mě včera navštívila lady Metcalfová, aby mi poděkovala? Slečna Popova prý je poklad. „Našla jste mi hotový poklad, lady Catherine,“ povídala. Chodí už vaše mladší sestry do společnosti, slečno Bennetová?“

„Ano, lady Catherine, všechny.“

„Všechny! — Jakže, všech pět najednou? To je divné. A vy jste druhorozená. — Mladší chodí do společnosti, než se starší vdají! — Vaše mladší sestry musí být přece velmi mladičké.“

„Ano, nejmladší není ještě šestnáct. Taje skutečně asi příliš mladá na společenský život. Ale já si myslím, že by to bylo vůči mladším sestrám nespravedlivé, kdyby jim měly být odepřeny zábavy a radovánky jen proto, že starší nemají možnost nebo chuť honem se vdávat. Ta poslední má přece stejné právo užívat mládí jako ta první. A aby se jí v tom zabraňovalo jen z takového důvodu! To by sotva prospělo sesterským vztahům a ušlechtilým citům.“

„Poslyšte,“ pravila Její Jasnost, „vy máte ale velmi vyhraněné názory na tak mladou dívku. Kolikpak je vám?“

„Vzhledem k tomu, že má tři dospělé mladší sestry, může Vaše Jasnost stěžít očekávat, že bych se k tomu doznala.“

Na lady Catherine byl znát úžas, že se jí nedostalo přímé odpovědi, a Elizabeth měla dojem, že je první osoba, která se kdy odvážíla uchýlit k žertu před její urozenou beztaktností.

„Určitě vám není přes dvacet, takže svůj věk nemusíte tajit.“

„Bude mi jedenadvacet.“

Přidružili se k nim opět pánové a po čaji došlo na karetní stolky. Lady Catherine, sir William a manželé Collinsovi zasedli k partii quadrilly, a jelikož slečna de Bourghová dostala chuť zahrát si cassino, měly obě dívky tu čest, že pomohly paní Jenkinsové doplnit počet hráčů. Byla to zcela absolutně a dokonale nudná partie. Sotva padlo slovo, které by se netýkalo hry, ledaže paní Jenkinsová vyjádřila obavy, aby slečně de Bourghové nebylo zima nebo horko, aby světlo nebylo příliš prudké nebo tlumené. Mnohem více se toho dělo u sousedního stolu. Většinou bylo slyšet lady Catherine i — vytýkala svým třem partnerům chyby nebo jim líčila nějakou veselou příhodu, kterou zažila. Pan Collins byl zaneprázdněn přitakáváním ke všemu, co Její Jasnost řekla, děkoval za každou dobrou kartu a omlouval se, když se mu zdálo, že těch dobrých karet dostal až moc. Sir William toho mnoho nenapovídal. Ukládal si do paměti žertovné historky a vznešená jména.

Když si lady Catherine a její dcera po libosti zahrály, zvedli se všichni od stolků, paní Collinsová byl nabídnut kočár, což vděčně přijala, a sluha pro něj okamžitě odpěchal. Společnost se shromáždila u krbu, aby vyslechla, jaké počasí určila lady Catherine na zítřek. Od tohoto zdroje poučení je odehnal příjezd kočáru; za četných projevů díky páně Collinsových a za neméně četných úklon sira Williama se rozloučili.

Jakmile se dal kočár do pohybu, už se vyptával bratránek Elizabeth, co tedy říká Rosingsu, a kvůli Charlottě se vyslovila o návštěvě příznivěji, než odpovídalo pravdě. Avšak její chvála, se sebezapřením pronesená, pana Collinse vůbec neuspokojila, a tak se musel ujmout velebení Její Jasnosti sám.

Sir William se zdržel v Hunsfordu pouze týden, ale to stačilo, aby odjížděl přesvědčen, že jeho dcera udělala skvělou partii a že takový manžel a takoví sousedé se hned tak nenajdou. Dokud tu měl pan Collins sira Williama, trávil každé dopoledne s ním, vozil ho na projížďky ve dvoukolce, aby ho obeznámil s okolím, ale po jeho odjezdu se život v rodině vrátil do všedních kolejí. K Elizabethině úlevě tato změna neznamenal, že by dlela častěji v bratránkově společnosti, neboť věnoval většinu času od snídaně do večere práci na zahradě nebo četbě a psaní ve své pracovně, která měla okna na cestu před domem. Dámy vysedávaly v zadní místnosti. Elizabeth zprvu udivovalo, že Charlottě nedává přednost velkému salónu, neboť byl prostornější i pěkněji zařízený, ale brzy pochopila, že přítelkyně k tomu má moc dobré důvody, neboť pan Collins by se byl zdržoval mnohem méně ve svém pokoji, kdyby si byly zvolily přitažlivější prostředí, a velebila Char—lottu, jak to moudře zařídila.

Z tohoto salónku neviděly na cestu a vděčily jen panu Collinsovi za zprávy, které povozy projely kolem a hlavně kolikrát byl mezi nimi lehký kočárek slečny de Bourghové, což jim nikdy neopomněl hlásit, ač se to stávalo téměř denně. Dost často zastavila před farou a bavila se pár minut s Char—lottou, třebaže se málokdy dala přemluvit, aby šla dál.

Sotva kdy uplynul den, aby pan Collins nezaběhl na Ro—sings, a zhusta považovala jeho choť za nutné, aby jej doprovázela; dokud si Elizabeth neuvědomila, že na panství lady Catherine by se našla ještě jiná teplá místočka, nechápala,

proč jí obětují tolik času. Občas je i Její Jasnost počtila návštěvou a při této příležitosti jí neušlo ani to nejmenší, co se odehrávalo v místnosti. Prozkoumala, čím se zabývají, prohlédla si jejich ruční práce a poradila jim, aby to dělaly jinak, pohaněla rozmístění nábytku, nachytala služku, jak leluje, a přijala—li nějaké občerstvení, pak zřejmě jen proto, aby se ujistila, že paní Collinsová kupuje příliš velké kusy masa pro tak málo lidí.

Elizabeth brzy postřehla, že tato vznešená dáma sice nemá na starosti veřejné blaho v celém hrabství, nicméně že suverénně kraluje ve své farnosti, kde ji o každé sebenepatrnější těžkosti informuje pan Collins: a kdykoli dal některý chalup—nik najevo přílišné kverulantství, nespokojenost nebo chudobu, vplula do vesnice, urovnala spory, umlčela stížnosti a hubováním je dohnala k spokojenosti a blahobytu.

Radovánky na Rosingsu se opakovaly asi dvakrát týdně, a až na to, že nyní postrádali sira Williama a že se tedy karty hrály pouze u jediného stolku, probíhaly všechny tyto návštěvy přesně jako první. Jiných společenských událostí bylo pramálo, neboť většina sousedních rodin se pohybovala ve sféře nad poměry manželů Collinsových. To však Elizabeth příliš nevadilo a celkem trávil čas dost příjemně: těšila se z chvilky, kdy si mohla nerušeně povídat se Charlottou, a počasí bylo na tuto roční dobu nadobýčej pěkné, takže si užila i přírody. Zatímco ostatní odešli na audienci k lady Catherine, vydávala se nejraději na procházku do aleje z jedné strany ohraničující park; byla tam pěkná chráněná stezka, kterou si zřejmě neoblíbil nikdo kromě ní a kde se cítila v bezpečí před zvědavostí lady Catherine. Prvních čtrnáct dní jejího pobytu uběhlo v klidu a míru jako voda. Blížily se velikonoce a po Květné neděli očekávali na zámku návštěvu, což byla v tak malém rodinném kruhu významná událost. Elizabeth se doslechla krátce po svém

příjezdu, že za pár neděl má přibýt pan Darcy, a třebaže by byla dala přednost komukoli jinému z okruhu svých známých, přece uvítala, že přibude nová tvář na zámeckých večírcích, a hodlala se pobavit tím, že bude pátrat, jsou—li úklady slečny Bingleyové skutečně beznadějně, což musí vysvitnout z jeho chování k sestřence, kterou mu lady Catherine zřejmě určila, neboť hovořila o jeho nastávající návštěvě s velikým zadostiučiněním, vyličila jim ho v nejlepším světle a dočista ji popudilo, když zvěděla, že se s ním jak Elizabeth, tak slečna Lu—casová už mnohokrát setkaly.

Na faře byli o jeho příjezdu okamžitě zpraveni, neboť pan Collins se procházel celé dopoledne kolem vrátnice na huns—fordské cestě, aby mu nic neušlo, ajakrnile jim vysekl poklonu, když povoz zatáčil do parku, hned odspěchal sdělit tuto velezajímavou novinku doma. Nazítří se vydal bez prodlení na zámek přivítat návštěvu. A tam musel pozdravit synovce dva, neboť pan Darcy s sebou přivezl ještě plukovníka Fitzwilliama, mladšího syna svého strýce lorda —, a k údivu celé společnosti ho oba pánové doprovodili až domů. Charlotte zahlédla z okna manželovy pracovny, jak přecházejí přes cestu, okamžitě letěla do druhé místnosti, aby oznámila děvčatům, jaká pocta je čeká a dodala:

„Za tuto pozornost mohu poděkovat tobě, Elizo. Mne by pan Darcy tak rychle nevyhledal.“

Elizabeth měla sotva čas ji tuto lichotivou domněnku vyvrátit, a už oznamoval zvonek jejich příchod a krátce nato vstoupili všichni tři pánové do pokoje. Plukovník Fitzwilliam, který překročil práh první, byl asi třicetiletý muž, žádný krasavec, avšak postavou i vystupováním skutečný šlechtic. Pan Darcy byl stejný jako předtím v Hertfordshiru — pozdravil rezervovaně jako vždy paní Collinsovou, a ať už v něm její přítelkyně vyvolávala jakékoli pocity, stanul jí tváří v tvář zřejmě s naprostým klidem. Elizabeth mu beze slova udělala pukrlátko.

Plukovník Fitzwilliam se okamžitě rozhovořil s ducha—plností a lehkostí světáckého kavalíra a bavil příjemně celou společnost; jeho bratranec prohodil něco o domě a o zahradě k paní Collinsově a pak seděl hezkou chvíli, aniž na někoho promluvil. Teprve pak v něm slušné způsoby převládly natolik, že se dotázal Elizabeth, jak se daří její rodině. Odpověděla mu případným způsobem a po chvilovém odmlčení dodala: „Moje nejstarší sestra je teď už tři měsíce v Londýně. Nepotkal jste ji tam náhodou?“

Věděla moc dobře, že ne, ale byla zvědavá, jestli dá najevo, že je mu známo, jak se Bingleyovi zachovali k Jane, a měla dojem, že se zatvářil trochu rozpačitě, když jí odpovídal, že bohužel neměl to štěstí a se slečnou Bennetovou se nesetkal. Víc o tom nehovořili a pánové se krátce nato rozloučili.

Plukovník Fitzwilliam vzbudil svým vystupováním na faře velký obdiv a všechny dámy se domnívaly, že díky jemu budou návštěvy na zámku mnohem zábavnější. Uplynulo však několik dní, než jim odtamtud přišlo další pozvání, neboť pokud měli na Rosingsu hosty, nikdoje nepotřeboval, a teprve na velikonoční neděli, téměř týden po příjezdu obou pánů, se jim dostalo té cti, a to je lady Catherine pouze v kostele vyzvala, aby se u nich večer ukázali. Celý ten týden ji i její dceru sotva zahlédli. Plukovník Fitzwilliam zašel během té doby na faru několikrát, ale pana Darcyho viděl jen v kostele.

Pozvání samozřejmě přijali a ve vhodném čase se přidružili k panstvu v zámeckém salónu. Její Jasnost je přijala milostivě, ale bylo zřejmé, že už jí jejich společnost není tak vítaná, jako když tu nemá nikoho jiného; byla skutečně zcela zaujata svými synovci a bavila se s nimi, zvláště s Darcym, mnohem víc než s ostatními.

Na plukovníku Fitzwilliamovi bylo vidět, že má z jejich přítomnosti upřímnou radost; na Rosingsu mu bylo každé rozptýlení vítané, a krom toho se mu velice líbila roztomilá přítelkyně paní Collinsová. Usadil se vedle ní a vykládal jí tak mile o Kentu a Hertfordshiru, — o cestování i o pobytu doma, o nových knihách i o hudbě, že se Elizabeth v tomto salónu ještě nikdy ani zpola tak nepobavila. Hovořili živě a zaujatě, až to vzbudilo pozornost lady Catherine i pana Darcyho. Ten na ně zakrátko vrhal časté zvědavé pohledy a po chvíli dala i Její Jasnost najevo stejný zájem, když bez dlouhých okolků zvolala:

„Co jste to povídal, Fitzwilliame? O čem se to bavíte? Co to vykládáte slečně Bennetové? Řekněte mi to taky.“

„Hovořili jsme o hudbě, drahá tetinko,“ odpověděl, když už nebylo vyhnutí.

„O hudbě! Račte tedy mluvit hlasitěji. Hudba je ze všech námětů mému srdci nejbližší. Rozhovoru o hudbě se nemohu nezúčastnit. V celé Anglii by se myslím našlo málo lidí, kteří by se dokázali z hudby tak těšit a projevovali větší přirozené nadání než já. Kdybych se byla učila, bývala bych v hudbě vynikla. A právě tak Anně, kdyby jí křehké zdraví nebránilo mít hodiny. Věřím, že by hrála dokonale. Jak pokračuje Georgiana, Darcy?“

Pan Darcy chválil sestřino umění s láskyplným zaujetím.

„To ráda slyším, že se tak činí,“ řekla lady Catherine. „Vyřídte jí ode mne prosím, že to rozhodně nikam nepřivede, nebude—li pořádně cvičit.“

„Ujišťuji vás, tetinko, zejí té rady není třeba. Cvičí velmi pravidelně.“

„Tím lépe. Přehnat to rozhodně nemůže, a až ji budu příště psát, tak ji ještě zvlášť domluvím, aby cvičení na žádný pád nezanedbávala. Říkávám často mladým slečnám, že bez pravidelného cvičení to v hudbě nikam nedotáhnou. Už kolikrát jsem to říkala i tuhle slečně Bennetové, že nebude hrát dokonale, dokud nebude víc cvičit; u Collinsových sice není klavír, ale nemám nic proti tomu, a to jsem jí také říkala, aby chodila sem a cvičila na klavíru v pokoji paní Jenkinsové. Tam v tom křídle by přece nikomu nepřekážela.“

Pan Darcy se zatvářil rozpačitě nad tetinou nevychovaností a neodpověděl.

Po kávě připomněl plukovník Fitzwilliam Elizabeth, že mu slíbila zahrát, a ona bez váhání zasedla ke klavíru. Přitáhl si k ní židli. Lady Catherine vyslechla první píseň do půli a pak se začala opět bavit se svým druhým synovcem, ten se však po chvíli zvedl, zamířil rozvázným krokem, jako obvykle, ke klavíru a postavil se tak, že hleděl půvabně pianistce přímo do tváře. Elizabeth zpozorovala jeho počínání a při první vhodné pauze se k němu obrátila se šelmovským úsměvem.

„Hodláte mě polekat, pane Darcy, že jste sem tak slavnostně přišel? Ale já se vás nebojím, třebaže vaše sestra hraje tak dokonale. Jsem strašně paličatá, a když na mne někdo za—dupe, schválně neuteču. Zkusí—li mě někdo vyděsit, dodá

mi tím odvahy.“

„Nebudu vyvracet vaši domněnku,“ odpověděl, „protože ve skutečnosti jistě nevěříte, že mám v úmyslu vás děsit, a měl jsem to potěšení vás už natolik poznat, abych věděl, že občas ráda ze žertu prohlašujete věci, které si vůbec nemyslíte.“

Elizabeth se upřímně rozesmála nad tím, jak ji vystihl, a pravila plukovníku Fitzwilliamovi: „Váš bratránek mě představil v pěkném světle a díky jemu mi teď už neuvěříte ani slůvko. Mám velkou smůlu, že jsem se tu setkala s někým, kdo může tak dokonale odhalit mou pravou tvář, a to právě v prostředí, kde jsem doufala se ctí obstát. Je to od vás skutečně velmi nekavaleršké, pane Darcy, vyrazovat všechny mé prohřešky z Hertfordshiru — a dovolte, abych dodala, že také velmi nemoudré — neboť mě to ponouká k protiútokům a mohou vyjít najevo takové věci, že vaše přibuzenstvo bude otřeseno do hloubi duše.“

„Nebojím se vás,“ pravil s úsměvem.

„Jen povězte, pěkně prosím, co má na svědomí,“ zvolal plukovník Fitzwilliam, „tak rád bych věděl, jak se chová u cizích lidí.“

„Zvíte to tedy, ale připravte se na něco strašlivého. Musím vám sdělit, že jsem ho poprvé spatřila v Hertfordshiru na plese, a na tomto plese — co byste tomu řekl? Odtančil jen čtyři kousky. Přináším nerada špatné zprávy — ale je tomu tak. Odtančil jen čtyři kousky, ačkoli byl nedostatek pánů a hodně dívek zůstalo sedět, protože neměly partnery. To nemůžete popřít, pane Darcy.“

„Neměl jsem tenkrát tu čest znát jiné dámy než Bingleyho sestry.“

„Pravda, a na plese nebyl ještě nikdy nikdo nikomu představen. A copak byste chtěl slyšet teď, plukovníku? Mé prsty očekávají vaše rozkazy.“

„Snad bych byl učinil lépe,“ pravil Darcy, „kdybych se byl vynasnažil s někým seznámit, ale nejsem z těch, kdo vzbuzují zájem cizích lidí.“

„Zeptáme se vašeho bratránka, proč tomu tak je?“ obrátila se Elizabeth na plukovníka Fitzwilliama. „Zeptáme se ho, proč rozumný a vzdělaný muž, který viděl svět, nevzbuzuje zájem cizích lidí?“

„Na to vám dokážu odpovědět sám,“ pravil Fitzwilliam, „a nemusíme se ptát jeho. Pravý důvod je ten, že se mu nechce tak dalece namáhat.“

„Postrádám jistou schopnost, již si leckdo osvojil,“ pravil Darcy, „totiž bavit se nenucené s lidmi, které vidím prvně v životě. Přijde mi zatěžko zapadnout do jejich nálady a vzbudit v sobě dostatečný zájem o jejich starosti, jak to Často vídám.“

„Mé prsty,“ pravila Elizabeth, „se nepohybují po této klávesnici tak bravurně, jak to často vídám u jiných žen. Nejsem tak pilná ani tak hbitá, nemám tak výrazný úhoz. Jenže jsem odjakživa předpokládala, že jsem tím sama vinna, protože se nenamáhám cvičit. Ale nemyslím si, že bych měla nešikovnější prsty a že bych nebyla schopna se naučit stejně krásně hrát jako každá druhá.“

Darcy se usmál a řekl: „Máte úplně pravdu. Využíváte svého času mnohem lépe. Kdo měl to potěšení vás slyšet, ten vám nemůže nic vytýkat. Ani vy, ani já se nepřetvařujeme před cizími lidmi.“

Tu je vyrušila lady Catherine a přála si vědět, o čem hovoří. Elizabeth se okamžitě rozehrála. Lady Catherine přistoupila blíž, pár minut naslouchala a pak pravila Darcymu:

„Slečna Bennetová by nehrála špatně, kdyby víc cvičila a kdyby měla možnost brát hodiny u některého londýnského profesora. Má docela slušný prstoklad, třebaže se nadáním nevyrovná Anně. Anně by hrála skvěle, kdyby jí byl její zdravotní stav dovolil brát hodiny.“

Elizabeth pohlédla na Darcyho, aby viděla, jak vře se připojí k vychvalování své sestřenky, ale ani v této chvíli, ani jindy u něho nespátřila žádné příznaky lásky a z jeho chování k slečně de Bourghové vyvodila tu útěchu pro slečnu Bingleyovu—vou, že by si vzal právě tak dobře ji, kdyby byla jeho příbuzná.

Lady Catherine se i nadále zaobírala Elizabethinou hrou

a udělovala jí mnohá poučení o pravidelném cvičení a vrozeném nadání. Elizabeth to všechno zdvořile snášela a na přání pánů setvala u klavíru až do té chvíle, než pro ně předjel kočár Její Jasnosti, aby je dopravil domů.

Nazítí dopoledne odešla paní Collinsová s Marií zaříditi cosi do vesnice a Elizabeth zůstala sama doma; právě psala Jane, když tuji překvapil domovní zvonek, neomylná známka toho, že se blíží návštěva. Jelikož neslyšela kočár, nevyučovala možnost, že by to mohla být lady Catherine, a tak raději schovala rozepsaný dopis, aby se nemusela obávat dotěrného vyptávání; tu se však otevřely dveře a k jejímu úžasu vstoupil do pokoje pan Darcy, a to sám. I on byl zřejmě udiven, zeji zastal samotnou, a omlouval své nečekané přepadení: prý mu bylo řečeno, že jsou všechny dámy doma.

Posadili se, a když zodpověděl její zdvořilostní dotazy po rosinškém panstvu, hrozilo zřejmě nebezpečí, že zavládne smrtelné ticho. Bylo naprosto nutné o něčem začít, a v této kritické chvíli si vzpomněla, kdy ho spatřila v Hertfordshiru naposled, a zvědavá, co jí poví o jejich spěšném odjezdu, poznamenala:

„Jak nečekaně jste všichni opustili Netherfield loni v listopadu, pane Darcy! Pan Bingley musel být velmi příjemně překvapen, že se s vámi tak brzy shledal, vždyť pokud si vzpomínám, odjel pouze den před vámi. Doufám, že se jemu i jeho sestrám dařilo dobře, když jste se s ním v Londýně loučil?“

„Ano, mají se výborně, děkuji vám.“

Viděla, že se s touto stručnou odpovědí bude muset spokojit, a tak po malé chvíli dodala:

„Zaslechla jsem něco, že pan Bingley nemá velkou chuť se vůbec ještě někdy do Netherfieldu vrátit; je tomu tak?“

„Mně nic takového neřikal, ale je dost pravděpodobné, že tam bude pobývat jen zřídkakdy. Má mnoho přátel a je právě v těch letech, kdy člověk mívá čím dál tím víc přátel i různých zájmů.“

„Hodlá—li trávit na Netherfieldu tak málo času, pak by jeho sousedé spíš uvítali, kdyby panství pustil, protože by se

tam mohla usadit nějaká rodina natrvalo. Jenže pan Bingley se tam jistě nenastěhoval kvůli sousedům, ale kvůli sobě, a tak musíme právem očekávat, že si Netherfield ponechá nebo pustí ze stejného důvodu.“

„Nepřekvapilo by mě, kdyby se odstěhoval, jakmile se mu naskytne jiná příhodná koupě,“ pravil Darcy.

Elizabeth neodpověděla. Neodvažovala se hovořit dál o jeho příteli, a protože ji nic jiného nenapadlo, nechala na něm, o čem se budou bavit dál.

Pochopil a zakrátko začal: „Tohle je zřejmě velmi příhodný dům. Slyšel jsem, že jej lady Catherine dala celý do pořádku, než se pan Collins přistěhoval do Hunsfordu.“

„Ano, a jsem si jista, že by ji tento dobrý skutek nikdo neoplatil hlubší vděčností.“

„Pan Collins měl při volbě životní družky zřejmě šťastnou ruku.“

„Ano, to máte pravdu; jeho přátelé se mohou radovat, že potkal jednu z mála rozumných žen, které by byly ochotné si ho vzít a navíc schopné připravit mu spokojený život. Moje přítelkyně má pro něho velké pochopení — i když nevím, je—li její snatek s panem Collinsem to nejmoudřejší, co mohla udělat. Zdá se však, že je úplně spokojena, a posuzováno z hlediska rozumu, udělala jistě dobrou partii.“

„Musí to být pro ni velmi příjemné, že žije tak blízko svých rodičů a přátel.“

„Tomu říkáte blízko? Vždyť je to téměř padesát mil.“

„A co je padesát mil na dobré silnici? Sotva půldenní výlet. Ano, tomu říkám dost blízko.“

„Nikdy mě dosud nenapadlo považovat tuto vzdálenost za jednu z výhod jejich sňatku,“ zvolala Elizabeth. „Vůbec by mě nenapadlo tvrdit, že paní Collinsová má rodiče blízko.“

„Tím jen dokazujete svůj vřelý vztah k Hertfordshiru. Pak vám všechno kromě nejbližšího okolí Longbournu musí připadat daleko.“

Při těchto slovech mu pohlávil na rtech zvláštní úsměv a Elizabeth se domnívala, že chápe proč: asi předpokládá, že myslí na Jane a Netherfield. Zrudla tedy a odpověděla:

„Netvrdím přece, že je nejmoudřejší, usadí—li se mladí manželé blízko jejich rodičů. Velké nebo malé vzdálenosti jsou relativní a závisí na mnoha okolnostech. V zámožné rodině, kde cestovní výlohy nehrají roli, není počet mil na překážku. Jenže tohle není ten případ. Collinsovi mají slušné příjmy, ale zas ne takové, aby mohli často cestovat — a aby moje přítelkyně měla pocit, že její rodiče žijí blízko, musela by se ta vzdálenost scvrknout na polovinu, o tom jsem přesvědčena.“

Pan Darcy si přitáhl židli o kousek k ní a řekl: „Vy sama přece nemáte důvod k tak vřelým lokálním vztahům. Je vyloučeno, že byste byla celý život nevytáhla paty z Longbournu.“

Elizabeth se zatvářila překvapeně. Její návštěvník se vzpamatoval, odsedl si, vzal ze stolu noviny, přelétl je očima a zeptal se lhostejnějším hlasem:

„Jak se vám líbí v Kentu?“

Rozhovořili se o zdejších okolí, oba v klidných, stručných větách, dokud je zakrátko nepřerušil příchod Charlotty a její sestry, které se vrátily z procházky. Nečekaně téte á téte je překvapilo. Pan Darcy jim sdělil, jakým omylem takto přepadl slečnu Bennetovou, zdržel se ještě několik minut, ale mnoho toho nikomu nepověděl, a pak se rozloučil.

„Co to má znamenat?“ řekla Charlotte, jakmile za ním zapadly dveře. „Musí být do tebe zamilovaný, milá Elizo, jinak by sem nechodil jako domů.“

Když jim však Elizabeth vyličila, s jakou námahou udržovali rozhovor v proudu, nezdálo se to Charlotte ani při nejlepší vůli pravděpodobné, a po různých úvahách nakonec dospěly k závěru, že přišel, protože nemá nic lepšího na práci, což jim připadalo i vzhledem k roční době jako nejpříjemnější vysvětlení. Příroda dosud neskýtala mnoho možností k povyražení. Na zámku se jim nabízel lady Catherine, knihy a biliár, ale pání nevydrží sedět stále doma, a protože faru měli blízko, vedla k ní příjemná cesta a snad i kvůli jejím obyvatelům se oběma bratrancům od té doby zlíbilo zajít tam téměř denně. Přicházeli v různých dopoledních hodinách, někdy každý zvlášť, jindy spolu a tu a tam i v doprovodu paní tetinky. Všem bylo zřejmé, že plukovník Fitzwilliam navštěvuje, protože se u nich cítí dobře, a z tohoto důvodu jim byl samozřejmě ještě sympatičtější. Elizabeth připomínal jejího dřívějšího ctitele George Wickhama tím, že také ráda dlala v jeho společnosti a že se mu tak nepokrytě líbila; když je oba srovnávala, shledávala, že plukovník Fitzwilliam sice nemá tak jemné a okouzující způsoby, ale uznávala, že je pravděpodobně inteligentnější.

Proč se tu však tak často objevuje pan Darcy, to bylo obtížnější uhádnout. Jistě ne proto, že by toužil po jejich společnosti, vždyť často seděl deset minut a ani ústa neotevřel, a když konečně promluvil, pak zřejmě spíš z nezbytnosti než z vlastní vůle ~ aby vyhověl požadavkům slušnosti, a ne pro potěšení. Zřídka kdy dělal dojem, že se dobře baví. Paní Collinsová nevěděla, co si o tom myslet. Plukovník Fitzwilliam ho občas škádlil, že dělá hlouposti, a podle toho usoudila, že se obvykle chová jinak, což sama nemohla vědět, protože ho tak dobře neznala; byla by si přála, aby se tato změna dala vysvětlit milostným vzplanutím a předmětem tohoto vzplanutí aby byla její přítelkyně Eliza, a jala se proto usilovně pátrat, aby zjedнала jasno. Pozorovala ho, kdykoli přišli na zámek nebo on zavítal na faru, ale bez valného úspěchu, často se na její přítelkyni díval, ale tvářil se přitom nevyzpytatelně. Upíral na ni vážný pohled, ale Charlotte zhusta zapochybovala, zda je v něm i zalíbení; spíš se jí někdy zdálo, že svědčí prostě o roztržitosti. Několikrát řekla Elizabeth, že se do ní asi zakoukal, ale ta se jí jen vysmála a paní Collinsová nepovažovala za moudré ji v tom utvrzovat, aby v ní nevbuzovala naděje, které by skončily zklamáním, neboť nezapochybovala ani na okamžik, že by antipatie její přítelkyně rázem vyprchaly, kdyby mohla předpokládat, že ho má v moci.

Ve své starostlivé oddanosti někdy přemítala, jak by dala Elizabeth dohromady s plukovníkem Fitzwilliamem. Byl to rozhodně přitažlivý muž, v zajištěném postavení. Elizabeth se mu zřejmě líbila, ale tyto přednosti vyvažovala skutečnost, že pan Darcy měl velký vliv v církvi a jeho bratranec vůbec žádný.

Na svých toulkách parkem potkala Elizabeth nejednou zcela neočekávaně pana Darcyho. Považovala to za zvláštní smůlu, že se objevuje tam, kam málokdo zajde, a hned poprvé mu přímo oznámila, že se právě tudy nejraději prochází. Jak se to tedy mohlo opakovat, to nechápala. A přece k tomu došlo, ba i potřetí. Jako by ho vedla vyslovená zlomyslnost nebo dobrovolné pokání, neboť mu při těchto příležitostech nestačilo, aby se po několika zdvořilostních frázích a rozpačitém odmlčení rozloučil, nýbrž považoval skutečně za nutné vrátit se a doprovodit ji. Přitom toho mnoho nenamluvil a ona se také příliš nenamáhala, aby ho bavila nebo pozorně naslouchala, avšak při třetím setkání si uvědomila, že jí klade občas dost zvláštní, nečekané otázky — jak se jí líbí v Hunsfordu, chodí—li ráda sama na procházku a co soudí o manželství Collinsových; hovořili o zámku, a tuji vysvětloval něco, s čím nebyla obeznalá, takovým způsobem, jako by předpokládal, že se tam i ona ubytuje, až příště přijede do Kentu. Vyplývalo to z jeho slov. Měl snad na mysli plukovníka Fitzwilliama? Elizabeth si to nedovedla vysvětlit jinak než jako narážku na zájem z oné strany, jestli mu totiž sama dobře porozuměla. Uvádělo ji to do trapných rozpaků a vítala s úlevou vrátka v plotě proti faře.

Jednou si na procházce znovu pročetla poslední Janin dopis a přemítala nad jedním odstavcem, který dokazoval, že jí při psaní asi nebylo do smíchu, když tu místo aby ji překvapil pan Darcy, vzhledla a spatřila, že jí kráčí vstříc plukovník Fitzwilliam. Schovala okamžitě dopis a s nuceným úsměvem pravila:

„To jsem nevěděla, že někdy zajdete i sem.“

„Obcházím celý park,“ odpověděl, „dělávám to obvykle každý rok a hodlal jsem skončit na faře. Půjdete ještě daleko?“

„Ne, chtěla jsem se právě vrátit.“

A skutečně se také otočila a vydali se spolu k faře.

„Tak vy už s konečnou platností v sobotu odjíždíte z Kentu?“

„Ano — pakliže to Darcy opět neodloží. Musím se mu podřídit. Rozloučíme se, až jemu bude líbo.“

„A kdyby mu i na celé věci příliš nezáleželo, udělá mu velkou radost, když o ní rozhodne. Neznám nikoho, koho by tak těšilo prosazovat svou, jako pana Darcyho.“

„On skutečně rád rozhoduje,“ odvětil plukovník Fitzwilliam, „ale to není sám. Má jen k tomu lepší možnosti, neboť je bohatý a ostatní jsou často chudí. Říkám to procítěně, neboť druhorozený syn, jak víte, si musí zvykat na odříkání a ústupky.“

„Podle mého názoru si druhorozený hraběcí syn na nic takového zvykat nemusí. Ruku na srdce — kdy jste si musel něco odříci a kolikrát jste musel ustoupit? Stalo se vám někdy, že jste neměl dost peněz, abyste si mohl zajet, kam jste chtěl, nebo si opatřit, co se vám líbilo?“

„Strefila jste se do černého — nemohu skutečně tvrdit, že bych byl zhusta takto strádal. Ale otázka peněz by mohla být rozhodující ve vážných záležitostech. Druhorození synové se nemohou oženit, s kým se jim zlíbí.“

„Ledaže se jim zalíbí bohaté dcerušky, což se, pokud vím, často stává.“

„Nároky, které jsme si zvykli mít, nám příliš svazují ruce, a málokdo z našeho společenského prostředí se může oženit, aniž pomyslí i na věno.“

„To říká na mou adresu?“ pomyslela si Elizabeth a zrudla, hned se však vzhopila a škádlivě se ho zeptala: „A co se tak obvykle platí za druhorozeného hraběcího syna, smím—li se ptát? Asi byste se nespokojil s méně než padesáti tisíci, ledaže by byl starší bratr hodně stonavý.“

Odpověděl jí ve stejném duchu a brzy toto téma opustili. Aby se mu nezdálo, zeje zaražená z toho, co se stalo, povídala okamžitě dál.

„Váš bratranec si vás vzal s sebou zřejmě hlavně proto, aby měl komu poroučet; dívím se, že se neožení, tím by si zajistil tuto vymoženost natrvalo. Možná však, že mu prozatím postačí jeho sestra; jelikož mu byla svěřena do ochrany, může si s ní počít, co se mu zachce.“

„Mýlíte se,“ pravil plukovník Fitzwilliam, „o tuto výhodu se musí podělit se mnou. Jsme oba poručníky slečny Dar—cyové.“

„Skutečně? A jakpak se staráte o svou svěřenku? Dá vám hodně práce? Mladé dámy v jejím věku bývají někdy svěhlavé, a má—li v žilách pravou darcyovskou krev, pak se asi nerada podřizuje.“

Zpozorovala, že se na ni po těchto slovech vážně zahleděl, a zeptal se jí okamžitě, proč se domnívá, že by měli se slečnou Darcyovou starosti, a to způsobem, který dával tušit, že tak či onak nebude daleko od pravdy. Odvětila rychle:

„Nemějte obav. V životě jsem o ní nic špatného neslyšela, co já vím, může to být nejmínější stvoření na světě. Jedny moje známé, paní Hurstová a slečna Bingleyová, ji vychvalovaly až do nebe. Zmínil jste se myslím o tom, že je také znáte.“

„Znám je trochu. Jejich bratr je příjemný člověk, skutečný kavalír. S Darcym jsou důvěrní přátelé.“

„Ano, pravda,“ podotkla Elizabeth suše. „Pan Darcy je vůči panu Bingleymu laskavost sama a úžasné starostlivě pečuje o jeho blaho.“

„To pečuje! Ano, mám dojem, že o něho skutečně pečuje právě tenkrát, kdy je toho nejvíce třeba. Cestou sem mi vykládal cosi, z čeho jsem vyrozuměl, že by mu Bingley měl být skutečně dost zavázán. Ale měl bych se mu omluvit, neboť vlastně nevím, měl—li na mysli Bingleyho. Jsou to všechno pouze dohady.“

„Jak to?“

„Šlo o jistý případ — ale Darcy by si jistě nepřál, aby se to rozkřiklo, protože by z toho mohly být nepříjemnosti, kdyby se to doneslo rodině té dámy.“

„Můžete se spolehnout, že se nikomu ani slovem nezmíním.“

„Nezapomeňte, že si vlastně vůbec nejsem jist, jde—li o Bingleyho. Řekl mi jen toto: že nedávno dokázal zachránit přítele před nepříjemnostmi plynoucími z nerozvážného sňatku, nejmenoval však nikoho a neuváděl žádné podrobnosti, a mě jen tak napadlo, že to bude Bingley, protože ho pokládám za mladíka, který by se mohl do něčeho

takového zaplést, a kromě toho spolu strávili celé léto, pokud vím.“

„Řekl vám pan Darcy, z jakých důvodů zasáhl?“

„Vyrozuměl jsem, že rodina měla proti dotyčné slečně vážné námitky.“

„A jakým rafinovaným způsobem ho od ní odloučil?“

„Nevylíčil mi žádné své rafinované triky,“ pravil Fitzwilliam s úsměvem. „Svěřil mi jen to, co jsem vám právě řekl.“

Elizabeth kráčela mlčky dál a srdce jí překypovalo rozhořčením. Fitzwilliam ji chvíli pozoroval a pak se jí zeptal, nad čím se tak hluboce zamyslela.

„Uvažuji o tom, co jste mi vyprávěl,“ pravila. „Nemohu schválit počínání vašeho bratrance. Jakým právem si tu zahrál na soudce?“

„Vy jste tedy spíše toho názoru, že jeho zákrok nebyl na místě?“

„Nechápu, co ho opravňovalo rozhodovat, zda se přítel zamiloval moudře či ne, a jak mohl on určit a stanovit, na čem závisí přítelovo životní štěstí.“ Ovládla se však a dodala: „Jelikož ale neznáme všechny okolnosti, nebylo by spravedlivé ho odsuzovat. Jistě tu nešlo o žádnou velkou lásku.“

„To sice není neoprávněný předpoklad, ale bratránkův slavný čin by se tím jevil v mnohem méně lichotivém světle,“ pravil Fitzwilliam.

Žertoval, ale jí to připadalo tak typické pro pana Darcyho, že se na to ani neodvažovala odpovědět; změnila tedy rázně předmět rozhovoru, a než došli na faru, bavili se jen o bezvýznamných věcech. Jakmile se návštěvník rozloučil, uchýlila se do samoty svého pokojíku, aby si mohla nerušeně promyslet všechno, co vyslechla. Sotva mohla předpokládat, že se to týkalo někoho jiného než lidí, k nimž měla vztah. Přece nemohl na světě existovat ještě někdo, koho by Darcy tak dokonale ovládal. Nikdy nepochybovala, že se zúčastnil tažení proti vztahu Bingleyho k Jane, ale vždy pokládala za hlavního inspirátora a strůjce všeho slečnu Bingleyovou. Jestli si však z ješitnosti nepřisvojuje větší zásluhy, pak je on toho příčinou, jeho pýcha a rozmary jsou příčinou všeho, co Jane musela vytrpět a ještě vytrpí. Zničil — aspoň dočasně — všechny vyhlidky, že by ta láskyplná, dobrotivá duše došla svého štěstí, a nikdo nemohl vědět, na jak dlouho jí tak hrozně ublížil.

„Rodina měla proti dotyčné slečně vážné námitky,“ pravil plukovník Fitzwilliam, a tyto vážné námitky spočívaly pravděpodobně na tom, že jeden její strýček je venkovský advokát a druhý obchodník v Londýně.

„Proti Jane samé by přece nikdo nemohl nic mít,“ říkala si, „vždyť je roztomilost a dobrota sama! Cituplná, i dost vzdělaná, má dokonalé vystupování. A jaké výhrady může mít proti tatínkovi, je sice někdy trochu podivín, ale zná věci, které by ani pan Darcy nemusel přehlížet, a je obecně\*ctěn a vážen tak, jak on sám patrně jakživ nebude.“ Na matku už nemohla pomyslet s takovou sebedůvěrou, ale nevěřila, že by námitky proti ní byly rozhodující, neboť hrdopýškoví Darcymu jistě spíš vadilo majetkové postavení Janiných příbuzných než jejich pošetilosti, a nakonec dospěla k skálopevnému přesvědčení, že ho k tomu vedla zčásti zlá pýcha a zčásti přání uchovat si Bingleyho pro sestru.

Rozrušení a slzy, v které tyto úvahy vyústily, způsobily, že ji rozbolela hlava; k večeru se to vystupňovalo do té míry, zeji to — spolu s nechutí prodlévat ve společnosti pana Darcyho — přivedlo k rozhodnutí nezúčastnit se návštěvy na zámku, kam byli všichni pozváni na čaj. Když paní Collinsová seznala, že se skutečně necítí dobře, nenutila ji, aby šla, a pokoušela se ze všech sil zabránit manželovi, aby ji nutil, avšak pan Collins nedokázal potlačit obavy, co tomu řekne lady Catherine.

Jakmile odešli, Elizabeth, jako by chtěla co nejvíc rozjitřit svůj hněv proti Darcymu, jala se znovu pročitat všechny dopisy, které jí Jane napsala do Kentu. Nestěžovala si v nich na nic, ani se nevracela k minulým událostem, ani se jí nesvěřovala, že trpí. Ale každá řádka každého dopisu vytvářela celkový dojem, že pisatelka ztratila veselost a přívětivost, jimiž se dříve vyznačovala, onu duševní rovnováhu, plynoucí z vlastní spokojenosti i láskyplnosti vůči ostatním, která ji nikdy neopouštěla. Elizabeth napovídala každá věta, že Jane není ve své kůži, a to mnohem výrazněji než při prvním čtení. Po ohavném Darcyho vychloubání, jaké zlo dokázal způsobit, vnímala s větším pochopením sestřino utrpení. Trochu ji utěšovalo vědomí, že jeho návštěva na Rosingsu pozitíí skončí, a ještě víc ji uklidňovalo, že za necelých čtrnáct dní se s Jane opět shledají a že udělá všechno, co sesterská láska zmůže, aby se brzy vzpamatovala. Nemohla pomyslet na Darcyho odjezd z Kentu, aniž si uvědomila, že se bude muset zároveň rozloučit i s jeho bratrancem, ale plukovník Fitzwilliam jí dal jasně najevo, že nechová vážnější úmysly, a ona se pro něho nehodlala trápit.

Z těchto úvah ji náhle vytrhlo zazvonění u domovních dveří; příjemněji vzrušila představa, že by to mohl být sám plukovník Fitzwilliam, neboť už jednou se ukázal tak pozdě večer a nyní sem mohl zajít jen a jen kvůli ní. Tento předpoklad se však nepotvrdil a její vzrušení nabylo zcela jiné podoby, když k svému překvapení spatřila na prahu pokoje pana Darcyho. Začal se jí překotně poptávat po zdraví, jako by přišel jen proto, aby se ujistil, že už je jí lépe. Odpovídala mu s chladnou zdvořilostí. Usedl na okamžik, pak vstal a jal se přecházet po místnosti. Elizabeth to překvapilo, ale neříkala nic. Po několikaminutovém odmlčení k ní rozčileně přistoupil a takto začal:

„Marně jsem se bránil. Nemám sil. Nemohu přemoci svůj cit. Musíte mi dovolit, abych vám vyjevil, jak hluboce vás obdivuji a miluji.“

Elizabeth nebyla úžasem mocna slova. Vykulila na něho oči, zrudla, zarazila se a mlčela. To pokládal za dostatečnou pobídku a hned následovalo vyznání, co k ní cítí a co už k ní cítil odedávna. Mluvil krásně, avšak neprodléval jen u citů, které chová ve svém srdci, a hovořil stejně výmluvně o něze jako o hrdosti. Vylíčil jí procítěně, co je to pro něho za ponížení, jak se mu ona nemůže rovnat, že zdravým rozumem musí uznat námitky jeho rodiny proti jeho lásce, což všechno snad mělo své oprávnění vzhledem k závažnosti tohoto kroku, ale sotva mu mohlo prospět v jejích očích. Přes svou hlubokou antipatii k němu si uvědomovala, jak je pro ni lichotivé, že si podmanila srdce takového muže, a třebaže ani na okamžik nezaváhala, co mu odpoví, bylo jí zprvu líto, že mu způsobí bolest, až v ní jeho další slova

vyvolala takový hněv, že všechen její soucit pominul. Snažila se však obrnit trpělivostí, aby mu dokázala klidně odpovědět, až domluví. Na závěr zdůraznil, jak silný musí být cit, který se mu přes všechnu snahu nepodařilo přemoci, a vyjádřil naději, že se mu nyní za to dostane odměny a ona přijme ruku, kterou jí nabízí. Viděla na něm jasně při těchto slovech, že ani na okamžik nezapochyboval o příznivé odpovědi. Mluvil sice o úzkosti a pochybnostech, ale jeho tvář vyzařovala dokonalou sebejistotu. Tato okolnost ji ještě více rozhořčila, a když se odmlčel, odpověděla s planoucími tvářemi:

„Je, pokud vím, ustáleným zvykem, vyjádřit za těchto okolností vděčnost za vyznané city, ať jsou či nejsou opětovány. Vyznání přirozeně zavazuje k vděčnosti, a kdybych vděčnost cítila, poděkovala bych vám nyní. Nemohu to však učinit — nikdy jsem nestála o vaši náklonnost a vy jste ji podlehl proti své vůli. Velmi nerada působím někomu bolest. Stalo se to však naprosto neúmyslně, a jsem si jista, že nebude mít dlouhého trvání. Úvahy, které vám tak dlouho bránily vyznat se ze svých citů, vám jistě pomohou je po tomto rozhovoru překonat.“

Pan Darcy se opíral o řimsu u krbu a očima jí visel na tváři; zdálo se, že ho její slova stejným dílem překvapila jako zdrtila. Pobledl hněvem a duševní rozrušení se mu zračilo v každém rysu. Sváděl těžký boj, aby zachoval zdání klidu, a neotevřel rty, dokud si nebyl jist, že se mu to podaří. Tu chvíli bylo Elizabeth strašně. Konečně pravil nuceně vyrovnaným hlasem:

„A to je všechno, co budu mít tu čest vyslechnout od vás v odpověď! Snad bych mohl chtít zvědět, proč jsem byl s tak nepatrným úsilím o ohleduplnost takto odmrštěn. Ale na tom nezáleží.“

„A snad bych se já směla zeptat,“ odpověděla, „proč jste s tak zřejmým úmyslem mě pobouřit a urazit mi přišel sdělit, že mě milujete proti své vůli, navzdory zdravému rozumu, dokonce v rozporu se svou ctí? Není tohle dostatečnou omluvou za bezohlednost, jestliže jsem se jí vůbec dopustila? Jsou tu však i jiné důvody. Sám je dobře znáte. I kdyby mi city nebránily — kdybyste mi byl lhostejný nebo kdybych vám i byla nakloněna — myslíte, že bych za jakýchkoli okolností byla v pokušení vyslyšet muže, který svým počínáním zničil — snad navždy — štěstí drazé milované sestry?“

Když vyslovila tuto větu, pan Darcy zrudl, ale trvalo to jen okamžik a naslouchal jí dál, aniž se pokusil ji přerušit.

„Kdeco mluví proti vám. Žádný záměr nemůže ospravedlnit váš neoprávněný a krutý zásah v tomto případě.“

Neodvázíte se, nemůžete popřít, že hlavně vaší nebo jediné vaší vinou byli od sebe odloučeni, že kvůli vám lidé jeho odsoudili pro lehkovážnost a ji stíhají posměchem pro zklamané naděje a že jste oběma připravil vážné trápení.“

Odmlčela se a pozorovala s nemalým rozhořčením, že jí naslouchá s výrazem na hony vzdáleným jakékoli známky kajícínosti. Dokonce se na ni usmíval, jako by nevěřil svému sluchu.

„Můžete popřít, že jste to zavinil?“ opakovala.

S předstíraným klidem jí na to odvětil: „Nemám vůbec v úmyslu popírat, že jsem učinil všechno, co bylo v mých silách, abych odloučil přítele od vaší sestry, a že se raduji ze svého úspěchu. Jemu jsem posloužil lépe než sobě.“

Elizabeth pokládala pod svou důstojnost dát najevo, že slyšela tuto dvornou úvahu, ale její smysl jí neunikl a sotva ji mohl naladit smířlivěji.

„Ale nejsem proti vám zaujata jen kvůli téhle záležitosti.“

Už dlouho předtím jsem si o vás utvořila nepříznivé mínění. Před mnoha měsíci mi odhalil vaší pravou tvář pan Wickham, když mi vyličil svůj případ. Co na to řeknete? Jaký pomyslný přátelský zájem uvedete zde na svou obhajobu? Nebo jaké omyly hodláte předstírat před ostatními?“

„Projevujete zvláštní zájem o osudy onoho pána,“ řekl Darcy celý rudý a mnohem méně klidným tónem.

„Kdo zná jeho neštěstí, tomu nemůže být jeho osud lhostejný.“

„Jeho neštěstí!“ opakoval Darcy pohrdavě. „Ano, skutečně ho potkalo velké neštěstí.“

„A vaší vinou!“ zvolala Elizabeth procítěně. „Vy jste ho uvrhl do chudoby — do stísněných poměrů. Vy jste ho připravil o to, co mu bylo přislíbeno, jak jste věděl. Vaším přispěním přišel v nejlepších letech života o nezávislost, jaká mu nejen patřila, ale jakou si i zasloužil. To všechno jste způsobil. A přitom reagujete na zmínku o jeho neštěstí pohrdáním a ironií!“

„Takové tedy o mě máte mínění!“ zvolal Darcy, který stále přecházel rychlými kroky po místnosti. „Natolik si mne tedy ceníte. Děkuji vám, že jste mi to tak upřímně vyjevila. Z vašeho výpočtu mi skutečně vycházejí těžké hříchy. Ale snad,“ dodal, přestal přecházet a obrátil se k ní, „byste byla moje prohršky přehlédla, kdybych byl neurazil vaši hrdost tím, že jsem se vám poctivě přiznal, jaké výhrady mi dlouho bránily uvažovat o vážné známosti. Byla byste potlačila ty hořké výčitky, kdybych vám byl takticky zamlčel, jak jsem se pral sám se sebou, a kdybych vám byl polichotil ujišťováním, že mě k vyznání vede bezmezná, čirá vašeň i rozum i rozvaha, zkrátka všechno. Ale já si ošklivím jakoukoli přetvářku. A nestydím se za pocity, které jsem vám vyjevil. Jsou pochopitelné a oprávněné. Což jste mohla očekávat, že přijmu s radostí vaše pochybné prostředí, že mě potěší vyhlídka na přibuzenstvo, které žije tak hluboko pod úrovní, na jakou jsem zvyklý já?“

Elizabeth cítila, že její hněv stoupá každým okamžikem, avšak snažila se ze všech sil ovládnout, když mu odpovídala:

„Mýlíte se, pane Darcy, když se domníváte, že způsob vašeho vyznání na mne zapůsobil jinak, než že mne ušetřil politování, které by bylo provázelo mé odmítnutí, kdybyste se byl přitom choval jako pravý kavalír.“

Viděla, že sebou trhl, ale neodpovídal, a tak pokračovala:

„Neuvažovala bych o vaší nabídce za žádných okolností.“

Jeho úžas byl opět naprosto nelíčený, pohlížel na ni s výrazem, který vyjadřoval jak nedůvěru, tak pokoření. Hovořila dál:

„Od samého začátku — snad od první chvíle, kdy jsem vás poznala, jste mě svým chováním utvrdil v přesvědčení, že jste arogantní, samolibý člověk, že sobecky přehlížíte city ostatních, a na základě této antipatie vyrostl v průběhu dalších událostí nepřekonatelný odpor, takže jsem už měsíc nato věděla, že jste poslední člověk na světě, kterého by

mně kdy mohli vnutit za muže.“

„To postačí, slečno. Pochopil jsem už dokonale vaše pocity a nezbyvá mi, než se hanbit za to, co jsem k vám cítil já. Promiňte mi, že jsem vás připravil o tolik času, a dovolu, abych vám na rozloučenou ze srdce popřál zdraví a štěstí.“ S těmito slovy ji spěšně opustil a v příštím okamžiku slyšela Elizabeth, jak dole zaklaply domovní dveře a on odchází. V hlavě jí zavládl bolestný zmatek. Nemohla se udržet na nohou a skutečně ze slabosti sklesla na židli a dobrou půlhodinku proplakala. Jak uvažovala o tom, co se zběhlo, rostl její úžas každým okamžikem. Pan Darcy ji požádal o ruku! Miluje ji už dlouhé měsíce! Tak ji miluje, že šiji chce vzít přes všechny výhrady, kvůli kterým zabránil sňatku svého přítele s její sestrou a které mu přece musely připadat nejméně stejně pádné v jeho vlastním případě. Bylo to téměř neuvěřitelné. Lichotilo jí, že bezděčně vyvolala tak mocný cit. Ale ta jeho pýcha, ta jeho ohavná pýcha — jeho nestoudné doznání, co učinil v Janině záležitosti — jeho neomluvitelná sebejistota, s jakou se k tomu přiznal, třebaže to nemohl ospravedlnit, necitelný způsob, jakým vyslovil Wickhamovo jméno, zatímco se vůbec nepokoušel popřít, že se k němu choval krutě — to vše zapudilo soucit, který jeho náklonnost na okamžik vyvolala.

Tonula v rozčilujících úvahách, dokud jí hrčení zámeckého kočáru nepřipadalo, jak málo je s to čelit pátravému Charlottinu zraku, a nepřimělo ji utéci k sobě do pokoje.

Nazítí se Elizabeth probudila do stejných myšlenek a úvah, jaké jí v noci konečně uzavřely víčka. Ještě se nevzpamatovala z překvapujících událostí, nemohla myslet na nic jiného, nedokázala se soustředit na žádnou práci, a tak se rozhodla dopřát si ihned po snídani vzduchu a pohybu. Zamířila přímo ke své oblíbené pěšině, ale odradilo ji pomyšlení, že tam chodívá i pan Darcy, a tak místo aby vešla do zámeckého parku, zašla k cestě, která odbočovala od mýtnice. Z jedné strany ji rovněž ohraničoval plot kolem parku a brzy minula jeden ze zámeckých vchodů.

Prošla dvakrát třikrát tím úsekem a pak ji krásné ráno zlávalo, aby se zastavila u vrat a zahleděla do parku. Za těch pět týdnů, které už strávila v Kentu, prodělala příroda velkou změnu a každým dnem se rané stromy víc a víc zelenaly. Právě se chystala pokračovat v cestě, když tu zahlédla mužskou postavu mezi keři na pokraji parku; blížil se k ní a ona v obavě, že by to mohl být pan Darcy, se dala spěšně na ústup. Ale muž se už přiblížil natolik, že ji zahlédl, přidal rázně do kroku a zavolal na ni jménem. Poodešla už kousek, ale když zaslechla, že ji volá, vrátila se opět k vratům, ač hlas prozrazoval, že je to skutečně Darcy. On už k ní mezitím také dospěl, podal jí dopis, který od něho bez rozmyšlení přijala, a pravil s povzneseným klidem: „Chodím tu už hezkou dobu a doufám, že vás potkám. Prokážete mi tu čest a přečtete si tento dopis?“ Nato se jí lehce uklonil, otočil se a brzy jí zmizel mezi stromy. Elizabeth otevřela psaní bez radostného očekávání, ale s velkou zvědavostí, a podivila se ještě víc, když zjistila, že obálka obsahuje dva archy papíru úplně popsané drobným

písmem. I obálka jich byla plná. Zašla po cestičce kousek dál a začala číst. Dopis byl datován toho dne ráno v osm hodin na rosingském zámku a stálo v něm:

Ctělá slečno,

neznepokojujte se nad tímto dopisem a neobávejte se, že se rozhovořím o citech a zopakuji nabídku, která Vás včera večer tak rozhořčila. Nechci Vás trápit ani sebe pokořovat tím, že bych prodléval u tužeb, které pro klid Vaší duše i mé nelze ani příliš brzy zapomenout; nebylo by třeba vynaložit úsilí na sestavení tohoto listu ani na obeznámení s jeho obsahem, kdyby má čest nevyžadovala, aby byl napsán i pročet. Musíte mi proto prominout, že si činím nároky na Vaši pozornost, vím, že mi nevyhovíte ráda, avšak odvolávám se na Váš smysl pro spravedlnost.

Vznesla jste proti mně včera večer dvě různá obvinění, zdaleka ne rovnocenná co do závažnosti. Nejprve jste se zmínila o tom, že bez ohledu na city pana Bingleyho a Vaši slečny sestry jsem je od sebe odloučil — a za druhé, že jsem neuznal různé nároky pana Wickhama a nečestně jsem ho připravil o dobré bydlo a nelidsky mu zničil budoucnost. Odmrstit svévolně a zlomyslně kamaráda z dětství, uznávaného oblíbence mého otce, mladíka, který se sotva mohl spoléhat na něco jiného než na ochranu naší rodiny a který vyrůstal v očekávání, že se mu ji dostane, to by byl skutečně těžký přečin, s nímž by se odloučení dvou mladých lidí, jejichž vzájemné sympatie spočívaly jen na několikátý denní známosti, sotva dalo srovnávat. Doufám však, že budu napříště zproštěn přísného odsouzení, jehož se mi včera večer v tak hojné míře dostalo, až si přečtete mé zdůvodnění, proč jsem se tak choval a co mě k tomu vedlo. Budu—li při tomto vysvětlení, které pokládám ve svém zájmu za nezbytné, nucen vyjevit názory, jež se Vás snad dotknou, pak nemohu než předem se omluvit. Není jiné zbylí a další ospravedlňování by bylo pošetilé.

Zkrátka nato, co jsem přibyl do Hertfordshiru, jsem postřehl — a nebyl jsem sám — že Bingleyho upoutala Vaše starší sestra víc než kterákoli jiná dívka z okolí. Ale teprve ten večer, kdy se v Netherjieldu konal ples, se mě zmocnily obavy, že svůj vztah pojímá vážně. Viděl jsem ho už častokrát předtím zamilovaného. Na tom plese jsem si při náhodné poznámce sira Williama Lucase poprvé uvědomil — zatímco jsem měl tu čest tančit s Vámi, že Bingley svým zájmem o Vaši

sestru vzbudil obecně mínění, že se budou brát. Sir Lucas o tom hovořil s naprostou jistotou, jako by nezbyvalo než stanovit datum. Od onoho okamžiku jsem si pozorně všiml přítelova počínání a dobře jsem viděl, že jeho náklonnost k slečně B. je daleko hlubší než všechno, čeho jsem kdy byl u něho svědkem. I Vaši sestru jsem bedlivě pozoroval.

Vypadala a chovala se volně, vesele a půvabně jako vždy, ale nepostřehl jsem u ní žádné známky zvláštní náklonnosti, a toto večerní pátrání mě přesvědčilo, že sice ráda přijímá jeho dvoření, ale že ho k němu nepodněcuje vlastní citovou spoluúčastí. Nezmýlila—li jste se v tom Vy, pak jsem chybně usuzoval já. Znáte svou sestru dokonaleji, a proto je ta druhá eventualita pravděpodobnější. Je—li tomu tak a já jsem jí pod vlivem mylného dojmu způsobil bolest, pak nejsou Vaše výtky nepochopitelné. Ale neváhám prohlásit, že vážná tvář Vaší sestry i její celkové vystupování musí v pečlivém pozorovateli vyvolat dojem, že sice milá a přívětivá, avšak jejího srdce se hned tak něco nedotkne. Je jsem ochotně uvěřil v její lhostejnost, to nepopírám — ale troufám si tvrdit, že se obvykle ve svých pozorováních i závěrech nenechávám ovlivnit svými přáními nebo obavami; utvořil jsem si tento názor z nestranného přesvědčení, i když mi z

rozumových důvodů vyhovoval.

Byl jsem proti tomu sňatku nejen z těch důvodů, které, jak jsem se Vám včera doznal, jen vášnivá láska dokázala přemoci v mém vlastním případě; postavení Vaší rodiny nemohlo ani tolik vadit mému příteli jako mně. Ale jsou tu ještě jiné neblahé okolnosti — okolnosti trvalého rázu, které platí stejnou měrou pro oba případy, jež jsem však dokázal pominout, protože jsem je neměl přímo před očima. Musím se o nich zmínit, aspoň krátce. Proti přibuzenstvu Vaší paní matky lze sice mít námitky, ale zdaleka ne takové jako proti nedůstojnému počínání, které ji tak často, ba téměř vždy charakterizuje, právě tak jako Vaše tři mladší sestry a občas i Vašeho pana otce. Promiňte. Říkám Vám to s těžkým srdcem. Trápi—li Vás poklesky Vašich nejbližších a mrzí tak neradostné jejich vypořádání, nechť je Vám útěchou vědomí, že Vy dvě jste se svým chováním zcela vymkly podobnému odsouzení a že jste se svou starší sestrou všeobecně uznávány a chváleny. Dodám už jen to, že jsem si v průběhu onoho večera potvrdil své mínění o všech zúčastněných a uvědomil si závažnost pohnutek, které mě už předtím mohly vést k tomu, abych ochránil přítele před svazkem podle mého názoru velmi neblahým.

Nazítí pak Bingley odjel z Netherfieldu do Londýna, jak si zajisté vzpomenete, a měl v úmyslu se brzy vrátit.

Nyní Vám chci objasnit své počínání. Jeho sestry byly podobně znepokojeny jako já a brzy jsme se o tom dohodli: všichni jsme si uvědomovali, že třeba bez prodlení zasáhnout, a tak jsme se rozhodli, že se za Bingleym rozejdeme do Londýna. To jsme také učinili — a já jsem se okamžitě podjal úkolu objasnit příteli stinné stránky jeho volby. Vylíčil jsem mu je co nejdůrazněji a nejzávažněji. Moje námitky sice mohly zvíkat nebo oddálit jeho rozhodnutí, nedomnívám se však, že by ho byly nakonec odradily od sňatku, kdybych ho nebyl zároveň ujišťoval, což jsem neváhal učinit, že k němu Vaše sestra nic necítí. Dosud se domníval, že mu jeho náklonnost upřímně oplácí, ač nikoli stejně vřele...

Bingley je od přírody velmi skromný a spoléhá spíše na můj než na svůj vlastní úsudek. Nebylo tedy příliš obtížné ho přesvědčit, že se zmýlil. Přimět ho, aby se už nevracel do Hertfordshiru, když tomu uvěřil, nebylo však dílem okamžiku. Nemohu si vyčítat, že jsem to všechno učinil. Jen na jednu okolnost si v této věci nevzpomínám se zadostiučiněním, a to, že jsem se snížil k přetvářce a zamlčel mu, že Vaše sestra dle v Londýně. Věděl jsem o tom právě tak jako slečna Bingleyová, její bratr však dodnes nic netuší. Možná že by se byli mohli setkat bez nevídaných následků, avšak nezdálo se mi, že jeho cit vyhasl natolik, aby ji mohl bez nebezpečí opět spatřit. Snad takové tajnostkářství není důstojné, už se však stalo a stalo se to s dobrým úmyslem. — To je vše, co Vám o tom mohu sdělit, a omlouvat se nehodlám. Dotkl—li jsem se nešetrně citů Vaší sestry, neučinil jsem to úmyslně, a třebaže Vám mé pohnutky mohou připadat nedostačující, nemám dosud důvod je ztracovat.

Pokud jde o ono druhé, vážnější obvinění, že jsem ublížil panu Wickhamovi, mohu je vyvrátit jen tím, že Vám předestřu jeho vztahy k naší rodině v plné šíři. Nemám tušení, z čeho mě konkrétně obvinil, avšak pravdivost toho, co Vám sdělím, Vám může dokázat řada nepochybně hodnověrných svědků.

Pan Wickham je synem velmi úctyhodného člověka, který po mnoho let spravoval celé pemberleyské panství a vykonával svěřený úkol s takovou svědomitostí, že můj otec přirozeně nešetřil uznáním, a zvláště laskavě pečoval o George Wickhama, který byl jeho kmotřencem. Otec ho vydržoval na školách a později na universitě v Cambridgi — což

byla velmi vítaná pomoc, neboť pana Wickhama staršího připravila rozmařilá žena o všechno, a nebyl by tedy mohl poskytnout synovi slušné vzdělání. Můj otec nejen rád trávil čas ve společnosti tohoto mladíka, jenž si svým vystupováním umel odjakživa lidi získávat, ale měl o něm i velmi dobré mínění, doufal, že se stane pastorem, a hodlal ho v tom podporovat. Já sám jsem už před mnoha lety na něho začal pohlížet jinak. Jeho nepěkné sklony, bezzávadnost, kterou pečlivě skrýval před zraky svého dobrodince, nemohly uniknout mladíku přibližně stejně starému, který mívá příležitost pozorovat ho v nestřežených okamžicích, jakou můj otec mít nemohl. Zjde vyvolám opět Vaši nelibost — do jaké míry, to víte nejlépe sama. Aiuž však ve Vás pan Wickham vzbudil jakékoli city — i kdybych vytušil jejich hloubku, neodvrátilo by mě to od úmyslu odhalit Vám jeho pravou povahu, ba spíše by mě to k tomu ještě podnítilo. Můj předobý otec zemřel asi před pěti lety a jeho sympatie k panu Wickhamovi přetrvávaly až do konce, takže mě ve své poslední vůli zvláště nabádal, abych ho podporoval tak, jak si to jeho povolání vyžádá — a bude—li vysvěcen, pak si přál, aby mu připadla bohatá fara na našem panství, jakmile se uvolní. Odkázal mu rovněž tisíc liber na hotovosti. Jeho otec mého dlouho nepřezil, a za půl roku po těchto událostech mi pan Wickham napsal a oznámil mi, že se s konečnou platností rozhodl nestat se knězem a že to snad nebude pokládat za neskromné, požádá—li o další okamžitou finanční podporu namísto odkazu, jehož nebude moci využít. Dodal, že má v úmyslu studovat práva, a jistě prý pochopím, že se sotva může vydržovat na studiích z úroků tisíce liber. Doufal jsem spíše, než věřil, že to myslí vážně, a byl jsem ochoten přistoupit na jeho návrh. Domníval jsem se, že se pan Wickham na kněze nehodí, a tak jsme se hladce dohodli — on se vzdal nároku na podporu v kněžském povolání, kdyby někdy nastaly ty okolnosti a mohl se o ni ucházet, a místo toho přijal částku tři tisíce liber. Od té chvíle jsem se s ním už nestýkal. Měl jsem o něm tak nevalné mínění, že jsem ho nezval do Pemberley, ani jsem nevyhledával jeho společnost v Londýně. Domnívám se, že žil převážně tam, avšak studium práv byla pouhá záminka, a jelikož si nyní nemusel nic odpírat, vedl za—hálčivý, rozmařilý život. Po tři léta jsem o něm téměř neměl zpráv, ale pak zesnul obročník z fary, která mu byla kdysi přislíbena, a on mě o ni dopisem požádal.

Ujišťoval mě, a to jsem mu ochotně uvěřil, že je v tísnivé finanční situaci. Zjistil prý, že práva jsou příliš nevýnosná, a byl skálopevně odhodlán, že se dá vysvětit, přislíbím—li mu dotyčnou faru — o čemž, jak se vyjádřil, vůbec nepochybuje, neboť si je jist, že nemám závazky k jinému kandidátu a že jsem nezapomněl na přání svého ctěného otce. Sotva mi můžete mít za zlé, že jsem odmítl jeho žádost a že jsem zamezil, aby se opakovala. Jeho rozhořčení bylo úměrné neutěšenosti jeho poměrů — a patrně mě hanobil před lidmi s takovou vehemencí, \$ jakou dělal výčitky mně. Po této události jsme se vůbec přestali znát. ^čeho žil, to nevím. Avšak loni v létě jsem ho musel vzít na vědomí << velmi trapných okolností.

Musím se nyní zmínit o události, kterou si sám ze srdce přeji zapomenout a s níž bych se nikomu nesvěřil z žádných

méně závažných důvodů, než mám nyní. Říkám to proto, že nepochybuji o Vaší mlčenlivosti. Sestra, která je o více než o deset let mladší, byla svěřena do ochrany synovci mé matky, plukovníku Fitzwilliamovi, a mně. Asi před rokem jsme ji vzali ze školy a usídlili jsme ji v Londýně; loni v létě odjela se svou vychovatelkou do Ramsgate a tam se také odebral pan Wickham, bezpochyby záměrně, neboť se ukázalo, že se zná z dřívějšíka s paní Youngeovou, v níž jsme se bohužel ošklivě zklamali; s jejím vědomím a pomocí se vetřel v přízeň Georgiány, jež si ho ve své bezelstnosti pamatovala jako dobrotivého přítele z dětství, až se dala přesvědčit, že se do něho zamilovala, a svolila, že s ním uprchne. Bylo jí tehdy sotva patnáct, což ji poněkud omlouvá, a když jsem Vám led vyjevil její nemoudré počínání, dodávám s radostí, že jsem se o tom dozvěděl od ní samé. Přijel jsem za nimi nečekané den nebo dva před Zamýšleným útekem a Georgiana, která nemohla snést pomýšlení, že by mě zarmoutila a rozhněvala, neboť ke mně vzhlíží téměř s takovou úctou jako k otci, se mi ke všemu přiznala. Umíte si jistě představit, jak mi při tom bylo a jak jsem se zachoval. S ohledem na sestřinu pověst a její city jsem pana Wickhama nepohnal k odpovědnosti veřejně; ale napsal jsem mu, on okamžitě odjel a paní Youngeová byla samozřejmě propuštěna. Pan Wickham usiloval bezesporu hlavně o věno mé sestry, které obnáší třicet tisíc liber, avšak musím předpokládat, že silnou pohnutkou byla i touha vyřídit si se mnou účty. Pomsta by to bývala skutečně dokonala.

Vypsal jsem Vám, slečno, po pravdě všechny události, které se nás obou týkají, a neodvrhnete—li to jako smyšlenku, doufám, že mě už napříště nebudete obviňovat z krutosti vůči panu Wickhamovi. Nevím, jakým způsobem a za jakých okolností Vás obelhal, avšak není se

patrně co divit, že se mu to podařilo, neboť jste nebyla o dotýčných událostech informována. Neměla jste možnost odhalit pravdu, podezíravost Vám není vlastní.

Snad Vás překvapí, že jsem Vám toto vše neřekl včera večer, avšak nebyl jsem svým pánem, nedokázal jsem se rozhodnout, co Vám mohu odhalit a co ne. Ověřte si pravdivost všeho, co jsem Vám sdělil, u plukovníka Fitzwilliama, který je mým blízkým příbuzným i důvěrným přítelem a navíc jako vykonavatel otcovy poslední vůle je do podrobnosti obeznámen se všemi těmito dohodami. Kdybyste z odporu ke mně nepřikládala mým tvrzením víry, nemůže Vám stejná příčina bránit, abyste se nesvětila mému bratranci; vynasnažím se najít způsob, jak Vám tento list odevzdat do vlastních rukou během dopoledne, abyste ještě měla možnost se na něho obrátit.

Končím přáním, Bůh Vás ochraňuj.

Váš Fitzwilliam Dany

Elizabeth neočekávala, že by Darcy v listě, který jí podal, znovu opakoval nabídnutí k sňatku; nedovedla si vůbec představit, co by jí mohl sdělovat. Dychtivě pročítala stránky a jejich obsah v ní pochopitelně vyvolal řadu protichůdných pocitů. Sotva by je byla dokázala definovat slovy. Především žasla, že se vůbec cítí s to své počínání něčím omlouvat; neboť byla pevně přesvědčena, že nemůže uvést na svou omluvu nic, aby se při tom nepropadl studem. Předem znechucena vším, co by jí mohl sdělit, začala číst jeho výklad netherfieldských událostí. Četla s tak dychtivou překotností, že sotva chápala smysl, a z nedočkavosti, co přinese další věta, nevěnovala pozornost té, na níž právě spočívala zrakem. Jeho mínění o sestřině lhostejnosti okamžitě odsoudila jako lež a jeho líčení skutečných, nejzávažnějších výhrad proti onomu sňatku ji tak rozhněvalo, že neměla vůbec chuť jeho důvody nestranně posoudit. Nepsal, že by litoval svého činu, a to jí stačilo, nevyjadřoval se kajícím, ale povýšeně. Vedla ho jen pýcha a nestoudnost.

Jakmile však tento námět vystřídala výpověď o panu Wickhamovi a ona sledovala s poněkud soustředěnější pozorností události, které, měla—li jim přikládat víru, musely vyvrátit ochotně přijaté mínění o jeho charakteru a které se tak nebezpečně blížily Wickhamově vlastní verzi jeho životních osudů — probouzely se v ní ještě bolestnější a zmatenější pocity. Zmocnil se jí úžas, zlé tušení, snad i hrůza. Byla by to ráda všechno rázně odmítla, znovu a znovu si říkala: „To není pravda. To ani nemůže být. Určitě lže, jako když tiskne.“ A když dočetla d'ó konce, složila honem d'opis, ačkoli poslední stránku nebo dvě vůbec nevnímala, a umiňo—vala si, že jej nebude brát vážně, že se na něj už ani nepodívá.

V tomto rozrušení, kdy se jí myšlenky divoce honily hlavou, opět vykročila; nedokázala však setrvat při svém úmyslu; za pár vteřin už měla dopis opět rozložený, a když se uklidnila a ovládla, jak nejvíc dokázala, jala se opět probírat zdrcující vyličení událostí okolo Wickhama. Snažila se přitom zvážit každou větu a její smysl. Jeho vztahy k pemberleyskému panstvu se jevily stejně, jak jí je vyličil on sám, a třebaže před—tím neměla úplně jasnou představu o d'obrotivosti nebožtíka pana Darcyho, odpovídalo to docela dobře jeho vlastním slovům. Až potud potvrzovala jedna výpověď druhou, jakmile však dospěla k poslední vůli, začaly se od sebe náramně lišit. Pamatovala si ještě úplně přesně, co jí Wickham vykládal o té faře, a když si v duchu vybavovala, jak jí to doslova říkal, nemohla si neuvědomit, že jeden nebo druhý hrozitánsky lže, a na chvíli sama sebe uchlácholila, že se věci mají tak, jak by si přála. Avšak když si pročtela a znovu se s bedlivou pozorností vrátila k podrobnostem týkajícím se toho, jak se Wickham vzdal všech nároků na faru a místo toho přijal d'osti podstatnou sumu tří tisíc liber, nemohla nezaváhat. Odložila dopis, zvážila všechny okolnosti nestranně, jak se domnívala, a uvažovala o pravděpodobnosti obou výpovědí — a nedospěla k ničemu.

Stálo tu jedno slovo proti druhému. Pročetla list znovu, avšak každá řádka se zdála čím dál tím jasněji nasvědčovat tomu, že tento případ, který se zdál až dosud vylučovat jakýkoli výklad zprošťující postup pana Darcyho veliké hanebnosti, se může jevit i v takovém světle, že by se mu nedalo vytknout vůbec nic.

Neváhal obvinít pana Wickhama z výstřednosti a trvalé rozmařilosti, což jí hluboce otfásl, neboť neměla po ruce důkaz, kterým by to vyvrátila. Neznala nic z jeho minulosti, než se objevil u domobraneckého regimentu, kam ho zlákal jistý mladík, který se s ním setkal náhodou v Londýně a tam prohloubil předchozí povrchní přátelství. O tom, jak žil dříve, nevěděl nikdo v Hertfordshiru nic než to, co sám o sobě vykládal. Nikdy jí ani na mysl nepřišlo informovat se o

jeho charakteru, i kdyby byla měla tu možnost. Jeho tvář, hlas i způsoby dokazovaly na první pohled jeho všemožné přednosti. Snažila se rozpomenout na nějaký jeho dobrý skutek, na nějaký přesvědčivý důkaz jeho ušlechtilosti nebo dobrosrdečnosti, který by odvrátil útoky pana Darcyho a vzhledem k převažujícím ctnostem by nasvědčoval spíše o příležitostných prohřešcích, jak se snažila nazývat to, co pan Darcy vyličil jako nechuť k práci a dlouholeté nepravosti. Žádná taková vzpomínka jí však nepřišla na pomoc. Měla v živé paměti, jak šarmanantně se choval a promlouval, avšak její paměť mu nemohla přičíst k dobru nic podstatnějšího, než že se všem sousedům zamlouval a že mu jeho společenská uhlazenost získala úctu v důstojnické jídelně. U tohoto bodu prodlela dlouho a pak opět pokračovala ve čtení. Leč běda: následující pasáž o tom, jaké úklady nastrojil slečně Darcyové, do jisté míry potvrzovalo to, co se odehrálo mezi ní a plukovníkem Fitzwilliamem právě včera dopoledne; a nakonec byla vyzvána, aby si všechny, podrobnosti ověřila u samého plukovníka Fitzwilliama, který jí předtím sdělil, že je zasvěcen do všech bratrancových záležitostí a o jehož věrohodnosti neměla důvod pochybovat. Jednu chvíli už byla téměř rozhodnuta, že se na něho obrátí, avšak zaváhala, když si představila, jak by byl takový rozhovor trapný, a nakonec ten nápad vůbec zavrhl, když si uvědomila, že pan Darcy by nikdy neriskoval lakový návrh, kdyby si nebyl naprosto jist, že mu bratranec jeho vývoody potvrdí.

Pamatovala si úplně přesně, o čem hovořila s Wickhamem ten první večer u Philipsových. Mnohé výrazy se jí vryly do paměti doslova. Teprve nyní si uvědomila, že se vůbec neslušelo, aby tohle všechno vykládal někomu, koho viděl prvně v životě, a divila se, že ji to dříve nenapadlo. Připadalo jí netaktní upozorňovat na sebe takovým způsobem jako on, a viděla nesoulad jeho výroků s jeho činy. Vzpomínala, jak se vychloubal, že se nebojí setkat s Darcym — ať si Darcy odjede, ale on že nemá, proč by utíkal; a přitom si to hned příští týden zařídil, aby nemusel být na netherfieldském plese. Uvědomila si také, že svůj příběh nevykládal nikomu než jí, dokud netherfieldské panstvo neodjelo, avšak hned potom se to rozkřiklo, a žádné zábrany, žádné výhrady mu nebránily očernit Darcyho co nejvíce, ačkoli ji předtím ujišťoval, že z úcty k otci nemůže nikdy odhalit pravou tvář syna.

Jak jinak seji nyní jevílo všechno, co se ho týkalo! Dvořil se teď slečně Kingové, a jen z ohavné zřetelnosti, a její nikterak závažné věno už nyní nedokazovalo skromnost jeho tužeb, ale dychtivost využít první příležitosti. Jeho chování vůči sobě nedokázala už uspokojivě zdůvodnit: buď se mu dostalo mylných informací o jejím věnu, anebo vyhovovalo jeho marnivosti podněcovat sympatie, které mu snad neuváženě dala najevo. Váhavé pokusy o jeho očistu slabě a slabě, zato pro Darcyho mluvilo čím dál tím víc věcí: nemohla popřít, že Bingley Jane na její otázky už dávno ujistil, že je v této věci bez viny; že přes jeho povýšenost a odpudivé způsoby za celou tu dobu, co ho znala — a v posledním čase se s ním shodou okolností stýkala tak často, že se v jistém smyslu obeznámila s jeho povahou — nepostřehla, že by byl bezzása—dový nebo nespravedlivě zaujatý — že by se oddával volným a nevázaným choutkám; mezi svými přáteli byl ctěn a vážen — i Wickham hovořil s uznáním o jeho vztahu k sestře a sama ho často slyšela vyprávět o ní s takovou vřelostí, jaké by bez—citný člověk nebyl schopen; a kdyby byl učinil to, co mu připisoval Wickham, kdyby byl tak hrubě pošlapal právo, sotva by to byl dokázal utajit před světem; kromě toho bylo nepředstavitelné, aby se člověk toho všeho schopný mohl přátelit s dobrosrdečným panem Bingleym.

Najednou se sama za sebe strašně zastyděla. Nedokázala pomyslet ani na Darcyho, ani na Wickhama bez výčitek, že se chovala zaslepeně, nespravedlivě, předpojatě, nesmyslně.

„Jak ohavně jsem si počínala!“ zvolala. „A přitom si tak zakládám na svém bystrozraku! Tak vyzdvihuji své schopnosti! Jak často jsem zavrhl Janinu nepředpojatou dobrotivost a řídila se sebevědomě zbytečnou nedůvěrou! Je to vskutku pokořující objev! A přitom si to pokoření zaslouhuji. Ani zamilovaný by nebyl tak uboze zaslepený. Mne však zavedla na scestí marnivá pošetilost, nikoli láska. Lichotilo mi, že mě jeden vyznamenává svou přízní, urazilo mě, že mě druhý při prvním seznámení přehlíží, a proto jsem ve všem, co se jich týkalo, dala přednost předsudkům a hlouposti a zahnila zdravý rozum. Vždyť jsem až do této chvíle byla sama proti sobě.“

Bloudila v myšlenkách od sebe k Jane — od Jane k Bin—gleymu, a tu si připamatovala, že vysvětlení, jež jí pan Darcy poskytl v tomto případě, se jí zdálo velmi nedostatečné: i četla znovu. Tentokrát na ni jeho slova zapůsobila velmi odlišným dojmem. Jak také mohla v tomto případě odmrštit jeho důvody, když jim v jiném uvěřila? Prohlašoval, že si vůbec nebyl vědom Janina citového zaujetí, a ona si nemohla nevzpomenout, jak se na to dívala Charlotte. Musela rovněž přiznat, že jeho dojem o Jane má své oprávnění. Věděla, že Janina láska je hluboká, ale zeji málo dává znát a že se tváří i chová stále vyrovnaně, což nesevěčlivě o hlubokém citovém založení.

Když dospěla k onomu odstavci, kde se zmiňoval o svých pokořujících, leč oprávněných výhradách vůči její rodině, zaplavil ji hluboký stud. Popisoval je příliš výstižně, aby je mohla vyvrátit, a průběh netherfieldského plesu, jemuž věnoval zvláštní pozornost, neboť tehdy se v něm utvrdily jeho předchozí špatné dojmy, měla ona ještě v živější paměti než on.

Uznání, jehož se dostalo sestře a jí, se neminulo účinkem. Zmírnilo, avšak nemohlo vyvážit skutečnost, že se ostatní z její rodiny vystavili oprávněnému odsouzení; a když si pomyslela, jaké zklamání zažila Jane kvůli svým blízkým, a uvažovala, jak podstatně jim oběma takové nepatřičné chování škodí, pocítila sklíčenost, jakou dosud nepoznala. Dvě hodiny chodila onou pěšinkou a oddávala se všemožným úvahám — zvažovala opět a opět různé události, odhadovala možnosti a smířovala se, jak nejlépe dovedla, s tak nečekanou a významnou změnou, až si uvědomila, jak je unavená a jak dlouho je už pryč, a zamířila zpátky; když vcházela do stavení, umiňovala si, že se bude tvářit vesele jako jindy a že potlačí všechny myšlenky, které by jí bránily v hovorech.

Okamžitě jí bylo zvěstováno, že tu během její nepřítomnosti byli oba pánové z Rosingsu; pan Darcy se zdržel jen pár minut, aby se rozloučil, avšak plukovník Fitzwilliam s nimi poseděl dobrou hodinu a čekal na ni, dokonce se už téměř také vydal na procházku, aby ji objevil. Elizabeth jen taktak dokázala předstírat lítost, že se minuli, ale ve skutečnosti byla ráda. Plukovník Fitzwilliam už ji nezajímal, nemohla myslet na nic než na svůj dopis.

Oba pánové opustili Rosings nazítří dopoledne a pan Col—lins, jenž vyčkával u vrátnice, aby jim mohl na rozloučení

složit svou poklonu, byl s to odpěchat domů s potěšujícím sdělením, že se oba zdáli vynacházet při dobrém zdraví a tak dobré mysli, jak jen lze očekávat po smutném výjevu, jehož byli právě účastní na zámku. Tamtéž pak odpěchal utěšovat lady Catherine a její dceru a přinesl domů s velkým zadostiučiněním poselství od Její Jasnosti, že se nudí a že zatoužila, aby všichni přišli a poobědvali s ní.

Elizabeth nemohla popatřit na lady Catherine a neuvědomit si přitom, že kdyby byla chtěla, mohla před ní nyní předstoupit jako její budoucí neteř, a rovněž si nevesele uvědomovala, jak by to bylo Její Jasnost asi pobouřilo. Co by na to byla řekla? Jak by se byla zachovala? Těmito otázkami si krátila čas.

Nejprve se hovořilo o tom, že se scházejí ve zmenšeném počtu. „Víte, že mi to rozdírá srdce?“ pravila lady Catherine. „Nikdo neprožívá ztrátu přátel tak bolestně jako já. A tyhle mládence jsem si zvlášť oblíbila a vím, že i oni mne mají v oblibě. — Byli hluboce nešťastní, že už musí odjet. Ale to jsou vždycky. Drahý plukovník se ještě jakžtakž držel až do—posledka, avšak Darcy pociťoval loučení skutečně tíživě, snad ještě tíživěji než loni. Má k Rosingsu čím dál tím vřelejší vztah.“ Pan Collins měl ovšem pohotově kompliment i narážku, která vyvolala blahosklonný úsměv na matčině i dceřině tváři.

Po večeři poznamenala lady Catherine, že slečna Bennetová se jí dnes zdá nějaká zaražená, a okamžitě si to sama vysvětlila předpokladem, že se jí asi nechce ještě domů, a dodala:

„Je—li tomu tak, musíte napsat paní matce a poprosit ji, aby vám dovolila ještě tu zůstat. Jsem přesvědčená, že paní Collinsová bude vaší společnosti ráda.“

„Jsem Vaší Jasnosti velice zavázána za laskavé pozvání,“ odpověděla Elizabeth, „není však bohužel v mé moci, abych je využila. Tuto sobotu musím být v Londýně.“

„Ale vždyť si tu takhle pobudete pouhých šest týdnů. Očekávala jsem, že se tu zdržíte dva měsíce. Říkala jsem to přece paní Collinsově, ještě než jste přijeli. Co byste tak pospíchala? Paní Bennetová vás jistě může ještě čtrnáct dní postrádat.“

„Ale otec nemůže. Psal mi minulý týden, abych se co nejdříve vrátila.“

„Jděte! Když vás může matka postrádat, může i otec. Otcům na dcerách nikdy moc nezáleží. Kdybyste zůstala ještě celý měsíc, mohla bych jednu z vás dovézt až do Londýna, hodlám se tam totiž počátkem června na týden vypravit, a jelikož Dawsonovi nevdají zavazadla na kozlíku, bylo by tam krásně pro jednu místo — ba, kdyby nastalo chladné počasí, nevdalo by mi vzít obě, protože nejste ani jedna tlustá.“

„Jste nanejvýš laskavá, Vaše Jasnosti, avšak obávám se, že musíme dodržet předchozí úmluvu.“

Lady Catherine se zřejmě vzdala. „Musíte s nimi poslat sluhu, paní Collinsová. Víte, že vám vždycky řeknu otevřeně, co si myslím, a nelíbilo by se mi, kdyby dvě dívky cestovaly poštovním dostavníkem bez doprovodu. Odporuje to vší slušnosti. Musíte to zařídit a někoho s nimi poslat. Takové

věci mě dokážou rozhořčit na nejvyšší míru. Mladé dívky mají mít vždy patřičnou ochranu a doprovod, odpovídající jejich společenskému postavení. Když má neteř Georgiana odjížděla loni v létě do Ramsgate, vymínila jsem si, že s ní pojedou dva sluhové. Nesluší se, aby se slečna Darcyová, dcera pana Darcyho z pemberleyského panství a lady Anně, někde objevila jinak. Já kladu na tyhle věci velký důraz. Musíte poslat se slečnami Johna, paní Collinsová. Jsem ráda, že jsem na to přivedla řeč, protože by vám to nesloužilo ke cti, kdybyste je nechala odjet samotné.“

„Můj strýček pro nás pošle lokaje.“

„Tak? — Váš strýček! Drží si tedy lokaje? Jsem ráda, že máte někoho, kdo na tyhle věci myslí. Kde budete měnit koně? — Aha, no ovšem, v Bromley. — Řekněte U zvonu mé jméno a ochotně vás obslouží.“

Lady Catherine měla ještě mnoho otázek v souvislosti s jejich cestou, a jelikož na všechny sama neodpověděla, bylo nutné ji sledovat, za což jí Elizabeth byla vděčná, neboť by jinak bývala tak zabraná do svých myšlenek, že by byla mohla pozapomenout, kde je. Musela odložit úvahy na chvíle samoty; jakmile se octla někde nerušená, oddávala se jim s velkou úlevou a neminul den, aby se nevydala sama na procházku a nedopřála si po libosti trapných vzpomínek. List pana Darcyho uměla brzy nazpaměť. Dumala nad každou větou a její vztahy k pisateli doznávaly každou chvíli podstatných změn. Když si vzpomněla, jakým způsobem k ní hovořil, probouzelo to v ní stále velké pobouření; když však uvážila, jak nespravedlivě ho odsuzovala a co mu vytýkala, hněvala se sama na sebe a bylo jí líto, že musela zklamat jeho city.

Jeho láska zasluhovala vděčnost, jeho celkový charakter úctu, avšak nemohla se ztotožnit s jeho touhami, ani na okamžik nezalitovala, že ho odmítla, a vůbec si nepřála, aby se ještě někdy v životě shledali. Sama se v minulosti zachovala tak, že ji to mrzelo a trápilo, a neblahé přestupky matky a sester byly důvodem ještě hlubšího zármutku. Bylo to všechno beznadějně. Otec se jim vysmíval, ale nikdy se natolik nenamáhal, aby zkontroloval neukázněnost a lehkomyšlnost mladších

dcer, a matka, která sama nevěděla, co se patří, neviděla v jejich chování nic špatného. Elizabeth s Jane se často spojenými silami pokoušely zabránit Catherine a Lydii v nerozváznostech, avšak jak mohlo dojít k nápravě, dokud to matka trpěla a podporovala? Poddajná a nedůtklivá Catherine, která zcela podléhala Lydiinu vlivu, se cítila jejich radami vždy dotčena, kdežto svěhlavá a lehkovážná Lydia je pouštěla jedním uchem tam a druhým ven. Byly obě hloupé, líné a marnivé. Dokud bude v Merytonu jediný důstojník, nepřestanou flirtovat, a jelikož je z Longbournu do Merytonu jen co by kamenem dohodil, nepřestanou tam běhat.

Těžce na ni doléhaly i starosti ohledně Jane; vysvětlení pana Darcyho sice očistilo Bingleyho od všeho, co mu vyčítala, ale uvědomovala si tím výrazněji, co Jane ztratila. Ukázalo se, že ji měl upřímně rád a že se nezachoval špatně; leda se mu dala snad vytknout přílišná závislost na úsudku přítele. Věru, kruté bylo pomyšlení, že Jane se musela vzdát svazku po všech stránkách tak žádoucího, s tolika výhodami, slibujícího takové štěstí, a to jen kvůli pošetilému a nedůstojnému počínání vlastní rodiny.

Když k těmto úvahám ještě připočteme odhalení Wickha—movy povahy, je nabíledni, že dobrá nálada, která jí dříve

málokdy opouštěla, utrpěla vlivem těchto okolností natolik, že sotva dokázala zachovat aspoň její zdání. Za onen poslední týden vykonali tolik návštěv na Rosingsu jako během prvního. Strávili tam i poslední večer a Její Jasnost se znovu dopodrobna vyptala na všechno ohledně jejich cesty, poučovala je, jak nejlépe sbalit zavazadla, a kladla jim na srdce jediný správný způsob, jak složit toalety, s takovým důrazem, že Maria považovala za nezbytné po návratu bez ohledu na dopolední práci všechny kufrы přerovnat.

Při loučení jim lady Catherine velmi blahosklonně popřála šťastnou cestu a pozvala je, aby za rok opět zavítaly do Hunsfordu; a slečna de Bourghová nelitovala námahy, udělala jim pukrle a oběma podala ruku.

V sobotu ráno se Elizabeth a pan Collins šli u snídaně několik minut před příchodem ostatních a on využil té příležitosti, aby ji na rozloučenou zahrnul zdvořilostmi, které pokládal za nutné.

„Není mi známo, slečno Elizabeth,“ pravil, „zda vám již moje choť vyjevila, jak velice je vám zavázána, že jste nás ráčila navštívit; avšak jsem skálopevně přesvědčen, že neopustíte tento dům, aniž se vám za vaši laskavost dostalo díky. Ujist'uji vás, že jsme si velmi vážili vaši milé společnosti. Jsme si vědomi, že náš skromný příbytek může málokoho lákat. Žijeme prostě, naše pokoje jsou malé a služebnictvo nepočetné, neoddáváme se světským radovánkám, takže mladé dámě, jako jste vy, musí Hunsford připadat nudný, avšak věřte mi, že jsme vám vděční za vaši blahovůli a že jsme učinili vše, co bylo v našich silách, abyste svůj čas u nás netrávila nepříjemně.“

Elizabeth neváhala vyjádřit své díky a ujistila ho, že se jí tu líbilo. Strávila šest týdnů velmi příjemně, byla šťastná, že viděla Charlottu, a dostalo se jí tolik laskavé pozornosti, že ona je dlužnicí. Pan Collins byl spokojen a se slavnostním úsměvem odvětil:

„To slyším s velkou radostí, že svůj pobyt u nás nepokládáte za nepříjemný. My jsme se zajisté vynasnažili, seč jsme, a naštěstí jsme byli s to uvést vás do velmi vznešené společnosti a vzhledem k našim stykům s rosingským panstvem jsme vám mohli dopřát často příjemnou zvěňu oproti našemu skromnému domácímu prostředí. Smíme tedy doufat, že vám návštěva v Hunsfordu nebyla proti mysli. Díky lady Catherine a její rodině obnáší naše postavení takové výhody a přednosti, jakými se může honosit málokdo. Viděla jste, jaké jsou naše vztahy. Viděla jste, že jsme na zámek pravidelně zváni. Po pravdě řečeno, troufám si prohlásit, že při všech nedostatecích této skromné fary žádný její obyvatel nezasluhuje soucit, pokud se může těšit z přátelství zámeckého panstva jako my.“

Slova jen nedostatečně vyjadřovala, čím mu srdce přetéčalo, musel se procházet po pokoji, zatímco Elizabeth se snažila sloučit zdvořilost a pravdu do několika stručných vět.

„Jistě o nás budete moci podat příznivé zprávy v Hertford—shiru, drahá sestřenko. Aspoň se odvažuji doufat, že tomu nic nestojí v cestě. Denně jste byla svědkem, jak lady Catherine zahrnuje paní Collinsovou přízní; a neodnášíte si tedy, jak věřím, ten dojem, že vaše přítelkyně prohloupila, když —avšak o tom raději pomlčíme. Dovolte jen, abych vás ujistil, drahá slečno Elizabeth, že vám ze srdce přeji, abyste byla v manželství tak šťastná jako my. Drahá Charlotte a já jsme jedno srdce, jedna duše. Panuje mezi námi podivuhodná shoda v povaze i názorech, jako bychom si byli předurčení.“ Elizabeth mohla s klidným svědomím poznamenat, že šťastní jsou ti manželé, kteří to o sobě mohou prohlásit, a stejně upřímně mohla dodat, že je pevně přesvědčena o jeho spokojenosti a raduje se z toho. Nelitovala však, že další litanie přerušil příchod ženy, jež je inspirovala. Chudinka Charlotte! Bylo to truchlivé, zanechat ji v takové společnosti. Avšak zvolila si svůj osud s očima otevřenými, a třebaže se očividně nerada loučila s návštěvou, nezdálo se, že by stála o soucit. Domácnost a hospodyňské starosti, její drůbež, farnost a všechno, co z toho plynulo, ještě pro ni neztratily přitažlivost.

Konečně předjel kočár, kufrы byly upevněny nahoře, balíčky umístěny vevnitř a vše bylo přichystáno k odjezdu.

Přítelkyně se spolu vřele rozloučily a pak doprovázel Elizabeth ke kočáru pan Collins; než přešli zahradu, pověřil ji, aby vyřídila srdečné pozdravy celé své rodině, přičemž neopomněl dodat, že jim ještě jednou děkuje za laskavé přijetí loni v zimě, a připojit poručení jemu neznámým manželům Gardinerovým. Pomohl jí do vozu, pak nastoupila Maria a už by byli zabouchli dveře, když tu jim celý zděšený připomněl, že dosud nic nevzkázaly dámám z Rosingsu.

„Zajisté však,“ dodal, „si přejete, abych jim vyřídil vaše uctivé poručení a poděkoval jim za prokázané laskavosti během vašeho pobytu.“

Elizabeth neměla námitek, takže bylo možno dveře přibouchnout, a vůz se rozjel.

„Dobrý bože!“ zvolala Maria po chvilkovém mlčení, „připadá mi, jako bychom přijeli včera nebo předevčírem — a přitom jsme toho tolik zažily!“

„Udalo se opravdu hodně,“ přitakala její družka s povzdechem.

„Devětkrát jsme obědvali na zámku, a kromě toho jsme tam byli dvakrát na čaj! To budu mít co vypravovat!“

Elizabeth v duchu dodala: „A kolik toho já budu mít co tajit!“

Jejich cesta proběhla bez klábosení i bez nesnází a za čtyři hodiny od té chvíle, co opustily Hunsford, zastavil kočár před domem pana Gardinera, kde se měly několik dní zdržet.

Jane vypadala dobře a Elizabeth neměla mnoho příležitostí rozvažovat nad jejím rozpoložením, protože pro ně tetinka ve své dobrotě nachystala bohatý program. Ale Jane se s ní měla vrátit domů a v Longbournu ji bude moci v klidu pozorovat.

Zatím ji to stálo dost velké sebezapření, aby vyčkala až do Longbournu, než poví sestře o Darcyho vyznání. Vědomí, že je s to jí sdělit novinu, nad níž Jane užasne a která zároveň tak lichotí těm marnivým představám, jež rozum ještě neza—pudil, ji velice nutilo k upřímnosti, takže by ji nebylo zadrželo nic než rozpaky, co všechno vlastně může vyzradit, a obavy, aby až o tom jednou začne, neopakovala neuváženě něco o Bingleym, co by mohlo její sestru ještě víc zarmoutit.

Druhý týden v máji se tedy všechny tři dívky vypravily z londýnské Gracechurch Street do jistého hertfordshirského městečka, a když se blížily k hostinci, kde na ně měl čekat kočár pana Benneta, zpozorovaly, že díky dochvilnosti kočího už Kitty i Lydia vyhlízejí z jídelny v prvním patře. Obě tam strávily asi hodinu, velmi příjemně zaměstnány

nákupem

u modistky přes ulici, pozorováním vojáka na stráž a přípravou salátu s okurkami.

Nejprve přivítaly sestry a pak je vítězoslavně dovedly ke stolu, kde se skvěla studená pečeně, jakou obvykle skýtají spíše zájezdních hostinců. „Že je to pěkné? Že jsme vás krásně překvapily?“ volaly jedna přes druhou.

„Hodlaly jsme vás všechny pohostit,“ dodala Lydia, „ale musíte nám půjčit nějaké peníze, protože my jsme utratily, co jsme měly, támhle v tom krámě.“ Pak jim předestřela nákupy. „Podívejte se, vzala jsem si tenhle čepec. Nezdál se mi ani moc hezký, ale říkala jsem si, co bych si ho nekoupila. Jakmile se vrátíme domů, rozpávu ho a uvidím, jestli bych z toho nedala dohromady něco slušného.“

A když sestry čepec odsoudily, zeje ošklivý, opáčila zcela lhostejně: „Hm! Ale ta modistka tam měla ještě dva nebo tři mnohem horší, a až si koupím kousek saténu v hezčí barvě a ozdobím ho tím, bude docela ucházející. A krom toho na tom nesejde, co budeme nosit v létě, vždyť v Merytonu už nebude —ský regiment, za čtrnáct dní odtáhnou.“

„Opravdu?“ zvolala Elizabeth s velkým uspokojením.

„Rozbiješ tábor u Brightonu, a já bych tak chtěla, aby nás tam tatínek všechny zavezl na letní byt! Není to báječný nápad? Tvrdím, že by to skoro nic nestálo. Dokonce i maminka by ráda jela. Jen považte, jak se tu jinak budeme celé léto trápit.“

„Ano,“ pomyslela si Elizabeth, „to by byl báječný nápad, nic jiného bychom si v této chvíli nemohli přát. Dobrotivé nebe! Lázeňský život v Brightonu a k tomu vojenský tábor, jakpak by ne, až se zbavíme obležení jednoho pluku domobrany a merytonských plesů každý měsíc!“

„A teď vám povím novinku,“ prohlásila Lydia, jakmile zasedly k jídlu. „To budete koukat. Je to dobrá zpráva, báječná zpráva a týká se jistého pána, kterého všechny zbožňujeme.“ Jane a Elizabeth na sebe pohlédly a propustily číšníka od stolu. Lydia se zasmála a pravila:

„To jste celé vy, pořád samý takt a ohledy. Nechcete, aby to číšník slyšel, jako by mu to nebylo jedno! Hádám, že často vyslechne horší věci než to, co vám chci povědět. Ale je tak

ošklivý! Jsem ráda, že zmizel. V životě jsem neviděla takovou dlouhatánskou bradu. Ale teď už tu novinu: týká se to drahého Wickhama a bylo by jí škoda pro číšnické uši, ne? Wickhamovi už nehrozí nebezpečí, že ho dostane Mary Ringová! To koukáte! Odjela k strýčkovi do Liverpoolu, odjela nadobro. Wickham je zachráněn.“

„A Mary Kingová je zachráněna!“ dodala Elizabeth. „Zachráněna před svazkem, který by nebyl zrovna moudrý vzhledem k její finanční situaci.“

„Udělal velkou hloupost, že odjela, jestli ho měla ráda.“ „Doufám, že nešlo o vážné city ani z jedné, ani z druhé strany,“ pravila Jane.

„Z jeho určitě ne. Vzala bych na to jed, že o ni nestál, ani co by se za nehet vešlo — a kdo by taky stál o takovou hloupou pihovatou protivu?“

Elizabeth se zachvěla při pomýšlení, že by sice nebyla schopna vyjádřit to tak hrubými slovy, avšak že Lydiiny hrubé pocity se málo liší od těch, jež sama dříve chovala ve svém srdci a pokládala za nepředpojaté!

Jakmile se všechny najedly a starší sestry zaplatily, daly zavolat kočího a s vynaložením jistého důvtipu se celá společnost se všemi krabicemi, brašnami a balíčky i s nevítaným přívazkem Lydiiných a Kittyiných nákupů směstnala v kočáře.

„To jsme tu krásně nacpané,“ jásala Lydia. „Jsem ráda, že jsem si koupila ten čepec, když pro nic jiného tak pro tu legraci, že máme ještě jednu kulatou krabici! Tak, a teď se hezky pohodlně usadíme a budeme si povídat a snát se celou cestu až domů. Nejdřív nám musíte vyličit, co jste všechno zažily za tu dobu, kdy jste byly pryč. Seznámily jste se s nějakými fešáky? Koketovaly jste? Tolik jsem se těšila, že aspoň jedna ulovíte manžela, než se vrátíte. Jane bude hnedle stará panna, vždyť už jí bude pomalu třiaadvacet! Páni, to bych se styděla, kdybych se do třiaadvaceti nevdala. Tetinka Phi—lipsová by si tak přála, abyste se vdaly, to nemáte ani ponětí. Říká, že si Lízá měla vzít pana Collinse, ale já si myslím, že by s ním nebyla\* žádná švanda. Páni! Já bych se tak ráda vdala dřív než vy! Pak bych vám všem mohla dělat gardedámu a vodit vás na plesy. Ach bože! Tuhle jsme se u Forstera—vých nasmáli! Kitty a já jsme k nim byly pozvané na celý den a paní plukovníkova nám slíbila, že se večer bude tančit (mimo chodem, paní Forsterová a já jsme se ohromně skamarádily!), a tak pozvala i obě Harringtonova děvčata, ale Harriet byla nemocná, takže Pen musela přijít sama, a hádejte, co jsme vymyslely! Ustrojily jsme Chamberlayna do ženských šatů, že se bude jako vydávat za dámu — nedovedete si představit, jaká to byla legrace. Živá duše o tom nevěděla, jen plukovník Forster, jeho paní, Kitty a já, no a ještě tetička, protože jsme si od ní musely vypůjčit šaty; ale nedovedete si představit, jak mu to slušelo. Denny, Wickham a Pratt a ještě dva nebo tři důstojníci přišli a vůbec ho nepoznali. Páni! Já se tak nasmála! A paní Forsterová taky. Myslela jsem, že z toho budu mít smrt. Proto také začali mužští něco tušit a za chvíli uhádli, co je.“

Takovými historkami a žertovnými kousky ze společenského života usilovala Lydia, podporována Kittyinými nárazkami a doplňky, bavit své společnice cestou do Long—bournu. Elizabeth se snažila ji neposlouchat, ale nemohla zabránit, aby každou chvíli nepadlo Wickhamovo jméno.

Doma se jim dostalo velmi milého přijetí. Paní Bennetová se radovala, že se Jane vrátila stejně krásná jako dřív, a během večere prohlásil pan Bennet nejednou o své vůli Elizabeth:

„Jsem rád, že už jsi zase doma, Lízinko.“

V jídelně se shromáždila početná společnost, neboť se dostavili téměř všichni členové rodiny Lucasovy, aby přivítali Marii a vyslechli její zprávy; i byli zaujati velmi mnohostranně: lady Lucasová se přes celý stůl vyptávala Marie na zdraví a slepice své nejstarší dcery; paní Bennetová byla v dvojím ohni, neboť z jedné strany sbírala informace o poslední módě od Jane, která seděla o hezký kus dál, a nabyté vědomosti předávala na druhou stranu mladším slečnám Lucasovým; a Lydia hlasitěji než ostatní dohromady vypočítávala všechny radostné dopolední zážitky komukoli, kdo byl ochoten jí naslouchat.

„Ach, Mary,“ pravila, „měla jsi jet s námi, to ti byla legrace! Když jsme jely tam, stáhly jsme s Kitty všechny záclonky a dělaly jsme, že v kočáru nikdo není, a byly bychom to tak nechaly celou cestu, kdyby se Kitty nebylo udělalo špatně, a když jsme přijely ke Georgeovi, tak jsme se myslím zachovaly velice ušlechtilé, protože jsme všechna tři děvčata pozvaly na báječnou studenou přesnídávku, a kdybys byla jela, byly bychom tě také pozvaly. Na zpáteční cestě jsme měly takovou legraci! Myslela jsem, že se do toho kočáru v životě nenacpeme. Div jsem neumřela smíchy. A celou cestu domů jsme se tak bavily! Povídaly jsme si a smály se tak hlučně, že nás určitě bylo slyšet na deset mil.“ Na to Mary s vážnou tváří odpověděla: „Jsem daleka toho, drahá sestro, abych podceňovala takové zábavy. Většina ženských duší v nich nepochybně nalézá zalíbení. Přiznám se však, že mne by neziákal nekonečně raději dám přednost knize.“

Lydia však nevnímala ani slovo z této moudré odpovědi. Málokdy vydržela dávat pozor déle než půl minuty a Mary zásadně vůbec neposlouchala.

Opoledne nutila Lydia ostatní děvčata, aby zašly do Merytonu a poptaly se, co je nového, avšak Elizabeth se tomuto nápadu energicky opřela. Nechtěla, aby se říkalo, že slečny Bennetovy, sotva přijedou domů, už musí pronásledovat důstojníky. Bránila se tomu ještě z jiného důvodu. Hrozila se setkání s Wickhamem a hodlala je co nejvíce oddálit. Jakou pro ni znamenalo úlevu, že má pluk odtáhnout, to se nedalo slovy vyjádřit. Do čtrnácti dnů měli být pryč — a ona doufala, že po jejich odchodu už se kvůli němu nebude muset trápit.

Nestrávila doma ještě mnoho hodin a už seznala, že záměry ohledně Brightonu, o nichž se zmínila Lydia v hostinci, jsou častým námětem rozprav mezi rodiči. Elizabeth okamžitě odhadla, že otec vůbec nemíní ustoupit, avšak přitom odpovídal tak neurčitě a dvojsmyslně, že matka, ač často sklíčena, se přece ještě zcela nevzdala naděje, že by nemohla nakonec uspět.

Elizabeth už to nevydržela, aby neobeznámila Jane s tím, co se přihodilo; a když si nejprve umínila, že zamlčí všechny okolnosti, které se sestry nějak týkaly, vybidla ji nazítří dopoledne, aby se přichystala na překvapení, a vylíčila ji v hlavních rysech, co se odehrálo mezi ní a panem Darcym.

Slečna Bennetová se brzy vzpomatovala z úžasu, neboť byla ve své upřímné sesterské náklonnosti přesvědčena, že Elizabeth není možno než obdivovat, a její překvapení ustoupilo jiným pocitům. Litovala pana Darcyho, že se jí vyznal ze svých citů způsobem, který mu sotva mohl získat sympatie; ale ještě více ji tížila představa, jak ho asi sestřino odmítnutí muselo zkrušit.

„Jistě nebylo správné, že si byl tak jist úspěchem,“ pravila, „to by se nemělo přiházet, ale považ, oč krutější pak bylo jeho zklamání!“

„Máš pravdu,“ odpověděla Elizabeth, „je mi ho upřímně líto; jsou tu však ještě jiné citové zdroje, které patrně brzy přehluší jeho vztah ke mně. Nevytýkáš mi ale, že jsem mu dala košem?“

„Jak bych mohla! Ach, ne ne.“ „Ale vytkneš mi, že jsem hovořila tak zaníceně o Wick—hamovi?“

„Ne, nevidím v tom nic špatného, žes mu to řekla.“

„Ale uvidíš, až se dozvíš, co se stalo hned druhý den.“

Pověděla jí pak o dopise a opakovala jí obsah všeho, co se týkalo George Wickhama. To byla velká rána pro chudinku Jane, jež by byla ochotně prošla svět křížem krážem v dobré víře, že nenajde v celém lidském rodu tolik špatnosti, kolik se jí zde soustředilo v jedné osobě.

Darcyho očištění ji sice uspokojovalo, avšak nemohlo vyvážit takové poznání. Snažila se ze všech sil dokázat, že jde o nedorozumění, aby mohla jednoho zprostit viny, aniž by tím přitížila druhému.

„To nepůjde,“ pravila Elizabeth, „rozhodně se ti nepovede nasadit svatozář oběma. Vyber si, ale jeden ti musí stačit. Máš k dispozici jen určité množství šlechetnosti, takže ti vystačí ke cti a chvále pouze jednoho, a v poslední době se přiklánělo hned na tu, hned na onu stranu. Já za svou osobu hlasuji spíš pro pana Darcyho, ty však si číň, co ti líbí.“ Trvalo ale hezkou dobu, než vylákala úsměv na Janině lici.

„Nevzpomínám si, že by mnou bylo kdy něco víc otřásl,“ pravila. „Že by byl Wickham takový darebák! To se ani věřit nechce. Chudák pan Darcy. Jen považ, Lízinko, co všechno musel podstoupit! Zažít takové zklamání a přitom ještě seznat, že o něm nemáš nejlepší mínění! A být nucen přiznat takovou věc o vlastní sestře! To je opravdu přespříliš kruté. Jistě to sama cítíš také.“

„I ne, lítost a soucit mě opouštějí, když vidím, jak tobě jimi srdce překypuje. Ty to s ním budeš prožívat s tak vřelou účastí, o tom jsem přesvědčena, že já budu mít čím dál tím větší chuť ho pustit z hlavy a už na něho nemyslet. Tvé výlevy mě toho ušetří, a budeš—li nad ním ještě déle lamentovat, odvrátím se já od něho s lehkým srdcem.“

„Ubohý Wickham! Tváří se vždy tak dobrosrdečně! A má tak upřímné a ušlechtilé způsoby!“

„S výchovou těchhle dvou mladíků muselo být rozhodně něco v nepořádku. Jeden je v míře vrchovaté nadán ušlechtilostí a druhý budi její zdání.“

„Já jsem si nikdy nemyslela, že by pan Darcy takové zdání nebudil, jako předtím ty.“

„A přitom jsem to považovala za projev mimořádného bystrozraku, když jsem k němu bezdůvodně pojala tak vyslovenou antipatii. V člověku to utvrdí víru ve vlastní genialitu a dá mu to takovou příležitost rozehrát svůj vtíp, pojme—li k někomu odpor. Někdo soustavně hubuje na všechno možné a nedá se to poslouchat, avšak nelze se vytrvale někomu vysmívat a nepřijít tu a tam na něco vtípného.“

„Ale když jsi poprvé četla ten list, Lízinko, jistě jsi to nebrala tak jako teď.“

„To vskutku ne. Bylo mi z toho dost trapně. A nejen trapně, byla jsem z toho nešťastná. Přitom jsem si s nikým nemohla

popovídat o tom, co mě tížilo, žádá Jane mě nechlácholila a neříkala, že jsem se přece jen nechovala tak hrozně slabošsky a domýšlivě a pošetile, jak vím, že jsem se chovala. Ach! Jak jsi mi chyběla!“

„Škoda, že jsi před panem Darcym mluvila o Wickhamovi tak nezaobaleně. Vždyť teď se zdá, že si vůbec žádné výtky

nezasloužil.“

„Jistěže ne. Obořila jsem se na něho tak nešťastně právě v důsledku předsudků, v nichž jsem si libovala. Potřebovala bych se s tebou poradit o jedné věci. Co myslíš, mám či nemám odhalit před našimi známými VVickhamovu skutečnou povahu?“

Jane Bennetová se zamyslela a pak odvětila: „Nemáme vlastně žádný důvod, proč bychom ho musely tak strašně pranýřovat. Jak se na to díváš ty?“

„Že bychom se o to vůbec neměly pokoušet. Pan Darcy mě neoprávnil k tomu, abych jeho informace rozhlásila. Naopak dal najevo, že všechno, co se týká jeho sestry, je určeno jen pro mne, a kdybych se snažila vysvětlovat lidem po pravdě, jak se zachoval v těch ostatních případech, kdo by mi uvěřil? O panu Darcym panuje obecně tak předpojaté mínění, že by z toho naše dobré merytonské dušičky měly smrt, kdyby o něm měly začít smýšlet příznivě. Nedokázala bych je přesvědčit. Wickham zanedlouho odjede, a tudíž na tom nemůže nikomu záležet, co je to za člověka. Po čase to možná všechno vyjde najevo a pak se jim vysmějeme, že byli tak hloupí a ne—prokoukli ho dřív. Ale teď nebudu nikomu nic vykládat,“

„Máš pravdu. Kdyby jeho prohřešky vešly ve známost, mohlo by ho to nadobro zničit. Snad už nyní lituje, čeho se dopustil, a snaží se napravit svou pověst. Nesmíme ho dohnat k zoufalství.“

Tento rozhovor uklidnit rozbouranou hladinu Elizabethiny mysli. Zbavila se dvou tajemství, která ji už čtrnáct dní tížila, a měla jistotu, že ji Jane ochotně vyslechne, kdykoli bude mít touhu si o jedné či druhé věci opět popovídat. Zbývalo ovšem ještě něco, co se jí z ohleduplnosti neodvážila vyjevit. Nemohla se odhodlat seznámit sestru s druhou půlkou Dai —cyho dopisu, ani ji ujistit, jak upřímné city k ní choval jeho přítel. Tohle s ní nemohl nikdo sdílet a ona si uvědomovala, že by z ní obtížné tajemství mohlo být snato jen tehdy, až by se oba mladí lidé domluvili.

„A kdyby tato nepravděpodobná situace nastala, mohla bych jí povědět jen to, co jí bude mnohem milejší vyslechnout od Bingleyho samého. Nemám právo přinést zprávy, dokud nepozbudou všeho smyslu!“

Když se teď opět usadila doma, mohla v klidu pozorovat sestřin duševní stav. Jane se trápila. Vzpomínala ještě stále něžně a láskyplně na Bingleyho. Než ho poznala, nikdy si ani nenamlouvala, žeje zamilovaná; měl tedy její cit všechny žár prvního vzplanutí a vzhledem k jejímu věku a povaze větší stálost, než jakou se zpravidla vyznačují první lásky; tak vřele na něj vzpomínala a o tolik se jí zdál převyšovat ostatní muže, že v sobě musela vzburcovat všechnu moudrou rozvahu i ohled na své blízké, aby se nepoddávala lítosti, která by byla ohrožovala její zdraví i jejich klid.

„Poslyš, Lízinko,“ pravila paní Bennetová jednoho dne, „jakpak se ti teďtví celá ta smutná Janina záležitost? Já za sebe jsem si umínila, že se o tom už nikomu ani slůvkem nezminím, co živa budu. Tuhle jsem to povídala tetě Philipsové. Jen se pořád nemohu dovědět, jestli se s ním Jane v Londýně sešla. Každopádně se ukázal jako pěkný ptáček — a zřejmě už není nejmenší naděje, že by ho Jane ještě dostala. Neproslýchá se nic o tom, že by sem na léto zase přijel, a ptala jsem se na to každého, kdo by o tom mohl něco vědět.“ „Nevěřím, že se ještě do Netherfieldu nastěhuje.“ „Hm! Však je to jeho věc. Nikdo tu o něho nestojí, ale nepřestanu tvrdit, že se k mé dceři zachoval velice bezohledně, a na jejím místě bych mu to byla rozhodně netrpěla. Utěšuje mě jen to, že zlomené srdce přivede Jane do hrobu, a pak teprve bude litovat, co způsobil!“

Jelikož se Elizabeth tímto předpokladem utěšit nedokázala, nic jí na to neodpověděla.

„Tak co, Lízinko,“ navázala matka krátce poté, „Collinso—vým se to žije, vid? Ach, doufám, že jim to vydrží. A jakpak se u nich vaří? Troufám si tvrdit, že Charlotte se ukáže jako výborná hospodyně. Jestli je jen zpola tak šetrná jako matka

Lucasová, dají si pěknou sumičku stranou. Ta—nevede domácnost rozmařile, na to dám krk.“

„Ne, to nevede.“

„Výborná hospodyně, jak povídám. Ano, ano. Takoví si dají pozor, aby se nezadlužili. Takoví se jakživo neocitnou pro peníze v úzkých. No, ať jim to slouží ke zdraví! Taky si často asi povídají, jak bude Longbourn jejich, až náš tatínek umře, vid? Už se tu cítí jako páni, ne, až k tomu jednou dojde.“

„O této věci se těžko mohli zmínit přede mnou.“

„No, vždyť by to bylo do nebe volající, kdyby se byli zmínili, ale mezi sebou o tom často mluví, to vím určitě. Nu, když to přenesou přes srdce, žít na panství, které jim zákonitě nepatří, tím lip. Já bych se styděla, kdyby mi připadlo jen nějakým ustanovením v poslední vůli.“

První týden po jejich příjezdu brzy uplynul. Začal druhý. Regiment se chystal odtáhnout z Merytonu a mladé dámy široko daleko propadaly zoufalství. Chmurná nálada vládla téměř všude. Jen starší sestry Bennetovy byly stále ještě s to jíst, pít, spát a věnovat se své obvyklé činnosti. Přenešťastná Lydia a Kittyjim neustále vyčítaly takovou nečitelnost, neboť nedovedly pochopit, jak někdo z rodiny může mít tak tvrdé srdce.

„Bože na nebesích! Co z nás bude? Co si počneme?“ lamentovaly co chvíli ve svém hoři. „Jak se dokážeš tak usmívat, Lízo?“

Jejich milující matka to živě prožívala s nimi a vzpomínala, co sama protrpěla při podobné příležitosti před pětadvaceti lety.

„Pamatuji se,“ pravila, „jak jsem celé dva dny proplakala, když regiment plukovníka Millera odtáhl. Myslela jsem, že mi to zlomí srdce.“

„Mně to zlomí srdce určitě,“ řekla Lydia.

„Kéž bychom mohli jet do Brightonu!“ poznamenala paní Bennetová.

„Ach, ano! Kéž bychom mohli jet do Brightonu! Ale tatíček je tak zatvrzelý!“

„Slunce a moře by mi nadobro vrátilo zdraví!“

„I tetinka Philipsová říká, že by mi to udělalo moc dobře,“ dodávala Kitty.

Takovéto nářky zaznívaly bezustání longbournským domem. Elizabeth se pokoušela brát to s humorem, ale veškerý smysl pro legraci potlačil stud. Znovu si uvědomovala, jak oprávněné byly Darcyho výhrady.

Avšak Lydiiny chmurné vyhlídky se zakrátko rozjasnily, neboť paní plukovníkova Forsterová, choť velitele regimentu, ji pozvala, aby ji provázela do Brightonu. Tato nedocenitelná přítelkyně byla sama velmi mladá a teprve nedávno se vdávala. S Lydií ji sblížily humor a veselá nálada; přátelily se tři měsíce a z toho dva důvěrně.

Jak byla Lydia unesena, jak vzývala paní Forsterovou, jak to potěšilo paní Bennetovou a zdrtilo Kitty, lze sotva slovy vyličit. Lydia poletovala po stavení v divokém vzrušení, nechala si od všech gratulovat a bez ohledu na sestřiny pocity se smála a klábosila ještě ztřeštěněji než jindy, zatímco zhrzená Kitty dál v salóne metala osudu v tvář obvinění stejně nelogická jako nerudným tónem pronášená.

„Nedovedu pochopit, proč paní Forsterová nemůže vzít s sebou i mne, když už pozvala Lydií,“ naříkala. „Nejsme sice nejlepší přítelkyně, ale mám na to stejné právo jako ona, a ještě větší, protože jsem o dva roky starší.“ i

Marně jí Elizabeth domlouvala, aby byla rozumná, a Jane, aby se s tím smířila. V Elizabeth vyvolalo to pozvání pocity zcela odlišné než v její matce nebo Lydií: pro ni zvonil umíráček jakékoli naděje, že Lydia jednou dostane rozum, a třebaže se takovým počinem vystavovala nenávisti, kdyby vyšel najevo, považovala za nezbytné potají poprosit otce, aby ji nikam nepouštěl. Vyličila mu všechny nepřístojnosti, jichž se Lydia vůbec ve svém chování dopouští, poukázala na to, jak málo jí může být ku prospěchu přátelství s osobou, jako je paní Forsterová, a oč nerozvážněji si bude počínat po boku

takové společnice v Brightonu, kde na ni číhají nebezpečnější pokušení než doma. Vyslechl ji pozorně a pak pravil:

„Lydia nedá pokoj, dokud se tu či onde veřejně nezemožní, a není naděje, že by to dokázala laciněji a s menšími obtížemi pro celou rodinu než při této příležitosti.“

„Kdybyste jen věděli,“ pravila Elizabeth, „jaké trampoty pro nás pro všechny z toho povstanou, až Lydiino neukázněné a nemoudré počínání vejde obecně ve známost — ba, jaké už povstaly, pak byste o tom soudil jinak, o tom jsem přesvědčena.“

„Jaké už povstaly?“ opakoval pan Bennet. „Cože, zapudila ti snad některého ctitele? Chudinko malá! Ale nezužefj.

Takový přeúzkostlivý mládeneček, který se nedokáže přenést přes trochu pošetilosti ve své přízni, nestojí ani za lítostivou slzičkou. Pojď, ukaž mi seznam těch ubožáků, které odradila Lydiina zbrkllost.“

„Nikoli, mýlíte se. Nic takového jí nemohu vyčíst. Nebráním se tomu kvůli nějakému určitému případu, ale proto, že nám to obecně neprospívá. Lydiina divokost a prchlost, její sebejistota a neukázněnost, jimiž se vyznačuje její povaha, nemohou zůstat bez vlivu na naše postavení, na naši pověst ve společnosti. Nehněvejte se na mne — ale musím být upřímná. Nedáte-li si vy, drahý tatíčku, tu námahu a nezkró—títe její překypující temperament, neudělíte-li jí ponaučení, že jí její nynější zájmy nevystačí na celý život, bude brzy na jakoukoli nápravu pozdě. Její povaha už bude dotvořena a v šestnácti z ní bude nejlehkomyslnější koketa, jaká kdy sebe i svou rodinu zesměšnila — a navíc koketa, která k tomu nemá než ty nejnižší a nejprimitivnější předpoklady, která nemá jiné přednosti než mládí a přijatelný zevnějšek a která ve své hlouposti a povrchnosti ani trochu nebude s to čelit obecnému opovržení, jež vyvolá svou zuřivou honbou za pánskou pozorností a lichotkami. Toto nebezpečí stejně ohrožuje i Kitty. Ta půjde za Lydií třeba do pekla. Takové marnivé, pošetilé, líné holky neznají žádné zábrany. A cožpak vy, drahý tatíčku, nepokládáte za možné, že se jim nevyhne a neodsoudí je každý, kdo je pozná, a že to často nevztáhne i na jejich sestry?“

Pan Bennet viděl, že ji tato věc vsutku leží na srdci, vzal ji láskyplně za ruku a pravil:

„Nesmíš si to tak brát, děvčečko drahá. Kdo pozná tebe a Jane, bude si vás vážit a ctít; a neublíží vám ani to, že máte dvě — nebo bych spíš měl říct tři sestry, které za nic nestojí. V Longbournu nebude klid, jestli Lydia do toho Brightonu nepojede. Ať si tedy jede. Plukovník Forster je rozumný člověk a uhlídá ji před nejhorším, a naštěstí je natolik chudá, že jí sotvakdo bude klást nástrahy. V Brightonu se nebude moci svým koketováním tak prosazovat jako tady. Důstojníci tam najdou mnohem přitažlivější ženy. Doufáme tedy, že jí lázeňský pobyt poučí o její vlastní bezvýznamnosti. U ní se už na žádný pád nedá mnoho zkazit, aniž bychom byli nuceni dát ji doživotně pod zámek.“

S touto odpovědí se Elizabeth musela spokojit; avšak v jejich názorech ji nezviklal a odcházela od něho nespokojená a zklamaná. Neměla však v povaze zmožovat si jakékoli trápení dlouhými úvahami. Byla přesvědčena, že svou povinnost splnila, a aby se chmuřila nad nevyhnutelnými nepříjemnostmi a zhoršovala všechno předčasnými obavami, to neodpovídalo její letě.

Kdyby byly Lydia s matkou Bennetovou zvěděly obsah jejího rozhovoru s otcem, nebyly by dokázaly vyjádřit své pobouření, ani kdyby se byly spojily ve své výmluvnosti. Pro Lydiinu dušičku představovala návštěva v Brightonu nejvyšší možné pozemské štěstí. Její živá představivost jí vykreslila, jak po ulicích tohoto bujarého lázeň-ského města korzují davy důstojníků. Viděla; jak se kolem ní točí desítky a ještě víc dosud neznámých mužů. Viděla vojenské ležení v celé slávě — jak se v krásně jednotných řadách táhnou stany, překypující mládím a veselím a oslňující rudou barvou, a k dovršení všeho se viděla usazená pod stanovým plátnem, jak něžně flirtuje nejméně s šesti důstojníky najednou. Kdyby byla tušila, že se jí sestra pokusila překazit takovéto vyhlídky a očekávání, jak by se na to byla zatvářila? Jen matka by ji byla pochopila, jen ta by byla sdílela podobné pocity. Lydiin odjezd do Brightonu bylo to jediné, co ji utěšovalo v smutném přesvědčení, že se tam s ní manžel v životě nevypraví.

Neměly však ani potuchy o tom, co se přihodilo, a tak se oddávaly svému vytržení s krátkými pauzami až do toho dne, kdy Lydia opouštěla domov.

Elizabeth se měla nyní naposled setkat s panem Wickhamem. Vidala ho často od svého návratu, takže ji ta představa už nevzrušovala, a z důvodů bývalé náklonnosti už vůbec ne. Dokázala dokonce odhalit právě v té jeho jemnosti, jež ji zprvu okouzlovala, stopy afektovanosti a stereotypnosti, unavující a znechucující. Nadto se k ní nyní choval tak, že jí zavdal docela novou příčinu k nelibosti, neboť brzy dával najevo, že je hotov seji dvořit tak jako tenkrát krátce po seznámení, čímž ji — vzhledem k tomu, co se mezitím přihodilo — jen popudil. Přestala s ním mít jakoukoli účast, když

viděla, že si ji vybral k povrchnímu a nezávaznému flirtování; soustavně se tomu bránila, a přitom si uvědomovala, jak malou úctu jí prokazuje svou domněnkou, žeji smí pomíjet jakkoli dlouho a z jakýchkoli důvodů, a přece se zavděčí její marnivosti a získá její sympatie, jakmile ji znovu pocítí svou přízni.

Poslední den, který prožíval pluk v Merytonu, večerel spolu s jinými důstojníky v Longbournu; a Elizabeth měla tak málo chuti rozejít se s ním v dobrém, že když seji dotázal, co dělala a jak se měla na návštěvě v Hunsfordu, zmínila se i o tom, že plukovník Fitzwilliam a pan Darcy strávili tři týdny na Rosingsu, a zeptala se ho, zná—li onoho druhého pána. Zdál se nemile překvapen a znepokojen, ale za okamžik se vzpamatoval, oplatil jí úsměv a odvětil, že se s ním v dřívějších dobách často vídal; pak poznamenal, žeje to noblesní člověk, a zeptal se ji, jak seji zamlouval. Ve své odpovědi nešetřila vřelou chválou. S předstíranou lhostejností krátce nato dodal:

„Jak dlouho jste to říkala, že byl na zámku?“

„Necelé tři neděle.“

„A vídali jste se často?“

„Téměř denně.“

„Chová se docela jinak než jeho bratranec.“

„Ano, docela jinak. Avšak pan Darcy působí sympatičtěji při bližším seznámení.“

„Skutečně?“ zvolal Wickham a vrhl na ni pohled, který jí nemohl uniknout. „A smím se zeptat, pěkně prosím — „Ale zarazil se a dodal žertovně: „Hovoří pak přívětivěji? Ráčí snad přidat trochu na zdvořilosti? — neboť se neodvažuji doufat,“ pokračoval tišším a vážnějším hlasem, „že by se změnil v podstatě.“

„Ne, to ne!“ pravila Elizabeth. „Myslím, že v podstatě se nemění.“

Při jejích slovech se Wickham tvářil, jako by nevěděl, jestli je má přijmout s radostí nebo nedůvěřovat skrytému významu. Něco v jejím výrazu ho přimělo naslouchat s nedůvěrou a úzkostnou pozorností, zatímco pokračovala:

„Když jsem řekla, že působí sympatičtěji při bližším seznámení, nemyslela jsem to tak, že by se ve svém uvažování nebo chování nějak zdokonalil, ale že člověk lépe chápe jeho povahu, když ho blíže pozná.“

Wickhamův neklid se nyní projevil ruměncem a poplašeným pohledem, na několik minut se odmlčel, ale pak setřásl rozpaky, znovu se k ní obrátil a pravil velice laskavým hlasem:

„Vy, jež znáte tak dobře moje vztahy k panu Darcymu, si jistě dokázete snadno představit, jak upřímně se musím radovat, že si počíná tak moudře a zachovává aspoň zdání slušnosti. V tomto smyslu může být užitečná jeho pýcha — když ne jemu, tedy mnohým ostatním, neboť mu musí zabránit v takových odsouzeníhodných proradnostech, jakými jsem trpěl já. Obávám se jen, že tato obezřelost, o níž tu, jak se domnívám, jde, je vyhrazena jen pro návštěvu u paní tetinky, na jejímž dobrém mínění i názorech mu velmi záleží. Vim, že v její přítomnosti na něm vždy bylo patrné, jaký respekt k ní má, a působí tu jistě i touha, aby získal ruku slečny de Bourg—hové, což mu ovšem zvlášť leží na srdci.“

Elizabeth nedokázala potlačit úsměv, který v ní tato slova vyvolala, ale odvětila jen lehkou úklonou. Viděla, žejí chce zase vyprávět tu starou historku o svých krivdách, a ona neměla vůbec náladu ho trpělivě poslouchat. Po zbytek večera zachovával Wickham zdání obvyklé bezstarostnosti, ale vůbec se už nepokoušel vyznamenávat Elizabeth svou pozorností;

rozloučili se s oboustrannou zdvořilostí, avšak snad i s oboustranným přáním, aby se už neshledali.

Když hosté odešli, vrátila se i Lydia s paní Forsterovou do Merytonu, odkud se měly nazítří časně ráno vydat na cestu. Rozžehlnala se s rodinou spíš hlučně než dojemně. Jen Kitty prolévala slzy, ta však plakala zlostí a závistí. Paní Bennetová se rozplývala přáním všeho nejlepšího a zvlášť kladla dceři na srdce, ať si nenechá ujít žádnou příležitost, aby se dobře pobavila — že této rady do puntíku uposlechně, bylo víc než pravděpodobné; Lydia sama se loučila tak hlučně a radostně, že ani nezaslechla mírné pozdravy svých sester.

Kdyby byla Elizabeth soudila jen podle poměrů u nich doma, nebyla by si mohla utvořit příliš lákavé představy o manželském štěstí a rodinné spokojenosti. Její otec se dal podmanit mládím a pů-vabem a zdáním dobrosrdečnosti, jež mládí a půvab obvykle vyzařují, a vzal si ženu, jejíž chabá inteligence a úzkoprsost v něm brzy po sňatku udusila všechnu lásku, kterou k ní měl. Úcta, vážnost i důvěra zmizely nadobro a jeho představy o rodinném štěstí přišly vniveč. Pan Bennet však nebyl z těch, kteří zklamání z vlastní nerozváženosti hledají útěchu v oněch radovánkách, jež jsou až příliš často útočištěm lidí nešťastných vinou své vlastní hlouposti nebo hříchů. Měl rád venkov a knihy a tyto záliby mu byly hlavním zdrojem potěšení. Svě choti vděčil za pramálo, ledaže ho občas svou hloupostí a pošestilostí pobavila. Jistě to není ta blaženost, za jakou si muž zpravidla přeje vděčit své ženě, kde se však nedostává schopnosti poskytovat jiné rozptýlení, vezme pravý filosof zavděk tím, co je.

Elizabeth si byla dobře vědoma toho, že se její otec jako manžel nechová zrovna nejlépe. Bolelo ji, když to viděla; vážila si však jeho schopností, byla mu vděčná za příchyllost, kterou jí projevoval, a tak se snažila nemyslet na to, co nemohla přehlédnout, a neuvažovat o tom, jak otec bez ohledu na povinnou úctu k manželce ji nechvályhodným způsobem vystavuje posměchu vlastních dětí. A nyní pocítovala naléhavěji než jindy, v jak nevhodném postavení se ocitají děti z tak nerovného manželství, a uvědomovala si procítěněji než dřív, jaké zlo pochází ze schopností tak neuváženě uplatňovaných; kdyby jich byl moudře používal, mohly se aspoň dcery umět patřičně chovat, třeba by byl nedokázal přidat ženě na rozumu.

Když si Elizabeth odbyla radost z Wickhamova odjezdu, marně pátrala, jaké další výhody skýtá život bez regimentu. Večírky u známých nebyly tak živé jako dříve a doma měla matku a sestru, které svými ustavičnými nářky nad tím, jaká je tu strašná nuda, přivlaly skutečně chmurnou náladu na celou rodinu; u Kitty zůstávala naděje, že seji časem vrátí zdravý rozum v původní vrozené míře, když byla odstraněna příčina, která jí popletla hlavu, ale nejmladší sestra, od níž se vzhledem k její povaze mohli nadít horších věcí, bude patrně utvrzena ve svých nerozváženostech a sebejistotě, neboť se octla v dvojnásob nebezpečném prostředí: v lázních a na manévrech. Celkem vzato tedy shledala, jak už se to tak stává, že událost, na níž se netrpělivě těšila, jí potom nepřinesla všechny výhody, které si od ní slibovala.

Následkem toho bylo nutné, aby si stanovila nějaký další mezník jako počátek pravé blaženosti — nějaký jiný bod, k němuž by se upínaly její tužby a naděje, neboť bude—li se moci na něco těšit, překoná zklamání, jež ji právě potkalo, a obrní se proti tomu, jež ji čeká. Všechny její světlé myšlenky se tedy soustředily na prázdninovou cestu k jezerům; to byla největší útěcha v těch nepříjemných chvílích, které vinou matčiny a Kittyiny rozmrzelosti nevyhnutelně nastávaly; a kdyby byla mohla pojmut do svých plánů i Jane, nebylo by jim chybělo nic na dokonalosti. „Vlastně je dobře,“ pomyslela si, „že si mám ještě co přát. Kdyby nic nechybělo, byla bych jistě zklamána. Tady mě však bude stále provázet lítost, že Jane není s sebou, a tak mohu doufat, že se mi s velkou pravděpodobností očekávané potěšení splní. Plány po všech stránkách dokonalé se neuskutečňují, a nejlepší obrana proti zklamání je nějaký malý nemilý detail.“

Když Lydia odjížděla, slibovala, že často a obšírně napíše matce a Kitty, ale dávala si se svými dopisy na čas a všechny byly krátké. Matce nesdělovala nic jiného, než že se právě vrátily z knihovny, kam je doprovázeli ti a ti důstojníci, že viděla k zbláznění krásný vzorek, že má novou toaletu nebo nový slunečník, který by ráda popsala podrobněji, ale že už musí letět, neboť ji volá paní Forsterová, aby s ní šla do ležení; a z korespondence se sestrou také nikdo nic nezvěděl — neboť dopisy Kitty, ač poněkud delší, obsahovaly tolik podtrhaných slov, že nebylo možno dát je kolovat.

Za čtrnáct dní nebo za tři neděle od jejího odjezdu se do Longbournu začaly pomalu opět vracet zdraví, veselá mysl a spokojenost. Všechno se jevilo v příznivějším světle. Přijížděly rodiny, které strávily zimu v Londýně, nastal čas letní parády a letních radovánek. Paní Bennetové se vrátilo její obvyklé hádavé rozpoložení a Kitty se do poloviny června zotavila natolik, že dokázala vejít do Merytonu, aniž se rozplakala, a vzhledem k tomuto nadějnému obratu se Elizabeth odvážila doufat, že by do vánoc mohla být natolik rozumná a snesitelná, aby nemluvila o důstojnících častěji než jednou denně, ledaže by nějakým krutým a zlomyslným řízením vyslalo ministerstvo války do Merytonu další regiment. Stanovený počátek cesty na sever se rychle blížil a k datu odjezdu zbývalo jen čtrnáct dní, když tu přišel od paní Gardi—nerové dopis, který plánovaný výlet odložil i omezil. Panu Gardinerovi nedovolil obchodní záležitosti opustit Londýn až o čtrnáct dní později v červenci a do měsíce se musí opět vrátit domů, takže jim zůstává příliš krátká doba na to, aby se vydali tak daleko a shlédli toho tolik, jak původně zamýšleli, anebo by museli příliš pospíchat a neměli by takové pohodlí, jaké chtějí mít; jsou proto nuceni upustit od jezer a nahradit je méně náročnou cestou, a nemají tedy nyní v úmyslu zajet dále na sever než do Derbyshiru. V tomto hrabství je toho dost k vidění, aby se ty necelé tři neděle zabavili, a paní Gardine—rová k němu má zvlášť vřelé vztahy. Městečko, kde strávila několik roků a kde se měli na pár dní usídlit, ji patrně lákalo

stejně mocně jako vyhlášené krásy Matlocku, Chatsworthu, Dovedalu nebo Peaku.

Elizabeth byla hluboce zklamána; tolik se těšila, že uvidí proslulá severoanglická jezera, a měla i teď dojem, že by na to bylo času dost. Musela se však podříditi a neměla v povaze se trápit, a tak zklamání brzy překonala.

Zmínka o Derbyshiru vyvolala řadu úvah. Nebylo možné vidět to slovo napsané a nevzpomenout si na pemberleyské panství a jeho majitele. „Přece mohu beztréstně navštívit jeho kraj,“ říkala si, „a uloupit tam nějakou vápencovou zkamenělinu, aniž mě postřehne.“

čas očekávání se tedy zdvojnásobil. Do strýčkova a tetič—čina příjezdu zbývaly ještě čtyři neděle. I ty však uplynuly a manželé Gardinerovi se konečně objevili v Longbournu i se svými čtyřmi dětmi, šestiletou a osmiletou holčičkou a dvěma mladšími chlapci. Děti měly být svěřeny obětavé péči sestřenky Jane, kterou svorně milovaly a jejíž klidná rozvaha a laskavá povaha ideálně vyhovovala všem jejich potřebám — aby je někdo vychovával, hrál si s nimi a měl je rád.

Gardinerovi se zdrželi v Longbournu jen přes noc a nazítří ráno vyjeli s Elizabeth za poznáním a radovánkami. Jedno jim zaručovalo příjemnou cestu — snášeli se navzájem výborně, čímž se rozumí, že jim zdraví i povahové sklony dovoľovaly překonávat nepohodlí, že jim dobrá nálada zdvojnásobovala každý příjemný zážitek — a že by si ho ve své moudrosti a laskavosti dokázali i sami připravit, kdyby je okolní svět zklamal. Toto vyprávění si neklade za cíl popsat Derbyshire ani žádné z těch pozoruhodných míst, která navštívili: Oxford, Blenheim, Warwick, Kenilworth, Birmingham atd. jsou dostatečně známy. Nás zajímá jen kousek derbyshirského hrabství.

Když tedy obhlédli všechny hlavní místní pozoruhodnosti, zamířili do městečka Lambtonu, kde paní Gardinerová dříve žila a kde, jak nedávno zjistila, ještě bydlí někteří její známí; a Elizabeth se od tetičky dozvěděla, že Pemberley leží pět mil od Lambtonu. Neměli to přímo na cestě, avšak nebyla to delší zájezdká než míli nebo dvě. Když se večer radili, kudy zítra pojedou, vyjádřila paní Gardinerová přání znovu se tam podívat. Pan Gardiner prohlásil, že proti tomu není, i obrátili se na Elizabeth, co tomu říká.

„Nechtěla bys vidět ono místo, o němž jsi už tolik slyšela, milunko?“ pravila tetička. „Místo, které má spojitost s tolika tvými známými? Wickham tam prožil mládí však víš.“

Elizabeth byla zoufalá. Cítila, že nemá v Pemberley co pohledávat, a byla tedy nucena předstírat, že se jí tam nechce.

Musí se přiznat, že už ji panská sídla unavují, viděla jich už tolik, že už ji vůbec nevzrušuje pohled na krásné koberce a saténové záclony.

Paní Gardinerová jí vytýkala, zeje hloupá. „Kdyby to byla jen krásná stavba a bohatě zařízená,“ pravila, „sama bych o to nestála, ale Pemberley má kouzelné okolí. Patří k němu jedny z nejkrásnějších lesů v zemi.“ Elizabeth už nic neříkala — ale v duchu se s tím nemohla smířit. Okamžitě se jí vybavilo, že by ji mohl Darcy přistihnout, jak si prohlíží jeho panství. To by nepřežila! Pouhá představa jí vehnala krev do tváří a pomyslela si, že se raději otevřeně dozná tetince, než by to riskovala. Řada okolností však mluvila proti tomu, a tak se nakonec rozhodla, že to použije jako posledního prostředku, až si potají zjistí, jsou—li Darcyovi právě přítomni.

Jakmile se večer uchýlila do svého pokoje, hned se jala vyptávat pokojské, je—li pemberleyské panství pěkné, kdo je majitelem, a pak s nemalým rozechvěním, je—li panstvo teď v létě doma. Velmi vítaná záporná odpověď na poslední

otázku ji zbavila obav, a mohla se tedy oddávat zvědavosti, jak to tam vypadá, a když na to nazítrá znovu přišla řeč a znovu se jí dotázali, měla pohotově patřičně lhostejnou odpověď, že tedy dobře, proč ne. I vypravili se na Pemberley. Už cestou vyhlížela Elizabeth s nepopíratelným rozechvěním pemberleyské lesy, a když konečně zahruli do vrat, zmocnil se jí velký zmatek.

Zámek obklopoval rozsáhlý park, který obsahoval řadu různých pásem. Vjeli vchodem na jednom z nejnižší poloze—ných míst a hezkou chvíli je vedla cesta krásným lesem, který se táhl do velké dálky.

Elizabeth mlčela, neboť ji příliš zaměstnávaly vlastní myšlenky, avšak neušlo jí ani jedno pozoruhodné místo, kochala se každou vyhlídkou. Asi půl míle cesta pozvolna stoupala a pak se octli na vršku, kde les končil a kde okamžitě upoutal návštěvníkovu pozornost pemberleyský zámek na protějším svahu údolí, kam se cesta dosti prudce svažovala. Byla to rozlehlá kamenná rezidence, půvabně zasazená do svahu a vzadu ohraničená pásmem lesnatých vršků; vpředu se čirá přírodní říčka rozlévala do šíře, ale zřejmě bez umělého zásahu. Její břehy nebyly ani regulované, ani přehnaně zdobené. Elizabeth byla okouzlena. V životě neviděla scenérii, kterou by byla příroda obdařila štědřeji a kde by byla méně zasáhla necitlivá lidská ruka. I ostatní dali průchod vřelému obdivu, a v té chvíli měla pocit, že být paní na Pemberley by přece jen nebylo tak docela k zahzení.

Sjeli s kopce a přes most se blížili k vchodu, a zatímco si prohlíželi zámek zblízka, zmocnily se ji obavy, nesetká—li se tu s majitelem toho všeho. Hrozila se možnosti, že se pokojská zmýlíla. Požádali, aby si směli zámek prohlédnout, a byli vpuštěni do vstupní síně, a než se dočkali hospodyně, měla Elizabeth dost času na úvahy, kde se to vlastně octla. Přišla hospodyně: starší, na pohled spořádaná žena, mnohem prostší a mnohem přívětivější, než by byla čekala. Následovali ji do jídelny. Byla to velká, příjemně řešená síň, skvostně zařízená. Elizabeth ji letmo přelétla pohledem a přistoupila k oknu, aby se potěšila vyhlídkou. Lesy lemovaný kopec, odkud přijeli, získal z odstupu na majestátnosti a lahodil oku. Okolní pozemky skýtaly ve všech směrech vábný pohled a Elizabeth vnímala se zalíbením celé panoráma, říčku, stromy roztroušené podél jejich břehů, údolí táhnoucí se, kam jen oko dohlédlo. Jak procházeli ostatními pokoji, měnila se přírodní seskupení, ale z každého okna bylo možno spatřit něco krásného. Všechny pokoje byly vznosné a působivé, jejich zařízení odpovídalo zámožnosti majitele, ale Elizabeth obdivovala jeho vkus, zeje nedal zaříditi přehnaně honosně a vznešeně, takže působily méně ohromujícím, ale ve skutečnosti přitažlivějším dojmem než zařízení na Rosingsu.

„A tady jsem mohla být paní,“ pomyslela si. „Tyto místnosti by mi byly důvěrně známé! Místo abych šije prohlížela jako cizí návštěvnice, mohla jsem se z nich těšit jako ze svého domova a strýčka s tetinkou tu uvítat co své hosty. Ale ne, — „vzpamatovala se — „to by nesmělo být, strýček s tetičkou by pro mne byli ztraceni, nesměla bych šije pozvat.“ Dobře, že si to uvědomila — zahrnala tím něco velmi podobného lítosti. Byla by se moc ráda ujistila, je—li pán domu skutečně nepřítomen, ale neměla odvalu se na to hospodyně zeptat. Posléze však tu otázku vyslovil strýc; poplašeně se odvrátila, když paní Reynoldsová přitakala a dodala: „Čekáme ho však zítra a přiveze prý s sebou velkou společnost.“ Jak se Elizabeth zaradovala, že se jejich cesta shodou okolností ne—zdržela o ten den!

Tetička ji nyní upozornila na jistý obrázek. Přistoupila blíž a spatřila podobiznu pana Wickhama, zavěšenou mezi několika jinými miniaturami nad krbovou římsou. Tetička se jí s úsměvem zeptala, jak se jí líbí. Hospodyně k nim přikročila a sdělila jim, že je to portrét jednoho mladého pána, jehož otec byl správcem panství za nebožtíka pana Darcyho, jenž mu dopřál vzdělání. „Dal se pak na vojnu,“ dodala, „ale bojím se, že se tam dočista zkazil.“

Paní Gardinerová se na neteř usmála, ale Elizabeth jí nedokázala úsměv oplatit.

„A tohle,“ pravila paní Reynoldsová a ukázala na jinou miniaturu, „je náš pán — jako živý. Oba portréty jsou ze stejné doby — asi před osmi lety.“

„Slyšela jsem už, že váš pán je hezký člověk,“ pravila paní Gardinerová, když si prohlédla podobiznu, „má zajímavou tvář. Ale vždyť ty nám můžeš povědět, Lizinko, jestli je to věrná podoba nebo ne.“

Po tomto sdělení Elizabeth zřejmě stoupla v očích paní Reynoldsové.

„Slečna tedy pana Darcyho zná?“

Elizabeth zrudla a pravila: „Ano, trochu.“

„A vám se nezdá, zeje to velký fešák, slečno?“

„Ale ano, jistě je.“

„Já tedy určitě většího fešáka neznám, ale v galerii nahoře uvidíte ještě lepší, větší jeho podobiznu. Nebožtík pán bývával v tomto pokoji nejradši a tyhle miniatury tu zůstaly, jako bývaly tenkrát. Měl je moc rád.“

Ted' Elizabeth pochopila, jak to, zeje mezi nimi i Wickham.

Paní Reynoldsová je upozornila na portrét slečny Darcyové jako osmileté holčičky.

„Je slečna Darcyová stejně přitažlivá jako její bratr?“ zeptal se pan Gardiner.

„Ach, ano — je to nejroztomilejší dívka na světě, a tak vzdělaná! Celý den jen hraje a zpívá. Však na ni vedle v pokoji čeká nové piano — právě je přinesli — koupil ji je náš pán — ona s ním zítra přijede.“

Pan Gardiner, který se vždy choval přirozeně a přívětivě, s ní zapředel svými otázkami a poznámkami živý rozhovor: paní Reynoldsová buď z hrdosti nebo z oddanosti zřejmě ráda povídala o zámeckém pánu a jeho sestře.

„Pobývá pan Darcy často na Pemberley během roku?“

„Ne tak často, jak bych si přála, pane, ale řekla bych, že tu bývá celkem dobrého půl roku, a slečna Darcyová sem jezdí vždycky na léto.“ I „Ledaže se vypraví do Ramsgate,“ pomyslela si Elizabeth.

„Kdyby se váš pán oženil, měla byste ho tu častěji.“

„Máte pravdu, pane, ale pámbůhví, kdy to bude. Nevím, která by byla pro něho dost dobrá.“

Gardinerovi se usmívali. Elizabeth musela poznamenat:

„To mu jistě slouží ke cti, že o něm tak smýšlíte.“

„Říkám jen čistou pravdu a řekne vám ji každý, kdo ho zná,“ odvětila průvodkyně. Elizabeth si pomyslela, že to už

zachází hezky daleko, a s rostoucím úžasem vypočetla, co ještě hospodyně d'od'ala: „V životě jsem od něho neslyšela křivé slovo, a jsem taďy, co mu byly čtyři roky.“

Tato uznalá slova jí připadala ze všech nejzvláštnější, nejvíc se vymykala jejím představám. Dosud byla pevně přesvědčena, že dobromyslnost není jeho silnou stránkou. Zpozorněla a byla by toho chtěla slyšet víc; strýček seji zavděčil, když poznamenal:

„To se dá říct o málokom. Máte štěstí, že sloužíte takovému pánovi.“

„Ano, však já to dobře vím, pane. Kdybych hledala se svíčkou ve dne, lepšího bych nenašla. Ale já říkám odjakživa, že z dobrosrdečných dětí vyrostou dobrosrdeční lidé, a on býval nejmilejší, nejlaskavější chlapec na světě širém.“

Elizabeth na ni skoro zůstala koukat. „To mluví o panu Darcym?“ pomyslela si.

„Jeho otec býval zlatý člověk,“ pravila paní Gardinerová.

„Máte pravdu, dámo, to býval a syn bude po něm — právě tak laskavý k chudým.“

Elizabeth poslouchala, divila se, zapochybovala a netrpělivě čekala, co o něm paní Reynoldsová ještě napovídá.

Ostatní ji nezajímalo. Zbytečně jí hospodyně vysvětlovala, co který obraz představuje, jak jsou velké pokoje, co stál nábytek. Pana Gardinera bavil její slepý obdiv k zámeckému panstvu, jimž si vysvětloval nebetýčnou chválu nynějšího majitele, a tak na to opět brzy zavedl řeč; a zatímco stoupali po hlavním schodišti, vypočítávala ona se zaujetím všechny jeho četné přednosti.

„Chová se k nájemcům i ke služebnictvu jako nikdo druhý,“ řekla. „Nějako ti dnešní bujní mladí páni, co nemyslí na nic než na vlastní zábavu. Ani jeden podruh, ani jeden sluha vám o něm nepoví nic špatného. Někteří lidé o něm říkají, že je pyšný, ale toho jsem si já nikdy nevšimla. Podle mého snad někdo může mít ten dojem proto, že on tak zbůhdarma neklá—bosí jako někteří mladí pánové.“

„Do jakého příznivého světla ho to staví?“ pomyslela si Elizabeth.

„Tahle lichotivá podoba,“ zašeptala jí tetinka, jak kráčeli dál, „je v rozporu s jeho chováním vůči našemu ubohému příteli.“

„Snad jsme byly mylně informovány.“

To sotva, náš zdroj byl přece spolehlivý.“

Když dospěli do prostorné haly nahoře, uvedla je hospodyně do překrásného salóнку, vybaveného s větším půvabem a lehkostí než dolní síně, a sdělila jim, že pan Darcy právě dal pokoj znovuzřídit, aby potěšil sestru, která tu ráda prodlévala, když posledně sídlila v Pemberley.

„Je k sestře velmi ohleduplný, to se mu musí přiznat,“ pravila Elizabeth a přistoupila k oknu.

Paní Reynoldsová si představovala, jak bude slečna Darcyová—vá nadšena, až sem vejde.

„A to je celý on,“ dodala. „Jak může sestře udělat radost, neváhá ani na okamžik. Udělal by pro ni všechno na světě.“

Zbývalo ještě prohlédnout si umělecké sbírky a dvě tři hlavní ložnice. V obrazárně visela řada dobrých obrazů, ale Elizabeth nerozuměla výtvarnému umění a po tom, co už shlédla dole, si raději prohlédla několik pastelů slečny Darcyové, jejichž náměty jí připadaly zajímavější i srozumitelnější. Až ji konečně něco zaujalo — užela věrnou podobiznu pana Darcyho, s úsměvem na tváři, který jí připomněl, jak se na ni někdy díval. Stála několik minut před tímto portrétem ve vážném zamyšlení a vrátila se k němu ještě jednou, než opustili galerii. Paní Reynoldsová jim sdělila, že k němu seděl modelem ještě za života starého pána.

V této chvíli se Elizabeth cítila příznivěji nakloněna modelu tohoto portrétu než za celou tu dobu, co se stýkali. Nemohla pominout chválu, již ho zahrnovala paní Reynoldsová. Jaké uznání může být cennější než uznání bystré služebné? Uvažovala, kolik lidí mu vděčí za svou spokojenost jakožto bratrovi, majiteli panství, chlebodárci, kolik radosti nebo utrpení může způsobit! — kolik dobrých nebo špatných skutků může vykonat! Všechno, o čem hospodyně začala, svědčilo příznivě o jeho charakteru, a když teď Elizabeth stála před plátnem, na němž byl vypodoben, a vystavila se jeho pohledu, vzpomínala na jeho náklonnost s hlubším pocitem vděčnosti, než v ní kdykoli předtím vyvolal, a nepatřičný způsob, jakým ji vyjádřil, jí připadal méně důležitý.

Když si prohlédli část zámku zpřístupněnou veřejnosti, vrátili se dolů, rozloučili se s hospodyní a světili se zahradníkovi, který na ně čekal u vchodu.

Jak kráčeli přes trávník k řece, obrátila se Elizabeth a znovu se zadívala nazpět; i strýček s tetičkou se pozdrželi, a zatímco dívka uvažovala, z které doby asi zámek pochází, objevil se nečekaně sám jeho majitel na cestě, která vzadu zatáčela ke konírně.

Octl se sotva na dvacet yardů od sebe a on se objevil tak náhle, že bylo nemožné, aby ji nespatriil. Jejich pohledy se okamžitě setkaly a tváře obou zrudly do krve. Zíral na ni strnule a na okamžik se zdálo, že překvapením není mocen pohybu, ale zakrátko se vzchopil, přistoupil blíž a oslovil Elizabeth, ne—li s dokonalým sebeovládáním, tedy aspoň s dokonalou zdvořilostí.

Zprvu se bezděčně odvrátila, ale stanula, když k ní přistoupil, a přijala jeho pozdravení s rozpaky, které nedokázala překonat. I kdyby byl jeho zjev a podoba s portrétem, jež si před chvílí prohlíželi, zanechaly manžele Gardinerovy na pochybách, koho mají před sebou, pak zahradníkovo překvapení nad tím, že vidí svého pána, tyto pochyby okamžitě odstranilo. Stáli kousek stranou, dokud hovořil s neteří, která ve svém překvapení a zmatku téměř nebyla s to pohlédnout mu do tváře a sotva věděla, co mu odpovídá na zdvořilé dotazy, jak se daří rodičům a sestrám. Nemohla se vzpamatovat z toho, jak se změnilo jeho vystupování od té doby, co se minule rozloučili, každá věta, kterou pronesl, zvyšovala její rozpaky, neodbytně ji sužovalo vědomí, jak je to trapné, že ji tu zastihl, takže těch pár minut, jež spolu strávili, patřilo k nejhorším, jaké kdy prožila. Ani jemu zřejmě nebylo volno, nepromlouval svým obvyklým klidným tónem a opakoval své dotazy, kdy opustila domov a jak zavítala do Derbyshiru, tak překotně a spěšně, že to jasně nasvědčovalo o zmatku v jeho hlavě.

Nakonec si už zřejmě nedokázal vůbec nic dalšího vymyslet; několik okamžiků stál mlčky, pak se vzchopil a rozloučil

se.

Ostatní se k ní přidali a hovořili s uznáním o jeho zjevu, ale Elizabeth z toho ze všeho neslyšela ani slůvko, a zcela zaujata vlastními dojmy je mlčky následovala. Stud a zoufalství ji docela překonaly. Že sem jen chodila, vždyť to bylo to nejhorší a nejneuváženější, co mohla udělat! Musí mu to připadat zcela nevhodné, a doják nelichotivého světla ji to staví v očích

tak sebevědomého člověka! Snad usoudí, že se ho úmyslně snaží znovu na sebe upozornit! Ach, proč se sem jen vydala? A proč on přijel den předtím, než ho čekali! Kdyby se byli vypravili jen o deset minut dřív, nebyl by je už mohl rozeznat, neboť zřejmě právě v tomto okamžiku přijel — právě sestoupil s koně nebo z kočáru. Znovu a znovu její vhněla krev do tváří při pomýšlení na zlomyslnou náhodu, která je svedla dohromady. A jak se choval — dočista jinak než dřív — co to má znamenat? Už to překvapení, zeji vůbec vzal na vědomí — a že k ní promlouval tak uctivě, že se jí dotazoval na rodiče! Ještě nikdy v životě ho neviděla tak nestrojeného, ještě nikdy ji neoslovil tak laskavě jako při tomto nečekaném setkání. Jaký rozdíl proti jejich poslednímu rozhovoru v ro—singském parku, kdy jí vložil do rukou onen dopis! Nevěděla, co si o tom má myslet, jak si to vysvětlit.

Dospěli právě k půvabné pěšině podél vody a každým krokem se před nimi otvíral úchvatnější pohled a přibližovala pěknější lesní partie, ale trvalo hezkou chvíli, než z toho Elizabeth dokázala něco vnímat, a třebaže automaticky odpovídala, když se na ni obrátil strýc nebo tetička, a zdánlivě spočívala pohledem na věcech, které jí ukazovali, nerozeznávala nic ze scénérie před sebou. Dlela v duchu výhradně v oné místnosti pemberleyského zámku, ať už to byla kterákoli, kde právě byl pan Darcy. Byla by moc ráda věděla, nač asi zrovna myslí, jak se na ni dívá, a jestli ji prese všechno stále ještě miluje. Snad k ní byl tak zdvořilý jen proto, že mu je všechno lhostejné, ale v jeho hlase se přece ozývalo něco, co nesvědčilo právě o lhostejnosti. Nemohla se rozhodnout, jestli mu setkání s ní připravilo víc radosti nebo víc utrpení, ale rozhodně nezůstal nevzrušen.

Nakonec ji však vytrhly z úvah poznámky ostatních, kde že to duchem bloudí, a pak už se snažila zahnat zdání, že není ve své kůži.

Vešli do lesa, na chvíli se rozloučili s řekou a stoupali k vyvýšenině, odkud v průlinách mezi stromy mohl zrak bloudit v četných kouzelných vyhlídkách na údolí, na protější vršky, hojně zalesněné dlouhými pásy stromů, a tu a tam zachytit i záblesky říčky. Pan Gardiner vyjádřil přání obejít celý park, ale zároveň i obavy, že by to nespravila krátká procházka. Zahradník jim sdělil s vítězoslavným úsměvem, že obvod parku měří deset mil. Tím se to rozhodlo a pokračovali v obvyklém okruhu, který je po chvíli opět svedl dolů, a pod převýšenými větvemi dospěli na břeh říčky, v těchto místech nejužší. Přešli ji po jednoduchém můstku, který znamenitě odpovídal celkovému rázu tohoto místa; příroda tu byla méně příkrášlena než kdekoli jinde, kde dosud byli, údolí se zde tak zužovalo, že propouštělo jen vodní proud a úzkou pěšinku mezi přerostlým mlázím, kteréj lemovalo. Elizabeth by bývala měla chuť prozkoumat její zákruhy, avšak když přešli most a odhadli vzdálenost od zámku, prohlásila paní Gardinerová, která nebyla právě zdatný chodec, že už nemůže, a soustředila se na to, aby se dostala co nejkratší cestou ke kočáru. Její neteř se samozřejmě musela přizpůsobit, a tak se vydali přímo k zámku na druhé straně řeky; postupovali však jen zvolna, neboť pan Gardiner byl vášnivý rybář, ač se tomuto sportu mohl zřídkakdy oddávat, a natolik ho zaujali pstruzi, kteří se občas ve vodě ukázali, a rozhovor s průvodcem na toto téma, že se téměř nehýbal z místa.

Na této zdoluhavé procházce je znovu překvapil — a Eliza—bethin úžas nebyl podruhé o nic menší — pan Darcy, jenž se náhle objevil kousek opodál. Elizabeth sice překvapil, ale přece jen se mohla víc připravit na rozhovor než předtím, a tak si umíňovala, že se bude chovat i rozmlouvat docela klidně, má—li skutečně v úmyslu se s nimi střetnout. Na okamžik měla dojem, že asi zabočí na jinou pěšinku. Zmizel jim totiž v zákřutu z dohledu, ale když jej prošli, stál přímo před nimi. Na první pohled jí bylo zřejmé, že ještě neopustil své nové přívětivé způsoby, a aby se mu vyrovnala co do zdvořilosti, jala se okamžitě, jak se setkali, obdivovat krásu jeho sídla, ale sotva vyslovila slova „rozkošné“ a „okouzlující“, vpadly jí do toho jistě neblahé vzpomínky a ona si představila, jak by se to dalo zlomyslně vyložit, že právě ona chválí Pemberley. Zrudla a víc nic neřekla.

Paní Gardinerová kráčela kousek vzadu, a když Elizabeth stanula, zeptal se jí Darcy, zda by mu prokázala tu čest a představila ho svým přátelům. Na takovou ohleduplnost nebyla vůbec připravena, a sotva dokázala potlačit úsměv nad tím, že se chce seznámit právě s lidmi, proti nimž se bouřila jeho pýcha, když jí nabídl ruku. „Ten bude překvapen, až se doví, kdo to je,“ pomyslela si. „Zřejmě je pokládá za lidi z nejlepší společnosti.“

Seznamovací obřad se konal bez prodlení, a když mu objasnila jejich příbuzenské svazky, po očku na něho pohlédla, aby zjistila, jak se na to zatváří; očekávala téměř, že se co nejrychleji vzdálí z tak nevídané společnosti. Že ho jejich vztahy překvapily, bylo zřejmé: přijal to však odevzdaně, a nejenže se nevzdálil, ale naopak se s nimi vracel a zapředel rozhovor s panem Gardinerem. Elizabeth se nemohla neradovat, nemohla potlačit vítězoslávu. Těšilo ji, že pozná jedny její příbuzné, za které se nemusí Červenat. Naslouchala pře—pozorně, co se mluví, a jásala nad každým výrazem, nad každou strýčkovou větou, která svědčila o jeho moudrosti, o jeho taktu, o jeho vybraných způsobech.

V rozhovoru se brzy dostali na rybaření, a ona slyšela, jak ho Darcy velmi přívětivě zve, aby si během svého zdejšího pobytu přišel zachytat, kdy jen bude mít chuť, nabízí se, že mu obstará udice, a upozorňuje ho, kde na řece je úspěch nejjistější. Paní Gardinerová, která se zavěsila do Elizabeth, na ni pohlédla s udiveným výrazem. Elizabeth nic neřekla, ale vrcholně ji to blažilo; věděla, že tahle poklona platí jen jí. Přesto však tonula ve velkém úžasu a znovu a znovu se v duchu ptala: „Proč se tak změnil? Co je toho příčina? Jistě to nedělá pro mne — není možné, aby si kvůli mně osvojil tak milé způsoby. Přece by ho moje výtky v Hunsfordu nedokázaly tak změnit. Je vyloučeno, aby mě ještě miloval.“

Chvíli kráčeli tímto způsobem, obě dámy vpředu, oba páni vzadu, ale když sestoupili k říčce, aby si prohlédli nějakou zajímavou vodní rostlinu, udala se v seskupení malá změna. Způsobila ji paní Gardinerová, která unavena dopolední

námahou shledala, její Elizabethino rámeč není dostatečnou oporou, a dala proto přednost manželovu. Pan Darcy se tedy přidružil k její neteři a dál kráčeli spolu. Krátké mlčení první prolomila dáma. Musela mu sdělit, že se jí dostalo ujištění o jeho nepřítomnosti, než se rozhodla sem

zavítat, a proto nejprve poznamenala, že asi přijel zcela nečekaně, „neboť vaše hospodyně,“ dodala, „nám sdělila, že vás rozhodně nečeká dřív než zítra, a dokonce ještě než jsme odjízďeli z Backwellu, nám bylo řečeno, že do zdejšího kraje asi hned tak nezavítáte.“ Potvrdil, že je to pravda, a vysvětlil jí, že musel něco vyřídit se správcem, a proto byl nucen vydat se na cestu o několik hodin dříve než společnost, která ho provází.

„Přibudou sem zítra zrána,“ pokračoval, „a někteří % nich se k vám budou hlásit jako staří známí — pan Bingley se sestrami.“

Elizabeth odpověděla pouze lehkou úklonou. V duchu se jí okamžitě vybavila scéna, kdy mezi nimi naposled padlo Bingleyho jméno, a pokud mohla soudit podle zbarvení jeho pleti, nedlel ani on myšlenkami jinde.

„Mezi zítřejšími příchodci je ještě někdo, kdo obzvlášť touží seznámit se s vámi,“ dodal po krátké odmlce. „Dovolila byste, anebo se osměluji žádat přespříliš, abych vám během vašeho zdejšího pobytu směl představit svou sestru?“ Tato žádost ji nesmírně překvapila; byla tak lichotivá, že ani nevěděla, čím si ji zasloužila. Okamžitě si však uvědomila, že přeje—li si slečna Darcyová ji poznat, musí to být dílem jejího bratra, a aniž to dále zkoumala, přijala to s uspokojením; bláždilo ji vědomí, že přes všechny neshody o ní zřejmě nesmýšlí špatně.

Kráčeli dál mlčky, oba hluboce zamyšleni. Elizabeth nebylo volně u srdce, to bylo vyloučeno, ale cítila se polichocena a měla radost. Jeho přání seznámit ji se sestrou považovala za nejvyšší možnou poklonu. Brzy předešli ostatní o hezký kus, a když stanuli u kočáru, byli manželé Gardinerovi ještě dobré půl čtvrti míle daleko.

Pozval ji dovnitř — ale ona prohlásila, že není unavena, a zůstali spolu stát na trávníku. V takové chvíli mohlo být řečeno mnohé a mlčení bylo velmi trapné. Pokoušela se zapříst rozhovor, ale každý námět jako by narazil na nějaké tabu. Konečně si uvědomila, že byla na cestách, a tak se velmi pilně rozhovořili o Matlocku a Dovedalu. Leč čas i tetinka se pohybovaly vpřed tak pomalu, že jí už docházela trpělivost i nápady, než ono tété—á—tété pominulo. Když k nim došel pan Gardiner se svou chotí, dostalo se jim pozvání, aby šli dál a přijali nějaké občerstvení, odmítli však a obě strany se rozloučily s vybranou zdvořilostí. Pan Darcy pomohl dámám do kočáru a Elizabeth se za ním dívala, když odjížděli, jak kráčí zvolna k zámku.

Strýc s tetou se nyní jali sdělovat své dojmy a oba se shodli na tom, že daleko převyšuje všechno jejich očekávání. „Chová se jako dokonalý gentleman, je zdvořilý a přívětivý,“ pravil strýček.

„Je na něm něco trošku majestátního, to ano,“ odvětila tetinka, „ale to se týká jen jeho zjevu a docela se to k němu hodí. Potvrdila bych teď to, co říkala hospodyně: i když ho někteří lidé pokládají za pyšného, já jsem to na něm nezpozorovala.“

„Opravdu mě překvapilo, jak se k nám choval. Byl víc než zdvořilý, byl skutečně pozorný, a neměl k tomu vlastně důvod. Zná se přece s Elizabeth jen povrchně.“

„Řeknu ti tedy, Lízinko,“ pravila tetička, „že snad není takový fešák jako Wickham, nebo spíš nemá tak hezký obličej, protože jinak má docela příjemné rysy. Ale proč jsi mi vykládala, že je tak nepříjemný?“

Elizabeth se vykrucovala, jak jen dovedla, říkala, že se jí zamlouval mnohem víc, když se setkali v Kentu, než předtím a že ho ještě nikdy neviděla tak přívětivého jako právě dnes. „Snad je trochu náladový,“ poznamenal strýc. „U vznešených lidí se s tím často setkáváme, a proto ho nevezmu za slovo ohledně toho rybaření: třeba si to rozmyslí a někdy jindy by mě ze svých pozemků klidně vykázal.“

Elizabeth měla pocit, že ho vůbec nepochopili, ale neřkala nic.

„Když jsem ho teď viděla na vlastní oči,“ pokračovala paní Gardinerová, „vůbec bych neřekla, že by se dokázal k někomu zachovat tak krutě jako k chudákovi Wickhamovi. Nedělá dojem špatného člověka. Naopak, má něco milého v rysech kolem úst, když mluví. A ve tváři se mu zračí důstojnost, která se nezdá svědčit o tvrdém srdci. Ale v očích té dobré ženy, která nás provázela po zámku, je prostě anděl.“

Někdy jsem měla co dělat, abych se nesmála. Nebude asi na služebnictvo přísný a to váží u těch lidí víc než všechny ctnosti.“

Elizabeth viděla, že je nutné, aby nějak ospravedlnila jeho počínání vůči Wickhamovi, a tak jim co nejopatrněji naznačila, že podle toho, co se doslechla od jeho kentských příbuzných, vypadá celá záležitost podstatně jinak, že se on rozhodně nezachoval tak špatně a Wickham není tak bez viny, jak jim to líčil v Hertfordshiru.

Na dotvrzení svých slov jim popsala všechny peněžní transakce, které mezi nimi proběhly, a aniž přímo sdělila, odkud pocházejí tyto informace, ujistila je, že ze spolehlivého pramene.

To všechno sice paní Gardinerovou velice zajímalo a udivovalo, ale jelikož se právě blížili k místům, kde kdysi prožila tolik radostných chvil, zapudily milé vzpomínky všechno ostatní; ukazovala manželovi pozoruhodnosti v okolí a zaneprázdněna tím neměla na nic jiného ani pomyšlení. Dopolední procházka ji unavila a sotva pojedli, už se zase vypravila, aby vyhledala dřívější přátele a strávila krásný večer obnovováním vztahů, které byly po mnoho let zanedbávány.

Události onoho dne Elizabeth zaujaly tak cele, že novým známým nevěnovala mnoho pozornosti, nemohla myslet na nic než na pocty, které jim pan Darcy prokazoval, a hlavně na jeho přání seznámit ji se sestrou, a opětovně nad tím žasla.

Elizabeth se dohodla s panem Darcym, že ji přivede sestru hned nazítří po jejím příjezdu do Pemberley, a tak se chystala, že se onoho dopoledne z hostince nikam nevzdálí. Zmýlila se však ve svém předpokladu, neboť návštěva se dostavila hned po příjezdu panstva do Lambtonu. Gardinerovi a Elizabeth si vyšli s novými známými na procházku do okolí a právě se s onou rodinou vrátili do hostince, aby se převlékli k obědu,

když tu je hrčení kočáru přivábilo k oknu, a oni spatřili, že se po silnici blíží v dvoukolce pán s dámou. Elizabeth

okamžitě poznala jeho livrej, uhádla, co to znamená, a netajila před příbuznými, že ji to nemálo udivuje, když jim oznamovala, jakou počtu očekává. Strýček s tetičkou užasli a z jejich rozpačitých slov spolu s dnešní událostí a událostmi předchozího dne se jim celá záležitost začala jevit v novém světle. Dosud neměli důvod k takové domněnce, ale nyní jim připadalo, že velká pozornost z jeho strany se nedá vysvětlit jinak než něžnými city k jejich neteři. Zatímco se v duchu obírali těmito novými úvahami, byla Elizabeth zmitána čím dál tím větším rozrušením. Samotnou ji udivovalo, že ztrácí klid, ale ke všem ostatním důvodům, které k tomu měla, se přidružily i obavy, zeji ve svém zaujetí vyličil sestře přespříliš příznivě, a protože jí víc než kdy jindy záleželo na tom, aby se zalíbila, měla přirozeně strach, že se jí to nezdaří.

Odstoupila od okna, aby ji nespátřili; přecházela po pokoji sem a tam a snažila se nabýt ztracené rovnováhy, ale překvapení a zvědavost, s níž ji pozorovali strýc s tetičkou, k tomu nijak nepřispívaly.

Slečna Darcyová se dostavila v bratrově doprovodu a velkolepý obřad proběhl. Elizabeth shledala ke svému údivu, že její nová známá je přinejmenším stejně na rozpacích jako ona. Co byla v Lambtonu, slyšela už kolikrát, že slečna Darcyová je nesmírně pyšná, ale po několika minutách v její přítomnosti dospěla k přesvědčení, že je pouze nesmírně plachá. Nebyla s to dostat z ní víc než jednoslabičné slůvko.

Slečna Darcyová byla vysoká a statnější než Elizabeth, a třebaže jí bylo sotva šestnáct, měla vyvinutou postavu, žensky půvabnou. Nebyla snad tak přitažlivá jako její bratr, ale ve tváři se jí zračil jasný rozum a přívětivá pohoda a měla nestrojené a jemné způsoby. Elizabeth, jež očekávala, že se slečna prokáže tak pronikavým a neúhybným bystrozrakem jako druhdy pan Darcy, se značně ulevilo, když u ní shledala tak odlišné povahové založení.

Zakrátko po příchodu jí Darcy sdělil, zeji přijde pozdravit i Bingley, a sotva stačila podotknout, že ji to těší, a připravit se na nového hosta, už zaslechli Bingleyho hbité kroky na

schodech a za okamžik stanul v místnosti i on. Elizabeth se na něho už dávno nehněvala, ale i kdyby v ní bylo ještě trochu roztrpčení zůstalo, sotva mohlo obstát před nenucenou srdečností, s jakou vyjádřil radost nad opětovným setkáním. Vyptával se jí přátelsky, ač jen všeobecně, na její rodinu a vypadal a rozprávěl stejně upřímně a dobromyslně jako dřív.

Manžele Gardinerovy zajímal tento pán neméně než ji. Už dlouho si ho přáli poznat. Vlastně celá shromážděná společnost v nich vzbuzovala živou pozornost. Podezření, které právě pojali ohledně pana Darcyho a jejich neteře, je vedlo k tomu, že oba bedlivě, ač v skrytu pozorovali, a z toho, co viděli, brzy usoudili, že aspoň jeden z obou ví, co je to láska. Jejimi city si jisti nebyli, ale že on překypuje obdivem k ní, bylo nábilední.

Elizabeth sama byla velice zaneprázdněna. Chtěla proniknout všem hostům do duše, sama se ovládat a být ke každému z nich milá; v tom posledním, kde se nejvíce obávala nezdaru, měla nyní největší naději na úspěch, neboť ti, které chtěla získat, ji byli předem příznivě nakloněni. Bingley byl hotov, Georgiana se snažila a Darcy by! odhodlán ji obdivovat.

Jakmile spatřila Bingleyho, vzpomněla si přirozeně na sestru; a ach! jak ráda by byla věděla, zda i jeho myšlenky tam někam zabloudily. Občas měla dojem, že je zamlklejší než dříve při podobných příležitostech, a jednou nebo dvakrát s potěšením usoudila, že na ni hledí, jako by pátral po jisté podobě. V tom se snad mohla mýlit, ale rozhodně nezapochybovala o jeho vztahu k slečně Darcyové, která jim byla uvedena jako Janina sokyně. Nevyměnili si spolu ani jeden něžný pohled. Nepřihodilo se nic, co by opravňovalo naděje jeho sestry. V tom ohledu se brzy upokojila, a než se rozloučili, měla ve své dychtivosti dvakrát nebo třikrát dojem, že mu nějaká zmínka připamatovala Jane a že na ni nevzpomíná bez něžnosti ani bez přání stočit rozhovor tak, aby na ni zavedl řeč, kdyby mu nechyběla odvaha. Jednu chvíli, kdy se ostatní bavili mezi sebou, k ní poznamenal hlasem, z něhož se zdála zaznívat lítost, že „je to už hezky dávno, co se směl naposled těšit z její společnosti“, a než mu mohla něco odpovědět, dodal: „Je tomu už přes osm měsíců. Setkali jsme se naposled 26. listopadu, kdy jsme všichni tančili v Nether—fieldu.“

Elizabeth potěšilo, že si to tak přesně pamatuje; a později si našel příležitost zeptat se jí, když je ostatní nerušili, zda jsou nyní všechny její sestry v Longbournu. Ta otázka sama o sobě mnoho neznamovala, právě tak jako předchozí poznámka, ale byly provázeny pohledem a vysloveny způsobem, který jim dával hlubší význam.

Nepodařilo se jí příliš často věnovat pozornost samému Darcymu, ale kdykoli se na něj přece jen zadívala, viděla, že se stále ještě tváří přívětivě, a všechno, co řekl, bylo tak vzdáleno jakékoli povýšenosti nebo opovržení vůči přítomným, že mohla s jistotou pokládat dokonalé způsoby, jichž byla včera svědkem, za něco aspoň trochu trvalejšího než chvilkový rozmar. Když přihlížela k tomu, jak se snaží získat sympatie a dobré mínění lidí, s nimiž by byl před několika málo měsíci jakékoli styky pokládal za nevhodné — když viděla, jak je pozorný nejen vůči ní, ale právě vůči těm příbuzným, jimiž tak otevřeně opovrhoval, a když si vzpomněla na jejich poslední bouřlivý výstup na hunsfordské faře — byl to tak neuvěřitelný rozdíl a jeho proměna na ni udělala takový dojem, že sotva dokázala potlačit viditelný úžas.

Nikdy, ani ve společnosti jeho drahých přátel v Netherfieldu, ani mezi jeho vznešenými příbuznými na Rosingsu, dosud nezažila, že by se tak snažil být milý, že by se tak dokázal oprostít od vědomí vlastní důležitosti a od své neochvějné přezíravosti jako nyní, kdy mu jeho snaha mohla sotva co důležitého přinést a kdy už jen ti noví známí, jimž věnoval takovou pozornost, by byli vzbudili úsměšky a odsouzení jak nether—fieldských, tak rosingských dam.

Návštěva se protáhla přes půl hodiny, a když se zvedli k odchodu, aby se rozloučili, vyzval pan Darcy sestru, aby podpořila jeho přání uvítat pana Gardinera s chotí a slečnu Bennetovou během jejich zdejšího pobytu v Pemberley na obědě. Slečna Darcyová sice s ostychem, který nasvědčoval, že není ještě příliš zvyklá zvat hosty, ale ochotně poslechla. Paní Gardinerová pohlédla na neteř, aby zvěděla, zda ona,

jíž pozvání platilo především, má chuť je přijmout, ale Elizabeth se koukala stranou. Paní Gardinerová však usoudila, že ten schválně vyhyčavý postoj svědčí spíš o okamžitých rozpacích než o odmítavém postoji, a když viděla, že její manžel, který miloval společnost, by pozvání ochotně přijal, prohlásila, že ráda přijde, a návštěva byla stanovena na pozítří.

Bingley vyjádřil radost nad tím, že má jistotu se s Elizabeth ještě shledat, neboť jí toho má mnoho co říci a musí se jí zeptat na leccos o společných hertfordshirských přátelích. Elizabeth si to všechno vyložila jako přání, aby od ní uslyšel něco o sestře, a to ji potěšilo: vzhledem k této okolnosti i kvůli některým jiným mohla po odchodu návštěvníků usoudit, že minulou půlhodinu nestrávila nejhůř, ač během té doby ne—zakoušela zvlášť radostné pocity. Dychtila po samotě a obávala se strýcova a tetina vypytování nebo nárazek, a tak se zdržela jen tak dlouho, aby vyslechla jejich uznalý úsudek o Bingleym, a pak se odspěchala převléci.

Neměla však proč se obávat zvědavosti manželů Gardine—rových; ti by byli ani nechtěli nutit ji ke zpovědi. Bylo jim zřejmé, že se zná s panem Darcym mnohem důvěrněji, a uhádli, že on je do ní zamilovaný až po uši. Viděli toho dost, aby si to vyložili po svém, ale nic, co by je opravňovalo k vypytování.

Nyní však měli snahu utvořit si o panu Darcym dobré mínění, a od té doby, co se s ním seznámili, se nenaskytlo nic, co by tomu překáželo. Nemohli neocenit jeho ohleduplnost; a kdyby byli posuzovali jeho charakter jen podle vlastních zážitků a podle řečí jeho hospodyně a nebrali v úvahu žádné jiné dojmy, byli by Hertfordshirští, kteří ho znali, sotva uvěřili svému sluchu. Teď měli zájem na tom, uvěřit hospodyni, a brzy si uvědomili, že názory služebné, která ho zná od čtyř let a která vůbec dělala dojem slušné paní, není možno lehkověrně pominout. Ani mezi svými lambtonskými přáteli se nedozvěděli nic, co by ho podstatně znevažovalo.

Nikdo mu nemohl vytknout než pýchu, a snad i oprávněně; ne—li, pak by mu ji určitě přisoudili obyvatelé tržního městečka, kde se jeho rodina s nikým nestýkala. Bylo však obecně uznáváno, že je velkomyslný a že hodně pomáhá chudým.

Pokud jde o Wickhama, zjistili naši cestovatelé zakrátko, že se velké oblibě zrovna netěší, a třebaže nikdo vlastně neznal podstatu jeho rozepře se synem jeho mecenáše, věděli moc dobře, že po sobě zanechal dluhů jako máku, když odjel z Derbyshiru, a že je pan Darcy později zaplatil.

Zatím Elizabeth zalátala v myšlenkách ještě častěji do pemberley než včera, a třebaže jí s postupujícím časem večer připadal velmi dlouhý, přece nestačil na to, aby si určila své vztahy k jednomu člověku v oné rezidenci, a tak ležela s očima otevřenými ještě dobré dvě hodiny a snažila se vyznat sama v sobě. Určitě k němu nechová nenávist. Ne, nenávist dávno vyprchala a téměř stejně dlouho se už styděla, že k němu pocítovala antipatii, kterou neváhala tak nazvat. Vzbudil v ní úctu, když se přesvědčila o jeho ušlechtilých vlastnostech, a ač si to zprvu přiznávala neochotně, po čase už jí to nebylo tolik proti mysli; nyní se ta úcta vlivem navýsost lichotivé výpovědi a jeho přívětivosti, jaké se stala svědkem včera, změnila v něco ještě osobnějšího.

Avšak nad úctou a vážností převažoval ještě jeden důvod, který nemohla pominout. Byla mu vděčná — vděčná nejen za to, že se do ní kdysi zamiloval, ale že je mu podnes natolik drahá, aby ji dokázal odpustit nedůtklivý a zbrklý způsob, jakým mu dala košem, i nespravedlivá obvinění, jimiž své odmítnutí provázela. Ten, o němž předpokládala, že se jí bude stranit jako úhlavního nepřítele, ukázal při náhodném setkání, že by se s ní velmi rád stýkal dál, a aniž jí netaktně dával najevo náklonnost nebo se jí nějak vnucoval, usiloval jen o to, aby se zavděčil jejím přátelům, a snažil se, aby se seznámila s jeho sestrou. Že se tak sebevědomý člověk dokázal takhle změnit, to nevzbuzovalo jen úžas, ale i vděk — neboť to musela způsobit láska — věřla láska, a ta se jí zdála spíše hodná podpory než zavržení, třebaže by nebyla dokázala své pocity jasně definovat. Čtila ho, vážila si ho, byla mu vděčná, upřímně mu přála všechno nejlepší, a jen by byla ráda věděla, zda sama touží, aby to záviselo na ní, a zda by to přineslo štěstí jemu i jí, kdyby využila té moci, kterou vycítila, že nad ním ještě má, aby se jí opět začal dvorit.

Večer se teta s neteří dohodly, že tak mimořádný přátelský zájem, jaký projevila slečna Darcyová tím, že je přišla navštívit hned v den svého příjezdu, neboť přicestovala až před polednem, si zaslouží uznání, a jakkoli jí nemohou oplatit v plné míře, měly by i ony projevit snahu; a že by proto bylo vhodné, kdyby zašly zítra dopoledne na Pemberley složit jí svou poklonu. Na tom se tedy usnesly. — Elizabeth měla radost, avšak když se sama sebe tázala proč, nevzmohla se na kloudnou odpověď.

Pan Gardiner je opustil krátce po snídani. Včera se opět spřádaly rybářské plány a nakonec si napevno smluvil, že se v poledne sejde s několika pány z Pemberley.

Nyní už byla Elizabeth přesvědčena, že žárlivost je pravým důvodem, proč ji slečna Bingleyová neměla v lásce; správně tušila, že ani její návštěva na Pemberley jí nebude vhod, a zvědavě očekávala, jakými roztomilostmi ji ona dáma při opětovném setkání zahrne.

Když přijely, uvedl je sloužící vstupní síní do salónu, jenž byl obrácen na sever a vytvářel v létě příjemné prostředí. Otevřená okna vedla do parku a skýtala osvěžující pohled na zalesněné vršky za domem a nádherné duby a španělské kaštiny, roztroušené na přilehlém trávníku.

Zde je uvítala slečna Darcyová, která dlela ve společnosti paní Hurstové, slečny Bingleyové a vychovatelky, s níž žila v Londýně. Georgiana je přijala velmi příznivě, avšak s roz—pačitostí, jež sice pramenila z plachosti a ze strachu, aby se nedopustila něčeho nevhodného, avšak snadno mohla vzbudit v lidech, kteří měli pocit nižšího společenského postavení, dojem, že je pyšná a zachovává si odstup. Paní Gardinerová s neteří ji však chápaly a litovaly.

Paní Hurstová a slečna Bingleyová je vzaly na vědomí jen zběžnou úklonou; a když se usadily, zavládlo mlčení, trapné, jak taková mlčení nevyhnutelně bývají. První je přerušila paní

Annesleyová, jemná, na první pohled příjemná paní, jež svou snahou udržet rozhovor jakžtakž v chodu dokázala, že má lepší vychování než ostatní přítomné; díky jí a paní Gardine—rově a za občasného Elizabethina příspěví hovor plynul. Slečna Darcyová se tvářila, jako by si přála mít tolik kuráže, aby se jej zúčastnila, a tu a tam se odvažila prohodit kratičkou větou, když hrozilo nejméně nebezpečí, že ji někdo uslyší.

Elizabeth brzy seznala, že ji slečna Bingleyová nespouští z očí a že nemůže říci slůvko — a zvlášť slečně Darcyové — aby nebyla bedlivě sledována. Toto vědomí by jí nebylo zabránilo v pokusech navázat rozhovor, jenže byly usazeny nepohodně daleko od sebe; na druhé straně jí však nebylo proti mysli, že na ní nespočívá povinnost udržovat zábavu.

Byla cele ponořena do vlastních myšlenek. Očekávala, že každou chvíli vejde některý, z pánů. Přála si a obávala se, že to bude pán domu, a je—li mocnější její obava nebo její přání, sama nevěděla. Seděla takto dobré čtvrt hodiny, aniž zaslechla hlas slečny Bingleyové, až ji náhle vyrušil chladný dotaz, jak se daří rodičům a sestřím. Odvětila stejně lhostejně a krátce a druhá se už neozvala.

Další rozptýlení se jim na této návštěvě naskytlo, když vstoupili sloužící se studenou pečeni, zákusky a nejvybranějšími druhy ovoce tohoto ročního období, avšak dříve musela paní Annesleyová vrhnout četné výmluvné pohledy a úsměvy na slečnu Darcyovou, aby jí připomněla její hostitelské povinnosti. Nyní měla společnost zaneprázdnění — a třebaže se nedokázaly rozhovět, jist mohly všechny a krásné pyramidy hroznů, nektarinek a broskví je brzy přilákaly ke stolu.

Zatímco se takto zaměstnávaly, měla Elizabeth příležitost poznat, zda si spíš přeje, aby se pan Darcy objevil, anebo se toho obává, neboť vešel do pokoje; a třebaže ještě před chvilkou uvěřila, že by jí to spíš bylo milé, začala litovat, že se objevil.

Strávil právě hezkou chvíli s panem Gardinerem, jenž se spolu s dvěma nebo třemi pány ze zámku zabavoval u řeky, ale opustil je, jakmile se dověděl, že jeho dámy hodlají to dopoledne oplatit Georgianě návštěvu. Jakmile vstoupil, umiňovala si Elizabeth moudře, že se bude chovat úplně přirozeně a volně — což bylo lehké si umínit, ale těžší dodržet, neboť viděla, že je všichni mají v podezření, a nebylo snad páru očí, které by ho při jeho příchodu zvědavě nesledovaly. Na nikom se však nezračila upřená pozornost tak nezastřeně jako na tváři slečny Bingleyové, ač se celá zalévala úsměvy, kdykoli promluvila k původci toho všeho, neboť žárlivost ji ještě nedohnala na pokraj zoufalství a její boj o pana Darcyho zdaleka neskončil. Slečna Darcyová se po bratrově příchodu nutila mnohem víc do řeči, a když Elizabeth viděla, jak mu na tom záleží, aby se s jeho sestrou sblížily, podporovala všechny konverzační pokusy, které k tomu směřovaly. Ani slečně Bingleyové to neušlo, a jelikož hněv bývá špatný rádce, prohodila při první příležitosti se zdvořilým pohrdáním:

„Poslyšte, slečno Elizo, je to pravda, že —ský pluk odtáhl z Merytonu? To musela být pro vaši rodinu krutá ztráta.“ Nebyla by se odvážila v Darcyho přítomnosti vyslovit Wickhamovo jméno, avšak Elizabeth okamžitě pochopila, že právě na něho naráží, a různorodé vzpomínky ji na okamžik vyvedly z rovnováhy, avšak ovládla se vši mocí, aby odrazila podlý útok, a odvětila hned věrohodně lhostejnými slovy.

Přitom bezděčně pohlédla na Darcyho a zjistila, že zrudl a zeje napjatě pozoruje. Jeho sestra byla tak poplašená, že nedokázala zvednout oči ze země. Kdyby byla slečna Bingleyová tušila, jak trýznivou chvíli tím připravila své milované přítelkyni, byla by bezpochyby od nárázek upustila: chtěla však jen připomenout muže, jemuž je podle jejího mínění Elizabeth nakloněna, aby ji uvedla do rozpaků nebo aby ji přiměla nějak prozradit svůj cit, a tím jí uškodila v Darcyho očích, anebo snad chtěla i jeho upamatovat, jak pošetile a nejspíše se některé členky Bennetovy rodiny chovaly, jakmile se octla na dohled uniforma. Nedoneslo se k ní nikdy ani slovo o tom, jak se slečna Darcyová zamilovala a hodlala uprchnout. Darcy se s tím nesvěděl žádné bytosti, před níž to mohl utajit, s výjimkou Elizabeth, a zvláště mu záleželo na tom, aby se to nedozvěděli Bingleyho příbuzní, a to proto, usoudila Elizabeth, že si odedávna přeje, aby se později stali sestřinými příbuznými. Jistě už nějaké takové záměry osnoval, a třebaže vědomě nepřipustil, že z toho pramenily jeho snahy odloučit přítele od Jane, bylo pravděpodobné, že pocítuje starost o Bingleyho blaho tím bezprostředněji.

Elizabethin klid a sebeovládání však brzy uklidnily jeho rozrušení; a jelikož se slečna Bingleyová, mrzutá a zklamaná, neodvažovala začít o Wickhamovi otevřeněji, vzpomínala se po čase i Georgiana, třebaže ne natolik, aby se zúčastnila hovoru. Její bratr, na něhož se neodvažovala ani pohlédnout, si v té chvíli vůbec neuvědomil, co má Elizabeth s tou záležitostí společného, a právě příhoda, která měla od ní jeho mysl odvrátit, ho k ní ještě připoutala a dodala mu dobré mysl.

Návštěva nepřetržovala dlouho svrchu zmíněnou otázku a odpověď, a zatímco je pan Darcy doprovázel ke kočáru, dávala slečna Bingleyová průchod svým citům tím, že kritizovala Elizabeth, její chování i zevnějšek. Ale Georgiana se k ní nepřidala. Bratrovo doporučení stačilo, aby v ní našla zalíbení, on se v nikom nemohl mýlit a o Elizabeth mluvil takovým způsobem, že Georgiana nemohla soudit jinak, než že je půvabná a roztomilá. Když se Darcy vrátil do salónu, neovládla se slečna Bingleyová, aby mu nezapomněla něco z toho, co právě říkala jeho sestře.

„Ta Eliza Bennetová vypadala dnes ale hrozně, pane Darcy,“ prohlásila. „V životě jsem neviděla, aby se někdo tak změnil jako ona od zimy. Jak zhnědla a zhrubla! Luisa a já jsme si právě říkaly, že bychom ji ani nepoznaly.“

Jakkoli se panu Darcymu takový projev málo zamlouval, spokojil se s chladnou odpovědí, že žádnou změnu nepostřehl, ledaže je trochu opálená — což se stává, když se cestuje v létě.

„Musím se přiznat,“ nedala si pokoj, „že já za svou osobu jsem ji tedy nikdy za žádnou krásku nepovažovala. V obličejích je moc hubená, pleť má matnou a rysy nevýrazné. Její nos je bez osobitosti — profil nijaký. Zuby ujdou, ale nic zvláštního to zase není, a pokud jde o její oči, o nichž jsem zaslechla jakousi pochvalnou zmínku, já na nich nikdy nic mimořádného neviděla. Kouká se ostře a mazaně, a to se mi vůbec nezamlouvá, a chování má velice sebevědomé, což vůbec není moderní a působí to nesnesitelně.“

Slečna Bingleyová byla skálopevně přesvědčena, že se Darcy s Elizabeth líbí, a toto tedy nebyl nejlepší způsob, jak se mu zavděčit; avšak v zlosti si málokdo počíná moudře, a když na jeho tváři spatřila výraz nevole, dosáhla toho, oč usilovala. Mlčel však tvrdošíjně, a slečna Bingleyová, odhodlána přimět ho k odpovědi, pokračovala:

„Pamatuji se, jak nás všechny udivilo, když jsme se s ní v Hertfordshiru seznámili, že je všeobecně pokládána za krasavici, a ještě si dobře vzpomínám, jak u nás jednou byli v Netherfieldu na obědě a vy jste potom řekl: 'Ta že je krásná? To jsem spíš ochoten považovat její matku za duchaplnou.' Ale pak si vás nějak získala a jeden čas jste ji zřejmě pokládal za docela přitažlivou.“

„Ano,“ odvětil Darcy, jenž se už neovládl, „ale to bylo jen krátce po seznámení, a nyní už ji dlouhé měsíce považuji za

jednu z nejkrásnějších žen, s kterými jsem se kdy setkal.“

Nato odešel, a slečna Bingleyová mohla být spokojená, že ho donutila říct něco, co nezabolelo nikoho než ji.

Paní Gardinerová a Elizabeth prohovořily po návratu všechno, co se zběhlo na návštěvě, až na to, co je obě nejvíc zajímalo. Probraly spolu výrazy a chování všech přítomných, až na onu osobu, která nejvíc poutala jejich pozornost. Mluvily o jeho sestře, jeho přátelích, jeho domovu, jeho ovoci — o všem kromě něho, a přitom Elizabeth toužila zvědět, co si o něm paní Gardinerová myslí, a paní Gardinerovou by bylo navýsost uspokojilo, kdyby o něm byla neteř začala. Když přijeli do Lambtonu, byla Elizabeth velmi zklamaná, že na ni nečeká dopis od Jane, a stejného zklamání se dožila i nazítří; třetí den však učinil konec jejím výtkám a ospravedlnil sestru, neboť přišly hned dva dopisy najednou. První se někde zatoulal a Elizabeth to ani neudivilo, neboť Jane adresu dokonale popletla.

Právě se vypravovali na procházku, když přišla pošta, a strýček s tetičkou se vydali ven sami, aby šiji mohla v klidu přechíst. Zatoulané psaníčko muselo přijít na řadu první; bylo psáno před pěti dny. Na počátku líčila Jane různé jejich návštěvy a večírky a sdělovala jí takové zajímavosti, jaké se na venkově obvykle přiházejí, avšak druhá část, datovaná o den později a psaná zjevně v rozrušení, obsahovala závažnější zprávy. V listě stálo:

Mezitím, co jsem Ti toto napsala, drahá Lizinko, se přihodila nečekaná, vážná věc, ale nelekej se — jsme všichni zdraví. Musím Ti však sdělit něco ohledně ubohé Lydie. Včera o půlnoci, když už jsme se všichni odebrali na lůžko, přišel spěšný list od plukovníka Forstera, v němž nám sděluje, že Lydia odjela do Skotska s jedním jeho důstojníkem, po pravdě řečeno s Wickhamem. Představ si, jak nás to překvapilo. Jen Kitty zřejmě něco takového tušila. Mám o ni velkou starost. Tak nemoudrý sňatek z jeho i její strany! Doufejme však, že to dobře dopadne a že jsme se v něm zmýlili. Ráda věřím, že dokáže provést lehkomyšlný a neuvážený kousek, avšak tento čin, to nám budí útěchou, nesvědčí o zlém srdci. Aspoň šiji vyvolil nezištně, neboť jistě ví, že tatíček nemůže nic dát. Ubohá maminka je hluboce zarmoucená. Tatíček to snáší statečněji. Jak jsem ráda, že jsme jim neřekly, co jsme se o něm doslechly! Musíme na to samy zapomenout. Odjeli asi v sobotu o půlnoci, ale začali je postrádat až včera ráno v osm. Pak nám okamžitě poslali zprávu. Představ si, Lizinko, že museli projet kolem nás sotva na deset mil. Plukovník Forster se domnívá, žeje tu můžeme brzy čekat. Lydia nechala krátký dopis jeho choti, kde jí sděluje, co hodlá učinit. Musím už končit, protože nemohu nechat ubohou ma—tinku dlouho samotnou. Bojím se, že z toho ze všeho nebudeš moudrá, ale sama sotva vím, co píše. Když Elizabeth dočetla, nevěnovala dlouhý čas úvahám, a ještě než si stačila uvědomit vlastní pocity, uchopila druhé psaní, s napjatou nedočkavostí je roztrhla a hltala jeho řádky: byly psány o den později než závěr předchozího dopisu.

Nejdražší sestřičko, touto dobou máš už v ruce můj spěšný list, pokusím se nyní psát srozumitelněji a čas na to mi nechybí, avšak mám

v hlavě takový zmatek, že nemohu zaručit, podaří-li se mi vypovědět Ti všechno po pořádku. Nevím ani, jak to mám napsat, milá Lizinko ale nepotěším Tě a odkládat se to nedá. Jakkoli nemoudrý se nám zdál sňatek pana Wickhama s naší ubohou Lydií, obávám se nyní, zda k němu skutečně došlo, neboť není vůbec jisté, že odjeli do Skotska. Včera k nám přibyl plukovník Forster; opustil Brighton předevčírem, několik hodin poté, co odeslal onen spěšný list. Ačkoli Lydia na svém stručném lístku paní F. výslovně říká, že mají namířeno do Gretna Greenu, naznačil Denny něco v tom smyslu, že pochybuje, hodlal—li se tam kdy W. odebrat nebo si vůbec Lydií vzít, což se doneslo plukovníku Forsterovi, a ten pln obav opustil okamžitě B., aby je vypátral. Vysledoval je bez obtíží až do Claphamu, ale nikoli dále, neboť když tam přijeli, propustili kočár, který je vezl Z Epsomu, a přestoupili do nějakého dostavníku. Pak už víme jen to, žeje viděli odjíždět směrem na Londýn. Nevím, co si o tom myslit. Plukovník Forster se vypytoval všude na londýnské silnici a pak se rozjel do Hertfordshiru, usilovně po nich pátral u každého mýta a v hostincích v Barnetu a Hatfieldu, ale neměl úspěch — nikdo neviděl takové lidi projíždět. Je to od něho velmi laskavé a ohleduplné, že přijel do Longbournu a svěřil se nám se svými obavami způsobem, který svědčí o jeho ušlechtilém srdci. Upřímně lituji jeho i paní F., ale nikdo jim to nemůže klást za vinu. Drahá Lizinko, jsme úplně zdrceni. Tatíček i matinka se obávají nejhoršího, ale já jej nemohu pokládat za takového darebáka. Možná žeje pro ně Z mnoha důvodů výhodnější, aby se dali tajně oddat ve městě, než aby uskutečnili svůj původní úmysl, a i kdyby on pojal nečestné úmysly vůči dívce z takové rodiny jako Lydia, což bych mohla předpokládat, že ona Ztratila všechnu soudnost? Vyloučeno! Plukovník F. však příliš nevěří, že se vzali, a to mě rmoutí; zavrhl hlavou, když jsem vyjádřila naději, a pravil, že se obává, že W. nelze důvěřovat. Ubohá matinka je z toho doopravdy nemocná a nevychází ze své ložnice. Kdyby se něčím zaměstnala, bylo by to pro ni lépe, avšak toho se nemůžeme nadít. Pokud jde o tatíčka, ještě nikdy jsem ho neviděla tak rozrušeného. Ubohá Kitty dostala vyhubováno, že nic neřekla o jejich známosti, ale byla vázána slibem mlčenlivosti, tak se není co divit. Upřímně se raduji, drahá Li—zinko, že jsi byla těch otřesných výjevů poněkud ušetřena, avšak nyní, kdy první rozčilení pominulo, se Ti musím přiznat, že velmi toužím po Tvém návratu. Nejsem však tak sobecká, abych to vyžadovala, jestli se Ti to nehodí. Žij blaze!

Znovu se chápu pera, abych učinila? co jsem Ti právě řekla, že neučiním, avšak vzhledem k okolnostem nevidím vyhnutí než poprosit Vás všechny naléhavě, abyste sem co nejrychleji přijeli. Znáám drahého strýčka a tetinku tak dobře, že se nebojím je o to požádat, a strýčka chci poprosit ještě o něco. Tatíček se vydává bez prodlení s plukovníkem Forsterem do Londýna, aby seje pokusil vypátrat. Opravdu nevím, jak to hodlá učinit, avšak ve svém hlubokém bolu nebude s to jednat nejúčinnějším a nejuváženějším způsobem a plukovník Forster se musí vrátit do Brightonu nejpozději zítra večer. V této těžké situaci by mu strýčkova rada a pomoc byly nedocenitelnou oporou; však jistě porozumí, jak mi je, a já spoléhám na jeho dobrotu.

„Ach, kde jen ten strýček může být?“ zvolala Elizabeth a vyskočila z křesla, kde četla, aby se za ním okamžitě rozběhla a neztratila ani minutku tak drahocenného času; než však dospěla ke dveřím, lokaj je otevřel a uvedl pana Darcyho. Ten se lekl její bledosti i prudkého pohybu, avšak než se vzpamatoval natolik, aby něco řekl, Elizabeth, jež neměla smysl vůbec pro nic, co se netýkalo Lydie, na něho vychrlila: „Omluvte mě, prosím, ale nemohu se zdržet. Musím okamžitě

najít pana Gardinera, velice to spěchá, každá minuta je drahá.“

„Dobrý bože! Co se děje?“ zvolal procítěně, i když snad ne podle všech společenských pravidel, a pak se ovládl:

„Ne—zdržím vás ani na okamžik, ale dovolu, abych sám — nebo aby lokaj doběhl pro pana Gardinera a jeho choť. Asi vám není dobře — nemůžete nikam chodit.“

Elizabeth zaváhala, ale cítila, že se pod ní nohy chvějí a že by se zbytečně pokoušela strýce dohonit. Přivolala tedy lokaje a přikázala mu tak bezdechým hlasem, že jí sotva rozuměl, aby okamžitě pospíchal pro svého pána a paní.

Když lokaj odešel, usedla, jelikož se nemohla udržet na nohou; a vypadala tak uboze, že ji Darcy nechtěl nechat samotnou a neudržel se, aby láskyplně a účastně neřekl: „Dovolte mi, abych vám zavolal komornou. Nesměl bych vám něco podat, aby se vám ulevilo? — Což sklenku vína — mohu ji přinést? — Jste vážně chorá.“

„Není třeba, děkuji vám,“ odvětila a ze všech sil se snažila starosti — právě jsem dostala z Longbournu strašné zprávy.“

Jak se o tom zmínila, propukla v pláč a chvíli ze sebe nedokázala vypravit ani slovo. Darcy, celý vylekaný, mohl jen něco zakoktat o své účasti a mlčky soustrastně přihlížet. Konečně opět promluvila:

„Právě jsem dostala dopis od Jane a v něm takové strašné zprávy. Nebude to možno před lidmi utajit. Moje nejmladší sestra opustila své přátele — uprchlá — vydala se všanc — panu Wickhamovi. Odjeli spolu z Brightonu. Vy ho dobře znáte, tak si ostatní domyslíte. Ona nemá peníze ani vlivné příbuzné, nic, co by ho mohlo zlákat — je ztracena navždy.“

Darcy strnul úžasem. „Když si pomyslím,“ dodala hlasem plným rozčilení, „že já jsem tomu mohla zabránit! Vždyť jsem věděla, jaký je. Kdybych byla sdělila něco z toho — aspoň něco z toho, co jsem se dověděla — kdybych to byla sdělila našim! Kdyby ho byli prohlédli, nebylo by se to mohlo stát. Ale teď už je — teď už je pozdě.“

„Jsem upřímně zdrcen,“ pravil Darcy, „zdrcen — otřesen. Avšak je to jisté — naprosto jisté?“

„Bohužel ano. Opustili spolu Brighton v neděli večer a podařilo se vysledovat je téměř až do Londýna, tam se však stopy ztrácejí; určitě nejeli do Skotska.“

„A co se stalo, jaké kroky jste podnikli, aby byla nalezena?“

„Otec odjel do Londýna a Jane ve svém dopise prosí, aby mu strýček bez odkladu přispěl na pomoc: doufám, že do půl hodiny odcestujeme. Ale co se dá udělat — vím dobře, že se nedá nic dělat. Čím je možné způsobit na takového člověka? Jak je vůbec najdeme? Nemáme nejmenší naději. Je to strašné, ať se na to dívám tak či tak!“ Darcy mlčky přikývl.

„Když se mně otevřely oči, jaký skutečně je — ach! Kéž bych byla pochopila, co je mou povinností, kéž bych se toho byla odvážila! Avšak já to nevěděla — bála jsem se do něčeho zasahovat. Osudný, osudný omyl!“

Darcy neodpovídal. Zdálo se, že sotva vnímá její slova. Přecházel po místnosti zabrán do úvah; čelo svráštělé, chmurný výraz ve tváři. Elizabeth to postřehla a okamžitě pochopila.

Klesla v jeho očích, a jak by také ne, pod vlivem takového prohrěšku v rodině, takové obrovské zaručené ostudy. Nedivila se mu, ani ho neodsuzovala, avšak vědomí, že teď přemůže svůj cit, jí neutišilo rozechvěné nitro, nepovzbudilo ji v jejím zoufalství. Na druhou stranu však právě to jí pomohlo vyznat se ve vlastním srdci a dosud nikdy si tak upřímně nepřiznala, že by ho mohla milovat, jako v této chvíli, kdy jakékoli city byly odsouzeny k marnosti. Vlastní záležitosti na ni sice mohly doléhat, avšak nemohly ji cele pohltnout. Lydia — to ponižení, to neštěstí, které na ně na všechny přivolala, potlačily jakýkoli osobní zármutek; Elizabeth zabořila tvář do kapesníku a na všechno ostatní zapomněla; až za několik minut si uvědomila, kde je a co se děje, když její společník hlasem plným účasti, avšak i s náznakem zdrženlivosti řekl: „Obávám se, že už si hezkou chvíli přejete, abych vás nerušil svou přítomností, a nemohu uvést na svou omluvu nic než upřímný, třebas bezmocný soucit. Kéž by mi nebesa dopřála, abych vás mohl slovy nebo činy utěšit ve vaší — Šem velkým žalu! Avšak nebudu vás trápit marným přáním, jež by mohlo vyvolávat zdání, že se ucházím o vaši vděčnost. Tato nešťastná událost bohužel asi způsobí, že moje sestra nebude mít to potěšení uvítat vás dnes na Pemberley.“

„Zajisté. Omluvte nás laskavě u slečny Darcyové. Řekněte, že jsme se v naléhavé záležitosti museli okamžitě vrátit. Zamlčte neblahou pravdu co nejdéle. Víím, že dlouho to být nemůže.“

Ochotněji ujistil, že nic neprozradí — opět ji politoval v jejím trápení, vyjádřil naději, že to snad dopadne lépe, než se nyní odvažují doufat, vyprosil si poručení u jejích příbuzných, rozloučil se s ní vážným pohledem a odešel.

Když ji opustil, uvědomila si Elizabeth, jak je nepravděpodobné, že by se ještě někdy mohli stýkat tak přátelsky a srdečně jako při těch několika příležitostech v Derbyshiru; ohlédla se v duchu nazpět na tu dobu, co se znali, tak bohatou na nedorozumění a různé obraty, a povzdychla si nad protichůdnými pocity, které v ní nyní vzbuzovaly touhu, aby ho lépe poznala, zatímco dříve by ho byla s radostí navždy zavrhl.

Jsou—li vděčnost a úcta spolehlivými základy hlubších citů,

pak se nelze divit změně, která se s Elizabeth stala. Není—li tomu však tak — je—li nepřírozené a nelogické, aby láska vytryskla z takových pramenů, oproti tomu, co se často ličí jako následek prvního pohledu, ještě než on a ona spolu prohodí dvě slova — pak nelze uvést na její obranu nic než to, že onu druhou metodu poněkud vyzkoušela na sympatiích k Wickhamovi, a jelikož to špatně dopadlo, měla snad proč se zajímat o jiné, méně oslňující vztahy.

Každopádně litovala, že odešel, a tento první příklad toho, jaké následky musí mít Lydiino provinění, ji uvrhl do hlubokého zoufalství, když uvažovala o celé té neblahé záležitosti. Od té chvíle, kdy dočetla Janin druhý dopis, byla pevně přesvědčena, že Wickham nemá v úmyslu si ji vzít. Nikdo než Jane, pomyslela si, nemůže věřit takové optimistické iluzi. Nepřekvapilo ji ani za mák, že se situace takto vyvíjí. Dokud znala jen obsah prvního dopisu, nevycházela z úžasu — překvapilo ji, že by si Wickham chtěl vzít dívku, s kterou by nic nevyženil, a nemohla pochopit, čím ho Lydia dokázala tak upoutat. Ale pak se všechno vyvíjelo až příliš logicky. Na takovéhle dobrodružství její půvab stačil, a i když nepředpokládala, že by s ním Lydia utekla s vědomím, že se s ní neožení, dovedla si lehko představit, že ani její ctnost, ani její rozum nejsou dostatečnou zárukou, že se nedá lehko obloudit.

Dokud byl jeho pluk v Hertfordshiru, nikdy si nepovšimla, že by ho Lydia zvlášť významovala přízní, ale byla přesvědčena, že stačí projeviti o ni zájem a zahojí pro kohokoli. Někdy si oblíbila tohoto důstojníka, pak zas onoho, podle toho, který ji svou dvorností právě víc zaujal. Byla přelétavá ve svých sympatiích, ale někdo se pro ně vždycky naskytl. Co škody napáchalo, že na ni doma přísněji nedohlíželi a že ji posuzovali s falešnou shovívavostí! Ach, jak pronikavě si to teď uvědomovala!

Hořela nedočkavostí, aby už byla doma — aby všechno viděla a slyšela a podělila se s Jane o starosti, které teď musí spočívat jen na ní, když je celá rodina vyvedená z míry, otec odjel, matka není schopna nic zařídit a ještě vyžaduje soustavné ošetřování. Ač byla přesvědčena, že Lydii už nic nepomůže, přece se jí zdálo, že strýček by mohl rozhodujícím

způsobem zasáhnout, a dokud nevstoupil do pokoje, prožívala ve své netrpělivosti muka.

Manželé Gardinerovi poplašeně přiběhli, neboť ze sluhových slov vyrozuměli, že jejich neteř náhle onemocněla; — když je v této starosti upokojila, nedočkavě jim sdělila příčinu svého vzkazu, přečetla jim oba dopisy a s rozechvěním zdůraznila závěr druhého listu, třebaže Lydii neměli nikdy ve zvláštní oblibě. I pana Gardinera a jeho choť to hluboce sklíčilo. Nešlo jen o Lydii, ale o ně o všechny, a když dali nejprve průchod svému překvapení a zděšení, přislíbil pan Gardiner ochotně, že udělá, co bude v jeho silách. Třebaže od něho Elizabeth nic jiného neočekávala, děkovala mu se slzami v očích, a jelikož se jejich zájmy ztotožňovaly, dohodli se rychle o dalším. Hodlali odcestovat co možno nejdříve. „Ale co panstvo na Pemberley?“ zvolala paní Gardinerová. „John nám pověděl, že tu byl pan Darcy, když jsi ho pro nás poslala — je to pravda?“

„Ano, a už jsem mu řekla, že nebudeme moci svou návštěvu uskutečnit. To je všechno zařízeno.“

„Co je vlastně zařízeno?“ rozčílovala se v duchu tetička, když pospíchala do svého pokoje, aby se přichystala na cestu.

„Jsou spolu natolik zadobře, že mu mohla všechno po pravdě vyjevit? Jen kdybych věděla, jak to vlastně je!“

Toto přání zůstalo oslyšeno, měla však aspoň o čem přemýšlet ve spěchu a zmatku následující hodiny. Kdyby byla Elizabeth měla možnost nic nedělat, určitě by bývala přesvědčena, že po tom otřesu není schopna se do něčeho pustit; avšak měla mnoho věcí na starosti právě tak jako tetička, včetně toho, že musely napsat všem svým lambtonským známým a pod nepravdivými záminkami omluvit svůj náhlý odjezd. Za hodinu však všechno zvládly, a jelikož pan Gardiner zatím zapravil účet v hostinci, nezbývalo už nic než vyjet; a tak se Elizabeth po tom strašném dopoledni v době kratší, než by byla mohla předpokládat, octla v kočáře směřujícím do Longbournu.

„Stále mi to nejde z hlavy, Elizabeth,“ řekl strýc, když opouštěli městečko, „a uváží—li se celá věc důkladně ze všech stran, mám skoro chuť přidat se k názoru tvé starší sestry. Připadá mi velice nepravděpodobné, že by některý mladík bezohledně svedl děvče, které přece není bez ochrany ani bez přátel, a které dokonce dlí na návštěvě v rodině jeho velitele. Cožpak může předpokládat, že její přátelé nezasáhnou? Nebo že by se po takové urážce plukovníka Forstera směl beztravně vrátit k pluku? Pokušení je tu neúměrné riziku!“

„Myslíte, že to tak skutečně může být?“ zvolala Elizabeth a na okamžik se jí rozjasnila tvář.

„Na mou věru, strýček bude mít pravdu,“ pravila paní Gardinerová. „Byl by to příliš velký přečin proti slušnosti, cti i proti jeho zájmům, aby si to nerozmyslel. Takovou špatnost bych přece jen do Wickhama neřekla. Cožpak jsi ho ty sama, Lízinko, tak úplně zavrhl, že ho pokládáš za všeho schopna?“

„Není schopen zanedbat vlastní zájmy, ale všeho ostatního schopenje. Kéž by to bylo tak, jak říkáte! Ale já se neodvážuji doufat. Proč by v tom případě nebyli odjeli do Skotska?“

„Předně nic nedokazuje,“ odvětil pan Gardiner, „že do Skotska neodjeli.“

„Lze to však předpokládat, když přestoupili z fiakru do dostavníku! Kromě toho se nepodařilo zjistit, že by je byl někdo viděl na barnetské silnici.“

„No dobrá — předpokládejme tedy, že jsou v Londýně. Zamířili tam třeba proto, že se ve velkém městě mohou lépe skrýt. Pravděpodobně nemá ani jeden, ani druhý mnoho peněz, a tak je možná napadlo, že to bude levnější, třebaže ne tak jednoduché jako ve Skotsku, vzít se v Londýně.“

„Proč by se však skrývali? Proč by se obávali odhalení? Nač tajná svatba? Ach ne, to nezní věrohodně. Jeho nejlepší přítel byl přesvědčen, jak Jane píše, že si ji nechce vzít. Wickham se rozhodně neožení bez věna. Nemůže si to dovolit. A co je Lydia s to mu poskytnout — co je na ní kromě toho, že je mladá a veselá — aby kvůli ní zahodil možnost polepšit si

výhodným sňatkem? Jestli by mu v nečestných úmyslech vůči ní zabránily obavy, že upadne v nemilost u pluku, to nedovedu dosoudit, protože nemám nejmenší tušení, jaké následky takový čin může mít. Těm ostatním důvodům, které uvádíte, nemohu bohužel přikládat takovou závažnost. Lydia bratra, který by zasáhl, a on může usoudit — vždyť jtece zná a viděl, s jakou lhostejností a nezájmem přijímá všechno, co se v rodině děje — že ten se nerad vyruší z klidu, tudíž v té věci vyvine mnohem menší úsilí než kterýkoli jiný otec pod sluncem.“

„Dokázala by sis ale představit, že Lydia natolik ztratila smysl pro všechno jiné než pro svou lásku, že by s ním byla ochotna žít jinak než v manželství?“

„Vám to připadá a jistě to také je k nevíře,“ odvětila Elizabeth se slzami v očích, „že sestra může v takové chvíli pochybovat o její slušnosti a počestnosti. Nevím, co na to říct. Snad jí krivdím. Ale je velmi mladá, nikdo ji nikdy neměl k tomu, aby o něčem vážně přemýšlela, a posledního půl roku, ne, už rok, se nestarala o nic než o zábavy a malichernosti. Naši jí dovolili lehkovážně marnit čas a přejímat jakékoli názory, s nimiž přišla do styku. Od té doby, co přitáhl do Merytonu — ský pluk, neměla v hlavě nic než lásku a koketování a důstojníky. Neuvažovala a nemluvila o ničém jiném, takže — jak bych to vyjádřila — v sobě pilně rodmýšlávala city, kterých při svém temperamentu beztoho neměla nedostatek. A všichni víme, že Wickham svým zjevem i chováním dokáže ženy okouzlit.“

„Ale vidíš, Jane nepředpokládá, že by se Wickham mohl něčeho takového dopustit.“

„O kom Jane kdy předpokládá něco špatného? Není na světě človíčka, ať už se předtím zachoval jakkoli, o němž by

uvěřila, že by něco takového provedl, dokud ji o tom nepřesvědčí důkazy. Jane však ví, právě jako to vím já, jaký Wickham ve skutečnosti je. Obě víme, zeje krajně rozmařilý, že u něho poctivost ani čest nic neváží a zeje právě tak falešný a zrádný jako lichometný.“

„A tohle všechno skutečně víte?“ zvolala paní Gardine—rová, hořic zvědavostí, odkud tyto informace pramení.

„Vím to zcela bezpečně,“ odpověděla Elizabeth a zrudla. „Vyprávěla jsem vám přece nedávno, jak ohavně se zachoval k panu Darcymu, a když jste byla posledně v Longbournu, slyšela jste na vlastní uši, jakým způsobem mluví o člověku který se vůči němu ukázal tak shovívavý a velkorysý. A jsou tu ještě jiné okolnosti, které nemohu — které nejsou tak důležité, ale o celé rodině Darcyových vykládal hrozně lži. Podle toho, jak vyličil slečnu Darcyovou, jsem byla přesvědčena, že se setkám s pyšnou, povznesenou, nepřijemnou osobou. Přitom dobře ví, že opak je pravda. Musí vědět, že je milá a skromná, jako jsme ji poznali my.“

„A Lydia tohle všechno ani netuší? Jak to, že neví, co tobě a Jane nezůstalo utajeno?“

„Ach ano! — To je na tom právě to nejhorší. Než jsem pobývala v Kentu, kde jsem se tak často stýkala s pánem Darcym a jeho bratrancem plukovníkem Fitzwilliamem, sama jsem o tom neměla ani tušení. A když jsem se vrátila domů, měl —ský regiment za týden nebo za čtrnáct dní z Merytonu odtáhnout. Za těchto okolností se ani Jane, již jsem to všechno svěřila, ani mně nezdálo nutné někde něco povídat, neboť nám nepřipadalo, že by mohlo někomu prospět, kdyby Wickham náhle pozbyl dobré pověsti, již se obecně těšil. A když bylo dohodnuto, že Lydia pojedje s paní Forste—rovou, vůbec mi nenapadlo, že bych ji před ním měla varovat. Ani na mysl mi nepřišlo, že bychom ji svým stanoviskem uváděly v nebezpečí. Jistě mi uvěříte, jak vzdálena jsem byla sebemenšího podezření, že by to mohlo mít takové následky.“

„Neměli jste tedy zřejmě důvod se domnívat, když odjížděla do Brightonu, že se do sebe zamilovali?“

„Vůbec ne. Nevzpomínám si na žádný projev náklonnosti ani z jeho, ani z její strany; to víte, v rodině, jako je naše, by to jistě neuniklo pozornosti. Když přijel k pluku, okouznil ji, ale nás všechny ostatní také. První dva měsíce po něm bláznila všechna děvčata z Merytonu i přifařených obcí; ale on ji zvláštní pozorností nevyznamenával, a proto zakrátko poté, co pro něho divoce a horoucně vzplála, se jí začali líbit zase jiní důstojníci, kteří se jí víc kořili, a těm věnovala svou přízeň.“

Ačkoli sotva co nového mohlo zmnožit jejich obavy, naděje a dohady, je nabíledni, že po celou cestu se rozhovor točil převážně kolem tohoto zajímavého námětu a že se k němu stále vraceli. Elizabeth nesešel z mysli ani na okamžik.

Nepřipustila to její úzkost a sebeobviňování, nenalézala ani chvilkový oddech a zapomnění.

Cestovali co nejspěšněji, přenocovali v zájezdním hostinci, takže dospěli do Longbournu druhý den před polednem. Elizabeth uklidňovalo aspoň vědomí, že se Jane netrápí ještě i dlouhým čekáním.

Gardinerovic dětičky zpozorovaly kočár a číhaly na schodišti před domem, až vjede do travnatého dvora, a když zastavil u domovních vrat, rozzářilo jim radostné překvapení obličejky a pak se projevilo v celých jejich tělíčkách poskakováním a natřásáním, což byla první příjemná skutečnost, která vítala hosty.

Elizabeth seskočila, každému dítěti vlepila rychle pusu a spěchala do haly, kde se okamžitě setkala s Jane, která sbíhala se schodů od matčiny ložnice.

Elizabeth ji láskyplně objala, oči obou se zalily slzami a přitom se bez prodlení vyptávala, zda se nedověděli něco o uprchlících.

„Ještě ne,“ odvětila Jane. „Ale snad se všechno obrátí k lepšímu, když teď přijel drahý strýček.“

„Je tatíček v Londýně?“

„Ano, odjel v úterý, jak jsem ti psala.“

„A dostali jste od něho nějaké zprávy?“

„Jen jednou. Poslal mi ve středu pár řádek, že v pořádku dojel a co mám dělat, neboť o to jsem ho zvlášť prosila. Dodal ještě, že už nebude psát, dokud nám nebude moci sdělit něco závažnějšího.“

„A co maminka — jak se jí daří? Jak se vůbec daří vám všem?“

„Mamince se daří obstojně, aspoň doufám, třebaže je stále ještě velmi otřesena. Je nahoře a bude mít velkou radost, až vás všechny uvidí. Nevychází ještě ze svého salónku. Mary a Kitty jsou chválabohu zdravé.“

„Ale co ty — co ty?“ zvolala Elizabeth. „Jak jsi přepadlá! Co jsi asi musela prožít!“

Sestra ji však ujistila, že se cítí docela dobře; a jejich rozhovor, který se odehrával, zatímco se Gardinerovi věnovali svému potomstvu, byl nyní přerušen příchodem ostatních. Jane běžela uvítat strýčka s tetičkou a děkovala jim s úsměvy i slzami zároveň.

Jakmile se všichni octli v salóně, padly samozřejmě znovu ty otázky, které už položila Elizabeth, a i Gardinerovi brzy zjistili, že jim Jane nemůže povědět nic nového. Její laskavé srdce se však nevzdávalo optimistických nadějí, a stále počítala ještě s tím, že všechno dobře skončí, že mohou každý den očekávat dopis buď od Lydie nebo od otce, který jim všechno vysvětlí a snad oznámí sňatek.

Po několikaminutovém rozhovoru se odebrali do pokojů paní Bennetové a taje přijala přesně tak, jak se dalo očekávat, se slzami, lamentacemi a nářkem; svolávala hromy a blesky na hlavu zlosyna Wickhama, stěžovala si, co vytrpěla a čím jí kdo ublížil, a obviňovala všechny krom oné osoby, jejíž neuvážené shovívavosti bylo hlavně třeba klást za vinu omyly její dcery.

„Jen kdybych byla mohla prosadit svou,“ nařikala, „a kdybych byla mohla jet do Brightonu s celou rodinou, tak k tomu nemuselo dojít. Ale Lydia, chudinka zlatá, tam neměla nikoho, kdo by se o ni staral. Forsterovi ji neměli pustit z očí ani na chvíli! Jistě šijí vůbec nevšímalí a tak podobně, protože Lydia by nic neprovedla, kdyby ji byli pořádně hlídali. Vždycky jsem si o nich myslela, že jim ji nemůžeme svěřit, ale ukřičeli mě, jako vždycky. Ubahá děvčenka zlatá! A teď odjel i pan Bennet, a já to tuším, že vyzve Wickhama na souboj, až ho najde, a ten ho zabije, a co si pak počneme? Collinsovi nás odsud vyženou, ještě než jeho tělo v hrobě vychladne, a jestli se nás ty, bratře, dobrotitivě neujměš, pak

nevím, kam se podějeme.“

Všichni ji chlácholili, aby si to tak nebrala, a pan Gardiner, když ji nejprve ujistil o své náklonnosti k ní a její rodině, jí sdělil, že hodlá odcestovat nazítří do Londýna a že bude všemožně nápomocen panu Bennetovi v úsilí vypátrat Lydii. „Nesmíš se zbytečně plašit,“ dodal, „je sice moudré připravit se na nejhorší, ale zatím k tomu nemáme důvod. Není to ještě ani týden, co opustili Brighton. Za několik dní už se o nich snad něco dozvíme, a dokud nemáme jistotu, že si ji nevzal a vzít nehodlá, nesmíme házet flintu do žita. Jakmile přibudu do města, zajdu za švagrem, přemluví ho, aby se přestěhoval k nám, a spolu se pak uradíme, co počít.“

„Ach, drahý bratře!“ odvětila na to paní Bennetová, „nic jiného bych si ani nemohla přát. Jenom zjisti, jakmile budeš v Londýně, kde mohou být, a jestli se ještě nevzali, zaříd, aby to udělali. Na svatební šaty ať nečekají, ale řekni Lydii, že na ně dostane tolik peněz, kolik bude chtít, a že si je koupí po svatbě. Hlavně ale nesmíš připustit, aby se s ním pan Bennet utkal v souboji. Vypověz mu, jak jsem na tom bídě — že strachy div o rozum nepřijdu, třesu se a chvěji po celém těle — v boku mě píchá a hlava se mi může rozskočit a srdce mi tak tluč, že si neodpočinu ve dne ani v noci. A že vzkazují Lydii, mé děvečce zlaté, aby si ty šaty nevybírala, dokud se se mnou neporadí, protože ona neví, ve kterém obchodě se nejlépe nakoupí. Ach, bratře, ty máš zlaté srdce! Já vím, že to všechno dokážeš.“

Pan Gardiner ji znovu ujistil, že jim bude v této situaci nápomocen, seč mu síly stačí, avšak zároveň jí doporučil, aby tolik nepodléhala ani růžovým nadějím, ani zoufalství, a tímto způsobem u ní strávili čas až do chvíle, kdy se podával oběd; pak ji zanechali hospodyně, která o ni pečovala, když se dcery vzdálily, aby měla komu vylévat své city. Ač bratr i švagrová měli dojem, že není nutné, aby se paní Bennetová odlučovala od ostatních, nepokoušeli se jí to vymlouvat, neboť věděli, že nemá dost rozumu, aby držela jazyk za zuby před služebnictvem, obsluhujícím u stolu, a pokládali za menší zlo, když jen jedna duše, spolehlivější a důvěryhodnější než ostatní vypočlehnou její obavy a názory o této věci.

V jídelně se k nim zakrátko přidružily i Mary s Kitty, které se dříve nemohly objevit, neboť byly obě příliš zaneprázdněny ve svých pokojích: jedna svou četbou, druhá zušlechťováním svého zevnějšku.

Vypadaly však dosti klidně a nebyla na nich znát žádná změna, ledaže ztráta nejmilejší sestry nebo hněv, který se na ni v tomto případě snesl, zavinily, že Kitty kňourala ještě trochu víc než jindy. Mary se ovládala natolik, že dokázala s vážnou tváří zašeptat Elizabeth, jakmile zasedly za stůl:

„Jaká to neblahá příhoda! Patrně se to všude rozkřikne, avšak musíme zbudovat hráz proti toku záští a zaplavit jedna druhé zraněnou hrud' balzámem sesterské útěchy.“

Když viděla, že se Elizabeth nemá k tomu, aby jí na to něco odpověděla, dodala: „Lydia propadla zkáze, avšak my si z toho aspoň můžeme odnést cenné ponaučení: ztratí-li žena ctnost, nic už jí nepomůže — jediný chybný krok ji vede k věčnému zatracení — dobrá pověst je stejně křehká jako vzácná — nemůžeme ani být dost obezřelí ve vztahu k opovr—ženíhodnému druhému pohlaví.“

Elizabeth k ní v úžasu zvedla zrak, avšak byla příliš zdrcená, aby odpovídala. Mary toho nedbala a dále se utěšovala morálními dedukcemi ze zla, které je potkalo.

Opoledne našly obě starší sestry příležitost být půl hodinky samy a Elizabeth toho okamžitě využila k dalším dotazům, na něž Jane ochotně odpovídala. Nejprve si společně zabývaly nad neblahými důsledky této události, které Elizabeth pokládala za téměř nevyhnutelné a Jane nemohla zcela vyloučit, a pak pokračovaly v úvahách na stále stejné téma: „A teď mi vypověz všechno, úplně dopodrobna, co jsem ještě neslyšela,“ požádala Elizabeth. „Co říkal plukovník Forster? Jak to, že Forsterovi předem nic nevytušili? Museli je přece spolu často vídat.“

„Plukovník Forster se skutečně přiznal, že často podezíral ze vzájemných sympatií, hlavně 2 Lydiiny strany, ale nebral to tak vážně, aby se nad tím znepokojoval. Je mi ho tak líto! Choval se k nám nesmírně ohleduplně a laskavě. Chtěl stejně přijet, aby nás ujistil svou účastí, ještě než ho vůbec napadlo, že snad nejeli do Skotska, a jakmile se tato obava vynořila, vydal se okamžitě na cestu.“

„A Denny je tedy přesvědčen, že šiji Wickham nevezme? Byl předem zasvěcen do jejich plánů? Mluvil plukovník Forster přímo sním?“

„Ano, avšak když se ho dotazoval, popřel Denny, že by o tom byl předem věděl, a nechtěl říci, co si o tom vlastně myslí. Netvrdil už, že si ji nevezme — a právě to mě vede k domněnce, že snad předtím jeho slova někdo špatně pochopil.“

„Než plukovník Forster přijel, nikdo z vás tedy zřejmě ani nezapochyboval, že jsou svoji.“

„Jak by nás to bylo mohlo vůbec napadnout? Mně to trochu dělalo starosti — zapochybovala jsem tu a tam, zda s ním sestra bude v manželství šťastna, protože jsem věděla, že se nechoval vřdycky docela pěkně. O tomhle tatíček s ma—tinkou nevěděli, těm dělalo těžkou hlavu, že se to tak neuvážený sňatek. Kitty se pak dozнала — samozřejmě ji těšilo, že je moudřejší než my — že ji Lydia v posledním dopise něco takového naznačovala. Zřejmě věděla už dlouhé týdny, že se mají rádi.“

„Ale ne předtím, než odjeli do Brightonu?“

„Ne, to myslím že ne.“

„A co plukovník Forster, odsuzoval Wickhama? Má představu, co je to ve skutečnosti za člověka?“ „Musím přiznat, že nemluvil o Wickhamovi tak pěkně jako kdysi. Považoval ho za nemoudrého a výstředního. Jakmile se tato nešťastná událost rozkřikla, začalo se po Merytonu říkat, že tu zanechal plno dluhů, ale doufám, že to budou jen pomluvy.“

„Ach, Jane, kéž bychom nebyly dělaly takové tajnosti, kéž bychom byly pověděly, co o něm víme! Tohle by se nebylo muselo stát!“

„Snad by to bývalo moudřejší,“ odpověděla sestra, „ale zdálo se mi neomluvitelné obvinít někoho z dávných prohrěšků, když nevím, zda se od té doby nezměnil. Měly jsme nejlepší úmysly.“

„Zapamatoval si plukovník Forster něco z toho dopisu, který Lydia zanechala pro jeho ženu?“

„Přivezl nám jej přečíst.“

Jane jej vyňala z kabelky a podala Elizabeth. Obsahoval toto sdělení:

Nejdražší Harrieto,

to se nasměješ, až zjistíš, že jsem zmizela, sama se musím smát, když si představím, jak budete překvapeni, ai mě zítra ráno začnete postrádat. Odjíždím do Gretna Greenu, a jestli neuhádneš s kým, budu Tě muset považovat za husičku, protože miluju jen jednoho muže na světě, a ten je anděl. Umřela bych bez něho, a tak si myslím, le na tom není nic špatného, když odjedeme. Naším nic nepiš, jestli se Ti nechce, protože budou tím víc koukat, až ode mne dostanou psaníčko s podpisem „Lydia Wickhamová“. To bude povedený žert! Směji se tak, že sotva udržím pero v ruce. Prosím, omluv mě u Pratta, že si s ním dnes večer nezatančím, jak jsem mu slíbila. Řekni mu, že doufám, že mi to promine, až se všechno doví, a řekni mu, že si s ním zatančím s největší radostí, až se příště sejdem někde na plese. Pošlu si pro věci, až se vrátím do Longbournu, ale byla bych ráda, kdybys řekla Sally, aby zašila tu velikánskou trhlínu na těch vyšívaných mušelinových šatech, než je zabalí. %ij blaze. Pozdravuj svého manžela. Doufám, že nám přijete na šťastnou cestu. — Tvá upřímná přítelkyně

Lydia Bennetová

„Taková lehkovážnost, taková lehkovážnost!“ zvolala Elizabeth, když dočetla. „Jak může v takové chvíli psát tímhle tónem! Ale aspoň svědčí ten dopis o tom, že ona se vydávala na cestu s vážnými úmysly. Ať už ji potom přemluvil k čemukoli, ona se vědomě do ničeho špatného nepouštěla. Chudák tatíček! Co ten si při tom musel myslet!“

„Neviděla jsem ještě nikoho tak z hloubi duše otřeseného. Dobrých deset minut ze sebe nevypravil slova. Mamince se okamžitě udělalo špatně a v celém domě zavládl hrozný zmatek!“

„Prosím tě, Jane,“ zvolala Elizabeth, „a zbyla tu jediná služka, která by to všechno byla do večera podrobně nevěděla?“

„Nevím. Snad ano. Ale je moc těžké, dát v takové chvíli na všechno pozor. Maminka měla hysterický záchvat, a třebaže jsem se ze všech sil snažila jí pomoci, asi jsem neudělala tolik, kolik jsem mohla. Ale popadla mě taková hrůza z toho, co se může stát, že jsem nevěděla, kde mi hlava stojí.“

„Bylo toho na tebe moc, že jsi ji sama ošetřovala. Nevypadáš vůbec dobře. Kéž bych tu byla bývala s tebou! Takhle spočívalo všechno to trápení a starosti jen na tobě.“

„Mary i Kitty byly moc milé a byly by se se mnou podělily o všechnu námahu, o tom jsem přesvědčena, ale nechtěla jsem to ani po jedné, ani po druhé žádat. Kitty je tak štíhlá a křehká a Mary se tolik učí, že ji nelze vyrušovat, když odpočívá. Tetička Philipsová k nám přišla v úterý, když tatíček odjel, a byla tak hodná, že se mnou zůstala až do čtvrtka. Byla to pro nás pro všechny velká pomoc a útěcha. A lady Lucasová sem zašla ve středu, aby nám projevila účast, a nabídla se, že sem ona nebo její dcery zaskočí, budeme—li potřebovat, což od ní bylo moc hezké.“

„Měla si tam radši zůstat,“ zvolala Elizabeth. „Snad to myslela dobře, ale v takovéhle nešťastné situaci člověk nemůže sousedy ani dost zanedbávat. Pomoci nemohou, soucit je nesnesitelný. Ať se na nás vítězoslavně naparují na dálku a dají pokoj.“

Pak se vyptávala, jakým způsobem hodlá otec postupovat, aby ve městě vypátral svou dceru.

„Chtěl, pokud vím, zajet do Epsomu,“ odvětila Jane, „tam totiž naposled přepřahali, a vyptávat se postilionů, jestli by se od nich něco nedozvěděl. Šlo mu jistě hlavně o to, aby zjistil číslo dostavníku, který je vezl z Claphamu. Podaří—li se nějak vypátrat, před kterým domem kočí pasažéry vyložil, hodlal se tam poptávat a doufal, že by se dozvěděl stanoviště i číslo dostavníku. Nevím, nač ještě pomýšlel, ale on tak spěchal, aby už byl pryč, a byl tak rozrušený, že mi dalo velkou práci, aby mi pověděl aspoň tohle.“

Celá rodina doufala, že nazítří dojde nějaká zpráva od pana Benneta, avšak listonoš přišel a nepřinesl od něho ani řádečku. Znali otce a věděli, že se obvykle jen líknavě a nerad odhodlává k psaní, avšak nadali se, že za těchto okolností se přece jen donutí. Nezbytně z toho vyplývalo, že pro ně nemá žádné

dobré noviny, avšak i to by byli rádi věděli najisto. Pan Gardi—ner čekal jen na poštu a pak se hned vydal na cestu.

Když odjel, mohli se v Longbournu aspoň spolehnout na to, že je bude stále zpravovat, co je nového, a strýček při rozloučení slíbil, že bude naléhat na pana Benneta, aby se co nejdříve vrátil domů, čímž velice potěšil svou sestru, neboť to pokládala za jedinou záruku, že manžel nepadne v souboji.

Paní Gardinerová hodlala setrvat i s dětmi v Hertfordshiru ještě několik dní, neboť se domnívala, že svou přítomností neterím ulehčí. Střídala se s nimi v ošetřování paní Bennetové, a byla jim velkou útěchou ve volných chvílích. I jejich druhá teta je často navštěvovala a přicházela vždy, jak prohlašovala, s úmyslem je rozptýlit a povzbudit; jelikož však jim pokaždé vyličila nějaký nový příklad Wickhamovy rozmařilosti a zbrklosti, opouštěla je obvykle v stíněnější náladě než předtím.

Celý Meryton snaživě očerňoval muže, kterého tu ještě před třemi měsíci měli za anděla. Šla fáma, že je zadlužen u všech místních obchodníků, a jeho pletky, vesměs poctěné označením svedení, se probíraly v každé kupecké rodině. Kdekdo o něm prohlašoval, že je to největší zvrhlík pod sluncem, a kdekdo si najednou uvědomoval, že nikdy nedůvěřoval jeho předstírané dobrosrdečnosti. Elizabeth z toho ze všeho sice věřila každému pátému slovu, ale stačilo to, aby se ještě utvrdila v přesvědčení, že sestra ztracena, a dokonce i Jane, která tomu všemu přikládala ještě méně víry, téměř ztrácela naději, zvláště když dny uplyvaly, a kdyby byli skutečně odjeli do Skotska, kteroužto možnost ještě úplně nezavrhl, museli by o nich už mít s největší pravděpodobností nějakou zprávu.

Pan Gardiner odjel z Longbournu v neděli a v úterý od něho jeho choť dostala psaní; oznamoval jim, že hned po svém příjezdu vyhledal švagra a přemluvil ho, aby se nastěhoval k němu do Gracechurch Street, že pan Bennet ještě před jeho příjezdem navštívil Epsom a Clapham, avšak bez valného výsledku, a že je nyní odhodlán poptávat se ve všech

větších hotelích, neboť se mu zdá dost pravděpodobné, že se po příjezdu do Londýna zprvu v některém ubytovali, než si našli

byt. Pan Gardiner sám si od tohoto počínání příliš mnoho neslibuje, avšak jelikož si to švagr přeje, hodlá mu v tom pomáhat. Dodal, že pan Bennet zatím nechce ani slyšet, aby opustil Londýn, a slíbil opět brzy psát. Dopis měl takovouto doušku:

Napsal jsem plukovníku Forsterovi a pohádal jsem ho, aby se snažil zjistit u pluku od Wickhamových kamarádů, má—li ten člověk nějaké příbuzné nebo známé, kteří by mohli vědět, kde se asi v Londýně ukrývá. Najde—li se tam někdo, kdo by byl s to nám pomoci, a my bychom získali takovéto vodítko, mohlo by to být velmi důležité. Plukovník Forster jistě udělá, co je v jeho silách, aby nám vyhověl. Ted mě však napadá, že by snad Lízinka spíš než kdokoli jiný mohla vědět, má—li ještě nějaké příbuzné.

Elizabeth nezapochybovala ani na chvíli, odkud pramení toto uznání její informovanosti, avšak neměla možnost poskytnout údaje natolik uspokojující, jak by to byl strýcův kompliment zasluhoval. Neslyšela nikdy, že by měl nějaké příbuzenstvo kromě otce a matky, a ti byli oba už drahně let mrtví. Bylo však možné, že některý kamarád u pluku bude vědět víc, a třebaže nečekala s důvěrou ve valný výsledek, přece to bylo něco, nač se mohli upnout.

Každý den byl teď v Longbournu naplněn úzkostí, a tato úzkost vrcholila vždy ráno před příchodem listonoše. Na dopisy čekali všichni s rozechvěním. Všechno dobré i zlé, co je čeká, zvědí z dopisů a každý den mohl přinést nějaké důležité zprávy.

Než však se opět ozval pan Gardiner, přišel dopis adresovaný otci z jiné končiny, a to od pana Collinse; a jelikož Jane dostala pokyn, aby všechnu poštu v otcově nepřítomnosti otevírala, přečetla i tento. Elizabeth věděla, jak povedené bývají bratránkovy písemné projevy, a tak se jí koukala přes rameno a četla s ní. Stálo tam psáno:

Vážený pane,

pokládám za svou povinnost (vzhledem k našemu příbuzenskému svazku a vzhledem k svému postavení v životě) projevit Vám soustrast

v osudové raně, jež na Vás nyní doléhá a o níž nás včera zpravil Ust Z Hertfordshiru. Přijměte prosím ujištění, vážený pane, že moje choť i já upřímně cítíme s Vámi i váženou Vaší rodinou ve chvíli nynějšího neštěstí, které je tím horší, že v takovémto případě čas nemá moc zahladit stopy. Já ze své strany nebudu skrblit slovy, která by Vás mohla povzbudit v tak hrozném neštěstí ~ nebo Vás utěšit za okolností, jež víc než kterékoli jiné musí skličovat duši rodičovskou. Smrt Vaší dcery by byla ve srovnání s tímto hotovým požehnáním. A nanejvýš politováníhodná je skutečnost, že lze předpokládat, jak mi moje drahá Charlotte sdělila, že nevázanost Vaší dcery pramení z nadměrné shovívavosti; zároveň však pro Vaší útěchu i útěchu paní Bennetové jsem spíše nakloněn věřit tomu, že je jí špatnost vrozená, jinak by se nemohla dopustit takové nehoráznosti v tak mladém věku. Atje tomu však tak či onak, jste hodni nezměrného politování, v čemž se mnou souhlasí nejen moje choť, ale rovněž i lady Catherine a její dcera, jimž jsem celý případ vyličil. Připojily se k mému názoru, že chybný krok jedné dcery poškodí vyhlídky všech ostatních, neboť jak lady Catherine ráčila podotknout, kdo vstoupí ve svazek s takovou rodinou? Pod tímto zorným úhlem vzpomínám s hlubokým zadostiučiněním na jistou příhodu z loňského listopadu, neboť kdyby to bylo dopadlo jinak, byl bych teď nutně zapleten do Vašich strastí a hanby. Přijměte laskavě moji radu, vážený pane, abyste se utěšil, jak nejlépe dovedete, odvrhl od sebe nehodné dítě navždy a nechal ji sklízet plody jejího mrzkého činu. Zůstávám, vážený pane, Vám oddaný atd., atd.

Pan Gardiner už nepsal, dokud mu plukovník Forster neodpověděl, a ani pak jim nemohl sdělit nic příjemného. Nikdo si nevzpomínal, že by měl Wickham jediného příbuzného, s kterým by udržoval styky, a bylo jisté, že nikdo z nejbližšího kruhu jeho rodiny už nežije. Dříve míval hodně přátel, avšak od té doby, co vstoupil do domobrany, zřejmě s nikým zvlášť důvěrné přátelství neudržoval. Nevědělo se tedy o nikom, kdo by o něm mohl podat nějakou zprávu. A jeho beznadějná finanční situace byla pádným důvodem, aby se skrýval — kromě obavy, aby ho neobjevili Lydiini příbuzní — neboť právě vyšlo najevo, že po sobě zanechal karetní dluhy, dosahující značné částky. Plukovník Forster se domníval, že kdyby se měly zaplatit všechny jeho výdaje v Brightonu, tisíc liber by to nespravilo. Je dlužen kdekomu ve městě, ale jeho čestné

I dluhy jsou ještě daleko hroživější. Pan Gardiner se nesnažil utajit tyto skutečnosti před příbuznými. Jane naslouchala s rostoucí hrůzou. „Hazardní hráč!“ zvolala. „To je zcela neočekávané. O tom jsem neměla ani tušení!“ Pan Gardiner dodával, že mohou uvítat otce doma nazítří, to jest v sobotu. Zdrčen neúspěchem všeho, co podnikli, podlehl švagrovi naléhání, aby se vrátil k rodině a nechal na něm, cokoli se naskytne možnost udělat, aby byli uprchlíci odhaleni. Když to sdělili paní Bennetové, neprojevila takové uspokojení, jaké její děti očekávaly vzhledem k tomu, že se předtím tak strachovala o manželův život.

„Cože, on se vrací domů, a bez chudinky Lydie?“ zvolala. „Přece nemůže odjet z Londýna, dokud je nenajde. Kdo potom vyzve Wickhama na souboj a donutí ho, aby šiji vzal, když tam nebude?“

Jelikož paní Gardinerová už hleděla, aby byla doma, domluvily se, že se ona s dětmi vydá na cestu, jakmile se vrátí pan Bennet. Kočár, v němž překonali první úsek cesty, přivezl tedy pána domu do Longbournu.

Paní Gardinerová neodjížděla o nic moudřejší ohledně Elizabeth a jejího přítele z Derbyshiru, než byla předtím. Její neteř před ní sama nevyslovila jeho jméno a nestalo se ani to, co paní Gardinerová zpola očekávala, že totiž bude následovat dopis od něho. Elizabeth nedostala žádnou poštu, která by mohla přicházet z Pemberley.

Vzhledem k neblahým událostem, které postihly rodinu, nemusela Elizabeth vysvětlovat, proč je tak smutná, a nikdo z toho nic nevyvozoval, třebaže ona sama se tou dobou už vyznala ve svých citech a dobře si uvědomovala, že kdyby byla o žádném Darcym v životě neslyšela, snášela by hrůzu z Lydiiny hanby poněkud lépe. „Byla bych si ušetřila pár

bezesných nocí,“ říkala si.

Pan Bennet přijel a navenek dělal dojem vyrovnaného filosofa jako vždy. Byl málomluvný, jako býval stále, nezmínil se o záležitosti, která jej odvolala z domova, a jeho dcery zprvu neměly odvahu o tom začít samy. Až když s nimi odpoledne zasedl k čaji, odvážíla se Elizabeth zavést na to řeč; politovala ho, co všechno musel zakusit, načež on odpověděl [ „Nemluv o tom. Kdo by za to měl pykat spíš než já? Co jsem si nadrobil, to si musím sníst.“

„Soudíte se příliš přísně,“ řekla Elizabeth.

„Jen mě před tím varuj. Tohoto prohřešku se lidská povaha často dopouští. Ne, Lizinko, ať jednou v životě také pocítím, co jsem zavinil. Nebojím se, že by to vědomí bylo příliš těžkým břemenem. Však brzy pomine.“

„Domníváte se, že jsou v Londýně?“

„Ano; kde jinde by mohli tak beze stopy zmizet?“

„A Lydia si tak přála podívat se do Londýna,“ dodala Kitty.

„Pak je tedy spokojena,“ odvětil otec suše, „a pobude si tam patrně delší čas.“

Po krátké odmlce pokračoval:

„Nemám ti za zlé tu květnovou rozmluvu, Lizinko; vzhledem k vývoji událostí dokazuje, že máš dar velké prozíravosti.“

Vyrušil je příchod slečny Bennetové, která odnášela matce čaj.

„Takový tyjátr je pastva pro oko!“ zvolal. „Dodá to neštěstí aspoň lesku! Musím to někdy také zkusit. Zavřu se v knihovně, vezmu si šláfrok a noční čepičku a budu vás ze všech sil prohánět — nebo s tím snad počkám, až uteče Kitty.“

„Já nikam neuteču, tatíčku,“ řekla Kitty dotčeně. „Kdybych já jela do Brightonu, uměla bych se chovat líp než Lydia.“

„Ty a do Brightonu! Kdepak, nepustil bych tě ani do Eastbournu, i kdybys mi nabízela padesát liber! Ne, Kitty, vzal jsem si z toho aspoň poučení, abych byl opatrnější, a důsledky pocítíš ty. Žádný důstojník mi nesmí překročit práh ani projít vsí. Plesy jsou přísně zakázány, ledaže tě bude hlídat některá sestra. Nepustím tě ze stavení, dokud nedokážeš strávit aspoň deset minut denně rozumným způsobem.“

Kitty, která vzala tyto pohružky doslova, se rozplakala.

„No tak, no tak,“ řekl, „netrap se proto. Budeš—li se vzorně chovat nejbližších deset let, vezmu tě potom třeba na přehlídku.“

Za dva dny po návratu páně Bennetové se Elizabeth s Jane procházely mezi keři za domem; vtom spatřily přicházet hospodyně a v domnění, že pro ně posílá matka, vykročily jí vstříc; jakmile se však octly na dosah, řekla místo očekávaného vzkazu slečně Bennetové: „Promiňte, slečny, že ruším, ale myslím si, že snad došla nějaká dobrá zpráva z města, a tak jsem si dovolila přijít se vás optat.“

„Co vás vede, Hillovko! Nemáme žádnou zprávu z města.“ „Ale, slečinky,“ zvolala v údivu paní Hillová, „cožpak nevíte, že náš pán dostal expres od pana Gardinera? Už před dobrou půlhodinou přinesl pošťák psaní.“

Obě děvčata se rozběhla a neztrácela čas dlouhými řečmi. Proběhly halou do ranního pokoje, odtud do knihovny — ale otec nikde; právě ho chtěly hledat nahoře u matky, když tu jim zastoupil cestu lokaj a pravil:

„Jestli chcete mluvit s pánem, slečny, odešel do hájku.“ Po tomto sdělení se okamžitě znovu vrátily halou a utíkaly přes trávník za otcem, který pomalu kráčel k lesíku, rozkládajícimu se za stájem.

Jáne, která nebyla tak lehkonohá ani tak zvyklá běhat jako její sestra, zůstala brzy pozadu, ale Elizabeth ho rychle doběhla, a sotva dechu popadajíc, dychtivě zvolala:

„Tatíčku, tatíčku, co jste se dozvěděl? Prý vám píše strýček.“

„Ano, dostal jsem od něho spěšný list.“

„Nu, a co obsahuje, dobré zprávy — nebo špatné?“

„Jaké dobré zprávy bychom mohli čekat?“ řekl a vytáhl

dopis z kapsy. „Ale snad by sis to ráda přečetla.“

Elizabeth mu nedočkavě vytrhla dopis z ruky. Nyní už doběhla i Jane.

„Čti nahlas,“ řekl otec, „stále tomu jaksi nerozumím.“

Drahý švagre, Londýn, pondělí 2. srpna

konečně jsem s to podat Vám zprávu o neteři, a celkem vzato nikoli nad zprávu nejhorší. Krátce poté, co jste mě v sobotu opustil, se mi

podařilo zjistit, kam se v Londýně uchýlili. Podrobnosti Vám vyličím, až se sejdeme, zatím stačí, že jsme je objevili.

Mluvil jsem s oběma

„Tedy se přece jen stalo to, več jsem vždy doufala,“ zvolala Jane, „vzali se!“

Elizabeth četla dál —

Mluvil jsem s oběma. Nevzali se, a pokud jsem mohl posoudit, nic nenásvědčovalo tomu, že by to měli v úmyslu, avšak jste—li ochoten převzít závazky, které jsem si Vaším jménem dovolil projednat, doufám, že zanedlouho budou svoji.

Není k tomu zapotřebí nic jiného, než abyste své dceři smluvně zajistil příslušnou částku z oněch pěti tisíc liber, které po Vás a po sestře zdědí Vaše děti, a abyste se nadto zavázal vyplácet jí do konce svého života sto liber ročně. Na tyto podmínky jsem vzhledem k okolnostem bez váhání přistoupil Vaším jménem, jak jste mne pověřil. Posílám tento list spěšně, abych dostal odpověď bez zbytečné ztráty času. Jistě z toho ze všeho vyrozumíte, že poměry pana Wickhama nejsou zdaleka tak beznadějně, jak se všeobecně předpokládalo. V tomto ohledu jsme se mylili a já Vám s radostí sděluji, že zbude menší částka, až zaplatí všechny své dluhy, kterou bude mít připisanou neteř vedle svých vlastních peněz. Dáte—li mi, jak předpokládám, plnou moc, abych jednal Vaším jménem až do konce, pověřím okamžitě Haggerstona, aby připravil smlouvu. Nevidím vůbec důvod, abyste se znovu obtěžoval do Londýna; zůstaňte klidně v Long—bournu a spolehněte se, že vše pečlivě a starostlivě zařídím. Odepište co nejdříve a pošlete mi

podrobné pokyny. Pokládám za nejlepší, aby se vdávala od nás, a doufáme, že s tím budete souhlasit. Dnes se k nám nastěhuje. Napíši Vám znovu, jakmile jednání pokročí.

Vám oddaný Edw. Gardiner

„Je to možné?“ zvolala Elizabeth, když dočetla. „Opravdu šiji tedy vezme?“

„Wickham není tak podlý, jak jsme se obávali,“ dodala její sestra. „Drahý tatíčku, blahopřeji vám.“

„A odpověděl jste už na ten dopis?“ zeptala se Elizabeth.

„Ne, ale musí se to stát co nejdříve.“

Naléhala na něho vši mocí, aby neztrácel čas.

„Ach, tatíčku milý,“ zvolala, „vraťte se domů a okamžitě odepište. Uvažte, že v takovémhle případě je každý okamžik cenný.“

„Dovolte, abych to udělala za vás,“ pravila Jane, „nemá—te—li chuť sám se obtěžovat.“

„Nemám do toho vůbec chuť,“ odpověděl, „ale být to musí.“

„A smím se zeptat —“ řekla Elizabeth; „těm podmínkám zřejmě musíte vyhovět.“

„Vyhovět! Stydím se jen, že žádá tak málo.“ „A vzít se musí! A přitom je to takový člověk!“ „Ano, ano, vzít se musí. Nedá se nic jiného dělat. Jen bych moc rád věděl dvě věci: za prvé, kolik peněz na to strýček obětoval, aby to dokázal, a za druhé, jak mu to kdy dokážu splatit.“

„Jaké peníze? Že by strýček —?“ zvolala Jane. „Co tím chcete říct, tatíčku?“

„Chci tím říct, že žádný chlap se zdravým rozumem by si nevzal Lydii za takový pakatel, jako je stovka ročně během mého života a padesát, až tu nebudu.“

„Máte určitě pravdu,“ řekla Elizabeth. „Že mě to dřív nenapadlo. Dluhy zaplacený a ještě něco zůstává! Ano, to je jistě strýčkova zásluha. Ach, ten laskavý, dobrotný strýček! Bojím se, že jsme mu způsobili značné nesnáze. To nespravila malá částka.“

„Jistěže ne,“ pravil otec; „Wickham by byl blázen, aby šel pod deset tisíc. Nerad bych si to o něm myslel hned z kraje našeho přibuzenství.“

„Deset tisíc liber! Chraň pámbu! Vždyť bychom mu nemohli splatit ani polovinu!“

Na to pan Bennet neodpověděl a všichni tři kráčeli mlčky a hluboce zamyšleni ke stavení. Otec odešel do knihovny psát, děvčata se uchýlila do ranního salónku.

„Přece jen se tedy vezmou,“ zvolala Elizabeth, když za nimi zapadly dveře. „Jak je to na světě divně zařízeno! Za tohle mu máme být vděční! Máme se radovat, že šiji vezme, ačkoli spolu sotva mohou být šťastni a ačkoli je to tak bezcharakterní člověk. Ach, Lydie!“

„Utěšuje mě pomyšlení, že by si přece Lydii nevzal, kdyby ji neměl upřímně rád,“ pravila Jane. „Možná že mu drahý strýček trochu vypomohl, ale nemohu uvěřit, že šlo o deset tisíc liber nebo o nějakou podobnou vysokou částku. Gardine—rovi mají přece vlastní děti a snad se jim ještě nějaké narodí. Jak by mohl strýček postrádat třeba jen pět tisíc?“

„Jestli se někdy dozvíme, jaké měl Wickham dluhy,“ pravila Elizabeth, „a kolik dostala sestra upsáno, budeme si moci přesně spočítat, co pro ně udělal strýc Gardiner, protože Wickham nemá ani groš. Takový čin jim ani nemůžeme oplatit. Jaká je to od strýčka i od tetičky obět, že šiji vezmou k sobě, zejí poskytnou svou záštitu a morální podporu! Co je proti tomu dlouholetá vděčnost! Touhle dobou už je vlastně u nich! Nezastydí—li se až do hloubi duše před takovou dobrotou, nezaslouží si být šťastná. Že se vůbec dokáže podívat tetičce do očí!“

„Musíme se vynasnažit zapomenout, co všechno tomu předcházelo,“ řekla Jane. „Doufám a věřím, že spolu nakonec přece jen budou šťastni. Je svolný šiji vzít, a tím podle mého přece jen dokázal, že se umoudřil. Vzájemná náklonnost na ně bude mít blahodárný vliv; pevně doufám, že se v tichosti někde usadí a budou žít tak rozumně, až se po čase na jejich pošetilosti z mládí zapomene.“

„Chovali se tak, že na to ani ty, ani já, ani ostatní jakživi nezapomenou,“ odpověděla Elizabeth. „Na to není ani pomyšlení.“

Teprve nyní napadlo děvčatům, že jejich matka se vši pravděpodobností nemá ani tušení, co se přihodilo. Běžely proto do knihovny zeptat se otce, zda si nepřeje, aby ji o tom zpravily. Psal, a aniž pozvedl oči, odvětil chladně:

„Jak chcete.“

„Smíme si vzít strýčkův dopis a přečíst jí jej?“

„Vezměte si, co chcete, a zmizte.“

Elizabeth vzala list z psacího stolu a spolu kráčely nahoru. Jak Mary tak Kitty seděly u paní Bennetové, dozví se to tedy všechny najednou. Oznámily matce stručně, že přinášejí dobré zprávy, a pak jí dopis přečetly nahlas. Paní Bennetová z toho byla celá pryč. Jakmile Jane dospěla k paně Gardinero—vu sdělení, že snad zanedlouho budou svoji, projevila radost, která se s každou větou bouřlivěji stupňovala. Brzy podlehla tak prudkému hnutí mysli z nadšení, jak byla předtím rozčilená ze zármutku a starostí. Jí stačilo vědomí, že vdává dceru. Nepřipouštěla si obavy o její spokojenost, nezadržovala ji trapná vzpomínka na její přečin.

„Má děvenko zlatá, moje Lydinko!“ volala. „To mám radost! Tak ona se bude vdávat! — Znovu se s ní shledám! — V šestnácti už bude paní! — Já mám tak dobrého, laskavého bratra! Vždyť jsem to věděla. — Věděla jsem, že všechno zařídí! Jak ráda bych ji tu měla! A drahého Wickhama ovšem také! Ale co šaty, svatební šaty? Musím o tom okamžitě napsat švagrové. Lizinko, běž za tatínkem, děvenko, a zeptej se ho, kolik jí na to dá. Ne, počkej, půjdu sama. Zazvoň na Hillovku, Kitty. Jsem za minutku notová. Má děvenka zlatá, moje Lydinka — to bude radosti, až ji tu budeme zase mít!“  
Ve snaze usměrnit poněkud tyto mocné výlevy, vynasnažila se ji nejstarší dcera upozornit, že celá rodina je nyní panu

Cardinerovi zavázána.

„Neboť jen strýčkovu laskavému přispění vděčíme za to, že to všechno tak dobře dopadlo,“ dodala. „Jsme přesvědčeni, že s velkou obětavostí panu Wickhamovi finančně vypomohl.“

„Nu, a co na tom?“ odvětila matka, „kdopak by pro ni měl něco udělat, ne—li vlastní strýc? Kdyby neměl rodinu, zdědila bych po něm přece všechno já a moje děti; však je to poprvé, kdy jsme ho něco stáli, kromě občasných dávků. Ach, já mám takovou radost! Zakrátko budu mít vdanou dceru. Paní Wickhamová! — Nezní to roztomile? A to jí bylo v červenci teprve šestnáct. Jane, děvenko moje, jsem tak rozrušená, že neudržím pero v ruce; napišeš za mě, já ti budu diktovat. Domluvím se s tatínkem o penězích až potom, ale různé věci je třeba objednat bez otálení.“

I oddala se podrobným úvahám, týkajícím se kartounu, mušelínu a batistu, a byla by si toho v dopise naporoučela hezkou spoustu, kdyby ji byla Jane s velkou námahou ne—přemluvila, aby raději vyčkala, až bude mít možnost poradit se s otcem. Jeden den už nehraje žádnou roli, vysvětlovala, a matka ve své radosti neprojevovala takovou tvrdošijnost jako obvykle. Krom toho se jí v hlavě rodily další záměry.

„Zajedu do Merytonu,“ prohlásila, „jen co se obléknu a sdělím tu dobrou, šťastnou zprávu sestře Philipsové. A na zpáteční cestě se mohu stavit u lady Lucasové a u paní Lon—gové. Kitty, seběhni dolů a zavolej mi kočár. Projížďka na čerstvém vzduchu mi určitě prospěje. Nechcete některá něco v Merytonu, děvčata? Á, tady máme Hillovku! Slyšela jste už tu novinu, milá Hillovko? Slečna Lydia se bude vdávat a vy dostanete mísu punče, aby vám bylo na svatbě veselo.“

Paní Hillová se hned dala slyšet, že má velkou radost. Elizabeth přijímala s ostatními její blahopřání, až se jí z té komedie udělalo špatně a musela se uchýlit do svého pokoje, aby si to mohla v klidu rozvážit.

Chudák Lydia je na tom v nejlepším případě dost bledě, a to musí být ještě ráda, že to nedopadlo hůř. O tom byla přesvědčena, a jakkoli jí rozum říkal, že sestra nemá do budoucna naději ani na trvalé štěstí, ani na nadbytek světských statků, přece si uvědomovala, že ve srovnání s tím, co jí hrozilo ještě před dvěma hodinami, jsou na tom všichni podstatně lépe.

Pan Bennet si ještě před touto životní komplikací často říkával, že by neměl utrácet celý důchod, ale že by měl dát každoročně něco stranou, aby jednou lépe zaopatřil své děti a manželku, pokud ho přežije. Nyní si to uvědomoval palčivěji než kdy jindy. Kdyby byl býval natolik prozíravý, nemusela Lydia vděčit strýci za problematickou počestnost a dobré jméno, jež seji teď zakoupilo, a uspokojení z toho, že se podařilo dohnat jednoho z nejhorších mladých darebáků v celé Anglii k sňatku s ní, se mohli oddávat na patřičné adrese.

Upřímně ho trápilo, že případ byl doveden k neblahému konci pro všechny zúčastněné výhradně na účet jeho švagra, a umiňoval si pevně, že se vynasnaží zjistit, jakou částku do toho vložil, a že ji co nejdříve zapraví.

Když se pan Bennet oženil, pokládal zprvu za zbytečné

šetřit, neboť samozřejmě předpokládal, že budou mít syna. Jakmile tento syn dosáhne plnoletosti, stane se dědicem longbournského panství, čímž by i vdova a mladší děti byly zaopatřeny. Postupně však místo očekávaného dědice spatřilo světlo světa pět dcer; ještě řadu let po Lydiině narození byla paní Bennetová přesvědčena, že i on přijde. Když se nakonec už vzdali naděje, bylo pozdě, aby se začali uskrovnovat. Paní Bennetová nebyla dobrá hospodyně a nezadlužili se jen proto, že si její manžel důsledně přál nebyť na nikom závislý.

Paní Bennetová dostala věnem pět tisíc liber a svatební smlouva stanovila, že mají být připsány jí a dětem. Ponechávala však rodičům na vůli, jakým způsobem děti podělí. Tuto otázku bylo vzhledem k Lydii nyní třeba vyřešit, a pan Bennet souhlasil bez váhání s návrhem, který dostal. Slovy stručnými, ale plnými vděku a uznání za švagrovu laskavost dotvrdil písemně naprostý souhlas s tím, co zařídil, a vyjádřil svou ochotu dostát všem závazkům, které jeho jménem učinil. Rozhodně nepředpokládal, že bude možno donutit Wickhama ke svatbě s tak nepatrným vynaložením peněz a námahy z jeho strany jako v tomto případě. Na té stovce, co jim ročně zaplatí, ať trátí deset liber; vezme—li se v úvahu její strava, kapesné a časté peněžní dary, které dostávala matčíným prostřednictvím, stála ho Lydia přibližně také tolik.

Rovněž ho velmi příjemně překvapilo, že se může sám tak málo obtěžovat, neboť si právě nepřál nic jiného, než aby měl s celou tou záležitostí co nejméně společného. Když se v něm vybil první hněv, který ho dohnal k tomu, že ji tak horečně hledal, vrátila se mu přirozeně jeho dřívější lhostejnost. Dopis okamžitě odeslal: trvalo mu sice vždy dlouho, než se přiměl k vyřízení nějaké obchodní záležitosti, ale pak se jí zbavil co nejrychleji. Prosil, aby byl podrobněji zpraven, co dluží švagrovi, ale na Lydii byl stále tak rozezlen, že jí nic nevzkázal.

Dobrá zpráva se zčerstva rozšířila po domě a s přiměřenou rychlostí i po okolí. Tam vzbudila přiměřenou reakci. Zajisté by se bylo dalo zajímavěji rozprávět o tom, jak slečnu Lydii Bennetovou pohltilo městské bahno, anebo v příznivějším případě, jak byla odloučena od světa na nějakou venkovskou

samotu. Ale i její svatba byla vděčným tématem a všechny jedovaté staré čarodějnice z Merytonu, které jí předtím sladce přály jen to nejlepší, mohly i za změněných okolností vytrvat v stejném duchu, neboť byly přesvědčeny, že se po boku takového manžela stejně řítí do zkázy.

Paní Bennetová čtrnáct dní nevyšla ze svého pokoje, ale v tento šťastný den opět zasedla v nebezpečně bujaré náladě do čela rodinné tabule. Nepřipustila, aby nějaký pocit studu ochromil její vítězoslávu. Cíl, k němuž šla od Janiných šestnáctých narozenin, totiž dečiny vdavky, se jí jevil na dosah, a její myšlenky i slova se soustřeďovaly výhradně na ony nezbytné průvodní jevy všech velkolepých svateb, jako jsou jemné mušelíny, nové kočáry a služebnictvo. Pilně pročesávala okolí, aby objevila vhodné sídlo pro svou dceru, a aniž znala nebo brala v úvahu finanční situaci novomanželů, zavrhlá četné objekty jako nevyhovující pro malou rozlohu nebo nevýstavnost.

„Haye Park by ušel,“ uvažovala nahlas, „kdyby jej Goul—dingovi pustili — anebo ten velký dům u Stoku, kdyby měl prostornější salóny; ale Ashworth je příliš daleko! Mít ji na deset mil od sebe, to bych nepřipustila, a v Pulvisově je zase hrozné podkroví.“ Před služebnictvem ji její manžel nechal vypovídat bez přerušení. Jakmile však odešli, pravil jí:

„Než nastěhujete svého zetě s dcerou do některého nebo jedenkaž—dého z těchto domů, paní manželko, musí být mezi námi jasno v jedné věci: do jednoho zdejšího domu je jim přístup navždy odepřen. Nebudu podporovat jejich nezodpovědnost tím, že bych je přijal v Longbournu.“

Toto prohlášení mělo vzápětí dlouhou výměnu názorů, ale pan Bennet byl neústupný. Brzy se přenesla i na jiné pole a paní Bennetová seznala k svému úžasu a zděšení, že její manžel není ochoten obětovat ani libru na dceřiny toalety. Odmítl projevit jí při této příležitosti jakkoli náklonnost. Paní Bennetová to prostě nechápala. Že se nechá tak unést hněvem, aby odmítl dceři výsadu, bez níž se sňatek sotva dá pokládat za pravoplatný, to by byla ani ve snu nepokládala za možné. Prožívala mnohem citelnější hanbu nad tím, že dcera nepůjde k oltáři v nové toaletě, než nad skutečností, že

s Wickhamem utekla a žila s ním čtrnáct dní, než před oltář vůbec předstoupila.

Elizabeth nyní ze srdce litovala, že se v zoufalé chvíli svěřila Darcymu s obavami o sestru; jelikož jejich útek bude zakrátko patřičně zakončen sňatkem, mohli mít naději, že se předcházející trapné okolnosti nerozkřiknou mimo okruh přímých účastníků.

Neobávala se, že by se jeho prostřednictvím někdo něco dozvěděl. Málokomu by byla svěřila tajemství v tak pevné důvěře a zároveň by jí bylo u málokoho tak pokořovalo vědomí, že je zpraven o sestřině poklesku — i když nepředpokládala, že by jí to osobně nějak ublížilo, neboť každopádně se mezi nimi zřejmě otevřela nepřekonatelná propast. I kdyby se byla Lydia provdala zcela počestným způsobem, nedalo se očekávat, že by se pan Darcy přiznil do rodiny, kde ke všem ostatním výhradám nyní ještě přibude velmi úzký příbuzenský svazek s mužem, jímž tak oprávněně pohrdá.

Neudivovalo ji, že před tím vším couvne. V Derbyshiru ji svým počínáním přesvědčil, že se snaží získat její náklonnost, ale nyní nemohla logicky doufat, že by jeho cit přežil takovou ránu. Pokořovalo ji to, rmoutilo, kála se, ačkoli jí nebylo jasné z čeho. Žárlila na jeho dobré mínění, teď když už nesměla doufat, že by pro ni mohlo něco znamenat. Chtěla vědět, co dělá, ač neměla nejmenší naději na nějakou zprávu. Byla si jista, že s ním mohla šťastně žít, když už nebylo pravděpodobné, že se ještě někdy shledají. Jak by triumfoval, pomyslela si často, kdyby věděl, že ona, která ho před pouhými čtyřmi měsíci pyšně odmrštila, by ho nyní ráda a vděčně vyslechla! — Byl velkorysý, o tom nepochybovala, nejvelkorysejší z mužů, ale byl jen smrtelník, a proto by musel triumfovat.

Pochopila teď, že muž jako on by se k ní povahově i rozumově nejlépe hodil. Rozhledem i založením se od ní sice lišil, ale právě proto by nezklamal její představy. Její bezprostřednost a temperament by byly zmírnily jeho strohost a příznivě ovlivnily jeho způsoby, a jí by byla jeho logická mysl, vědomosti a životní zkušenosti přinesly ještě důležitější užitek.

Nebylo jim však souzeno; aby svým příkladným soužitím poučili žasnoucí zástupy, co je to manželské štěstí. Vylučoval to zcela jinak zaměřený svazek, k němuž mělo zakrátko v jejich rodině dojít.

Odkud se Wickhamovi a Lydii dostane podpory, která by jim zaručovala aspoň jakous takous nezávislost, to si nedovedla představit. Jak mizivou naději na trvalou spokojenost má však pár, který svedla vášeň silnější než jejich ctnost, to si mohla moc dobře domyslet.

Pan Gardiner švagrovi brzy opět napsal. Páně Bennetovy projevy vděčnosti krátce odbyl, znovu ho ujistil, zeje hotov podat pomocnou ruku komukoli z jeho rodiny, a nakonec důrazně prosil, aby se už o té věci před ním nezmiňoval. Hlavním účelem jeho listu bylo sdělení, že se pan Wickham rozhodl vystoupit z domobrany.

Sám jsem o to velice usiloval, psal dále, jakmile došlo k dohodě o sňatku. Snad se se mnou ztotožníte v názoru, že bude jednat v zájmu svém i v zájmu netefině, opustí—li onen pluk. Pan Wickham zamýšlí vstoupit do pravidelné armády a někteří jeho dřívější přátelé jsou schopni a ochotni mu v tom pomoci. Má slíbenou hodnost praporečnicka v pluku generála —, který byl nyní odvelen na sever. Zdá se mi výhodné, aby byli co nejdále odsud. On slibuje hory doly a snad lze doufat, že v neznámém prostředí bude oběma víc záležet na uchování dobré pověsti a že si budou počínat rozvážněji. Vypsal jsem už plukovníku Forsterovi, na čem jsme se dohodli, a požádal ho, aby uchlácholil všechny Wickhamovy věřitele v Brightonu i okolí a slíbil jim brzké vyrovnání dluhů, za což jsem se sám zaručil. Byl byste tak laskav a obtěžoval se ujistit podobným způsobem jeho merytonské věřitele? Přikládám seznam podle jeho vlastního doznání; doufám aspoň, že nic neza—mlčel. Haggerston postupuje podle našich pokynů a všechno bude do týdne vyřízeno. Potom odjedou k jeho pluku, ledaže by se předtím směli zastavit v Longbournu, a neteř se svěřila mé choti, že by vás všechny ještě velmi ráda spatřila, než opustí tyto kraje. Daň sejí dobře a prosila mě, abych vyřídil uctivé poručení Váma její matce.

S úctou Váš E. Gardiner

Pan Bennet i jeho dcery si uvědomovali stejně jasně jako pan Gardiner všechny výhody spojené s Wickhamovým odchodem z domobrany. Nikoli však paní Bennetová. Byla hluboce zklamána, že se má Lydia odstěhovat na sever, právě když se s ní hodlala tak těšit a pyšnit, neboť neupustila od svého záměru usídlit je v Hertfordshiru, a kromě toho pokládala za velkou škodu odtrhnout Lydii od pluku, kde každého zná a kde získala tolik přátel.

„Mají se s paní Forsterovou tak rády,“ pravila, „že je to hřích, poslat ji pryč! A někteří mladíci se jí tam přece také zamlouvali. Možná že v pluku generála — nejsou tak milí důstojníci.“

Na dceřinu žádost, neboť tak se tomu dalo rozumět, aby se s ní rodina usmířila, než se vydá na sever, reagoval otec zprvu jednoznačně záporně. Ale Jane s Elizabeth se domluvily, že by se sestře ulehčilo a pomohlo by jí napravit reputaci, kdyby ji po sňatku rodiče přijali doma, a orodovaly za ni tedy tak vytrvale a přitom tak rozvážně a mírně, aby jí dovolil přijet i s manželem hned po svatbě do Longbournu, že nakonec uznal jejich vývody a vyhověl jim. I bylo matce Bennetové dopřáno, aby hrdě předvedla sousedům vdanou dceru, než bude zapuzena na sever. Pan Bennet napsal tedy švagrovi, že svoluje, aby přijeli, a bylo dohodnuto, že se hned po svatebním obřadu vydají do Longbournu.

Elizabeth udivovalo, že Wickham souhlasí s tímto plánem; co se jí týkalo, bylo setkání s Wickhamem to poslední, co si přála.

Nadešel sestřin svatební den a Jane s Elizabeth podléhaly patrně daleko většímu rozrušení než nevěsta sama. Poslali jim naproti kočár do — a očekávali je k večeři. Starší sestry Bennetovy se hrozily jejich příjezdu, zvláště Jane, která přisuzovala Lydii ty pocity, které by byla prožívala ona, kdyby se byla tak provinila, a nyní trpěla při pomýšlení, co sestra asi zakouší.

Přijeli. Celá rodina se shromáždila v ranním salónku, aby je uvítala. Široký úsměv pokrýval tváře paní Bennetové, když kočár zastavoval před vraty, její manžel zůstal neotřesitelně zachmuřen, dcery vylekané, ustarané, rozpačité.

Lydiin hlas zahlaholil v hale, dveře se rozletěly, vběhla do místnosti. Matka jí vykročila vstříc, objala ji a celá blažená ji vítala; pro Wickhama, který následoval svou choť, měla pohotově stisk ruky i sladký úsměv a čile jim blahopřála: zřejmě neměla nejmenší pochybnosti o jejich budoucím štěstí. Pan Bennet, k němuž pak přistoupili, je nepřijal zdaleka tak srdečně. Zatvářil se ještě přísněji a sotva pohnul rty. Bezstarostná sebejistota mladých novomanželů jej skutečně pobouřila. Elizabeth byla znechucena, dokonce i Jane to oťrášlo. Lydia se ani za mák nezměnila — zůstávala nespoutaná, panovačná, divoká, hlučná a nezastrašena. Pobíhala od sestry k sestře, aby jí blahopřály, a když se konečně všichni usadili, rozhlížela se dychtivě po pokoji, všimla si nějaké drobné změny a se smíchem poznamenala, že už uplynulo hodně vody, co tu byla naposled.

Wickham neprojevoval o nic větší stísněnost než ona, ale uměl být vždy tak příjemný, že kdyby se jeho charakteru ani jeho ženitbě nedalo nic vytknout, byl by je svými úsměvy a sladkými řečičkami, jimiž se přihlašoval do rodiny, docísta okouzľil. Elizabeth předtím přece jen nepředpokládala, že by tuto situaci zvládl s takovou bravurou, ale teď si sedla a umí — řekla si v duchu, že napříště už nebude počítat se žádnou hranicí pro drzosti drzého člověka. Ona se červenala a Jane se červenala, kdežto tváře těch dvou, kteří zavinili jejich rozpaky, nedoznaly změny.

V rozhovoru nedocházelo k trapným odmlkám. Nevěsta i její matka měly řeči jako vody a Wickham, který shodou okolností seděl vedle Elizabeth, se začal vyptávat na okolní známé s dobrosrdečnou pohodou, kterou ve svých odpovědích nedokázala napodobit. Oba měli zřejmě mimořádně šťastné povahy. Žádná vzpomínka z minulosti je netížila a Lydia sama od sebe zaváděla rozhovor na věci, o nichž by se její sestry nebyly zmínily ani za živý svět.

„Jen si představte, že jsem tu tři měsíce nebyla!“ zvolala. „Mně to tedy připadá sotva jako čtrnáct dní, ale že se za tu dobu stalo věcí! Můj ty světe, to by mě bylo ani ve snu nenapadlo, že si s sebou přivedu manžela, až se vrátím! Ačkoli isem si myslela, že by to byla velká legrace.“

Otec pozdvihl zrak, Jane prožívala muka, Elizabeth pohlédla výmluvně na Lydii, ale ta nikdy neviděla ani neslyšela nic, co se jí nehodilo do krámu, a vesele pokračovala: „Poslyšte, mamičko, jestlipak tady lidé vědí, že jsem se dnes vdávala? Měla jsem strach, že snad ne, a když jsme měli bryčku s Williamem Gouldingem, řekla jsem si, že mu to musím dát najevo, a tak jsem spustila okénko, stáhla rukavičku a položila ruku na rám, aby viděl prsten, a usmívala jsem se na něho a kynula mu ze všech sil.“

Elizabeth už to nemohla vydržet. Vyskočila a vyběhla z místnosti a nevrátila se už, dokud neslyšela, že procházejí halou do jídelny. Připojila se k nim ještě včas, aby zaslechla, jak Lydia s dramatickou okázalostí přistupuje k místu po matčině pravici a říká nejstarší sestře: „Ale, Jane, teď sem musíš pustit mě a posunout se níž, protože já jsem vdaná žena!“ Nedalo se předpokládat, že se Lydia časem za své počínání zastydí, když si z něho zpočátku nic nedělá. Čím dál tím víc rozvazovala a měla lepší náladu. Byla by chtěla navštívit paní Philipsovou, Lucasovy a ostatní sousedy, a slyšet, jak ji všichni titulují „paní Wickhamová“, zatím aspoň odběhla po večeři ukázat prstýnek a chlubit se svými vdavkami paní Hillové a oběma služkám.

„Nu, matinko,“ řekla, když se všichni vrátili do ranního salónku, „jakpak se vám líbí můj manžel? Není to kouzelný muž? Vím dobře, že mi ho všechny sestry závidí. Doufám, že budou mít aspoň zpola takové štěstí jako já. Musí jet všechny do Brightonu. Tam nezůstávají děvčata na ocet. škoda, že jsme se tam nevypravili všichni, mamičko!“

„To je pravda, a kdyby bývalo po mém, tak jsme jeli. Ale, drahá Lydinko, víš, co se mi nelíbí — že se chystáte do takové dálky. Musí to být?“

„Ach božínku, musí, ale to nevadí. Vy i tatíček a všechna děvčata k nám přijedete na návštěvu. Celou zimu strávíme v Newcastleu a jistě tam budou báječné plesy a já bych se postarala všem o dobré partnery.“

„Přijedu s největší radostí,“ řekla matka.

„Ano, a až odjedete, můžete mi tam jednu nebo dvě děvčata nechat, a já jim určitě do jara seženu manžely.“

„Děkuji ti předem za svůj podíl tvého laskavého pozvání ale mně se příliš nezamlouvá způsob, jakým ty sháníš manžely,“ pravila Elizabeth.

Novomanželé se mohli zdržet v Longbournu nanejvýš deset dní. Než odjížděli z Londýna, dostal Wickham jmenování a měl se do čtrnácti dnů hlásit u pluku.

Nikdo nelitoval, že jejich návštěva tak brzy skončí, krom paní Bennetové, a ta využívala každé chvíle a pilně jezdila s dcerou po návštěvách a pořádala obden domácí večírky. Tyto večírky vítala celá rodina; ani ti její členové, kteří uměli přemýšlet, ani ti, kteří si toho nedopřávali, neměli chuť trávit večery jen tak mezi sebou.

Wickhamova láska k Lydii, jak Elizabeth předpokládala, se nevyrovnala Lydiině lásce k němu. Nemusela je ani příliš pozorovat, aby se jí potvrdilo to, co si logicky domyslela: že spíš její náklonnost než jeho byla podnětem společného útěku; a byla by se divila, proč se s ní vůbec pouštěl do tohoto dobrodružství, když ji vášnivě nemiloval, kdyby nebyla přesvědčena, že neviděl jiné východisko ze své neutěšené finanční situace než zmizet, a tu při své povaze neodolal příležitosti mít na cestu společníci.

Lydia byla do něho vášnivě zamilovaná. Říkala o něm za každou druhou větou „můj drahoušek Wickham“ a nikdo se mu nevyrovnal. On uměl všechno na světě nejlépe; byla přesvědčena, že na prvního září zastřelí víc ptáků než kdokoli široko daleko.

Jednou, krátce po jejich příjezdu, seděla s oběma staršími sestrami a tu pravila k Elizabeth:

„Tobé, Lízo, jsem myslím ještě nevyprávěla, jakou jsme měli svatbu. Nebyla jsi u toho, když jsem to líčila matince a ostatním. Nejsi zvědavá, jak všechno probíhalo?“

„Ne, to nejsem,“ odpověděla Elizabeth. „Mám pocit, že čím méně se o tom bude mluvit, tím lépe.“

„Jú, ty jsi protivná! Ale já ti to stejně povím. Brali jsme se, to už víš, u Svatého Klementa, protože Wickham bydlel v té farnosti. Bylo domluveno, že se tam všichni sejdem v jedenáct

hodin. Strýc s tetou měli přijet se mnou, ostatní na nás měli čekat až tam. No, a tak nadešlo ono pondělí ráno a já byla celá bez sebe. Měla jsem strach, aby do toho ještě něco nepřišlo a abychom to nemuseli odložit, to bych si byla snad zoufala. A celou tu dobu, co jsem se strojila, u mě stála teta a mluvila do mě a kázala mi jak pan farář. Já ale slyšela tak každé desáté slovo, protože jsem pořád myslela, jak jistě uhádneš, na svého drahouška Wickhama. Byla bych moc ráda věděla, jestli se bude ženit v tom modrém kabátě. Snídaně tedy byla v deset jako obvykle. Myslela jsem, že snad nikdy nedojíme. Mimochodem — musím ti ještě povědět, že se strýc i teta celou tu dobu, co jsem u nich byla, ke mně chovali prostě příšerně. Nebudeš tomu věřit, ale já nevytáhla paty ze stavení, ačkoliv jsem u nich strávila čtrnáct dní. Ani jeden večírek, ani jednou do společnosti, ničehož nic. Je pravda, že v Londýně touhle dobou není sezóna, ale aspoň malá scéna hrála. Zkrátka a dobře, kočár předjel a v tu chvíli odvolal strýčka ten strašný člověk, nějaký pan Stone, v obchodní záležitosti. A to víš, když ti dva dají hlavy dohromady, tak to nebere konce. Do mě jako když hrom uhodí, nevěděla jsem, co si počnu, protože mě strýček měl vést k oltáři, a kdybychom se byli opozdili, nebyli bychom ten den přišli na řadu. Naštěstí se za deset minut vrátil a mohli jsme jet. Teprve dodatečně jsem si uvědomila, že kdyby se byl přece zdržel, nebyli bychom vlastně museli oddávky odkládat, protože za něj mohl zaskočit pan Darcy.“

„Pan Darcy!“ opakovala Elizabeth nanejvýš udivena.

„Ano — on měl přijít s Wickhamem, víš? Ach, jeje! Já zapomněla! O tomhle jsem neměla ani špitnout. Slíbila jsem jim to na svou čest! Co tomu Wickham řekne? Nadělali s tím takové tajnosti!“

„Je — li to tajnost, neříkej o tom už ani slova,“ pravila Jane. „Můžeš si být jista, že o tom nechci nic vědět.“

„Ano, samozřejmě,“ pravila Elizabeth, ačkoli zvědavostí jen hořela, „nebudeme se tě vůbec na nic ptát.“

„Děkuji vám,“ pravila Lydia, „protože kdybyste na mně vyzvídaly, určitě bych vám všechno vyslepičila, a Wickham by se strašně zlobil.“

Když projevila takovou ochotu nechat se vyzpovídat, mu — sela Elizabeth vyloučit využití nabízené možnosti tím, že utekla. Nemohla však připustit, aby nevěděla, jak se věci mají, anebo aspoň nedokázala po tom už nepátrat. Pan Darcy přišel sestře na svatbu! Právě tedy do prostředí a mezi lidi, kde měl jistě nejméně co pohledávat a kam se mu také vůbec nemohlo chtít. V mozku se jí vynořovaly nečekané a za vlasy přitažené domněnky, co za tím vězí, ale všechny zavrhl. Ty, které by jí byly nejlépe vyhovovaly, jelikož stavěly jeho počínání do nejušlechtilejšího světla, se jí zdály nejméně pravděpodobné. Nesnesla takové napětí; popadla spěšně dopisní papír a obrátila se na tetičku s krátkou prosbou, aby jí vysvětlila, co Lydia nakousla, je — li to možné bez porušení tajemství, které to vše obestírá.

Jistě si umíte představit, psala, jaká zvědavost mě pojala, když jsem zvěděla, že člověk, který nemá k naší rodině žádné vztahy, který je nám poměrně cizí, se zúčastnil tohoto obřadu. Prosim vás, odepíšte mi obratem a vysvětlíte mi to — ledaže to ze závažných důvodů musí zůstat utajeno, jak se zřejmě domnívá Lydia; v tom případě by mi nezbývalo než se spokojit s tím, že nebudu patřit k zasvěceným.

„Já bych se s tím ale stejně nespokojila,“ dodala v duchu, když dopsala, „a jestli mi to, drahá tetinko, nesdělíte počestným způsobem, budu nucena se uchýlit k trikům a lsti, abych se do dozvěděla.“

Jane měla tak vyvinutý smysl pro čest, že by se nebyla zmínila před Elizabeth o tom, co Lydia prořekla, a Elizabeth tomu byla ráda: dokud nesezná, zda její dotaz bude zodpovězen anebo ne, nepotřebovala žádnou důvěrnici.

Elizabeth však byla uspokojena: teta odpověděla tak rychle, jak to vůbec jen šlo. Jakmile držela její dopis v ruce, odspěchala do malého hájku, kde si byla nejspíš jista, že ji nikdo nevyruší, usedla na lavičku a chystala se dosáhnout svého, neboť obálka byla tak objemná, že bylo vyloučeno, aby obsahovala jen odmítnutí.

Londýn 6. září

Drahá neteři,

právě mi byl doručen Tvůj list a hodlám věnovat celé dopoledne tomu, abych Ti jej zodpověděla, neboť co Ti chci sdělit, se nedá vypsát několika řádky. — Musím se přiznat, že mě Tvá prosba překvapila: od Tebe bych ji byla očekávala nejméně. Nespátřij v tom však výtku, chci pouze říci, že jsem takový dotaz právě z Tvé strany nepokládala za nutný. Nepřeješ — li si mi porozumět, pak mi promiň mou vtíravost. Strýčka Tvé psaní překvapilo stejně jako mne, a kdyby byl nepředpokládal, že jsi celé věci účastná, nebyl by se zajisté zachoval tak, jak se zachoval. Avšak nejsi — li skutečně zasvěcena a nic nevíš, pak Ti musím vše vysvětlit obšírněji.

Zrovna ten den, kdy jsem se vracela z Longbournu, přišel za strýčkem velmi nečekaný host. Byl to pan Darcy a prodlel u něho několik hodin. Rozloučil se, než jsem přijela, takže moje zvědavost nepodstou — pila takovou zkoušku jako asi Tvá. Přišel sdělit manželovi, že objevil Tvou sestru s Wickhamem, že je navštívil a s oběma hovořil — s Wickhamem několikrát, s Lydií jednou. Vyrozuměla jsem, že odcestoval z Derbyshiru den po nás a že přijel do Londýna jen kvůli tomu, aby je vypátral. Prý to pokládal za svou povinnost, neboť si přičítá za vinu, že málokdo věděl o Wickhamově bezcharakternosti, a jen tak se mohlo stát, že se do něho slušné děvče zamilovalo a věnovalo mu svou důvěru.

Velkoryse přisoudil všechno své mylně pojaté hrdosti a přiznal se, že pokládá pod svou důstojnost své soukromé počiny nějak veřejně zdůvodňovat. Domníval se, že charakter mluví sám za sebe. Nyní prý považuje za nevyhnutelné, aby zasáhl a pokusil se napravit neštěstí, k němuž sám přispěl. I kdyby ho byly vedly nějaké jiné, nepřiznané důvody, jsem si jista, že by mu sloužily ke cti. Strávil několik dní ve městě, než se mu podařilo je objevit, ale měl nějaké vodítko, o němž jsme my nemohli vědět, a také z tohoto druhého důvodu se za námi vypravil.

Existuje nějaká žena, jistá paní Toungeová, která kdysi byla u slečny Darcyové jako vychovatelka a pak byla kvůli něčemu propuštěna, přesné důvody neuváděl. Ta se pak usadila ve velkém domě na Edwardově ulici a živí se pronajímáním pokojů. Věděl, že tato paní Toungeová je Wickhamova oddaná přítelkyně, a proto se za ní vypravil, jakmile

přibyl do města. Uplynuly však dva tři dny, než Z ní dostal, co potřeboval. Přejme nechtěla porušit dané slovo bez úplaty nebo tučného bakšíše neboť skutečně věděla, kde se její přítel zdržuje. Nakonec však od ní náš milý návštěvník získal informace, které potřeboval. Usadili se v ulici. Mluvil s Wickhamem a potom trval na tom, že musí promluvit i s Lydií. Nejprve měl v úmyslu, jak říkal, přemluvit ji, aby opustila tento potupný svazek a vrátila se ke svým přátelům, jakmile by byli ochotni seji ujmout, přičemž jí nabízel všemožnou pomoc, ^jistil však. Že Lydia je pevně odhodlána setrvat, kde je. Přátelé ji nezajímali, o jeho pomoc nestála, nechtěla ani slyšet, aby opustila Wickhama, byla si jista, že šiji dříve nebo později vezme, a kdy to bude, na tom jí příliš nezáleželo. Když se tedy věci měly takto, pak nezbývalo, jak usoudil, nic jiného než urychlená svatba, což, jak při prvním rozhovoru s Wickhamem bez obtíží zjistil, neměl tento pán vůbec v úmyslu. Přiznal se, že musel opustit pluk kvůli velmi naléhavým čestným dluhům, a neváhal svalovat veškerou odpovědnost za neblahé následky jejich útěku jen na její poblázněnost. Nepočítal s návratem k pluku, ale neměl jasnou představu, co bude dělat. Le prý musí někam odjet, ale kam, to nevěděl, zato věděl, že nemá být z čeho živ. Pan Darcy se ho zeptal, proč si Tvou sestru bez prodlení nevzal. Ačkoli pan Bennet není patrně příliš zámožný, něco by pro ně udělat mohl a každopádně by si sňatkem polepšil. L odpovědi na jeho otázku však vysvítalo, že Wickham dosud chová naději vyženit mnohem podstatnější věno někde v cizině. Vzhledem k okolnostem však nebyl nepřístupný pokušení okamžité pomoci.

Sešli se několikrát, neboť bylo třeba projednat řadu složitých otázek.

Wickham chtěl samozřejmě víc, než mohl dostat, ale nakonec byl přece jakžtakž, přiveden k rozumu. Jakmile pan Darcy tedy všechno dohodl s ním, chtěl bezprodlužně zasvětit strýčka, a poprvé k nám zašel ten večer, než jsem přijela. Ale manžel nebyl pro nikoho doma a pan Darcy nadto zjistil, že se věnuje Tvému otci a ten že nazítří odjíždí z města.

Usoudil, že by bylo vhodnější jednat se strýčkem než s panem Bennetem, a odložil tedy bez dlouhého rozvažování svou návštěvu, až Tvůj otec odjede. Sluhovi nesdělil jméno, a tak jsme až do druhého dne pouze věděli, že strýčka hledal nějaký pán v obchodní záležitosti.

V sobotu se dostavil znovu. Tvůj otec byl už pryč, strýčka zastal doma, a jak jsem už řekla, měli toho mnoho co projednávat.

Sešli se znovu v neděli, a tu jsem ho viděla i já. Ke konečné dohodě dospěli však až v pondělí, a potom byl okamžitě odeslán spěšný dopis do Longbournu. Náš návštěvník však tvrdohlavě prosazoval svou. Mám dojem, Lízinko, že má skutečně ve své povaze jeden závažný nedostatek, a to tvrdohlavost. La různých okolností bylo už proti němu vzneseno mnoho výtek, ale tato je oprávněná. Nesmělo se podniknout nic, co nepodnikl on sám, ačkoli mohu potvrdit (a to neříkám, abych Vás zavázala k vděčnosti, proto se o tom nezmiňuj), že strýček byl ochoten převzít všechny závazky. Dlouho se o to přeli, což si nezasluhoval ani pán, ani dáma, jichž se to týkalo. Nakonec se však strýc musel podrobit, a místo aby směl pomoci své neteři, byl nucen pouze přisvojit si cizí zásluhy, což se mu skutečně přičilo, a proto věřím, že mu způsobilo velkou radost, když jsi ve svém dopise požádala o vysvětlení, které ho zbaví cizího peří a odvrátí vděčnost tam, kam právem náleží. Ale, Lí—zinko, tohle je určeno jen pro Tebe nebo nanejvýš pro Jane.

Víš už asi dost přesně, co se udělalo pro oba mladé lidi. — Pan Darcy zaplatí jeho dluhy, které značně přesahují tisíc liber, dalších tisíc dá navíc k jejímu věnu připsat na ni a koupí mu jeho jmenování. A to všechno prý dělá z přičiny, kterou jsem už svrchu uvedla. Prý to Způsobil on — vinou své přezíravosti a nedostatkem nutných ohledů — Že Wickham dokázal lidi tak obalamutit a že si následkem toho zjednal přístup a pozvání do tolika vážených rodin. Snad na tom něco je, ačkoli pochybuji, že by jeho přezíravost nebo přezíravost koholi jiného mohla zavinit takovou věc. Ale ujišťuji Tě, drahá Lízinko, že by všechny jeho krásné argumenty byly zůstaly bez odezvy a strýček by byl neustoupil, kdyby se nedomníval, že se do toho vložil ještě z jiného důvodu.

Když jsme to všechno zařídili, vrátil se ke svým známým, kteří dleli ještě na Pemberley, ale domluvili jsme se, že přijede znova do Londýna na svatbu, kdy se měly všechny finanční dohody pravoplatně uzavřít.

Nyní víš tedy vše. Toto odhalení Tě muselo podle Tvých slov velice překvapit, doufám však, že nikoli nemile. Lydia se přestěhovala k nám, Wickham měl dveře otevřené. On se choval přesně tak, jak jsem ho znala z Hertfordshiru; a nepostěžovala bych si Ti, jak mě rozezílala ona za tu dobu, co strávila u nás, kdyby z Janina dopisu z minulé středy nevysvítalo, že si při návštěvě doma počínala stejně a že Tě proto svými slovy nečekaně nezarmoutím. Často jsem jí promlouvala do duše a vysvětlovala jí, jak hanebně se zachovala a jaké trápení vám všem

Způsobila. Jestli něco z toho zaslechla, bylo to čirou náhodou, protop zaručeně vůbec neposlouchala. Někdy mě doopravdy rozhněvala, ale pak jsem si vzpomněla na svou milou Elizabeth a Jane a kvůli nim jsem to s ní vydržela. Pan Darcy opět přibyl v určeném čase, a jak Ti Lydia sdělila, zúčastnil se oddavků. Druhý den u nás večerel a hodlal opět opustit město ve středu nebo ve čtvrtek. Nebudeš—li se na mne příliš, hněvat, drahá Lízín—ko, využiji této příležitosti a svěřím se Ti (dřív jsem si netroufala), že se mi moc líbí. Choval se k nám v každém ohledu stejně přátelsky, jako když jsme se seznámili v Derbyshiru. Zamlouvá se mi jeho rozvaha i jeho názory; potřeboval by jen dívat se na svět trochu veseleji, ale to ho může naučit žena, vezme—li si tu pravou. Je to ale šibal, sotva kdy se o Tobě zmíní. Ale šibalové jsou teď v módě.

Promiň mi, prosím, jestli jsem ve svých dohadách zašla příliš daleko, nebo mě aspoň neztratit natolik, že bych nesměla přijet do P. Nebudu mít pokoj, dokud si neprohlédnu celý park. Nejlépe by se k tomu hodil nízký faeton s párkem roztomilých malých poníků.

Musím končit, děti mě volají už dobré půl hodiny.

Tvá milující teta

J. M. Gardinerova

Obsah tohoto listu Elizabeth značně rozrušil a bylo nesnadné určit, zda v ní převládají pocity radostné či právě opačné. V nejistotě ji už dříve napadala mlhavá a neurčitá podezření, že Darcy nějakým způsobem přispěl k sestřinu sňatku, ale sotva se odvažovala domýšlet, aby se neoddávala iluzím příliš krásným na to, aby byly pravdivé, a zároveň z obav před trapnými pocity závazků, kdyby se ukázaly oprávněné; a nyní se její domněnky v tak nečekaném rozsahu potvrdily! Odjel úmyslně do města hned po nich, podstoupil nesnáze a pokoření, provázející takové pátrání, musel se obrátit na ženu, kterou si právem oškliví a již zavrhl, a byl nucen se sejít, a to několikrát, s člověkem, s nímž se navždy rozešel ve zlém, dohadovat se s ním, přemlouvat ho a nakonec uplatit, když mu bylo zatěžko vyslovit pouhé jeho jméno. A to všechno udělal pro děvče, které ho nijak nezajímalo a jehož si nemohl vážít. Srdce jí napovídalo, že to udělal pro ni. Tato naděje však zakrátko pohasla, když usoudila, že nemá tolik sebevědomí, aby si mohla být jista, že ji miluje, ji, která ho jednou

odmítla, že ji miluje natolik, aby dokázal překonat zcela přirozený odpor proti příbuzenskému svazku s Wickhamem. — Wickham, můj švagr! — Každíčká špetka pýchy se v něm musí vzbourit proti takové spojitosti. Udělal mnoho, o tom nebylo sporu — bylo jí až stydno při pomýšlení, co všechno pro ně udělal. Ale uvedl jisté důvody pro svůj zákrok — a ty důvody nebyly tak nepravděpodobné. Docela dobře si mohl myslet, že se dopustil chyby; byl velkorysý a měl možnost svou velkorysost projevit, a třebaže odmítala předpoklad, že by ona byla hlavní pohnutkou, připouštěla možnost, že snad zbytek náklonnosti přispěl k tomu, aby zasáhl v případě, který podstatně ohrožoval její duševní klid. Trápilo ji, hluboce ji trápilo vědomí, že jsou zavázáni člověku, jemuž nemohou prokázat žádnou protislužbu. Vděčí mu za to, že byla Lydia nalezena, její pověst zachráněna, prostě za všechno. Ach, jak teď z hloubi duše litovala, že kdy podpořila nepříznivé mínění, že utrousila peprnou poznámku, proti němu namířenou. Sama teď byla pokořena, ale na něho byla hrdá. Hrdá, že tenkrát, kdy šlo o čest a soucit, zvítězilo jeho lepší já. Pročítala tetiččina pochvalná slova znovu a znovu. Nepovažovala je za zcela dostačující, ale těšila ji, uvědomovala si dokonce, že ji působí radost, ač provázenou i lítostí, tetina a strýcova pevná víra, že se s Darcym mají rádi a věří si.

Z jejího úkrytu i jejích úvah ji vyrušily něčí kroky; než mohla zabočit na jinou stezku, octl se po jejím boku Wickham. „Obávám se, že jsem vás vyrušil na samotářské toulce, drahá švagrová,“ řekl, když se k ní přidružil.

„To ano,“ odvětila s úsměvem, „není tím však ještě řečeno, že by takové vyrušení muselo přijít nevhod.“

„Bylo by mi moc líto, kdyby tomu tak bylo. Nás přece odjakživa poutalo přátelství, a nyní se ještě utužilo.“

„To je pravda. Chystají se i ostatní na procházku?“

„Nevím, paní Bennetová odjela s Lydií kočárem do Mery—tonu. Tak jsem se od vašeho strýčka a tetinky dozvěděl, že jste skutečně navštívila Pemberley, drahá švagrová.“

Prisvědčila.

„Téměř bych vám to potěšení záviděl, ale mám pocit, že by mne přemohlo dojetí, jinak bych se tam mohl zastavit na cestě do Newcastleu. Provázela vás asi stará hospodyně, ne? Chudinka Reynoldsová, ta mě měla odjakživa moc ráda. Ale jistě se vám o mně nezmínila, že?“

„Ano, zmínila.“

„A co říkala?“

„Že jste se dal na vojnu a že prý jste se tam — zkazil. To víte, na takovou dálku se věci někdy jeví ve zvláštním světle.“

„Zajisté,“ odvětil a kouzl se do rtů.

Elizabeth doufala, že ho tím umlčela, ale on po chvíli pravil:

„Představte si, koho jsem neviděl minulý měsíc v Londýně — Darcyho. Potkali jsme se několikrát. Vrtá mi hlavou, co tam asi dělal.“

„Snad se chystá na svatbu se slečnou de Bourghovou,“ pravila Elizabeth. „V této roční době ho tam musel vylákat nějaký mimořádný důvod.“

„Nepochybně. Setkala jste se s ním během svého pobytu v Lambtonu? Vyrozuměl jsem u Gardinerových, že ano.“

„Setkala; seznámil nás se svou sestrou.“

„Líbila se vám?“

„Velice.“

„Slyšel jsem už také, že se za posledních pár let podstatně změnila k svému prospěchu. Když jsem ji viděl naposled, nezdála se mít pro to valné předpoklady. Jsem moc rád, že se vám líbila. Doufám, že z ní bude dobrý člověk.“

„To jistě, má už za sebou nejobtížnější léta.“

„Neprojižděli jste jistou vsí zvanou Kympton?“

„Nic mi to jméno neříká.“

„Zmínuji se o ní, protože to je ta farnost, kterou jsem měl dostat. Rozkošné místočko! — A ta krásná fara! Bylo by mi to tam vyhovovalo po všech stránkách.“

„Jak by se vám bylo zamlouvalo kázat věřícím?“

„Dělal bych to s velkou chutí. Pokládal bych to za součást svých povinností a brzy bych to byl zvládl bez velké námahy. Člověk nemá naříkat, tolik bych ale o to býval stál! Takový klid a mír, to je moje představa šťastného života. Nebylo mi to však souzeno. Zmínil se vám někdy Darcy o této záležitosti, když jste pobývala v Kentu?“

„Doslechla jsem se z pramene stejně věrohodného, že ustanovení poslední vůle bylo vázáno jistými podmínkami a že přidělení fary bylo ponecháno na vůli nynějšího majitele panství.“

„Skutečně? — Ano, něco pravdy na tom je; snad si vzpomenete, že jsem vám to také říkal, když jsme o tom prvně hovořili.“

„A rovněž jsem se doslechla, že v jisté době se vám kazatelské posláním nezdálo tak lákavé jako nyní — že jste sám

prohlásil, že farářem nikdy nebudete a že se ta záležitost rozhodla podle toho.“

„Skutečně? Ani toto tvrzení není docela nepodložené. Jen si vzpomeňte, co jsem vám říkal, když jsme si o tom tenkrát poprvé povídali.“

Byli už téměř na prahu domova, neboť kráčela rychle, aby se ho zbavila, a jelikož ho kvůli sestře nechtěla popudit, odpověděla mu s přívětivým úsměvem:

„Ale jděte, pane Wickhame, víte přece, že jsme spříznění, nechme tedy rozmišek o dávno minulých záležitostech. V budoucnu se, doufám, vždy a ve všem shodneme.“

Vztáhla k němu ruku, on ji s okázalou galantností políbil, ačkoli sotva věděl, kam s očima, a společně vešli dovnitř.

Tento rozhovor panu Wickhamovi tak vrchovatě postačil, že se už neobtěžoval ho podrobněji rozvádět, ani k tomu ne—podněcoval svou drahou švagrovou Elizabeth: ta ke své radosti zjistila, že mu toho řekla dost, aby už mlčel.

Brzy nadešel onen den, kdy se měli s Lydií vydat na cestu, a paní Bennetová byla nucena se smířit s odloučením jistě aspoň ročním, jelikož její choť neschválil zamýšlenou návštěvu celé rodiny v Newcastlu.

„Ach, Lydinko, má děvenko drahá,“ vzlykala, „kdy já tě zase uvidím?“

„Božinku, to nevím, možná že až za dva nebo za tři roky.“

„Piš mi hodně často, milunko.“

„Jak často budu moct. Ale to víte, vdané ženy nemívají na psaní tolik času. Ať píšou sestry mně. Beztak nemají nic jiného na práci.“

Pan Wickham se loučil procítěněji než jeho ženuška. Rozdával úsměvy, oslňoval mužnou krásou a pro každého měl pohotově nějakou roztomilost.

„Tak šarmantního pána abys pohledal,“ pravil pan Bennet, jakmile je měl z domu. „Culí se a zubí, vrhá cukr—bliky na všechny strany. Vsadím se, že ani sir William Lucas nedokáže sehnat tak cenného a vynikajícího zetě.“

Do paní Bennetové kolik dní nic nebylo, jak truchlila nad ztrátou dcery.

„Často si myslívám,“ podotkla, „že to nejhorší, co nás může potkat, je rozloučení s našimi nejbližšími, člověk si potom připadá jako ztracený.“

„To máte z toho, paní máti, že jste vdala dceru,“ pravila Elizabeth. „Aspoň si nyní budete více vážit nás svobodných.“

„To není pravda, Lydia mě neopustila, že se vdala, ale jen proto, že pluk jejího manžela je v takové dálce. Kdyby sloužil někde blíž, nemusela tak brzy odjet.“

Avšak melancholii, do níž ji uvrhla tato událost, brzy zapudily a do žil jí vlily nový život řeči, které se v té době rozšířily po okolí. Netherfieldská hospodyně dostala příkaz, aby všechno připravila, že její pán zakrátko přijede a pobude tu několik týdnů na honech.

Paní Bennetová začala vyvádět jako rozumu zbavená. Koukala po Jane, usmívala se a pak zas vrtěla hlavou.

„I to se podívejme, milá sestro, tak pan Bingley sem zas přijede!“ (Přišla jí to totiž oznámit paní Philipsová.) „To je dobře. Tedy ne že by mi na tom nějak zvlášť záleželo. Pro nás je to cizí člověk, a co mne se týká, do smrti ho nechci vidět. Jestli se mu ale líbí v Netherfieldu, ať si poslouží. Kdoví, co se ještě může stát. Ale nám to může být jedno. Víš přece, sestro, jak jsme si před časem slíbily, že se o něm už ani slůvkem nezmíníme. A je to skutečně jisté, že přijede?“

„Můžeš se na to spolehnout,“ odvětila návštěvnice, „protože paní Nicholsová byla včera v Merytonu, já jsem ji zahlédla a zvlášť jsem za ní vyběhla, abych se dověděla něco bližšího, a ona tvrdila, zeje to zaručená pravda. Přijede nejpozději ve čtvrtek, pravděpodobně už ve středu. Šla právě k řezníkovi, aby objednala maso na středu, a povídala, že má tři tucty kachen zrovna tak na pekáč.“

Nejstarší slečna Bennetová nedokázala vyslechnout zprávu o jeho příjezdu a nezačervenat se přitom.

Už dlouhé měsíce nepadlo mezi ní a Elizabeth jeho jméno; jakmile se však nyní octly samy, řekají: „Všimla jsem si, že po mně pokukuješ, Lízinko, když nám tetička sdělovala, co se povídá, a vím, že jsem se tvářila rozpačitě, ale nesmíš mě podezírat z žádných pošetilostí. Zrudla jsem, protože jsem věděla, že se na mne budete koukat. Ujišťuji tě, že pro mne ta zpráva nic neznamená, ani štěstí, ani žal. Jsem jen ráda, že přijíždí sám, neboť v tom případě ho budeme vidat méně často. Nevadilo by mi to kvůli mně, ale děším se poznámek ostatních lidí.“

Elizabeth nevěděla, co si o tom myslet. Kdyby se s ním nebyla setkala v Derbyshiru, byla by mohla předpokládat, že sem skutečně může přijet za udávaným účelem, ale ona věřila, že si na Jane stále ještě myslí, a uvažovala, zda je pravděpodobnější, že sem jede se svolením svého přítele, anebo že se mu hrdinně opřel.

„Má to, chudák, těžké,“ pomyslela si občas. „Nemůže přijet na panství, které si pravoplatně najal, aby okolo toho hned nevzniklo plno dohadů. Aspoň ode mne má mít svatý pokoj.“

Když se její sestra svěřovala, s jakými pocity hledí vstříc jeho příjezdu, myslela to jistě upřímně, přesto však Elizabeth viděla, že není v její moci se s tím tak lehce vyrovnat. Byla neklidná, roztěkaná, což u ní bylo dost nezvyklé.

Situace, o níž se její rodiče tak procítěně dohadovali před rokem, přišla znovu na přetřes.

„Jakmile se pan Bingley objeví, půjdete ho samozřejmě uvítat, milý choti,“ pravila paní Bennetová.

„To tedy nepůjdu. Vloni jste mě přinutila, abych ho navštívila, a slibovala jste, když za ním zajdu, že si vezme některou z našich děvčat. Ale nic z toho nebylo, a já tam nepoběžím znovu jak s keserem.“

I jala se paní manželka dokládat, že všichni ostatní pánové budou pokládat za svou samozřejmou povinnost projevit mu úctu u příležitosti jeho příjezdu.

„Takové móresy se mi z duše protiví,“ pravil. „Zatouží—li po naší společnosti, ať se namáhá sám. Ví, kde bydlíme. Můj čas je mi příliš drahý, abych běhal po sousedech, kdykoli si záměnou někam odjet nebo se vrátit.“

„Jak myslíte, ale nevymluvíte mi, zeje to do nebe volající neslušnost ho nenavštívit. Já ho každopádně pozvu na oběd a bašta. Stejně už musíme v brzké době pohostit paní Longo—vou a Gouldingovy. To by nás bylo dohromady třináct, a s ním bychom se právě tak vešli ke stolu.“

Když se tedy tímto plánem utěšila, hned se dokázala lépe smířit s manželovou neochotou, ačkoli jí připadalo strašné, že

se všichni sousedé uvidí s panem Bingleym dříve než oni. Den jeho příjezdu se blížil.

„Začínám litovat, že vůbec přijede,“ svěřila se Jane sestře. „Nevadilo by mi to, dokázala bych se s ním beze všeho setkat, ale nevím, jak vydržím ty věčné řeči kolem toho. Maminka to myslí dobře, ale netuší — nikdo si to nemůže představit — jak mě její slova mučí. Budu přešťastná, až jeho pobyt v Nether—fieldu skončí!“

„Ráda bych tě nějak utěšila,“ odpověděla Elizabeth, „ale není to v mé moci. To víš, nemohu ti kázat o trpělivosti, čímž se obvykle trpící utěšují, protože jsi už stejně nadlidsky trpělivá.“

Pan Bingley přijel. Paní Bennetová o tom byla za přispění služebnictva okamžitě zpravena, takže se mohla rozčilovat a trápit nedočkavostí co nejdéle. Počítala, kolik dní musí nechat uplynout, než mu bude moci poslat pozvání — neviděla před sebou žádnou možnost, jak se s ním sejít dřív. Avšak třetího dne od jeho příjezdu do Hertfordshiru spatřila zrána z okna své šatny, že vjíždí do dvora a míří ke stavení.

Okamžitě zburcovala dcery, aby se podílely na její radosti. Jane zůstala nepohnutě sedět za stolem, ale Elizabeth, aby vyhověla matce, přistoupila k oknu — vykoukla ven — uviděla po jeho boku pana Darcyho a usedla opět vedle sestry. Jede s ním cizí pán, matinko,“ řekla Kitty. „Kdopak to asi je?“

„Snad nějaký známý, děvenko, copak já vím!“

„Jejdanáčku!“ řekla Kitty, „že on je to ten chlapík, co tu s ním byl tenkrát — jakpak se jmenoval — ten nafoukaný dlouhán.“

„Dobrotivé nebe! Pan Darcy! — Je to on, na mou duši. Nu, kterýkoli přítel pana Bingleyho je u nás vždy vítán, ale jinak se přiznám bez mučení, že je mi tenhle člověk už na pohled protivný.“

Jane se zahleděla na Elizabeth udiveně a starostlivě. Nevěděla toho mnoho o jejich setkání v Derbyshiru, a proto cítila se sestrou, které první setkání od onoho vysvětlujícího dopisu jistě nepříjde zalehko. Obě seděly jako na jehlách.

Každá prožívala rozpaky té druhé a ovšem i své vlastní, a ani nevnímaly, že matka zatím rozvádí dál, jak je jí protivný pan Darcy, a zeje rozhodnuta jednat s ním zdvořile jen proto, že je to přítel pana Bingleyho.

Elizabeth však prožívala mnohem různorodější muka, než si Jane mohla představit, neboť ještě nenalezla dost odvahy, aby ji seznámila s dopisem paní Gardinerové a aby se jí svěřila, jak se změnily její city k němu. Pro Jane to byl člověk, kterého sestra odmítla a podceňovala, ale nemohla vědět, že je mu celá rodina zavázána za velké dobrodíní a že ji k němu poutají city ne—li tak něžné jako Janiny k Bingleymu, pak jistě stejně mocné a pochopitelné. Ze přijel — že přijel do Netherfieldu a do Longbournu, že ji z vlastní vůle znovu vyhledává, to ji překvapilo téměř stejně, jako když se v Derbyshiru poprvé přesvědčila o jeho změněném chování.

Barva, která jí vymizela z tváře, se na půl minuty vrátila v sytější odstínu a radostný úsměv jí rozzářil oči, když na ono časové údobí uvěřila, že jeho náklonnost a touha nepohasly. Nemohla však v této víře vytrvat.

„Uvidím, jak si bude počínat,“ říkala si, „pak bude dost času dělat si nějaké naděje.“

Soustředila se usilovně na práci, snažila se uklidnit a neodvažovala se ani oči pozvednout, dokud jí je starostlivé účastensství neobrátilo k sestřině tváři, když se sluha přiblížil ke dveřím. Jane byla trochu bledší než jindy, ale vypadala vyrovnanější, než Elizabeth očekávala. Když se pání objevil^ zrůžověla, uvítala je však docela sebejistě a jejímu chování se nedalo nic vytknout, ani stopu výčitky nedala najevo, ani snahu se zalíbit.

Elizabeth promluvila, co nejméně jí dobrý mrav dovoloval, a chopila se znovu svého vyžívání se zaujetím, které v ní málokdy probouzel. Jen jedinkrát se odvážila pohlédnout na Darcyho. Vypadal vážně jako vždy a jí připadal spíš takový, jako býval v Hertfordshiru, než jak ho znávala v Pemberley. Snad mu v přítomnosti její matky nebylo tak volně jako v přítomnosti strýce s tetou. Bylo to bolestné, ale nikoli nepravděpodobné.

I na Bingleyho se zadívala a v mžiku postřehla, že se tváří jak radostně, tak rozpačitě. Paní Bennetová ho přivítala tak líbezně, že se za ni obě dcery musely stydět, zvláště když srovnávaly, s jakým chladem a formální zdvořilostí pozdravila a oslovila jeho přítele.

Elizabeth především trápilo a mrzelo její nezdvořáctví, neboť věděla, že ji zachránil oblíbenou dceru před nevyhnutelnou zkázkou a že by tedy měl právo na její vděčnost.

Darcy se Elizabeth zeptal, jak se daří manželům Gardině—rovým — čímž ji uvedl do značných rozpaků — a pak už sotva promluvil. Neseděl vedle ní a to snad bylo příčinou jeho za—mlklosti, ale v Derbyshiru to vypadalo jinak. Tam se bavil s jejími příbuznými, nemohl—li hovořit s ní. Ale nyní ubíhaly dlouhé minuty, aniž se ozval, a když tu a tam už nemohla potlačit zvědavost a pozvedla k němu oči, zjistila, že stejnou pozornost jako jí věnuje i Jane a zhusta hledí do prázdna nebo klopi oči k zemi. Měla dojem, že je zamyšlenější a že už se tak nesnaží zavděčit se jí, jako když se setkali posledně. Pocítila zklamání, a hněvala se proto na sebe.

„Co jiného se dalo čekat?“ říkala si. „Ale proč sem jezdil?“ Neměla chuť se bavit s nikým jiným než s ním, a aby na něho promluvila, k tomu jí chyběla odvaha. Pozeptala se ho na sestru a na víc se nevzmohla.

„Hodně vody uběhlo, co jste u nás nebyl, pane Bingleyi,“ řekla paní Bennetová.

Uznal to bez zdráhání. „Už jsem měla strach, že se sem vůbec nevrátíte. Dočista se povídalo, že na podzim Nether—field pustíte, ale doufám, že to není pravda. Leccos se tady v okolí změnilo, co jste tu byl naposled. Slečna Lucasová se vdala a odstěhovala. A naše nejmladší. Snad jste se o tom doslechl nebo jste to četl v novinách. Vím, že se to objevilo v Timesech a Courieru, ale bohužel nebylo to oznámení pořádně sepsané. Stálo tam jen ‚Pan George Wickham s chotí Lydií, rozenou Bennetovou, oznamují svůj sňatek‘, a ani slovíčko o tom, kdo je její otec nebo kde bydlí, ničehož nic. Dával to tam bratr Gardiner a divím se, jak to mohl tak poplést, čtli jste to?“

Bingley přitakal a pogrataloval ji. Elizabeth se neodvažovala pozvednout oči. Nevěděla tudíž, jak se na to tváří pan Darcy.

„Každá matka je samozřejmě ráda, když se dcera dobře vdá,“ pokračovala paní Bennetová, „ale přitom je to pro mne velká rána, pane Bingleyi, že ji ztrácím. Odstěhovali se do Newcastleu, to je prý až někde daleko na severu, a zůstanou tam pánbůhví jak dlouho. On tam slouží u pluku; asi jste už slyšel, že odešel z domobrany a je teď v armádě. Má ještě,

chválabohu, dobré přátele, ač ne tolik, kolik by si jich zasloužil.“

Elizabeth, jež věděla, že tohle platí Darcymu, umírala studem a sotva dokázala zůstat sedět. Nic jiného by ji však nebylo dokázalo tak účinně přimět, aby se sama rozhovořila, a tak se honem zeptala Bingleyho, hodlá—li na venkově pobýt delší dobu. Počítá prý s několika týdny.

„Až postřelíte všechny svoje koroptve, pane Bingleyi,“ řekla matka Bennetová, „raďte přijít sem a střílejte v revíru mého chotě, jak vám libo. Jistě vám s radostí vyjde vstříc a přenechá vám naše nejlepší hejna.“

Taková přehnaná, vemlouvavá ochota jen zvyšovala Eli—zabethino utrpení. Kdyby jim opět zasvitla taková růžová naděje, jaké se oddávali před rokem, zase by všechno skončilo stejným zklamáním, o tom byla přesvědčena. V té chvíli měla

pocit, že ani dlouholetá blaženost by nevyvážila trapné situace, jimž ona a Jane musí čelit.

„Přeji si už jen jediné: abych se ani s ním, ani s jeho přítelem už nikdy nemusela sejít. Jakou radost by mi museli způsobit svou přítomností, aby vyvážila tahle muka! Kéž už je v životě nespátřím!“

V jejím utrpení, které nemohla vyvážit dlouholetá blaženost, sejí však zakrátko podstatně ulevilo, když postřehla, jak sestřin bývalý citel opět podléhá její kráse. Když přišel, promluvil s ní sotva pár slov, ale každou minutu jako by ho víc a víc přitahovala. Zjišťoval, že je stejně libezná jako vloni — a právě tak milá a upřímná, jen snad zamklější. Jane se však snažila, aby na ni nepostřehl žádnou změnu, a měla dojem, že se jí podařilo rozprávět stejně živě jako dřív. Měla však mnoho o čem přemítat, a tak si někdy ani neuvedomila, že se odmlčela.

Když se pánové zvedli, aby se odporoučeli, neopomněla je paní Bennetová zdvořile pozvat, aby jim prokázali tu čest a v brzké budoucnosti u nich v Longbournu poobědvali.

„Dlužíte mi ještě návštěvu, pane Bingleyi,“ dodala. „Než jste loni v zimě odjížděl, slíbil jste mi, že vás smím pozvat k rodinnému obědu, až se vrátíte. Vidíte, že jsem na to nezapomněla, ale stejně jste mě zklamal, že jste se už nevrátil a nedodržel, co jste slíbil.“

Na to se Bingley zatvářil trochu přihloupale a zamumlal něco v tom smyslu, jak ho mrzí, že mu v tom obchodní záležitosti zabránily. Pak odešli.

Paní Bennetová měla velkou chuť je vyzvat, aby se zdrželi na večeri hned ten den, ale rozmyslela si to: vařilo se u nich sice vždycky dobře, ale pro muže, jemuž kladla tak důležité nástrahy, a pro zmlsaného hrdopýška s desetitisícovým důchodem pokládala dva chody za nezbytné.

Jakmile za nimi zapadly dveře, vyběhla Elizabeth na čerstvý vzduch, aby se vzpamatovala — čili aby zahнала chmury úvahami, které je bezpečně přivolají. Pan Darcy ji svým počínáním udivil i zklamal.

„Jestli sem přijel jenom mlčet a tvářit se vážně a lhostejně,“ říkala si v duchu, „proč sem vůbec jezdil?“

Nedokázala si to vyložit tak, aby ji to potěšilo.

„K strýčkovi a tetičce v Londýně dokázal být stále stejně milý a pozorný, proč tedy ne ke mně? Bojí—li se mě, proč sem chodí? Nestojí—li už o mě, proč mlčí? Proč mě takhle trápí? Pustím ho zkrátka z hlavy.“

Své odhodlání na krátký čas nedobrovolně dodržela, protože ji dohonila sestra, z jejíhož radostného výrazu bylo lze soudit, že ji návštěva uspokojila víc než Elizabeth.

„První setkání mám za sebou, a teď jsem docela klidná,“ pravila. „Dokázala jsem to, a napříště už mě jeho příchod nemůže uvést do rozpaků. Jsem ráda, že přijde v úterý na oběd; aspoň všichni uvidí, že se s ním běžně stýkám jako s obyčejným známým.“

„Ano, přímo s nadobyčej obyčejným,“ odvětila Elizabeth s úsměvem. „Jane, Jane, dej si dobrý pozor!“

„Ale, Lízinko, přece si nemyslíš, že bych byla ještě tak pošetilá, aby mi hrozilo nějaké nebezpečí.“

„I myslím: hrozí ti velíkánské nebezpečí, že se do tebe znovu zamiluje až po uši.“

S pány se až do úterka neviděli, a paní Bennetová zatím pilně spřádala blažené vidiny, které Bingley za půl hodiny svou dobrou náladou a slušností znovu probudil k životu.

V úterý se shromáždila v Longbournu početná společnost a oba nejdůležitější hosté dorazili jako praví sportovci v dobrém čase. Když se objevili v jídelně, čekala Elizabeth napjatě, zaujme—li Bingley to místo, které si při všech dřívějších společenských příležitostech vždy vyhradil, totiž po boku její sestry. Její předvídavou matku to rovněž napadlo, a proto

ho zapomněla uvést ke stolu sama. Sotva překročil práh, jako by zaváhal, ale Jane náhodou vzhledla, náhodou se usmála a to stačilo — usedl vedle ní.

Elizabeth se vítězoslavně zadívala na jeho přítele. Ušlechtilé to přehlédl, což by si byla mohla vykládat tak, že dal Bingleymu své pozhnání, kdyby byla nepostřehla, že i on vzhledl k panu Darcymu a poplašeně se na něho zašklíbil. Při večeri se dvořil Jane sice trochu zdrženlivěji než předtím, ale Elizabeth usoudila, že kdyby se jim do toho nikdo nemíchala, došli by oba brzy svého štěstí.

Neodvažovala se vyvozovat z toho dalekosáhlé závěry, ale přece ji to potěšilo. Však to byl také jediný důvod k spokojenosti, protože jinak se jí nic nedařilo. Pan Darcy seděl až na druhém konci stolu po boku její matky. Věděla, že z toho mají oba pramalou radost a že se jeden druhému nezavděčí. Na tu dálku nemohla slyšet, co si povídají, ale viděla, jak zřídka něco prohodili, a vždy jen nějakou chladnou zdvořilostní frází, čím byla její matka k němu nemilostivější, tím víc tížilo Elizabeth vědomí, co mu dluhují, a znovu a znovu si říkala, že by dala všechno na světě, kdyby mu směla říci, že jeho laskavý skutek nezůstal v rodině bez povšimnutí a bez odezvy.

Stále doufala, že se během večera naskytne příležitost, která je svede dohromady, že doba návštěvy nemůže uplynout, aniž budou mít možnost promluvit víc než těch pár slovná uvítanou při jeho příchodu. Byla nesvá a náladová a doba, než se páni objevili opět v salónu, se jí zdála tak únavná a nudná, že sotva dokázala zachovat zdání zdvořilosti.

Vzhlížela k jejich návratu jako k rozhodujícímu bodu, na něžž závisí, zda se večer pro ni vydaří, anebo ne.

„Jestli mě ani pak nevyhledá, vzdám se navždy vši naděje,“ říkala si.

Páni se dostavili a na okamžik to vypadalo, že se její toužebné přání vyplní, avšak běda! Dámy se semkly kolem stolu, kde Jane odebírala šálky s čajem a Elizabeth nalávala kávu, v tak sevřeném útvaru, že tam nezbylo kousíček místa, kam by se dala vsunout židle. A když se páni blížili, vmáčkla se k ní ještě jedna dívka a tišeji pošeptala:

„Až muži přijdou a budou chtít rozptýlit naše šiky, nedejme se! Nechceme je tady, vid’?“

Darcy odešel na druhý konec místnosti. Sledovala ho pohledem, záviděla každému, s kým promluvil, sotva se dokázala přimět, aby dolévala hostům kávu, a zuřila na sebe, zeje tak hloupá.

„Muž, který dostal jednou košem! Jak jsem si já blázen mohla namlouvat, že mě nepřestane milovat? Cožpak by se vůbec mohlo stát, že by v takovém případě některý mužský nepřekonal svou slabost a stejnou ženu požádal o ruku podruhé? Žádná urážka jimi nemůže tak otřást!“

Trochu ji však povzbudilo, že jí sám přišel vrátit šálek od kávy; využila té příležitosti a zeptala se ho: „Zdalipak pobývá vaše sestřička dosud na Pemberley?“ „Ano, zůstane tam až do vánoc.“ „A docela sama? Všichni přátelé už ji opustili?“

„Je s ní paní Annesleyová. Ostatní odjeli už před třemi nedělemi do Scarboroughu.“

Nedokázala si vzpomenout na nic, co by mu ještě řekla; snad by se bylo jemu dařilo lépe, kdyby se byl chtěl rozpovídat. On však stál u ní a hezkou chvíli mlčel, až konečně jedna ze slečen opět Elizabeth něco pošeptala, a tu se vrátil.

Když se po čajování začaly roznášet karetní stolky a dámy se zvedly, Elizabeth opět zadoufala, že se k ní brzy přidruží, ale všechny její naděje zmařila matka Bennetová, která se ho zmocnila, protože potřebovala hráče do whistu, a než se nadál, usadila ho ke kartám. Byli tedy na zbytek večera uvězněni u rozličných stolků a jí zbyla už jen ta útěcha, že jeho oči stále bloudí napříč pokojem za ní, a proto hraje stejně mizerně jako ona sama.

Paní Bennetová hodlala zdržet ještě oba pány z Nether—fieldu na večeři, ale naneštěstí jim předjel kočár dřív než ostatním hostům, takže k tomu neměla příležitost.

„Nu, děvčata,“ pravila, jakmile za posledním hostem zapadly dveře, „copak tomu říkáte? Já tvrdím, že se dnešek po všech stránkách vydařil. Vystrojil takovou hostinu hned tak někdo nedokáže! Zvěřina byla přece jako dort — všichni mi říkali, že tak masitá kýta se nevidí každý den. Polévka byla

padesátkrát chutnější než ta, co jsme měli minulý týden u Lucasových; i pan Darcy uznal, že se koroptvičky jen rozplývají na jazyku, a ten má jistě nejméně dva nebo tři francouzské kuchaře. A tobě jak to dneska slušelo, Janinko, mná děvečko zlatá! I paní Longová to přiznala, když jsem ji na to upozornila. A víš, co ještě povídala? Uvidíte, paní Bennetová, že ta ještě toho Bingleyho užene! To povídala. Však tvrdím odjakživa, že paní Longová je moc hodná ženská — a její neteře jsou slušná děvčata a žádné krásky: mně se ohromně zamlouvají.“

Krátce a dobře, paní Bennetová překypovala dobrou náladou. Viděla, jak se má Bingley k Jane, a to ji stačilo utvrdit v dobré víře, zejí přece jen neunikne; když šlo o blaho rodiny a události se vyvíjely k její spokojenosti, dokázala se oddávat tak fantastickým představám, že ji velmi zklamalo, když se hned nazítří nedostavil a nepožádal o ruku.

„Byl to příjemný večer,“ řekla Jane Elizabeth. „Sešli se lidé, kteří se shodli a dobře pobavili. Doufám, že se budem všichni scházet častěji.“ Elizabeth se usmála.

„Nebud’ taková, Lízinko. Nesmíš mě podezírat. Netrap mě! Ujišť’uji tě, že jsem si z toho ze všeho vzala ponaučení a že si s ním teď ráda povídám, protože je to takový milý a rozumný mládenec, a na nic jiného přitom nemyslím. Přesvědčil mě svým chováním, že neměl vůbec v úmyslu vzbudit ve mně nějaké hlubší city. Má prostě tu přednost, že umí lépe promluvit a dokáže vystupovat mnohem sympatičtěji než ostatní muži.“

„Jsi krutá,“ odvětila jí sestra. „Nechceš mi dovolit, abych se usmála, a každým slovem mě k tomu podněcuješ.“

„Někdy je to tak těžké, aby ti lidé uvěřili!“

„Ajindy tak vyloučené!“

„Proč mi chceš namluvit, že cítím víc, než doznávám?“

„Na tuhle otázku ti asi nedokážu odpovědět. Každý ochotně rozdává rady, i když jeho ponaučení nestojí za fajfku tabáku. Opuště mi to, a trváš—li na svém tvrzení, nemohu ti už dál dělat důvěrnici.“

Za několik dní po této společenské události se pan Bingley znovu objevil, a sám přítel prý odjel zrána do Londýna, ale vrátí se opět asi za deset dní. Seděl u nich přibližně hodinu a překypoval dobrou náladou. Paní Bennetová ho zvala, aby se zdržel na oběd, avšak on se dlouze omlouval, že už slíbil někam přijít.

„Snad budeme mít víc štěstí, až se tu příště zastavíte,“ pravila.

Bude mu potěšením, kdykoli atd. atd., a jestliže dovolí,

využije její laskavosti velmi brzy.

„Hodilo by se vám to zítra?“

„Ano, zítra mi v tom nic nebrání,“ přijal ochotně pozvání.

Dostavil se, a tak včas, že ani jedna z Bennetových dam nebyla ještě oblečena. Paní Bennetová přiběhla k dcerám do pokoje v županu a s rozčesanými vlasy: „Pospěš si, Jane, má děvenko zlatá, a utíkej dolů. Už je tady — pan Bingley je tady. Opravdu už přišel. Spěchej, spechej. Pojď sem, Sarah, a pomoz slečně Jane s oblékáním. Slečnu Lízinku dočešeš až potom.“

„Přijďme dolů, jakmile se upravíme,“ pravila Jane, „ale řekla bych, že nejdřív by mohla být hotova Kitty, protože se už strojí přes půl hodiny.“

„Kitty ať jde k šipku! Co ta s tím má co společného? Dělej, dělej! Kdepak máš šerpu, děvenko?“

Ale když matka odešla, Jane ho za nic na světě nechtěla jít přivítat, dokud ji nedoprovodí některá sestra.

Matčino úsilí nechat je o samotě nepolevovalo až do večera. Po čaji se pan Bennet podle svého zvyku odebral do knihovny a Mary odešla nahoru cvičit. Když dvě z pěti překážek takto padly, seděla paní Bennetová a mrkala na Elizabeth a Catherine, avšak dlouho bezvýsledně. Elizabeth dělala, že nic nevidí, až si toho konečně všimla Kitty a nevině se zeptala: „Co je, matinko? Proč na mě pořád mrkáte? Přejete si něco?“

„Ne, děvče, nic. Nemrkala jsem na tebe.“

Pět minut seděla klidně, ale pak to už nemohla vydržet, aby promarnila tak krásnou příležitost, zničehonic vstala a vyzvala Kitty: „Pojď sem, děvče, musím ti něco říct,“ a vyvedla ji z místnosti. Jane okamžitě dala Elizabeth pohledem najevo, jak je jí taková očividná chytristika nevýslovně trapná, a zapřísahala ji, aby aspoň ona vytrvala. Za pár minut pootevřela paní Bennetová dveře a zavolala: „Lízinko, děvče, musím ti něco říct.“

Elizabeth nezbývalo než uposlechnout. „Měly bychom je také nechat chvíli o samotě, nemyslíš,“ řekla matka, jakmile vyšla do haly. „Sedneme si s Kitty u mne v šatně.“

Elizabeth se nepokoušela matce něco vymlouvat, zůstala v hale, dokud se Kitty neodebrala nahoru, a pak se vrátila do salónu.

Úklady paní Bennetové vyzněly toho dne naprázdno. Bingley byl okouzlující, až na to, že se nedal přimět k roli oficiálního nápadníka její dcery. Svou nenuceností a dobrou náladou příjemně pozvedl večerní atmosféru a snášel matčinu nevhodnou podbíživost a poslouchal její pošetilé řeči tak trpělivě, že mu za to dcera byla upřímně vděčná. Bez velkého přemlouvání se zdržel na večeři a před odchodem si smluvil — hlavně s paní Bennetovou — že si nazítří po ránu přijde zastřílet s jejím manželem.

Od té chvíle už Jane nemluvila o obyčejném známém. Nezminila se o něm sestře ani slovem, avšak Elizabeth uléhala s blaženým pocitem, že jejich vztah rychle dospěje ke konečnému vyřešení, ledaže by se pan Darcy vrátil ve stanovené době. Zároveň však měla silné podezření, že se to všechno děje s vědomím onoho pána.

Pan Bingley se dočvilně objevil, strávil s panem Bennetem celé dopoledne, jak bylo domluveno, a prožil je mnohem příjemněji, než by byl očekával. Bingley nebyl ani nabubřelý, ani hloupý, takže nezavdával otcí příčinu k posměškům či k opovrhlivému mlčení, a ten byl na oplátku mnohem sdílnější a méně podivínský než obvykle. Přivedl hosta samosebou na oběd a odpoledne rozehrála opět paní Bennetová svůj důvtip, aby od něho a od své dcery všechny odehnala. Elizabeth

si potřebovala napsat dopis, a tak se hned po čaji odebrala do ranního salónku: jelikož se všichni ostatní chystali zasednout ke kartám, nepředpokládala, že ji bude třeba, aby mařila matčiny úklady.

Když list dopsala a vrátila se do salónu, zjistila však k svému nemalému úžasu, že ji matka patrně přece jen trumfla. Otevřela dveře a spatřila, že její sestra a Bingley stojí spolu u krbu zcela zabráněni v důležitý rozhovor, a i kdyby jí tento samotný fakt nebyval podezřelý, pak jí všechno muselo být jasné z toho, jak se oba zatvářili, jak se otočili a spěšně od sebe odstoupili. Přivedla je do trapné situace, ale svou pokládala za ještě horší. Nikdo z nich nepromluvil ani slovíčko a Elizabeth se už chtěla obrátit a odejít, když tu Bingley, který se předtím stejně jako Jane rychle posadil, zase vyskočil, pošeptal dívce několik slov a vyběhl z místnosti.

Jane by byla nepřenesla přes srdce tajit před Elizabeth něco, co jí mohlo způsobit radost, a tak ji hned objala a s hlubokým pohnutím doznala, že je nejblaženější stvoření na zeměkouli.

„Jsem tak nesmírně šťastná!“ dodala, „až příliš šťastná. Nezaslouženě. Proč právě já, a ne ti druzí!“

Elizabeth jí blahopřála s tak upřímnou a vřelou radostí, že ji ani nemohla vyjádřit slovy. Každá laskavá věta vzdouvala v Janině srdci nové vlny štěstí. Nedopřála si však v této chvíli, aby zůstala se sestrou a vypověděla jí aspoň polovinu toho, co musela nezbytně zvědět.

„Půjdu bez prodlení za matinkou,“ zvolala. „Projevovala o mne tolik láskyplné péče, zeji nemohu nechávat v nejistotě, a nechci, aby se to dozvěděla od někoho jiného než ode mne. On už šel k tatíčkovi. Ach, Lízinko, mít to vědomí, že moje zpráva tak potěší celou mou milovanou rodinu! To je větší štěstí, než mohu unést!“

Pospíchala za matkou, která předtím úmyslně přerušila karetní partii a seděla nahoře s Kitty.

Elizabeth osaměla a s úsměvem si říkala, jak rychle a lehce se vyřešila záležitost, která je dlouhé měsíce tolik trápila a tížila.

„A tím končí úzkostlivé opatrnickví jeho přítele!“ říkala si.

„A falešné uskoky jeho sester! Končí šťastně, rozumně a moudře!“

Po krátké chvíli vešel opět Bingley, jehož rozhovor s otcem byl stručný a k věci.

„Kde je vaše sestřička?“ chtěl vědět hned, jakmile otevřel dveře.

„Odběhla za maminkou nahoru. Myslím, že tu bude každou chvíli.“

Zavřel za sebou, přistoupil k ní a hlásil se o blahopřání a o právo na sesterskou přízeň. Elizabeth upřímně a s radostí doznala, jak ji těší vyhlídka na jejich budoucí svazek. Stiskli si vřele ruce, a než se Jane objevila, musela vyslechnout dlouhé litanie o tom, jak je blažený a jaká je její sestra úžasná; a třebaže ji posuzoval zamilovanými očima, věřila Elizabeth pevně, že mají všechny reálné předpoklady pro to, aby jejich štěstí bylo trvalé, protože spočívalo na vzácném vzájemném porozumění a ještě vzácnějších Janiných povahových vlastnostech, a protože se oba citově i názorově výborně shodovali.

Toho večera vládla v celé rodině šťastná pohoda. Blaženství, které Jane zaplavovalo duši, jí rozzářilo tvář něhou, takže se zdála krásnější než kdy jindy. Kitty se hihňala a uculovala a doufala, že brzy přijde řada na ni. Paní Bennetová měla stále dojem, že ještě dost procítěně nevyjádřila svůj souhlas a požehnání, ačkoli Bingleymu už půl hodiny nic jiného nevykládala, a když se k nim pan Bennet před večeří přidružil, bylo mu na hlase i na chování znát, že má velkou radost. Nezminil se o tom ale ani slůvkem, dokud se host nerozloučil; jakmile však odešel, obrátil se k dceři a pravil:

„Gratuluji ti, Jane. Myslím, že s ním budeš mít hezký život.“

Jane se mu vrhla kolem krku, políbila ho a děkovala mu za jeho dobrotu.

„Jsi hodné děvče,“ odvětil, „a mě upřímně těší, že se tak dobře vdáš. Nepochybuji o tom, že ti s ním bude dobře. Jste si povahově dost blízcí. Máte v sobě oba tolik poddajnosti, že jaktěživo nedospějete k žádnému rozhodnutí, tolik dobro—myslnosti, že vás každý sluha ošidí, a tolik velkorysosti, že budete vždycky hospodařit nad poměry.“

„To snad ne, tatíčku. Nedovedu si představit, že bych se já naučila zacházet nešetrně a lehkomyšlně s penězi.“

„Hospodařit nad poměry! Co to povídáte, drahý choti?“ zvolala paní Bennetová. „Vždyť musí mít čtyři nebo pět tisíc ročně, a kdoví jestli ne víc.“ Pak se obrátila na dceru. „Ach, Jane, má děvenko zlatá, jediná, já ti mám takovou radost, že určitě celou noc ani oka nezamhouřím. Byla jsem přesvědčena, že to tak dopadne. Vždycky jsem říkala, že k tomu nakonec dojde. Věděla jsem, že nejsi krásná jen tak pro nic za nic. Vzpomínám si, že jsem si v duchu říkala, hned jak jsem ho poprvé spatřila, když se loni nastěhoval do Hertford—shiru, že vy dva jste pro sebe jako stvoření. Takový fešák se hned tak nevidí!“

Na Wickhamu s Lydií docela zapoměla. Jane jí teď byla ze všech dětí zdaleka nejmilejší. O žádné jiné v této chvíli nedbala. Mladší sestry se u Jane brzy začaly hlásit o privileje, které by jim v budoucnu mohla zajistit. Mary si zamlouvala právo používat netherfieldskou knihovnu a Kitty žádonila, aby se tam každou zimu konalo několik plesů. Od tohoto dne byl samozřejmě Bingley v Longbournu denním hostem — často se objevil už před snídaní a vždy se zdržel ještě po večeři — ledaže ho nějaký hlupák ze sousedství, kterému ani nemohl přijít na jméno, pozval na oběd a on nepokládal za možné odíci.

Jane teď vůbec neměla čas si se sestrou pohovořit; neboť dokud tu byl on, neměla oči pro nikoho jiného; avšak Elizabeth zjistila, že může být oběma velmi užitečná ve chvílích odluky, jímž se přece jen někdy nelze vyhnout. Musela-li Jane někam odběhnout, pověsil se vždy na paty Elizabeth, aby si o Jane mohl popovídat, co srdce ráčí, a jakmile Bingley odešel, vyhledala Jane pravidelně stejný pramen útěchy.

„Tolik mě potěšil,“ řekla jednou večer, „když mi vyprávěl, jak letos na jaře neměl ani tušení, že jsem v Londýně. Nepovažovala jsem to za možné.“

„Já si to myslela,“ odpověděla Elizabeth. „Jak ti to ale vysvětlil?“

„Způsobily to všechno jeho sestry. Rozhodně nepřály jeho známosti se mnou, čemuž se nelze divit, neboť se mohl oženit

po mnoha stránkách výhodněji. Ale až poznají, jak pevně věřím, že jejich bratr je se mnou spokojený, pak se s tím časem smíří a opět se sblížíme, třebaže už nikdy nemůžeme být takovými přítelkyněmi jako kdysi.“

„Tohle je nejnemilosrdnější prohlášení, které jsi kdy v mé přítomnosti pronesla,“ odpověděla Elizabeth. „Jen tak dál! Mrzelo by mě, kdybych viděla, že znovu sedáš na vějíčku slečně Bingleyové a jejím falešným medovým řečem!“

„Věřila bys tomu, Lízinko, že už mě doopravdy miloval, když loni v listopadu odjížděl, a nevrátil se sem jen proto, že nevěřil, že bych ho já mohla mít ráda.“

„V tom trochu pochybil, to je jisté, ale svědčí to zase o jeho příkladné skromnosti.“

Načež Jane ovšem spustila dlouhé chvalozpěvy na jeho ostýchavost a podceňování vlastních předností.

Elizabeth vzala s potěšením na vědomí, že neprozradil, jakou roli tu sehrál jeho přítel; dobrosrdečná Jane se sice neuměla na nikoho hněvat, ale takováto okolnost by v ní přece jen vyvolala zaujatost proti němu, o tom byla přesvědčena.

„Já jsem přece nejšťastnější stvoření pod sluncem,“ vzdychala Jane. „Ach, Lízinko, proč to bylo právě mně z celé naší rodiny dopřáno, právě mně! Kéž bys i ty poznala takové blaho! Kéž by vůbec byl druhý takový muž pro tebe!“

„I kdybys mi předhodila čtyřicet takových mužů, nedokázala bych prožívat to, co ty. Já nemám tvou povahu a tvé dobré srdce a nedokážu být tak šťastná. Ne, ne, jen se o mne nestarej, snad mi osud bude milostiv a pošle mi do cesty ještě jednou nějakého pana Collinse.“

Než ustal přírozený nadlouho tajemstvím, jak se mají věci v Longbournu. Paní Bennetová měla přece právo pošeptat novinku paní Philipsové, a ta se už bez dovolení podjala úkolu učinit totéž u všech sousedek v Merytonu.

Veřejné mínění označilo rázem Bennetovy za nejšťastnější lidi na světě, ač ještě před několika týdny, když se Lydia spustila s důstojníkem, bylo nad slunce jasnější, že to u nich špatně skončí.

Uplynul asi týden od Janina zasnoubení s Bingleym; oba mladí lidé seděli jednou zrána s její matkou a sestrami v jídelně, když tu zaslechli pod okny hrčení kol a viděli, že u vchodu zastavuje čtyřspřeží.

Na návštěvy bylo ještě příliš časně a kromě toho jim povoz nepřipadal povědomý ze sousedství. Táhli jej poštovní koně a nepoznávali ani kočár, ani livrej lokajů na kozlíku. Jelikož však bylo zřejmé, že k nim někdo jede, vyzval okamžitě Bingley slečnu Bennetovou, aby se vyhnuli dotěrnému vetfelci a šli se raději projít do háječku. Jane mu vyhověla a zbylé tři dámy byly vydány napospas své zvědavosti, dokud se dveře neotevřely a návštěva nevstoupila. Byla to lady Catherine de Bourghová.

Všechny tři byly ovšem připraveny na nějaké překvapení, avšak v tomto případě předčila skutečnost veškerá očekávání — a paní Bennetová s Kitty, které ji neznaly, neužasly zdaleka do té míry jako Elizabeth. Lady Catherine vplula do místnosti způsobem ještě majestátnějším než obvykle, odpověděla na Elizabethin pozdrav nepatrným přikývnutím a beze slova se usadila.

Elizabeth zašeptala matce, kdo to přichází, když se Její Jasnost objevila na prahu, avšak dáma neprojevovala přání seznámit se s přítomnými.

Paní Bennetová se dosud nevzpamatovala z ohromení, avšak lichotilo jí, že má tak vznešenou návštěvu, a proto ji přivítala s vybranou zdvořilostí. Dáma chvíli seděla mlčky a pak prohodila velmi přezíravě k Elizabeth:

„Doufám, že jste zdráva, slečno Bennetová. Tato dáma je zřejmě vaše matka, ne?“

Elizabeth odpověděla s nejvyšší možnou stručností, že ano.

„A tohle je asi některá z vašich sester?“

„Ano, Vaše Jasnosti,“ ujala se slova paní Bennetová, přešťastná, že si popovídá s lady Catherine. „To je naše předposlední dcerka: nejmladší se nedávno vdávala a nejstarší se prochází někde s mládcem, jenž asi brzo bude patřit do rodiny.“

„Máte tu velice malý park,“ opáčila lady Catherine po krátké odmlce.

„S Rosingsem se jistě ani porovnat nedá, lady Catherine, avšak ujišťuji vás, že je mnohem rozlehlejší než park sira

Williamu Lucase.“

„Tohle je nešikovně položený salón, jak tu můžete v létě odpoledne vydržet, vždyť okna vedou přímo na západ!“

Paní Bennetová ji ujistila, že tu po obědě nikdy nesesedávají, a dodala:

„Dovolte, Vaše Jasnosti, abych se vás pozeptala, jak se daří panu Collinsovi a jeho choti?“

„Dobře, viděla jsem je předevčírem večer.“

Elizabeth předpokládala, že jí nyní předá dopis od Char—lotty, neboť v tom viděla jediné možné vysvětlení její návštěvy. Žádný dopis se však neobjevil, a tak si lámala hlavu dál.

Paní Bennetová nabízela přezdvorele Její Jasnosti obcerstvení, avšak lady Catherine s velkou rozhodností a pramalou zdvořilostí odmítla cokoliv pojit, vstala a obrátila se na Elizabeth:

„Zdá se, že máte tamhle za trávníkem docela slušné keře, slečno Bennetová. Ráda bych se tam podívala, kdybyste byla tak laskavá a doprovodila mě.“

„Jenjdí, děvenko, a proved' její Jasnost po cestičkách. Snad by se jí zamlouvalo v poustevně.“

Elizabeth poslechla, odběhla si do pokoje pro slunečník a vedla urozenou návštěvu dolů. Cestou se pozdržely v hale, neboť lady Catherine otevřela dveře do jídelny a do salónu, krátce je přehlédla, prozkoumala, prohlásila, že dělají docela slušný dojem, a kráčela dál.

Její kočár stál ještě před vchodem a Elizabeth si všimla, že v něm sedí její komorná. Mlčky se ubíraly vyštěrkovanou cestičkou směrem k hájku; Elizabeth si umínila, že se nebude namáhat udržovat v proudu rozhovor s osobou, která se chová tak nadobýčej urážlivě a nepřijemně.

„Jak jsem si kdy mohla myslet, že je jí synovec podobný?“ říkala si, když na ni hleděla.

Jakmile se octly mezi stromy, ujala se lady Catherine slova následujícím způsobem:

„Nejste určitě na pochybách, proč jsem se za vámi rozjela, slečno Bennetová. Muselo vám to napovědět vaše srdce, vaše svědomí.“

Elizabeth na ni hleděla v nelíčeném údivu.

„Mýlíte se, Vaše Jasnosti. Marně celou tu dobu uvažuji, čemu máme děkovat za čest, kterou jste nám prokázala.“

„Měla byste už vědět, slečno Bennetová,“ opáčila vznešená dáma rozzlobeně, „že se mnou si nikdo nezahrává.

Chcete—li však být neupřímná, já taková nebudu. Byla jsem odjakživa proslulá svou upřímností a otevřeností a při projednávání tak důležitých záležitostí od ní samozřejmě neupustím. Před dvěma dny se mi donesla nanejvýš pobuřující zvěst. Bylo mi řečeno, že nejen vaše sestra udělá velmi výhodnou partii, ale že i vy, že slečna Elizabeth Bennetová pravděpodobně zakrátko nato stane před oltářem s mým synovcem — s mým vlastním synovcem — s panem Darcym. Vím sice, že je to nestydatá pomluva — neurazila bych ho natolik, abych začala uvažovat, zda na tom něco není, ale přesto jsem se rozhodla sem okamžitě zajet a sdělit vám své stanovisko.“

Elizabeth zrudla překvapením i pobouřením. „Pokládáte—li to za vyloučené,“ řekla, „pak se divím, že jste se obtěžovala tak daleko. Co tím Vaše Jasnost vlastně sleduje?“

„Trvám na tom, aby takové zvěsti byly veřejně popřeny.“

„Tím, že jste přijela do Longbournu a navštívila mě a mou rodinu,“ odvětila Elizabeth chladně, „je spíše podnítíte, než vyvrátíte, pokud tedy vůbec kolují.“

„Pokud kolují! Vy tedy předstíráte, že o tom nic nevíte? Cožpak to pilně nešíříte sami? Nevíte snad, co se o vás povídá?“

„Nikdy jsem nic takového neslyšela.“

„A můžete rovněž prohlásit, že se to nezakládá na pravdě?“

„Nemohu se pochlubit takovou dávkou upřímnosti jako Vaše Jasnost. Může se stát, že se mě zeptáte na něco, nač nebudu mít chuť odpovídat.“

„To je neslýchané! Slečno Bennetová, trvám na tom, abyste mi vyhověla. Snad vám — můj synovec — nenabídl ruku?“

„Vaše Jasnost sama prohlásila, že je to vyloučeno.“

„Mělo by to být, musí to být vyloučeno, pokud si zachová zdravý rozum. Ale vy jste ho mohla lákat a mámit, až v chvíli — kovem poblouznění zapomněl, čím je povinován sobě a své rodině. Mohla jste ho svést.“

„Je—li tomu tak, pak bych byla sama proti sobě, abych se k tomu doznala.“

„Slečno Bennetová, víte, koho máte před sebou? Nejsem zvyklá na takový tón. Jsem pomalu jeho nejbližší příbuzná na světě a mám právo znát všechny jeho záležitosti.“

„Ale nemáte právo znát moje, a takovýmhle způsobem mě rozhodně nepřimějete, abych se vám s něčím svěřovala.“

„Aby mezi námi nedošlo k nedorozumění: sňatek, o nějž máte tu drzost usilovat, se nikdy neuskuteční. Ne, nikdy. Pan Darcy je zasnouben s mou dcerou. A teď jsem zvědavá, co na to řeknete.“

„Jen tolik: v tom případě přece nemáte důvod předpokládat, že nabídne ruku mně.“

Lady Catherine na okamžik zaváhala a pak pravila:

„Jsou zasnoubeni trochu zvláštním způsobem. Byli si určeni od dětství. Já i jeho matka jsme si to upřímně přály, slibovaly jsme si to, když ještě leželi v kolébkách, a nyní, kdy by tužba obou sester měla být splněna jejich sňatkem, by to zmařila osoba tak málo urozená jako vy, tak bezvýznamná, která nemá k naší rodině žádný vztah! Cožpak neberete v úvahu přání jeho blízkých — a samozřejmě předpokládané zasnoubení se slečnou de Bourghovou? Cožpak nemáte ani špetku smyslu pro to, co se sluší a patří? Neslyšela jste, jak jsem říkala, že mu byla od nejútlejšího dětství předurčena jeho sestřenka?“

„Slyšela, a slyšela jsem to už dřív. Ale co je mi po tom? Nestojí—li mému sňatku s vaším synovcem v cestě žádné jiné překážky, pak mě od něho zajisté neodradí vědomí, že si jeho matka s tetou kdysi přály, aby si vzal slečnu de

Bourghovou. Udělaly jste, co bylo ve vašich silách, když jste se mezi sebou domluvily, uskutečnění vašeho přání však závisí na někom jiném. Nemiluje—li pan Darcy svou sestřenku a nepokládá—li ji za svou nevěstu, proč by si nesměl vybrat jinou dívku? A budu—li to já, proč bych ho nesměla vyslyšet?“

„Protože by to bylo proti vši cti, slušnosti a rozumu i proti jeho zájmům. Ano, slečno Bennetová, i proti jeho vlastním zájmům: snad si nemyslíte, že se ho rodina a přátelé nezrek—nou, jestliže zloajně zkřížíte jejich plány? Všichni jeho lidé vás budou odsuzovat, přehlížet, nenávidět. Váš sňatek bude pokládán za pohanu rodu, nikdy nepřejde nikomu přes rty vašejména.“

„To jsou těžké tresty,“ odvětila Elizabeth, „avšak manželství s panem Darcym přináší tolik mimořádných lákavých výhod, že by žádná, celkem vzato, nemusela litovat.“

„Zarputilé, svéhlavé děvče! Styďte se! To je dík za to, jak jsem vás na jaře přijala? Nejste mi ničím povinována? Posadíme se. Je vám snad jasné, slečno Bennetová, že jsem k vám přijela pevně odhodlána dosáhnout svého a nic mne od toho neodvrátí. Nejsem zvyklá podřizovat se cizím rozmarům. Nesnáším, aby se mi nevyhovělo.“

„Vaše Jasnost se tedy octla v politováníhodné situaci, ale já se tím necítím nijak vázána.“

„Co si to dovolujete, mne přerušovat! Vyslechněte mne mlčky. Má dcera a můj synovec jsou pro sebe jako stvoření. Pocházejí po matce ze stejného vznešeného rodu a po otci z úctyhodných, počestných a starobylých, ač nešlechtických rodin. Oba mají značné jmění. Jsou si zaslíbeni, protože si to přeje každý příslušník obou rodin, a co tomu brání? Opovázlivá ctižádost děvčete bez příbuzenstva a bez přátel, bez peněz. To že mám strpět? Ne, ne, toho bohdá nebude! Kdybyste věděla, co je pro vás dobré, tak byste si nepřála opustit prostředí, v němž jste vyrostla.“

„Nedomnívám se, že bych to prostředí opustila, kdybych se provdala za vašeho synovce. On je gentleman stejně jako můj otec: v tom jsme si rovni.“

„Ano, váš otec je gentleman, ale kdo byla vaše matka? Kdo jsou vaši strýcové a tety? Nemyslete si, že o nich nic nevím.“

„Ať o nich víte cokoli,“ řekla Elizabeth, „když to nevadí vašemu synovci, nevím, proč by to mělo vadit vám.“

„Řekněte mi krátce a jasně: jste zasnoubeni?“

Elizabeth by byla neodpovídala na tuto otázku jen kvůli lady Catherine, avšak když si to rozvážila, považovala za svou povinnost doznat: „Ne, nejsme.“

Tím lady Catherine zřejmě potěšila.

„A slíbíte mi, že k takovému zasnoubení nikdy nedojde?“

„Nic takového vám neslíbím.“

„Divím se vám, slečno Bennetová, a odsuzuji vás. Počítala jsem, že se setkám s rozumnějším děvčetem. Ale nenamlou—vejte si, že já někdy ustoupím. Neodjedu, dokud mi neslíbíte, oč jsem vás žádala.“

„Buďte ujištěna, že vám to neslíbím nikdy. Nenechám se zastrašit a dohnat k něčemu tak naprosto neodůvodněnému. Přejete si, aby si pan Darcy vzal vaši dceru, ale i kdybych vám dala požadovaný slib, přispěla bych tím nějak k uskutečnění jejich sňatku? Má—li mě rád a já ho odmítnu, myslíte, že si pak spíš zamiluje svou sestřenku? Dovolte, abych vám sdělila, lady Catherine, že všechny argumenty, jimiž jste podpořila svou neobvyklou žádost, byly právě tak nepatřičné jako ta žádost neuvážená. Odhadla jste naprosto nesprávně mou povahu, když předpokládáte, že na mě platí takovéto prostředky. Jak dalece se zavděčíte svému synovci tím, že se mícháte do jeho záležitostí, to nemohu posoudit, ale míchát se do mých nemáte právo. Prosila bych vás tedy, abych v té věci už nebyla vystavena dalšímu obtěžování.“

„Jen ne tak hr, slečinko. Ještě zdaleka jsem neskončila. Ke všem výhradám proti vám, které jsem už uvedla, musím připojit ještě jednu. Nejsou mi neznámy podrobnosti o tom, že vaše sestra nestydatě utekla s důstojníkem. Vím všechno, i to, že šiji ten mladík vzal po dlouhém dohadování, až když si ho váš otec se strýcem koupili. A takovou má mít můj synovec v rodině? A její manžel, jehož otec býval u Darcyových správcem, by mu měl být švagrem? Dobrý bože na nebesích — jak si to představujete? Což je možno tak pokálet stíny Pemberley?“

„Ted už nemůžete mít na srdci nic,“ odvětila Elizabeth vzdorně. „Urazila jste mne vším myslitelným způsobem. Musím vás požádat, abychom se vrátily.“

Povstala, než domluvila. I lady Catherine se zvedla a vykročily zpět. Její Jasnost byla na nejvyšší míru pobouřena.

„Nezáleží vám na dobrém jménu a postavení mého synovce? Zlé, sobecké stvoření! Cožpak si nejste vědoma toho, že ho svazek s vámi znemožní před celým světem?“

„Nemám už, co bych k tomu dodala, lady Catherine. Moje stanovisko znáte.“

„Jste tedy odhodlána jít přes mrtvolu?“

„Nic takového jsem neřekla. Jsem pouze odhodlána zachovat se tak, jak mi to podle mého mínění nejlépe vyhovuje, a neskládat účty vám ani jiné osobě mně tak dokonale cizí.“

„Dobrá. Odmítáte mi tedy vyhovět. Odmítáte ohlížet se na závazky, čest a vděčnost. Jste pevně odhodlána zničit ho před jeho přáteli a vystavit ho na posměch celému světu.“

„Proti jakým závazkům, cti nebo vděčnosti jsem se v tomto ařípadě provinila?“ zeptala se Elizabeth. „Můj sňatek s pa—lem Darcym by neporušil zásady spojované s těmito pojmy.“

pokud jde o to, že bych rozhněvala jeho příbuzné nebo ho znemožnila před světem—kdyby jeho rodina náš sňatek skutečně tak přijala, netrápila bych se proto ani na okamžik — I svět je tak moudrý, že má důležitější starosti než podporovat lalicherné roznášky.“

„Takhle se na to tedy díváte! To je tedy vaše konečné roz—íodnutí! Nu dobrá. Už je mi jasné, co bude potřeba. Jen si iepředstavujte, slečno Bennetová, že vaše ctižádost někdy iojde ukojení. Přijela jsem vás vyzkoušet. Doufala jsem, že budete rozumná, ale já prosadím svou, na to se můžete spolehnout.“

Takto a podobně promlouvala lady Catherine, dokud nedošly k dvířkům kočáru; pak se rychle ještě obrátila a dodala:

„Neloučím se s vámi, slečno Bennetová, nevyřizujte žádné poručení paní matce. Nezasluhujete tolik zdvořilosti. Rozhněvala jste mě na nejvyšší míru.“

Elizabeth neodpověděla, nepozvala vznešenou dámu dál, ale sama odcházela beze slova domů. Zaslechla, jak se kočár rozjíždí, až když stoupala po schodišti. Její matka jí vyšla vstříc z šatny a netrpělivě se vyptávala, proč se lady Catherine ještě nevrátila a neodpočinula si.

„Neměla chuť jít dál,“ odpověděla dcera, „nechtěla se už zdržovat.“

„To je feš dáma! A jak to bylo od ní milé, že se tu stavěla! Vždyť nám vlastně přišla jen říct, že se Collinsonům daří dobře. Asi někam cestuje, a když projížděla Merytonem, napadlo ji, že by za tebou mohla zajet. Nic zvláštního ti přece nechtěla, vid, Lizinko?“

Tu musela Elizabeth trochu zalhat, neboť sdělit matce obsah rozhovoru bylo vyloučeno.

Elizabeth se jen pomalu vzpamatovávala z deprese, do níž ji tato podivná návštěva uvrhla; zprvu nedokázala dlouhé hodiny myslet na nic jiného. Lady Catherine zřejmě podstoupila namáhavou cestu z Rosingsu jen a jen za tím účelem, aby zrušila její domnělé zasnoubení s panem Darcym. Byl to logický počín, to musela přiznat, ale nedovedla si představit, odkud se jí to doneslo, až si uvědomila, že on je důvěrný přítel Bingleyho a ona Janina sestra, a když má jedna dvojice před svatbou, hledají se hned další následovníci, a to patrně stačilo. Sama si přece v duchu říkala, že se po sestřině svatbě budou vídat častěji. A sousedé z Lucasova (neboť usoudila, že díky jejich stykům s Collinsony se o tom mohla dozvědět lady Catherine) jen pokládali zajisté a bezprostřední to, o čem ona uvažovala jako o možnosti někdy v budoucnu.

Jak tak znovu přemítala o slovech lady Catherine, nemohla se zbavit obav, jaké následky to může mít, vytrvá—li ve svém tažení. Elizabeth napadlo, zda se snad neobrátí na synovce, když tak zdůrazňovala své odhodlání zabránit jejich sňatku, a jak to na něho zapůsobí, až mu předestře všechny tragické následky jeho zaslepenosti, to se neodvažovala posoudit. Nevěděla, nakolik má tetu rád a zda mu záleží na jejím úsudku, ale dalo se přirozeně předpokládat, že si váží. Její Jasnosti mnohem víc, než byla s to ona, a až mu teta vyličí všechno utrpení, jež ho čeká po boku takové osoby, a že se přiřazení do rodiny hluboko pod svou úroveň, zasáhne ho patrně na nejcitlivějším místě. On přece přikládá zachování důstojnosti velkou váhu a argumenty, které se Elizabeth zdály směšné a za vlasy přitažené, jemu mohou připadat v jádře rozumné a řádně uvážené.

Není—li dosud rozhodnut, jak se někdy domnívala, pak rady a zapřísahání tak blízké příbuzné mohou odstranit nejistotu a utvrdit ho v přesvědčení, že jeho blaženost spočívá v neposkvrněné cti. V tom případě se sem už nevrátí. Lady Catherine ho může navštívit na zpáteční cestě v Londýně a on nedodrží svůj slib Bingleymu, že za ním ještě přijede do Nether—fieldu.

„Dostane—li tedy jeho přítel během několika dní omluvný dopis,“ uvažovala nakonec, „budu vědět, jak si to vyložit. Pak bude odzvoněno očekávání i nadějí, že v lásce vytrvá. Nedokáže—li než mě litovat, když by mohl získat mou lásku a ruku, přestanu já brzy všeho litovat vůbec.“

Celá rodina se nelíbeně podívala, když se dozvěděli, kdo je to přijel navštívit, ale naštěstí přijali výklad, jenž uspokojil zvědavost paní Bennetové, a nikdo Elizabeth kvůli tomu příliš neškádlil.

Nazítí dopoledne jí vyšel z knihovny vstříc otec s dopisem v ruce, právě když scházela ze schodů.

„Zrovna se jdu podívat, kde vězíš, Lizinko,“ řekl. „Pojď ke mně.“ Následovala ho, stále zvědavější, co jí chce říci, neboť předpokládala, že to nějak souvisí s dopisem, který třímá v ruce. Náhle ji napadlo, že mu mohla napsat lady Catherine, a s obavami hleděla vstříc nevyhnutelnému vysvětlování.

Došla za otcem až ke krbu a oba se posadili. Pak jí sdělil:

„Dnes ráno přišlo psaní, jež mne značně překvapilo. Jelikož se to týká hlavně tebe, měla bys znát jeho obsah. Nevěděl jsem, že budu vdávat dvě dcery. Dovol, abych ti pogratu—loval k tak skvělé partii.“

Elizabeth zrudla až za uši, neboť ji v tom okamžiku napadlo, že otci asi napsal synovec, nikoli teta, a nevěděla, má—li se radovat, že se vůbec vyjádřil, anebo urazit, že nenapsal spíše jí; avšak otec už pokračoval:

„Tváříš se provinile. Děvčata se pravidelně v takovýchhle věcech nadobýče bystře vyznají, ale vsadil bych se, že tentokrát ani tvůj důvtip nepostačí a že jméno svého čitele neuhádneš. Píše mi totiž pan Collins.“

„Pan Collins? Co ten s tím má co společného?“

„Samozřejmě že opět jednou trefil hřebík přímo na hlavičku. V úvodu mi nejprve blahopřeje k nadcházejícímu sňatku mé nejstarší dcery, o němž se dověděl od nějaké upovídané dobré duše od Lucasových. Ale nechci tě dlouho napínat a tak ti nebudu číst, co k této věci říká. Tebe se týká až následující: Když jsem tedy vyjádřil upřímné přání všeho nejlepšího jménem své choti i jménem svým u příležitosti této radostné skutečnosti, dovoluji, abych se krátce zmínil ještě o jedné věci, o níž jsme informováni ze stejného pramene. Předpokládá se, že Vaše dcera Elizabeth si neponechá dlouho své dívčí jméno, až se ho její sestra vzdá, a že průvodce životem, jehož si vyvolila, jest jednou z nejvýše postavených osobností, k níž je možno vzhlížet v této zemi.“

Nu tak, jestlipak uhádneš, Lizinko, koho tím pan Collins myslí? Tomuto mladému pánovi se dostalo všeho, čeho si jen lidské srdce může zdát — má značný majetek, vznešené příbuzenstvo i vlivné styky. Přes všechna tato lákavá pokušení mi dovoluji, abych varoval sestřenku Elizabeth i Vás před zlými následky, jaké by vzápětí vyvolal neuvážený souhlas s nabídkou onoho pána, již ovšem budete chtít okamžitě využít.

Víš tedy, Lizinko, o koho jde? Ale teď to vyjde najevo: Píši Vám tato varovná slova, neboť máme důvody se domnívat, že jeho tetinka, lady Catherine de Bourghová, tento sňatek neschvaluje.

Tak vidíš, tím ženichem je pan Darcy! Nu, mám dojem, Lizinko, že se mi podařilo tě skutečně překvapit. Pan Collins ani Lucasovi si z celého okruhu tvých známých nemohli vybrat člověka, jehož jméno by je spíš usvědčilo ze lži! Pan Darcy, jenž se na žádnou ženu ani nepodívá, aby proti ní neměl plno výhrad, a jenž si tebe sotva všiml, co se znáte? Je to rozkošné.“

Elizabeth se snažila přizpůsobit otcově žertovné náladě, ale vzmohla se jen na jediný nucený úsměv. Ještě nikdy jí jeho vtipkování nepřišlo tak zatěžko jako teď.

„Tobě to nepřípadá směšné?“

„Ach ano, ale čtěte prosím dál.“

Když jsem se včera večer zmínil o jejich pravděpodobném sňatku

před Její Jasností, okamžitě se k tomu vyjádřila a se svou obvyklou blahosklonností dala najevo, že má výhrady proti sestřenečině rodině. Odmítá tedy dát souhlas k této, jak se ráčila vyjádřit, neslýchané pohaně. Pokládal jsem za svou povinnost, zpravit o tom sestřenku co nejdříve, aby ona i její urozený ctitel věděli, čemu jest jim čelit, a aby překotně nevstupovali do manželství, nedostalo-li se jim k tomu patřičného požehnání. Pan Collins dále dodává: Upřímně se raduji, že se Vám podařilo smutný případ sestřenky Lydie tak šikovně ututlat, a jen mi dělá starosti, že se tak rozkríklo, jak spolu žili ještě před svatbou. Nemohu však nedbat povinnosti, již mi ukládá můj úřad, a zamlčet Vám, jak mne udivilo, že jste hned po svatbě mladé novomanžele vpustil do Longbournu. Je to podporování neřesti, a kdybych já byl longbournským farářem, byl bych se proti tomu rázně ohradil. Zajisté jste povinen jako křesťan odpouštět, ale měl jste přikázat, že Vám nesmí na oči, a nedovolit, aby se před Vámi vyslovila jejich jména. Takhle si on tedy představuje křesťanské odpuštění. Pak už se jen rozepisuje o požehnaném stavu své drahé Charlotty a o tom, že očekávají olivovou ratolístku. Ale, Lízinko, ty se tváříš, jako by tě to nepobavilo. Nejsi přece taková netýkavka, aby sis hrála na uraženou pro trochu klepů. Proč bychom byli na světě, než abychom poskytovali povyražení svým bližním a na oplátku se opět sami na jejich účet zasmáli?“

„Ne, ne!“ zvolala Elizabeth. „Mám z toho velkou švandu, ale je to takový nesmysl!“

„Ba právě — a. proto je to tak zábavné. Kdyby si byli vybrali nějakého jiného muže, nebylo by to ani zdaleka tak podařené; avšak jeho naprostá lhostejnost a tvoje výslovné antipatie ukazují jejich nebetyčnou pošetilost. Ač se mi tak přičí písemnosti, nevzdal bych se korespondence s panem Collinsem ani za nic. Ne, když čtu listy pana Collinse, musím mu dát přednost i před Wickhamem, jakkoli si cením nestydatosti a pokrytectví tohoto svého zetě. A prosím tě, Lízinko, co říkala lady Catherine těmto zvěstem? Přijela za tebou, aby ti odepřela souhlas?“

Na tuto otázku odpověděla pouze smíchem, a jelikož otec nic netušil, netrápil ji dalšími otázkami. Ještě nikdy Elizabeth tak těžko nepředstírala, co necítila. Musela se smát, ač by se

byla nejraději rozplakala. Otec ji krutě zdrtil svými slovy o Darcyho lhostejnosti; nezbývalo jí než uvažovat, jak může být tak slepý, anebo se obávat, zda snad místo toho, že on postřehl příliš málo, si ona nedomýšlí příliš mnoho.

Místo aby Bingley dostal omluvný dopis od přítele, jak Elizabeth zpola očekávala, byl s to přivést ho s sebou do Long—bournu za několik dní po návštěvě lady Catherine. Pánové se dostavili hned zrána, a než měla paní Bennetová možnost sdělit Darcymu, že se seznámila s jeho paní tetinkou, čehož se Elizabeth neustále strchovala, navrhl Bingley, jenž chtěl mít Jane pro sebe, aby se šli projít. Všichni souhlasili. Paní Bennetová na procházky nechodila, Mary na to nikdy neměla čas, ale ostatních pět se vydalo ven. Bingley a Jane se však brzy dali předběhnout. Opožďovali se vzadu a nechali Kitty, Elizabeth a Darcyho, aby se bavili, jak umějí.

Rozhovor vázl: Kitty se v Darcyho přítomnosti cítila zaražená, Elizabeth v duchu dospívala k zoufalému odhodlání a on snad také.

Zamířili k Lucasovým, protože si Kitty přála mluvit s Marií, a jelikož Elizabeth nepokládala za nutné, aby se toho zúčastnili všichni, vykročila s ním srdnatě sama, když je Kitty opustila. Nyní nadešla vhodná chvíle, aby svůj úmysl uskutečnila, a než tedy měla čas pozbyt odvahy, řekla mu:

„Jsem velmi sobecké stvoření, pane Darcy. Abych se zbavila tíhy, která mi leží na srdci, zachovám se bezohledně k vám. Nemohu už déle mlčet a nepoděkovat vám za bezpříkladnou laskavost, s níž jste se ujal případu mé nešťastné sestry. Od té chvíle, co o tom vím, nemyslím na nic jiného než jak vám vyjádřit svou vděčnost. Kdyby to bylo známo i ostatním členům naší rodiny, nemluvila bych pouze za sebe.“

„Je mi líto, je mi upřímně líto, že se vám donesla zpráva, která vás při mylném výkladu mohla zarmoutit,“ odpověděl Darcy překvapeně a procítěně. „Netušil jsem, že paní Gardi—nerové lze tak málo důvěřovat.“

„Není to tetiččina vina. Lydia se ve své lehkovážnosti pro—řekla, a já jsem si samozřejmě nedala pokoj, dokud jsem nevyptávala všechny podrobnosti. Dovolte, abych vám ještě jednou ze srdce poděkovala jménem celé rodiny za vaši velkorysost, za to, že jste se podjal tak namáhavého úkolu a podstoupil tolik nepříjemností, abyste je našel.“

„Chcete—li mi poděkovat,“ odpověděl, „poděkujte mi jen za sebe. Nezapírám, že nejvíce ze všech důvodů mě k tomu vedlo přání, abych vám vrátil klid a spokojenost. Ale vaše rodina mi není vůbec zavázána. Vážím si jich, ale doznávám, že jsem při tom myslel jen na vás.“

Elizabeth tonula v takových rozpacích, že ze sebe nedokázala vypravit ani slova.

Po krátké odmlce její společník dodal: „Jste příliš velkorysá, abyste si se mnou zahrávala. Jestli se váš vztah ke mně od dubna nezměnil, řekněte mi to hned teď. Já vás mám pořád stejně rád, ale stačí slůvko a nezminím se už o tom do konce svých dní.“

Elizabeth chápala, jak je mu v takové situaci těžko a nedobře, a proto se přemohla a bez otálení, ač ne příliš souvisle, promluvila a dala mu najevo, že její city doznaly od zmíněné doby velké proměny a že dnes přijímá s radostí a vděčností jeho slova. Její odpověď v něm vyvolala takový příval štěstí, jaký asi ještě nikdy nepocítil, i jal se k ní promlouvat vřele a tak dalece rozumně, jak se dá očekávat u muže bezmezně zamilovaného. Kdyby mu byla Elizabeth dokázala pohlédnout do očí, byla by viděla, jak se mu tvář rozzářila a zkrásněla blahem, takto však mohla jen naslouchat, co jí říká o své lásce, a jak bez ní nemůže být, a každým okamžikem jí jeho cit připadal cennější.

Kráčeli dál, aniž si všímali kam. Srdce jim překypovala a měli si toho tolik co povědět, že nemohli věnovat pozornost ničemu jinému. Brzy se dozvěděla, že za to, jak se krásně domluvili, vděčí vlastně tažení jeho tety, která ho skutečně na zpáteční cestě navštívila v Londýně a vypověděla mu, proč se rozjela do Longbournu a jak u Elizabeth pořídila:

opakovala mu důrazně každý její výrok, jenž podle mínění Její Jasnosti zvláště svědčil o Elizabethině nestydaté troufalosti, v domnění, že tímto vylíčením dosáhne svého a její synovec slíbí to, co ona slíbít odmítla. Naneštěstí pro urozenou dámu to však mělo zcela opačný účinek.

„Dala mi naději, již jsem se předtím neodvážil oddávat. Znal jsem vaši povahu natolik, abych si mohl být jist, že kdybyste bývala ještě stále rozhodně a neoblomně zaujata proti mně, byla byste to doznala lady Catherine zcela otevřeně a upřímně.“

Elizabeth zrudla a zasmála se: „Ano, víte toho o mé upřímnosti dost, abyste mě pokládal za schopnou všeho. Když jsem vás tak hrozně znecitila přímo do očí, proč bych to neudí lala před vašim příbuzenstvem?“

„Co jste mi řekla, co bych byl nezasluhoval? Vaše obvinění sice postrádala podstaty, protože vznikla z mylných předpokladů, ale zachoval jsem se k vám tak, že jsem zasluhoval přísné výtky. Mé počínání nelze omluvit. Je mi hrozně, když si na to vzpomenu.“

„Nebudeme se přit, kdo se onoho večera víc provinil,“ řekla Elizabeth. „Myslím, že by se bylo oběma dalo leccos vytknout. Od té doby jsme však doufám oba pokročili v ohleduplnosti.“

„Nemohu se přes to tak lehce přenést. Dodnes mě nevýslovně trápí, když si uvědomím, co jsem tenkrát říkal — jak jsem uvažoval, jak jsem si počínal, jaké výrazy jsem volil. Nikdy nezapomenu na vaše výstižné pokárání: Kdybyste se byl zachoval jako pravý kavalír. Doslova tak jste to řekla. Nevíte, nemáte ani tušení, jak mě ta slova mučila — i když jsem až po čase dokázal natolik rozumně uvažovat, že jsem uznal jejich oprávněnost, to přiznávám.“

„Ani ve snu by mě bylo nenapadlo, že na vás tak zapůsobí. Vůbec jsem nečekala, že si je tak vezmete k srdci.“

„Nepochybuje o tom. Tenkrát jste mě považovala za bezcitného darebáka, to vím. Nikdy nezapomenu, jak jste se zatvářila, když jste říkala: Neuvažovala bych o vaší nabídce za žádných okolností.“

„Ach, neopakujte mi má tehdejší slova. Zažehneme vzpomínky. Ujišťuji vás, že se za to už dlouho upřímně hanbím.“

Darcy se zmínil o svém dopise. „Začala jste pak už brzy o mně smýšlet lépe?“ chtěl vědět. „Uvěřila jste tomu, co jsem tam psal?“ Vylíčila mu, jak na ni dopis zapůsobil a jak se postupně zbavovala dřívější předpojatosti.

„Věděl jsem,“ řekl, „že vás moje slova zabolí, ale nebylo vyhnutí. Doufám, že jste ten dopis zničila. Byla tam taková pasáž — hlavně v úvodu — za nic na světě bych nechtěl, abyste šiji mohla znovu přečíst. Za některé výrazy byste mě mohla právem nenávidět.“

„Dopis samozřejmě spálím, domníváte-li se, že by ohrožoval mou náklonnost k vám; můžeme sice oba oprávněně předpokládat, že mé názory nejsou zcela neměnné, ale doufám, že je přece jen nestřídám tak rychle, jak by se podle toho zdálo.“

„Věřil jsem, když jsem psal ten list,“ odpověděl Darcy, „že už jsem dokonale klidný a že se ovládám, avšak nyní jsem přesvědčen, že jsem jej psal ve velkém roztrpčení.“

„Snad ze začátku, ale rozhodně ne ke konci. Závěr je nanejvýš milosrdný. Ale nemyslete už na ten dopis. Jak pisatel, tak adresátka byli jiní lidé, takže by měli zapomenout na všechny nepříjemné okolnosti, které jej provázely. Musíte si přivlastnit něco z mé životní filosofie: Ohlížej se nazpět jen tehdy, přináší-li ti to potěšení.“

„Taková filosofie se na vás vůbec nehodí. Vaše vzpomínky musí být tak dokonale prosty výčitek, že vás potěší nikoli po filosofických úvahách, ale — a to je mnohem lepší — bez uvažování. Jenže u mne je tomu jinak. Dotírají na mne bolestné vzpomínky, které nemohu — a ani bych neměl zapudit. Celý život jsem byl sobec — ve svém počínání, i když ne ve svých zásadách. V dětství mě učili, co je správné, ale neučili mě přemáhat své povahové nedostatky. Vštěpovali mi dobré zásady, ale dovolili mi, abych je uplatňoval pyšně a sebevědomě. Rodiče bohužel neměli jiného syna, dlouhá léta jsem byl vlastně jedináček, a tak mě rozmazlovali, třebaže to byli hodní lidé, zvláště otec byl nesmírně laskavý a dobrosrdečný, a při—mhuřovali obě oči nad mou panovačností a sobeckostí, ba dokonce ji ještě podporovali a utvrzovali mě v názoru, že na lidech mimo naši rodinu nezáleží, že jsme jim nadřazeni, duševně nadřazeni, a proto lepší. Skutečně jsem tomu vířil anebo se aspoň snažil uvěřit, od svých osmi do osmadvaceti let a věřil bych tomu dodnes, nebýt vás, má krásná, má nejdražší Elizabeth! Vděčím vám za vše. Dala jste mi lekci, zprvu jistě trudnou, ale nadmíru prospěšnou. Vy jste mne patřičně pokořila. Šel jsem za vámi, a vůbec jsem nezapochoyboval, jak mé vyznání přijmete. Ukázal jste mi, že veškerá má důležitost není dost důležitá pro ženu, která za něco stojí.“

„Byl jste tedy přesvědčen, že vás vyslyším?“

„Skálopevně. Co říkáte takové domýšlivosti? Věřil jsem, že čekáte, že toužíte, abych se vám vyznal.“

„Musela jsem ten dojem svým chováním vyvolat, ale ujišťuji vás, že neúmyslně. Nikdy jsem vám nic nepředstírala, ale snad tu a tam ve své zbrkllosti přeháním. Jak jste mne po onom večeru asi nenáviděl!“

„Vás a nenávidět! Možná že jsem se zprvu na vás hněval, ale ten hněv se brzy obrátil na správnou adresu.“

„Bojím se vás téměř zeptat, co jste si o mně pomyslel, když jsme se tak střetli v Pemberley. Zlobil jste se, že jsem se tam objevila?“

„Jistěže ne, pouze mě to překvapilo.“

„Nemohlo vás to překvapit víc, než mě překvapilo to, že jste mě vůbec vzal na vědomí. Svědomí mi říkalo, že si nezasloužím žádné zvláštní ohledy, a přiznám se, že jsem vůbec nečekala tolik mimořádné pozornosti.“

„Snažil jsem se tenkrát být k vám co nejpozornější, protože jsem vám chtěl naznačit, že mě minulé události nezatvrdily; doufal jsem, že mi trochu odpustíte a zmírníte své antipatie, až uvidíte, že jsem si vaše výtky vzal k srdci. Jak brzy jsem chtěl ještě něco víc, to už nevím, ale řekl bych, že asi za půl hodiny poté, co jsem vás spatřil.“

Vyprávěl jí pak, jakou měla Georgiana radost, že se spřátelily, a jak byla zklamaná, že musela tak narychlo odjet; tím se přirozeně dostali na příčinu onoho odjezdu a ona se dozvěděla, jak se rozhodl hned ještě v onom hostinci opustit Derbyshire a pátrat po její sestře a že se tvářil tak vážně a zaraženě jen a jen proto, že byl ponořen do úvah o té věci. Znovu mu projevila vděčnost, ale bylo to pro oba příliš trapné téma, aby při něm setrvali.

Ušli pomalým krokem několik mil, příliš zaneprázdnění, aby si to uvědomili, až se nakonec podívali na hodinky a zjistili, že už měli být doma.

„Kam se jen poděli Bingley s Jane?“ Tato otázka obrátila pozornost k oné dvojici. Darcy se radoval z jejich zasnoubení; přítel ho o tom okamžitě zpravil.

„Ráda bych věděla, zda vás to překvapilo?“ zeptala se Elizabeth.

„Ani trochu. Když jsem odjížděl, tušil jsem, že k tomu dojde co nevidět.“

„To tedy znamená, že jste svolil. Však jsem si to hned myslela.“

A třebaže se takovému výkladu bránil, bylo očividné, že hádá dobře.

„Ten večer, než jsem odjížděl do Londýna, jsem udělal to, co jsem měl udělat už dávno: vyzpovídal jsem se mu,“ řekl.

„Vylíčil jsem mu všechno, co se přihodilo, a proč se nyní můj tehdejší zákrok jeví jako naprosto neoprávněný a nesmyslný. Velmi ho to překvapilo. Neměl o tom ani tušení. Řekl jsem mu také, že jsem se pravděpodobně zmýlil, když jsem tenkrát tvrdil, že pro vaši sestru nic neznamená; a jelikož bylo nabíledni, že k ní chová stále stejně vřelý city, nepochyboval jsem o tom, že spolu dojdou štěstí.“

Elizabeth nemohla potlačit pousmání nad tím, jak lehce dokáže přítele ovlivnit.

„Řekl jste mu, že ho miluje, na základě vlastního pozorování, anebo jste uvěřil tomu, co jsem vám sdělila na jaře?“

„Přesvědčil jsem se o tom sám. Pozoroval jsem ji bedlivě během obou posledních návštěv a viděl jsem, že ho má ráda.“

„A on zřejmě plně uvěřil vašemu ujištění.“

„Ano. Bingley je nesmírně skromný a nerafinovaný člověk. Nemá dost sebevědomí, aby se v tak důležité záležitosti spolehl jen na vlastní úsudek, ale mně důvěřuje, a proto šlo všechno hladce. Musel jsem se mu doznat ještě k jedné věci, která ho na čas, a to právem, rozzlobila. Nemohl jsem mu zamlčet, že vaše sestra dlela v zimě tři měsíce v Londýně — že jsem

o tom věděl a úmyslně mu to zatajil. Hněval se na mne, ale myslím si, že jen tak dlouho, dokud se neujistil o citech vaší sestry. Teď už mi všechno odpustil.“

Elizabeth by byla ráda poznamenala, že pan Bingley je skvělý přítel — nedocenitelný, když se uváže, jak lehce si dá poroučet, ale zarazila se včas. Uvědomila si, že ještě neumí přijímat škádlení a zeje trochu brzy na to, aby s tím začínala. Hovořil o Bingleyho budoucím štěstí, které se nevyrovná jen jeho vlastním, dokud se opět nevrátili do Longbournu. V hale se rozešli.

„Kampak jste se to ztratili, Lízinko?“ zeptala se Jane, jakmile Elizabeth vkročila do místnosti, a ostatní kolem stolu se k ní připojili. Elizabeth se nevzmohla na jinou odpověď, než že zašli tak daleko, až si spletla cestu. Zrudla při těchto slovech, avšak ani tím, ani ničím jiným nevzbudila oprávněné podezření.

Večer klidně ubíhal, nic mimořádného se nedělo. Oficiální milenci se smáli a povídali, neoficiální mlčeli. Darcy neměl v povaze projevoval své city bouřlivým veselím a Elizabeth ve svém rozrušení a zmatku spíš věděla o svém štěstí, než aby je už prožívala; kromě bezprostředních rozpakuj v tom bránila ještě jiné závažné okolnosti. Představovala si, co všichni řeknou, až se to dozvědí, uvědomovala si, že se krom Jane nikomu nezamlouvá, a obávala se, že u ostatních může jít o vyslovený odpor, jímž neotřese ani jeho bohatství a urozenost.

Před spaním si vylila srdce Jane. Té sice byla nedůvěřivost zcela cizí, ale tentokrát ji vůbec nechtěla brát vážně.

„Žertuješ, Lízinko, to není možné! — Že ses zasnoubila s panem Darcym! — Ne, mě neoklameš. Vím, že to nepřichází v úvahu.“

„To mi to krásně začíná! Tys byla má jediná naděje: kdo

mi uvěří, ne—li ty? Ale já to myslím smrtelně vážně. Je to čistá pravda. On mě stále ještě miluje a zasnoubili jsme se.“

Jane na ni hleděla nedůvěřivě. „Ale, Lízinko, vždyť je to vyloučené. Vím, jak je ti protivný.“

„Nic nevíš. Na to na všechno už jsem zapomněla. Snad jsem ho dřív tolik nemilovala. Ale v takovýchto případech je dobrá paměť vážným prohřeškem. Od této chvíle na to sama navždy zapomenu.“

Slečna Bennetová na ni koukala zkoprnělá úžasem. Elizabeth ji znovu a co nejdůrazněji ujistovala, že je to pravda.

„Bože na nebesích! Je to možné?“ zvolala Jane. „Nu, nezbyvá než ti uvěřit. Drahá, milá sestřičko, jak ráda bych ti — a také ti z celého srdce blahopřeji — ale jsi jista — nezlob se na mne, že se ptám — jsi docela jista, že s ním budeš šťastna?“

„O tom není nejmenší pochyby. Už jsme se dohodli, že z nás bude nejšťastnější pár na zeměkouli. Ale máš z toho radost, Jane? Jak se ti bude takový švagr zamlouvat?“

„Moc a moc. Bingleyho a mne jsi ani nemohla víc potěšit. Už jsme o tom uvažovali, ale vyloučili jsme, že by k tomu mohlo dojít. A máš ho opravdu dost ráda? Ach, Lízinko, dělej, co se ti zlíbí, jen se probůh nevdávej bez lásky. Jsi docela jista, že k němu cítíš to, co bys měla?“

„Ale ano! Uznáš sama, že k němu cítím víc, než bych měla, až ti všechno vypovím.“

„Jakto?“

„Musím se přiznat, že ho mám radši než Bingleyho. Ted se na mne rozněváš, vid?“

„Ale, drahá sestřičko, přestaň už žertovat. Chci si s tebou vážně promluvit. Nevytácej se a řekni mi všechno, co ještě nevím. Prozradíš mi, kdy ses do něho zamilovala?“

„Přicházelo to tak poznenáhlu, že vlastně ani nevím, kdy to začalo. Ale myslím, že jsem ho milovala od té chvíle, kdy jsem užřela jeho krásné panství v Pemberley.“

Další naléhání, aby mluvila vážně, však nezůstalo neoslyšeno, a Jane se brzy upokojila, když ji sestra slavnostně ujistila o svých citech. Jakmile překonala své pochyby, o nic jiného už jí nešlo.

„Teď už jsem spokojená,“ pravila, „protože budeš stejně

šťastná jako já. Mně se odjakživa zamlouval. Musela bych si ho vážit už proto, že tě má rád, ale jako Bingleyho přítel a tvůj manžel má místo v mém srdci hned po Bingleym a tobě. Ale stejně jsi, Lízinko, pěkná šibalka a tajnůstkářka! Vůbec

jsi mi nevyprávěla, co se všechno zběhlo v Pemberley a v Lambtonu! Musela jsem se to dovědět z jiného pramene, ne od tebe.“

Elizabeth jí vysvětlila, proč o tom nemluvila. Nechtěla se zmiňovat o Bingleym a její city k jeho příteli byly tak neujasněné, že jí přišlo zatěžko o něm hovořit. Ale teď už před ní nechce tajit, jak se podílel na Lydiině svatbě. Všechno jí vyličila a povídaly si pak až dlouho do noci.

„Dobrotivý bože!“ zvolala nazítří ráno paní Bennetová, která držela stráž u okna. „Že si náš drahý Bingley vede s sebou zas toho pana Darcyho! Co si myslí, že se pořád tak vnučuje? To ho nenapadne, že by mohl jít střílet nebo něco a neobtěžovat nás věčně svou společností? Co s ním? Lízinko, budeš ho muset zase odvést na procházku, aby Bingleymu nepřekážel.“

Elizabeth sotva dokázala zachovat vážnou tvář, jak jí tento příkaz přišel vhod, ale přitom ji hluboce ranilo, že se o něm matka vždy takhle vyjadřuje.

Jakmile vstoupili, zahleděl se na ni Bingley tak výmluvně a stiskl jí ruku tak vřele, že nepochybovala o jeho zasvěcenosti. Krátce nato poznamenal hlasitě: „Paní Bennetová, nemáte tu někde ještě nějakou cestičku, kde by Lízinka mohla dneska zase zabloudit?“

„Radila bych panu Darcymu, Líze a Kitty, aby teď dopoledne vystoupili na kopec Oakham. Je to pěkná dlouhá procházka a pan Darcy ještě neviděl, jaký je odtamtud krásný rozhled.“

„To se skvěle hodí,“ odpověděl Bingley, „ale jsem si jist, že by to Kitty příliš unavilo. Vidíte, Kitty?“

Kitty doznala, že by raději zůstala doma, pan Darcy prohlásil, že ho vyhlídka z kopce velmi láká, Elizabeth mlčky přitakala. Zatímco se nahoře strojila, přišla—za ní paní Bennetová a řekla:

„Je mi tě líto, Lízinko, že si musíš vzít sama na starost toho protivného člověka. Ale snad ti to nebude příliš proti mysli: děláš to kvůli Jane, to víš, a bavit ho moc nemusíš. Tu a tam na něho promluví a víc se nenamáhej.“

Na procházce se domluvili, že požádá večer pana Benneta o její ruku. Elizabeth si vyhradila, že matku poprosí o svolení sama. Nemohla předvídat, jak to matka přijme, a měla vážné pochyby, zda všechno jeho bohatství a urozenost vyváží její odpor k němu. Ať už se však tomu sňatku bouřlivě vzepře anebo se bouřlivě zaraduje, jedno bylo jisté, že její počínání sotva bude dělat čest jejímu rozumu, a pro Elizabeth bylo stejně nesnesitelné, aby Darcy byl svědkem jejích prvních radostných výlevů jako prvního hromobití jejího nesouhlasu.

Jakmile se večer pan Bennet uchýlil do své pracovny, viděla, že Darcy vstává a kráčí tam za ním, a tento pohled ji hluboce rozrušil. Neobávala se jeho nesouhlasu, ale trápilo ji, že z toho bude nešťastný, že ona, jeho nejmilejší dcera, mu svým vyvoleným způsobí starosti, a tak seděla jako na jehlách, dokud se pan Darcy opět neobjevil: pohlédla na něho, viděla, že se usmívá, a trochu se jí tím ulevilo. Za pár minut přistoupil ke stolku, kde s Kitty seděly, a pod záminkou, že obdivuje její ruční práci, jí zašeptal: „Jděte za panem otcem, je v knihovně a přeje si s vámi mluvit.“ Okamžitě se zvedla.

Otec přecházel po místnosti a tvářil se vážně a ustaraně.

„Co to vyvádíš, Lízinko?“ řekl. „Zbláznila ses, že ses s ním zasnoubila? Cožpak ti odjakživa nebyl protivný?“

Jak si teď přála, aby si byla utvářela své názory uváženěji a aby je byla vyjadřovala umírněněji! Byla by si mohla ušetřit trapné vysvětlování a odůvodňování, leč nebylo vyhnutí, a tak ho zmateně ujišťovala o svých citech k panu Darcymu. „Čili jinými slovy, jsi rozhodnuta ho mít. Je bohatý, to je pravda, a koupí ti víc skvělých toalet a skvělých kočárů než Bingley Jane. Ale stačí ti to ke štěstí?“

„Nic jiného by vám tedy nevadilo než pomyšlení, že ho nemiluji?“ zeptala se Elizabeth.

„Vůbec nic. Všichni ho považujeme za povýšeného, nepřijemného člověka, ale na tom by vůbec nezáleželo, kdybys ho měla ráda.“

„Ale já ho přece mám ráda,“ odpověděla se slzami v očích, „miluji ho. Není ani trochu povýšený. Je dobrý a přívětivý. Vy ho vůbec neznáte, a tak mě prosím vás nemuňte a nemluvte o něm takhle.“

„Má moje svolení, Lízinko,“ řekl otec. „Člověku, jako je on, bych se skutečně neopovážil odepřít nic, oč se mu uráčilo požádat. Dávám nyní svolení i tobě, trváš—li na tom, že si ho chceš vzít. Ale dej si poradit a ještě si to rozmysli. Znáš tvou povahu, Lízinko. Vím, že nebudeš žít spokojeně a ani to nedokážeš předstírat, nebudeš—li si svého muže upřímně vážit—nebudeš—li k němu s úctou vzhlížet. Tvá temperamentní le—tora by tě v neharmonickém svazku uvedla do velkého nebezpečí. Sotva bys unikla hanbě a utrpení. Drahé dítě, nedopusť, abych se dožil té tragédie, že bys právě ty nemohla svého druhu respektovat. Nevíš, co děláš.“

Elizabethino dojetí vzrůstalo: odpověděla mu vážně a pohnutě, ale trvalo to dlouho a musela ho znovu a znovu ujišťovat, že se Darcymu zaslíbila ze svobodné vůle, líčit mu, jak si postupně názor na něho opravila, a prohlašovat s naprostou jistotou, že u něho nejde o chvilkové vzplanutí, ale že jeho láska podstoupila za dlouhé měsíce řadu těžkých zkoušek, a s důrazem vypočítávat všechny jeho přednosti, než se jí podařilo, aby otec překonal nedůvěru a smířil se s budoucím zetěm.

„Nu dobře, holčičko,“ prohlásil nakonec. „Už nic neříkám. Je—li tomu tak, pak si tě zasluluje. Nemohl bych se s tebou, se svou drahou Lízinkou, rozloučit kvůli někomu, kdo by tě nebyl hoden.“ Aby dokreslila příznivý obraz, vyprávěla mu pak, jak se pan Darcy dobrovolně ujal Lydie. Vyslechl ji s velkým úžasem.

„Dnes večer se dějí samé zázraky! Je to tedy všechno Darcyho zásluha—on na to dal peníze, přiměl Wickhama k ženitbě, zaplatil mu dluhy a koupil jmenování! Tím lépe. Ušetřím si tak spoustu nepříjemností i výdajů. Kdyby to býval zařídil strýček, byl bych mu to musel zaplatit a také bych to byl udělal, ale tihle vášnivě zamilovaní ženiši berou všechno na sebe. Zítra mu řeknu, že se s ním vyrovnám, on bude blouznit o tobě a vykládat, jak tě miluje, a tím celá ta záležitost skončí.“ Pak si vzpomněl, jak ji před několika dny přivedl do rozpaků, když jí přečetl dopis od pana Collinse, a začal si ji kvůli tomu dobírat; nakonec ji propustil a vyprovodil ji ke dveřím se slovy: „Jestli si ještě nějaký mládenec přijde říct o

Mary nebo Kitty, pošli ho za mnou, že mám právě čas.“ Elizabeth spadl těžký kámen ze srdce; uchýlila se na půl hodinky do svého pokoje, aby si v klidu všechno rozvážila, a pak už se dokázala docela vyrovnaně přidružit k ostatním. Čas bujarého veselí ještě nenadešel, ale večer ubíhal pokojně, když se už nemusela ničeho závažného obávat, a příjemná nenucenost a důvěrné sblížení vyžaduje delší dobu.

Když se matka Bennetová večer odebrala do své šatny, zašla za ní a oznámila jí důležitou novinu. Ta na ni měla zcela zvláštní účinek: když ji paní Bennetová vyslechla, zůstala zprvu sedět jako opařená a nedokázala ze sebe vypravit ani hlásku. Trvalo hezky dlouhou dobu, než pochopila, co to slyší, ačkoli se jinak nedalo říct, že by neměla bystrý postřeh pro cokoli, co přinášelo rodině výhody nebo co mohlo souviset s vdavkami některé dcery. Konečně se poněkud vzpamatovala, vstala, zase si sedla, spínala ruce a křížovala se.

„Dobrotivá nebesa! Matičko boží! Co to slyším! I propá—níčka! Pan Darcy! Kdo by si to byl pomyslí? Lízinko, ty můj miláčku! Jaká budeš bohatá a vznešená! Ty peníze na útratu, ty šperky, ty kočáry, co budeš mít! Jane se ti nemůže rovnat — ani v nejmenším. Mám takovou radost — jsem z toho celá pryč. Takový šarabanta člověk! — Takový krasavec! Tak urostlý! Má zlatá Lízinko, jen se na mne nezlob, že mi byl předtím tak protivný. Snad mi to promine. Lízinko, děvenko drahá! Dům v Londýně! Všechno to nejlepší! Tři dcery vdané! Deset tisíc ročně! Dobrý bože, co si počnu? Mně jde z toho hlava kolem!“

Tím byla Elizabeth tedy zbavena nejistoty ohledně souhlasu. Byla ráda, že je jediným očitým svědkem těchto výlevů, a brzy se vzdálila. Nebyla však ve svém pokoji ještě ani tři minuty a už tam matka vnikla za ní.

„Děvenko zlatá,“ zvolala, „já na to musím pořád myslet! Deset tisíc ročně a kdoví, jestli ne víc. To je partie jako nějaký lord. A zvláštní povolení! Ty budeš a musíš mít na svatbu zvláštní povolení! Má beruško malá, hlavně mi pověz, co pan Darcy nejraději jí, abychom to měli zítra k obědu.“

Tohle bylo výstražné znamení, jak si matka bude vůči onomu pánovi počínat, a Elizabeth zjistila, že i v případě, kdy je skálopevně jista jeho vřelou láskou a ani souhlas rodičů nechybí, má si stále ještě co přát. Avšak druhý den proběhlo všechno mnohem lépe, než očekávala, neboť v paní Bennetové vzbuzoval její budoucí zeť našťástí takovou bázeň, že si na něho netroufla sama promluvit, ledaže mu mohla prokázat nějakou úsluhu nebo projevit souhlas s jeho názory. Elizabeth s radostí přihlížela, jak se její otec namáhá, aby se sblížili, a pan Bennet ji zakrátko ujistil, že si ho čím dál tím více váží.

„Obdivuji hluboce všechny své zetě,“ pravil. „Mým oblíbencem zůstane asi Wickham, ale domnívám se, že tvého manžela budu mít stejně rád jako Janina.“

Elizabeth se brzy vrátila čtveračivá nálada a chtěla po Dar—cym, aby jí vysvětlil, proč se do ní vlastně zamiloval. „Jak vás to vůbec napadlo?“ zeptala se. „Když už jste jednou začal, dovedu pochopit, že jste v tom krásně pokračoval, ale co to poprvé vyvolalo?“

„Nemohu určit hodinu ani místo ani pohled ani slůvko, které to způsobilo. Je to už příliš dávno. Byl jsem v tom až po uši, než jsem si vůbec uvědomil, že jsem začal.“

„Mé kráse jste hned rázně odolal, a pokud jde o mé způsoby — chovala jsem se k vám vždycky jen o chlousek lépe než nezdrvořácky a promluvila jsem na vás obvykle spíš s tím úmyslem, abych vás potrápila, než naopak. Ne, buďte upřímný: že se vám líbily mé nezpůsoby?“

„Vaše vtipná vyřídilka se mi skutečně moc líbila.“

„Můžete tomu rovnou říkat nezpůsoby. Dá se to stěží

nazvat jinak. Ale pravda bude, že jste byl znechucen zdvoří—lůstkami, obdivem a uctívou pozorností. Znelíbily se vám ženy, které se každým slůvkem, každým pohledem, každou myšlenkou snažily jen o to, aby se vám zavděčily. Já jsem vás vyburcovala a zaujala, protože jsem si počínala právě opačně. Kdybyste nebyl z duše dobrý člověk, byl byste mě za to nenáviděl, ale třebaže jste se to snažil všemožně tajit, máte ušlechtilou a spravedlivou povahu a v hloubi srdce jste hluboce opovrhoval lidmi, kteří se vám tak pilně kořili. Vidíte — ušetřila jsem vám námahu se zdůvodňováním, a když se to tak vezme kolem a kolem, začínám být přesvědčena, že je to logické vysvětlení. Vždyť o mně nic dobrého nevíte — ale na to se asi nikdo neohlídí, když se zamiluje.“

„Což jste neukázala svou dobrotu, když jste tak láskyplně ošetřovala nemocnou Jane v Netherfieldu?“

„Zlatá Jane! Kdo by to byl pro ni neudělal? Ale jen mě každopádně vynásejte až do nebes. Vezměte si mé dobré vlastnosti pod ochranná křídla a zveličujte je, co můžete, a já na oplátku využiji každé příležitosti, abych vás pošádila a pozlobila; začnu s tím hned a zeptám se vás, proč jste se teď nakonec tak těžko odhodlával k činu? Proč jste se mě tak stranil, když jste sem poprvé přišel a pak u nás obědval? A hlavně proč jste se při těch návštěvách tvářil, jako by vám na mně vůbec nezáleželo?“

„Protože jste byla tak vážná a zamlklá a ani trochu jste mi nepomohla.“

„Ale já jsem se stýděla.“

„Já též.“

„Při tom obědě jste si se mnou mohl trochu porozprávět.“

„Muž, kterému by srdce tak nepřekypovalo, by to byl jistě udělal.“

„Ach, to je směla, že máte na všechno chytrou odpověď a já že jsem natolik chytrá, abych ji uznala! Jen bych ráda věděla, jak dlouho byste byl váhal, kdyby to bylo záleželo jen na vás! Ráda bych jen věděla, kdy byste se byl vyslovil, kdybych se vás nezeptala! Mé odhodlání poděkovat vám za laskavost prokázanou Lydii mělo dozajista velký účinek — až příliš velký, jak se obávám; neboť kde se to octne morálka, když naše blaženost závisí na porušení daného slova? Neměla jsem se o tom přece vůbec zmiňovat. To je strašné.“

„Nic si nevyčítejte. Morálka není ohrožena. Lady Cathe—rine způsobila svým neoprávněným úsilím nás rozloučit, že jsem se zbavil pochyb. Nevděčím svému štěstí za to, že jste dychtila projevit mi vděčnost. Neměl jsem chuť vyčkávat,

až mi vyjdete vstříc. Teta mi svým sdělením vrátila naději a byl jsem odhodlán bez prodlení získat jistotu.“  
„Lady Catherine nám byla ohromně užitečná, což by ji mělo těšit — neboť ona je moc ráda užitečná. Ale povězte mi, proč jste vlastně přijel do Netherfieldu? Jen proto, abyste se chodil do Longbournu stydět? Anebo jste měl závažnější úmysly?“

„Pravým důvodem mé cesty bylo přání setkat se s vámi a posoudit, pokud to bude možné, mám—li naději, že byste kdy mohla opětovat mou náklonnost. Ale zdůvodňoval jsem to — i sám sobě — tak, že se chci přesvědčit, má—li vaše sestra Bingleyho ještě ráda, a v tom případě se mu doznat k tomu, k čemu jsem se mu mezitím už doznal.“

„Najdete někdy dost odvahy oznámit lady Catherine, co ji čeká?“

„Nedostávalo se mi k tomu zatím spíš času než odvahy, Elizabeth. Ale měl bych to udělat, a dáte—li mi dopisní papír, udělám to hned.“

„Kdybych sama nepotřebovala napsat dopis, posadila bych k vám a obdivovala bych váš rukopis jako kdysi jistá slečna. Ale mám také tetičku a nesmím ji už déle zanedbávat.“ Elizabeth se totiž nedokázala přimět k tomu, aby tetičce vysvětlila, že přeceňuje její vztahy k panu Darcymu, a proto jí dosud neodpověděla na její dlouhý dopis, a když pro ni nyní měla zprávu, o níž věděla, že ji velice potěší, téměř se zastyděla, když si uvědomila, že strýček s tetičkou už přišli o tři dny štěstí, a hned si sedla a napsala toto:

Nejdražší tetinko,

byla bych Vám už dávno poděkovala, jak se slušelo a patřilo, za Vaše milé, dlouhé a vyčerpávající vysvětlení všech okolností, ale abych se Vám přiznala, byla jsem příliš mrzutá na psaní. Předpokládala jste víc, než bylo pravda. Ale nyní si předpokládejte, co se Vám líbí, povolte uzdu své obrazotvornosti, ať Vám vykreslí cokoli, co se toho týká, a pokud si nepomyslíte, že už mám po svatbě, nemůžete se příliš splést. Musíte mi zase brzy napsat a vychválit ho ještě daleko více než posledně. Děkuji Vám z celé duše, že jste nejeli ke skotským jezerům. Jak jsem mohla být tak pošetilá a přát si to! S těmi poniky je to jedinečný nápad. Objedeme park každý den. Jsem nejšťastnější bytost na světě. Možná že už to jiní lidé prohlašovali přede mnou, ale nikdo tak oprávněně. Jsem dokonce i šťastnější než Jane, ta se pouze usmívá, kdežto já se směji. Pan Darcy na Vás vzpomíná s vřelou láskou, pokud ji právě nemusí věnovat mně. Máte všichni přijet na vánoce do Pemberley.  
Vaše atd.

Pan Darcy stylizoval svůj list lady Catherine poněkud jinak, a ještě jinak zněla odpověď pana Benneta na poslední dopis paně Collinsův:

Vážený pane,

budete se muset znovu obtěžovat s blahopřáním. Elizabeth se zakrátko provdá za pana Darcyho. Utěšte lady Catherine, jak nejlépe umíte. Ale na Vašem místě bych stranil synovci, kouká z něho víc.  
Vám oddaný atd.

Slečna Bingleyová blahopřála bratrovi k zasnoubení s veškerou láskou a neupřímností. Napsala dokonce při té příležitosti i Jane, aby vyjádřila svou radost a zopakovala bývalá ujištění o své náklonnosti. Jane se už nedala oklamat, ale dojalo ji to, a třebaže jí už nevěřila, nedokázala neodpovědět mnohem přívětivěji, než věděla, že si zaslouhuje. Slečna Darcyová projevila při podobné příležitosti stejně upřímnou radost, s jakou jí to bratr oznámil, čtyři stránky dopisního papíru nestačily pojmut její nadšení i vroucí přání, aby se s Elizabeth sblížily jako sestry. Než stačila přijít odpověď od pana Collinse nebo blahopřání Elizabeth od jeho choti, dozvěděli se u Bennetových, že Collinsovi sami zavítali do Lu—casova, a brzy pochopili důvod jejich náhlé návštěvy. Lady Catherine se tak rozběsnila nad obsahem synovcova dopisu, že Charlotte, která se ze zasnoubení srdečně radovala, pokládala za nejmoudřejší vyklidit pozice, dokud se bouře nepře—žene. Elizabeth uvítala přítelkyni právě nyní s velkým potěšením a radostí, ačkoli si někdy při jejich setkání říkala, že je to potěšení draze zaplacené, když viděla, jak je Darcy vystavován nezakrytému otrockému lisání Charlottina manžela. Snášel to však s obdivuhodným klidem. Dokázal i poměrně vyrovnaně vyslechnout sira Williama Lucase, když mu blahopřál k získání převzácného klenotu, a vyjadřoval naději, že se všichni často setkají u královského dvora. Své opovržení dal sice najevo mimovolným gestem, ale až potom, co se sir William ztratil z dohledu. Právě tak anebo ještě hůř byla jeho trpělivost zkoušena vulgární paní Philipsovou, a třebaže v ní vzbuzoval stejnou bázeň jako v její sestře, takže s ním neklábosila tak důvěrně jako s dobromyslným Bingleym, přesto na něho nedokázala promluvit, aby neřekla něco nevhodného. Úcta k němu jí sice svazovala jazyk, ale na společenské uhlazenosti jí nepřidala. Elizabeth dělala, co bylo v jejich silách, aby ho obou dam co nejvíc uchránila, nejrady by ho byla stále jen pro sebe nebo k němu pustila jen ty členy své rodiny, kteří ho svými řečmi nepohoršovali, a třebaže trapné situace, které při tom vyvstávaly, byly stinnou stránkou jejich zasnoubení, podněcovaly tím víc budoucí naděje; těšila se už nedočkavě, až se zbaví společnosti, která jim oběma tak málo vyhovovala, a octnou se v pohodlí a přepychu jejich rodinného sídla na Pemberley.

Mateřské srdce paní Bennetové překypovalo blažeností v onen den, kdy se zbavila svých dvou nejvyvedenějších dcer. S jakou rozkoší a hrdostí potom navštěvovala paní Bingleyovou—vou a vykládala o paní Darcyové, lze si snadno domyslet. Kéž by se — v zájmu její rodiny — dalo říct, že když se splnilo její vroucí přání a tolik jejich děvčat bylo dobře zaopatřeno, mělo to na ni ten žádoucí účinek, že se z ní stala nadosmrti rozumná, laskavá a vzdělaná paní, ale kdopak ví, třeba by si byl její manžel nezvykl, kdyby bylo rodinné štěstí na sebe vzalo tak neobvyklou podobu, a tak bylo dobře, že i nadále podléhala občas nervozitě a pošetilostem napořád. Panu Bennetovi se po druhé dceři nesmírně stýskalo; náklonnost k ní ho vylákala z domova častěji, než by co jiného

bylo dokázalo. Rád jezdil do Pemberley, a zvlášť tehdy, když ho vůbec nečekali.

Bingley sjane setrvali na Netherfieldu pouze rok. Ukázalo se, že její matka a merytonské příbuzenstvo jsou takto příliš blízko i pro jeho dobromyslnou povahu a její laskavé srdce. Splnil pak nejvroucnější přání svých sester: koupil si panství v hrabství hned za Derbyshirem, takže Jane a Elizabeth krom jiných šťastných okolností ještě sídlily pouhých třicet mil od sebe.

Kitty měla nyní tu velkou výhodu, že pobývala většinou u jedné nebo druhé starší sestry. Prostředí, které zdaleka předčílo to, jež dosud znala, jí nesmírně prospělo. Nebyla tak nepoddajná jako Lydia, a když se vymanila z Lydiina vlivu a sestry se jí věnovaly a dohlížely na ni, zbavila se do jisté míry své ufnukanosti, hloupých nápadů a nepěkných zvyků. Samozřejmě že byla pečlivě chráněna dalšího neblahého Lydiina působení, a třebaže ji paní Wickhamová často zvala na návštěvu a slibovala jí bály a mládence, nepřipustil otec nikdy, aby jela.

Doma už teď zůstala jediná Mary, a ta byla nutně rozptylována ve své honbě za vzděláním tím, že paní Bennetová nedokázala být chvíli sama. Mary už nemohla tak utíkat před světskými zájmy, ale stále ještě horlila o mravnosti po každé návštěvě: jelikož ji však už netrýznilo srovnávání s půvabem jejích sester, podezíral ji otec, že se těm změnám pod—voluje docela ráda. Zato Wickhama s Lydií se svatby jejích sester příliš nedotkly. On snášel se stoickým klidem vědomí, že Elizabeth musí nyní zvědět o jeho falši a nevděku vše, co jí snad až dosud zůstávalo skryto, a prese všechno, co se stalo, neztrácel naději, že by se Darcy dal pohnout k tomu, aby mu pomohl udělat kariéru a finančně ho zabezpečil.

Z blahopřání, které poslala Lydia Elizabeth ke svatbě, vysvítalo, že alespoň jeho choť se takové naděje nevzdává.

Dopis zněl:

Drahá Lízinko,

přeji Ti všechno nejlepší. Miluješ—li pana Darcyho aspoň zpola lak jako já svého drahouška Wickhama, musíš být velmi šťastná. Teší mne, že budeš tak bohatá, a až nebudeš mít co na práci, doufám, že si na nás vzpomeneš. Wickham by se určité moc rád dostal ke dvoru, a já mám dojem, že na tom nebudeme jinančně tak, abychom se obešli bez výpomoci. Přijal by jakékoli postavení, jen aby vynášelo aspoň tři čtyři stovky roční; ale nezmiňuj se o tom panu Darcymu, je—li Ti to proti mysli.

Tvá atd.

Shodou okolností to bylo Elizabeth velice proti mysli, a proto stylizovala svou odpověď tak, aby se podobné žádosti a nároky už neopakovaly. Podporovala je však, pokud mohla, a z toho, co ušetřila na svých osobních výdajích, pokud se to dalo tak nazvat, jim často něco poslala. Že příjmy, jaké mají ti dva, nevystačí při jejich marnotratnosti a bezstarostnosti o budoucnost na živobytí, to věděla od prvopočátku, a také kdykoli se stěhovali, obrátili se vždy na Jane nebo na ni, aby jim trochu vypomohly vyrovnat dluhy. Ani když nadešlo období míru a důstojníci byli propuštěni domů, nedokázali se nikde natrvalo usadit. Stále se stěhovali z místa na místo a hledali, kde by se dalo lacině žít, ale vždy utráceli víc, než měli. Jeho náklonnost k ní se brzy změnila v lhostejnost, její přetrvala trochu déle a přes své mládí a vychování byla Lydia i nadále práva pověsti, kterou si vydobyla svými vdavkami.

Třebaže ho Darcy nemohl přijmout na Pemberley, přesto mu kvůli Elizabeth i nadále pomáhal v kariéře. Lydia je občas navštívila, když si její manžel odjel vyhodit z kopýtko do Londýna nebo do Bathu, a u Bingleyových se oba často zabývali na takovou dobu, že to bylo moc i na Bingleyho slunnou bezelstnost a časem zauvažoval, jak by se jim mělo naznačit, aby se už rozloučili.

Slečnu Bingleyovou Darcy svým sňatkem hluboce ranil,

jelikož však pokládala za moudré nevzdávat se možnosti být zvána na Pemberley, překonala svůj odpor, hořela pro Georgiana ještě víc než dřív, obskakovala Darcyho téměř stejně oddaně jako předtím a prokazovala Elizabeth veškerou povinnou úctu.

Georgiana měla nyní na Pemberley trvalý domov a s novou ivagrovou se sžily právě tak, jak si to Darcy přál a představoval. Dokázaly se mít navzájem tolik rády, jak se snažily. Georgiana Elizabeth hluboce obdivovala, třebaže zpočátku pozorovala s úžasem, ba i se zděšením, jak čtveračivě škádli jejího bratra. V ní vzbuzoval odjakživa takový respekt, že to téměř utlumilo její sesterský cit, a nyní viděla, že se s ním dá i nepokrytě žertovat. Dostalo Se jí ponaučení, které jí dosud nikdo neudělil. Díky Elizabeth počala chápat, že žena si může k svému manželovi dovolit věci, které by bratr u sestry téměř o deset let mladší vždy nepřipustil.

Lady Catherine synovec svou ženitbou nesmírně pobouřil, popustila uzdu své vrozené otevřenosti a v odpovědi na dopis, jímž jí své záměry oznámil, použila tak silných výrazů, zvlášť na adresu Elizabeth, že veškeré styky na čas ustaly. Ale nakonec ho Elizabeth přemluvila, aby její urážky pominul a usmířil se s ní; teta ještě chvíli vzdorovala, ale pak svůj odpor překonala, bud z lásky k němu, nebo ze zvědavosti, jak si jeho žena vede, a milostivě přislíbila, že jim vykoná návštěvu na Pemberley, třebaže jeho háje byly pokáleny nejen přítomností takové paní, nýbrž i návštěvami jejího londýnského strýce a tety.

S Gardinerovými se i nadále důvěrně stýkali. Darcy je měl stejně rád jako Elizabeth a oba si vždy s vřelou vděčností uvědomovali, jak jsou jim zavázáni za to, že ji přivezli do Derby—shiru a tím způ—sobili, že se našli.

## UMĚNÍ IRONICKÉ MINIATURY

Snad jí skutečné patří epiteton „první moderní anglická autorka“, Nechce se nám věřit, že Jane Austenová (1775—1817) náleží přelomu 18. a 19. století, že prožila dobu napoleonských válek a že desítky let před Ch. Dickensem, W. M. Thackerayem, E. Gaskel—lovou a sestrami Brontëovými nebo před naší Boženou Němcovou či Karolínou

Světlo vytvořila díla, ke kterým se dodnes vracíme bez blahovolného pocitu, že z piety čteme takzvané velké dědictví minulosti, v podstatě však značně nahlodané zubem času.

Byla současnici Waltera Scotta, ale romantická mlhavost a nostalgie zahalující díla někdejšího krále historického románu jí byla vzdálená. Austenová nechtěla objevovat ani záhadné vášně a rozervané city v lidské duši, tak jak se o to později pokoušela Emily Brontëová, a neukázala dokonce ani tu přemíru sentimentality, jakou je poznamenáno dílo Ch. Dickense, přestože ji právě s ním spojuje smysl pro ironii. V charakterokresbě byla často srovnávána se Shakespearem, a právem, protože její vidění hrdinů a hrdinek není plošné, ale již moderně mnohorozměrné, obrazící dialektiku dobra a zla v lidské duši s plasticitou, jež vystupuje zvlášť silně díky jejímu ironickému pohledu a výjimečnému smyslu pro složitost společenských vztahů a pro citlivé situování jednotlivce do velkolepé komedie, jakou její společnost hraje. Komedie, společenská komedie, to snad je přívlastek nejpříhodnější, jaký lze užít o jejích největších románech a v první řadě o románu *Pýcha a předsudek*.

Podrobnější rozbor první kapitoly *Pýchy a předsudku* nás přivede k překvapivému závěru: je to v podstatě první scéna z dramatu, z komedie; vyprávění je postaveno zásadně na dialogu. Text nepřímých řečí lze označit za minimální scénické poznámky. A sdělnost dialogu je natolik hutná a provokující, že sotva tři stránky stačí na expozici celé brilantní komedie. Máme před sebou nejen atmosféru románu a podstatu zápletky, ale esenci autorčina umění vůbec. Smysl pro dialog a jeho omamnou hravost a říznost projevila spisovatelka záhy. Již ve svých čtrnácti letech psala drobné hry pro domácí představení, v nichž přes všechnu naivitu a začátečnické slabiny lze využít její smysl pro odposlouchání dialogu. Překvapí nás i britký a satirický ráz pokusů mladé autorky, která dokonce zkoušela jakési „nonsense stories“, absurdní, rozverně nesmyslné příběhy.

Soudili bychom, že tato neprovdaná žena musela prožít poměrně rušný život, který jí dal možnost dobře nahlédnout pod nažehlený a nablýskaný povrch empírového salónu. Je pravda, že Austenová poznala anglický empírový salón a jeho „kávovou“, nebo spíš „čajovou“ společnost nadmíru zevrubně, avšak vcelku nutno říci, že prožila Život značně nevzrušivý.

Narodila se jako sedmá ratolest venkovského faráře George Austena v anglickém Steventonu. Rodina nežila v žádném zvláštním přepychu, a spíš než na vydobyté pozemské statky mohli být rodiče hrdí na svých pět synů a dvě dcery, stejně tak jako na poctivé a čestné zásady, z kterých nikdy neslevovali a které důsledně vštěpovali i svým dětem. Zajímavé je, že skoro celá rodina měla smysl pro literaturu, a jak později Jane sama prohlásila, všichni byli „velcí čtenáři románů a nestyděli se za to“, z čehož lze zároveň vyčíst obecný, poněkud pohrdavý postoj maloměstských vrstev k románové tvorbě, která byla v jejich očích často jen lehkomyšlnou zábavou, svádějící na scesti. Proto též pochopíme, že se později Jane se svou tvorbou raději tajila.

Roku 1891 byl otec Jane Austenové penzionován a rodina se odstěhovala do tehdy mondénního lázeňského města Bathu. Po otcově smrti se stěhovali znovu, tentokrát do Southamptonu, ale Jane, již pilně píšící, neshledala toto poměrně velké město kongeniální svému tvůrčímu úsilí (obracela pozornost spíš k typické atmosféře malého venkovského městečka s přehlednou šachovnicí ctihodných rodin a sháněli—vých matron, jejich vdavekchtivých dcerušek a poslušných tatíků). Austenovy opět čekalo stěhování, nejdřív do malého Chawtonu a pak do Winchesteru, kde již Jane Austenová dožila. Zemřela tu poměrně mladá, v dvaatřiceti letech.

Přestože prožila tak typicky nekonfliktní život, spíš osamělý (nikdy se neprovdala a jediné nabídnutí k sňatku pryč během hodiny důrazně odmítla), navozující asociace smutné zatřpklosti staré panny, odstrčené od nejběžnějších radostí života, neobráží se v jejím díle žádná osudová hořkost a žádný smutek, stejně tak jako se ničemu podobnému nepoddávala ani v životě. Ldá se, že se ze své pozice dcery bez věna, a tudíž dívky bez zvláštních šancí na lepší sňatek, a později ze svého

postavení stárnoucí tety, tou dobou poněkud kuriózní svými literárními sklony, životem spíš nesmírně bavila — asi jako člověk, který v divadle sleduje zábavnou komedii.

Pamětníci zachovali ve svých vzpomínkách, kterak si Austenová s blaženým pochichtáváním zaznamenávala své postřehy a poznámky přímo ve společnosti. „Píšu o lásce a o penězích; o čem jiném lze taky vůbec psát?“ podotkla kdysi s patřičně ironickým důrazem.

Vykonala svým dílem pro vývoj anglického románu neobvyklý kus práce. Přidáním ironického podtextu posunula románovou tvorbu ze sfér naivního realismu o celou generaci kupředu. A to vše v době počínajícího romantismu a rozkvětu mysteriózního gotického románu. Sám její synovec James Edward Austen—Leigh se podivuje ve „Vzpomínkách na Jane Austenovou“, jak „to všechno byla s to vykonat, když neměla vlastní pracovnu, kam by se uchýlila, a většinu práce musela dělat ve velkém salóně, kde ji stále a každou chvíli někdo vyrušoval. Nedopustila, aby někdo ze služebnictva, kterýkoli návštěvník nebo kdokoli mimo úzký rodinný okruh věděl, čím se zaměstnává“. Tematicky nikdy nevybočila z atmosféry a prostředí *Pýchy a předsudku* (dobře si totiž uvědomovala, že jiné prostředí by pro ni znamenalo pouštět se na neznámou a neprozkoumanou pevninu), ale přesto z této oblasti vytěžila šest poměrně rozsáhlých románů: *Rozum a cit* (*Sense and Sensibility*, 1811), *Pýcha a předsudek* (*Pride and Prejudice*, 1813), *Mansfieldský park* (*Mansfield Park*, 1814), *Ema* (*Emma*, 1815), *Northangerské opatství* (*Northanger Abbey*) a *Anna Eliotová* (*Persuasion*). Oba poslední romány vyšly posmrtně roku 1818.

Angličtina má pro typ románu, jaký Austenová svým dílem vytvořila, termín *domestic novel*, román rodinného života. Sférou Auste—nové nebylo město; nedoléhal k ní ani ohlas počínající průmyslové revoluce, o napoleonských válkách se dovídala pouze z novin a společenské konverzace. Je svými kořeny hluboce vrostlá do anglického venkova, nesmírně miluje jeho poklidnou atmosféru, a proto také odsuzuje jakékoli náhlé zvraty a změny, pojímá ji svět anglické rodiny středních nebo vyšších středních vrstev a anglické aristokracie.

Je ironií osudu, že svým prvním a zároveň nejlepším dílem nemohla prorazit. Román *Pýcha a předsudek* psala mezi lety 1795 až 1796 a pokoušela se ho vydat pod názvem *První dojmy* (*First Impressions*), ale byla odmítnuta. Nedala se

nepřízní nakladatelských

kruhů odradit a pustila se roku 1797 do druhého románu Rozum a cit, kterým konečně roku 1811 vstoupila do literatury. Stejně tak jako přepracovávala pro knižní vydání toto své dílo, vrátila se k rukopisu Prvních dojmů a po úpravě jej vydala roku 1813 pod nynějším názvem. Téměř rázem si získala úspěch a neobyčejné sympatie čtenářů.

Pýcha a předsudek je idylicko—ironická komedie o ženění a vdávání s novým nesentimentálním a rozumově realistickým přístupem k základním životním otázkám spojeným s rodinnými vztahy. Láska, peníze, cit, společenské pokrytectví, faleš, to všechno je námětem autorčina empirického obrázku. Když se na její komedii zahledíme podrobněji, shledáme, že není jen plodem realismu napojeného ironií a satirou. Je navíc ještě neopakovatelnou kombinací ironizujícího pohledu na realitu a autorčina velkého životního snu, v její době ne ještě plně uskutečnitelného, ale snu, za jehož uskutečnění bojovaly mnohé velké Ženy XIX. století.

Sen Austenové je ztělesněn v ústřední hrdince románu, v Líze: je to sen o uplatnění výjimečného ženského intelektu proti běžné vítězí Ženské krásy. Není pochyb o tom, že Lizinka je sama Austenová, až na to, že autorka svou hrdinku navíc obdařila jedinečnou krásou. V očích lady Catherine je Lizinka opovážlivá, ctižádostivá „děvče bez přibuzenstva a přátel, bez peněz,“ a ta opovážlivost není nic jiného než Lizincin smysl pro demokraticky rovnoprávné vztahy mezi lidmi. O panu Darcym dovede říci: „On je gentleman stejně jako můj otec; v tom jsme si rovni.“ Nechce být brána od muže na milost, chce být jeho rovnocennou partnerkou, chce ho jako kamaráda a přítele. Proto také odmítá s naprostou samozřejmostí povýšeneckou nabídku sňatku od pana Collinse, pobouřena ponížením, jaké se za ní skrývá. Jsme tu svědky zrodu představy „gentlewoman“ jakožto protějšku typu tolik zdůrazňovaného viktoriánskou společností a známého pod názvem „gentleman“.

Dnes je nám poněkud nepochopitelná reakce současníků Austenové, z nichž někteří byli chováním její hrdinky pobouřeni a označovali je za „impertinentní“. Román a její autorku dokonce odsoudila i tak velká spisovatelka jako Charlotte Brontëová. Vytýkala jí, že „nevzrušuje čtenáře ničím prudkým“, což je možná vzhledem k románům Brontëové v jistém smyslu pravda, vyjádřila se, že „Austenová byla dokonalá a velice inteligentní dáma, ale velmi nedokonalá a příliš necitlivá, nikoli však nerozumná žena“. Přiznává své kolegyni pouze

dar „věrnosti čínských kreseb a kouzla miniaturní malby“ a uznává, že „svou práci v popisování povrchu života lepší anglické společnosti dělá obdivuhodně dobře.“ Tón formulace o „popisování života“ je téměř urážlivý, ale odhaluje skutečnost, že Charlotte Brontëová nebyla schopna vidět to nejcennější a zároveň to nejnovější, čím k literární tvorbě Austenová přispěla: ironický podtext příběhu, nemluví o evidentním faktu, že Lizinka Jane Austenové a Jana Eyrová Charlotty Brontëové jsou pokrevními sestrami, že se liší pouze tónem malby, ale obě že jsou zrozeny z téže vnitřní touhy po svobodě.

Tématika Jane Austenové nebyla však tehdy sama o sobě ničím naprosto novým, a ojedinělým, naopak, takzvané společenské romány z uzavřených vyšších kruhů byly oblíbenou četbou. Jednou z nejznámějších spisovatelek tohoto žánru byla Fanny Burneyová (1752—1840), první dvorní dáma královny Charlotty, dokonale obeznámená se společenským životem Anglie konce XVIII. století a vlastně zakladatelka domestic novel, autorka často opakovaného tématu vstupu mladé dívky do společnosti a jejich prvních úspěchů i prvních nástrah, které jí život staví do cesty.

Austenová Fanny Burneyovou znala a ráda ji četla. Zhusta se poukazuje na očividné paralely Pýchy a předsudku s románem Burneyové Cecílie (Cecilia, 1782). Je to však okolnost podružná, protože Austenová přináší nesrovnatelně víc: celou mentalitu poklidně žijících měšičáckých vrstev předvádí střídavě, dává nám nahlédnout do jejich svědomí a skýtá možnost podívat se na ně díky své ironii z poněkud posunutého zorného úhlu a s osvobozujícím pousmáním. Jsou to jemné špičky, ironické náznaky a trefná podotknutí, která text její komedie neobyčejně nadlehčují a oživují. Všimněme si třeba jen drobné poznámky pronesené na adresu Liziny rodiny, špičky, v níž její původkyně Bennetovy lituje, jaká že to pro ně musela být rána, když ze sousedního městečka přemístili posádku, podobných trefností, z nichž vysvítá pravé založení jejich lidiček, buduje Austenová nenápadně to, co bychom dnes nazvali druhým plánem její komedie.

Na románu jako celku nelze navíc neocenit úspěšnost autorčina projevu, snahu vyhnout se tehdy oblíbené přemíře digresí a rozvláčných úvah, což jistě také bylo výsledkem její poctivé práce na textu, kritického přepracovávání a nemilosrdného proškrtávání, které nakonec ovlivnilo i fakt, že těžiště vyprávění se přesunulo do přímých řečí.

Víc než půl druhého století je doba, která dovedla pohltnout stovky literárních děl, jimž se při zrodu prorokovala nesmrtelnost a byla to

díla s daleko efektnějšími a vzrušivějšími náměty. Jemné kouzlo Austenové má svůj stálý vděčný okruh čtenářů a každá nová generace si autorčin odkaz objevuje po svém, v nových barevných odstínech a v novém lesku. Dojem z četby Jane Austenové nebude možná daleko pocitu, jakým na nás zapůsobí krásy staré miniatury, na níž se před námi odhalují křehké nemuzeální a nestrnné tváře lidiček žijících a milujících před více než sto padesáti lety.

Radoslav Nenadal

JANE AUSTENOVÁ

PÝCHA A PŘEDSUDEK

Z anglického originálu *Pride and Prejudice* přeložila Eva Kondrysová. Obálku, vazbu a grafickou úpravu navrhl Milan Hegar. Vydalo nakladatelství Vyšehrad v Praze roku 1986 jako svou 727. publikaci. Vydání ve Vyšehradu první.

Odpovědná redaktorka Marie Brabencová—Válková. Technický redaktor Zdeněk Stejskal. AA 18,56 (text 18,46, ilustrace 0,10) VA 18,94. Náklad 30 000 výtisků. Z písma Baskerville vytiskl Mír, n. p., závod 3, Opletalova 3, Praha 1. Cena výtisku 29 Kčs

33—727—86 13/32 605/856 29 Kčs

NAKLADATELSTVÍ VYŠEHRA  
Praha 2, Karlovo náměstí 5